

B/5618.

A KÚRIA ELNÖKE

2015. El. II. A. 2. szám

A Kúria elnökének
országgyűlési beszámolója
a Kúria 2014. évi tevékenységéről
a jogegység biztosítása és
az önkormányzati normakontroll körében

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető.....	3
1.1. A Kúria feladatai	3
1.2. A Kúria 2014. évi szakmai célkitűzései	4
2. A bírósági jogalkalmazás egysége érdekében kifejtett tevékenység a 2014. évben	10
2.1. A Kúria Teljes Ülése	10
2.2. Kollégiumi ülések és szakmai tanácskozások	12
2.2.1. A Büntető Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai	12
2.2.2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai	14
2.2.3. A Polgári Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai	16
2.3. A jogegységi tanácsok tevékenysége	18
2.3.1. A büntető jogegységi tanács tevékenysége	18
2.3.2. A közigazgatási-munkaügyi jogegységi tanács tevékenysége	19
2.3.3. A polgári-gazdasági jogegységi tanács tevékenysége.....	20
2.4. A kollégiumok előtt az adott évben felmerült szakmai problémák és azok megoldása érdekében tett intézkedések	24
2.4.1. A Büntető Kollégium kollégiumi véleményei	24
2.4.2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium kollégiumi véleményei.....	27
2.4.3. A Polgári Kollégium kollégiumi véleményei.....	35
2.5. A joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége.....	36
2.5.1. A büntető joggyakorlat-elemző csoport tevékenysége.....	36
2.5.2. A közigazgatási és a munkaügyi joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége...	38
2.5.3. A Polgári Kollégium joggyakorlat-elemző tevékenysége.....	42
2.6. A Kúria elvi határozatait, elvi döntései	57
3. A Kúria Önkormányzati Tanácsának 2014. évi tevékenysége.....	59
4. A Kúria 2015. évi szakmai célkitűzései	67
Összegzés	70

Mellékletek :

- 1. sz. melléklet: A Kúria 2014. évi jogegységi határozatait**
- 2. sz. melléklet: A Kúria 2014. évben elfogadott kollégiumi véleményei**
- 3. sz. melléklet: A Kúria által a 2014. évben közzétett elvi bírósági határozatok és elvi bírósági döntések**
- 4. sz. melléklet: A Kúria 2014. évi ügyforgalmi adatait**

Tisztelt Országgyűlés!

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 117.§ (1) bekezdésének b) és c) pontjaiban foglaltak szerint a Kúria

- bírósági jogalkalmazás egységének biztosítása érdekében kifejtett tevékenységéről, valamint
- az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközésének és megsemmisítésének, továbbá a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának vizsgálata során szerzett tapasztalatairól

az alábbi beszámolót nyújtom be:

1. Bevezető

1.1. A Kúria feladatai

Magyarország Alaptörvénye, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.), továbbá a vonatkozó eljárási törvények rendelkezései értelmében a Kúria **elbírálja** a törvényben meghatározott ügyekben a törvényszék, továbbá az ítéltábla határozatai ellen előterjesztett **jogorvoslatokat**, valamint a **felülvizsgálati kérelmeket**, emellett

- a bíróságokra kötelező **jogegységi határozatot** hoz,
- dönt az **önkormányzati rendelet** Alaptörvényen kívüli más, magasabb szintű jogszabályba ütközéséről és **megsemmisítéséről**,
- dönt a helyi **önkormányzat** törvényen alapuló **jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról**,
- elbírálja a **népszavazással** kapcsolatos jogorvoslatokat,
- polgári és közigazgatási ügyekben a bírósági határozat ellen irányuló, ún. **valódi alkotmányjogi panasz sikeressége** esetén dönt a követendő eljárásról, azaz a konkrét jogvitában meghatározza az **alkotmányellenes helyzet megszüntetésének**

eljárási eszközt,

- az **elvi bírósági határozatokon** kívül **elvi bírósági döntéseket** is közzétesz, valamint
- **joggyakorlat-elemzést folytat** a jogerősen befejezett ügyekben, ennek keretében feltárja és vizsgálja a bíróságok ítélezési gyakorlatát (Bszí. 24. § (1) bekezdés)

1.2. A Kúria 2014. évi szakmai célkitűzései

a) Az egységes és magas színvonalú ítélezési gyakorlat biztosítása az új jogegységi eszközökben rejlő lehetőségek kiaknázásával

A 2014. évi célok között szerepelt az ítélezési gyakorlat aktuális kérdéseinek vizsgálata kúriai joggyakorlat-elemző csoportok keretein belül. A társadalom széles körét érintő, illetve a joggyakorlat egysége szempontjából kiemelkedő fontosságú jogalkalmazási problémák feltárása érdekében 2014. február 4-én tanácskozást tartottunk, amelyen a Kúria vezetői mellett több állami szerv (ÁSZ, GVH, MNB) képviselője, a Magyar Ügyvédi Kamara főtitkára és többi jogi kar képviselője is részt vettek, és javaslatot tettek a 2014. évben vizsgálandó kérdésekre. A javaslatokra figyelemmel, a Kúria kollégiumai véleménye alapján 2014. évre az alábbi nyolc vizsgálati tárgykörben állítottam fel joggyakorlat-elemző csoportokat:

1. Védői jogok a bírósági eljárásban
2. Határozatszerkesztés
3. Szakértői bizonyítás vizsgálata
4. Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazhatósága kölcsönszerződéseknél
5. A párhuzamosan megindított szerződés érvénytelenségének megállapítása és a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perek anyagi- és eljárásjogi kérdései
6. A Kormánytisztviselői Döntőbizottsági határozatok bírósági felülvizsgálata
7. A kisajátítási ügyek ítélezési gyakorlata
8. Közigazgatási perjog

A jogszabály rendelkezése értelmében az elemző csoportok vezetői és tagjai a Kúria bírái. Az előző évekhez hasonlóan az elemző csoportok munkáját – élve a jogszabály által adott lehetőséggel – idén is külső szakértők segítették, akik között egyaránt megtalálhatók az alsóbb fokú bíróságok bírái, más jogász szakmák képviselői, valamint egyetemi oktatók és tudományos kutatók. A 2014. évi elemző munkát jelentős mértékben megkönnyítették az előző években szerzett tapasztalatok. A cél ebben az évben is az volt, hogy a felmerülő elméleti kérdések minél hamarabb sok szempontú műhelyvitákban kapjanak egyértelmű megoldást. Mindez segítheti az ügyek gyors és színvonalas elintézését.

A vizsgált témák kiválasztása során több szempontot is figyelembe vettem. A „közigazgatási perjog” tárgykör vizsgálatára felállított elemző csoport célkitűzése – az előző évben megkezdett munka folytatásaként – konkrét perjogi rendelkezésekre történő javaslatok kidolgozása volt. Komoly igény mutatkozott mind a költségkedvezményekkel, mind a kisajátítási ügyekkel kapcsolatos ítélezési gyakorlat vizsgálatára. A tudomány és technika folyamatos fejlődése miatt egyre nagyobb az igény a természettudományok eredményeinek felhasználására a bizonyítási eljárásban, ami megnöveli a szakértői vélemények bizonyító erejét. Ezért mindhárom kollégiumot érintő vizsgálati tárgykörként határoztam meg a szakértői bizonyítás vizsgálatát, amely kiterjedt a szakértővé válás, a szakértői működés kérdéseire és a bíróság szakértői bizonyítással kapcsolatos feladataira.

b) A Kúria jogegységi aktusainak felülvizsgálata

Az új Polgári Törvénykönyv 2014. március 15-i hatályba lépésére figyelemmel a célok között szerepelt a Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria által korábban hozott valamennyi polgári és gazdasági jogi tárgyú jogegységi eszköz felülvizsgálata.

E célkitűzésnek a Kúria Polgári Kollégiuma – jogegységi tanácsként eljárva az 1/2014. PJE számú jogegységi határozat meghozatalával tett eleget. A jogegységi határozat tartalmáról részletesen a 2.3.3. pontban számolok be.

c) A Kúria határozatainak közérthetőbbé tétele

A Kúria fokozott figyelmet kívánt fordítani arra, hogy 2013. január 1. napjától a HVG-ORAC Kiadó gondozásában „Kúriai Döntések” címmel megjelenő kiadványában minél könnyebben kezelhető, áttekinthetőbb formában jelenjenek meg az iránymutató kúriai határozatok, az érdemi tartalom sérelme nélkül. A cél az volt, hogy a határozat elvi tartalma, a tulajdonképpeni iránymutatás világosan elkülönüljön a határozat többi részétől, és így a közzétételre kerülő kúriai döntések még hatékonyabban szolgálják a bíróságok szakmai orientációját, az ítélezési gyakorlat egységét.

Az Interneten elérhető jogi adatbázisok, tartalomszolgáltatások népszerűségére figyelemmel a „Kúriai Döntések” online változatának elindítása mellett döntöttünk. 2014. áprilisától az előfizetők felhasználónevet és jelszót kapnak a www.kuraidontesek.hu weboldalhoz. Az oldalon az előfizető „lapozgathat” a BH régi lapszámaiban 1989-től kezdődően, emellett lehetőség nyílik a döntések közötti keresésre a publikációs számozás és a bírósági ügyszám alapján, valamint a jogszabályi és bírósági iránymutatói hivatkozások alapján is. Kiegészítő tartalomként a 2013. január 1-je óta keletkezett elvi határozatokhoz és elvi döntésekhez, valamint a közzétett egyéb határozatokhoz kapcsolódóan elérhetőek lesznek a határozatok teljes, anonimizált szövegei is. Így aki az eredeti egész ítéletet el kívánja olvasni, immár ezt is megteheti. Meggyőződésem ugyanis, hogy az informatikai eszközök térhódítása a jogászt támogatja, de válláról a gondolkodás felelősségét le nem veheti.

d) Visszatérés a régi Igazságügyi Palotába

A Kúria szakmai és erkölcsi tekintélyének megőrzése elképzelhetetlen történelmi elődeink tisztelete, az általuk megfogalmazott szakmai-etikai értékek követése nélkül. A hagyománytiszteletnek egyúttal a Kúria külső megjelenésében is meg kell mutatkoznia, így különösen a legfelső bírói fórumnak otthont adó épületnek kell mind külső, mind belső kialakításában tükröznie az intézmény közel ezer évre visszatekintő múltját és a bírói hatalmi ágban betöltött vezető szerepét. A 2012. évben nyilvánvalóvá vált az a kormányzati szándék, hogy a Kúria idővel visszatérjen a Hauszmann Alajos által tervezett, 1896-ban elkészült és átadott Igazságügyi Palotába, amely ma a Néprajzi Múzeumnak ad otthont.

Figyelemmel arra, hogy a régi Igazságügyi Palotába történő visszatérés hosszú távú, több év

alatt megvalósítható célkitűzés, a Kúria a 2014. évben a bírósági épületek rekonstrukciójáról szóló konferencia keretében kívánta hangsúlyozni a visszatérés szándékát.

e) Szervezettefejlesztés az Államreform Operatív Program keretében

A Kúria részt vett az ÁROP 1.2.18/A pályázaton, amelynek célja szervezettefejlesztési (immateriális) eredmények megvalósítása az alábbi öt, ún. beavatkozási területen:

- teljesítménymenedzsment
- folyamatoptimalizálás
- tudásmegosztás
- minőségirányítás
- változáskezelés

A szervezettefejlesztési pályázaton való részvétellel a Kúria 2013. szeptember 16-án elfogadott középtávú intézményi stratégiájában meghatározott célok hatékony és ellenőrizhető megvalósítását kívántam elősegíteni. Ennek érdekében a tervdokumentumban meghatározott stratégiai célkitűzéseket a Kúria ítélkező és igazgatási szervezeti egységeihez kötődő, a projekt módszertanában szereplő beavatkozási területekhez illeszkedő és a pályázatban írt megvalósítási határidőn belül elérhető szervezettefejlesztési részcélokká bontottuk le. A Kúria pályázatát a bíráló bizottság támogatásra érdemesnek találta: mindösszesen 26 919 351 forint összegű támogatást nyertünk el.

A pályázat pozitív elbírálásáról szóló döntés 2014. február elején érkezett meg, ugyanakkor a pályázatban vállalt kötelezettségeket 2014. április 30. napjáig teljesíteni kellett, tehát valamivel több, mint 2 hónap állt rendelkezésre a projekt megvalósításához, beleértve a szigorú formai követelményeknek megfelelő záró dokumentáció elkészítését. Ezért viszonylag rövid idő alatt kellett felállítani az egyes alprojektek megvalósításáért felelős munkacsoportokat. A szervezettefejlesztési folyamat a működés széles spektrumát ölelte fel. Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül ismertetem az egyes beavatkozási területekhez tartozó alprojektek megvalósulását.

A teljesítménymenedzsment beavatkozási területéhez tartozott a Kúria honlapjának átfogó

korszerűsítése. A fejlesztés eredményeként jött létre a honlap teljes tartalmára kiterjedő Kereső blokk, az Eseménynaptár és a Kúria Jogi Szakkönyvtára menüpont. A Nemzetközi Kapcsolatok és Európai Jogi Iroda vállalta az angol nyelvű honlapon sajtótájékoztatók és közlemények elhelyezését. A beavatkozási terület részeként került sor kommunikációs tréningek szervezésére az ügyfelekkel kapcsolatot tartó igazságügyi alkalmazottak (pl. rendészek, Ügykezelő Iroda, Elnöki Titkárság munkatársai) számára. A kétszer másfél órás tréningeket az Elnöki Titkárság vezetője tartotta, aki a kommunikációval kapcsolatos alapfogalmak és elméleti háttér rövid ismertetését követően szituációs gyakorlatokon keresztül segítette az egyes kommunikációs kompetenciák (pl. testbeszéd, aktív hallgatás, konfliktuskezelés) elsajátítását. Ugyancsak a teljesítménymenedzsment körében valósult meg az éven túli ügyek arányának csökkentését célzó intézkedési terv kidolgozása, amely többek között havi kimutatás-készítési kötelezettséget ír elő a 9 hónapon túl folyamatban lévő – éven túli határnapra tűzött vagy kitűzetlen – ügyek tekintetében, továbbá meghatározza a tanácselnök, illetve a kollégiumvezető kötelezettségeit az egy éven belüli határnap biztosítása érdekében. A beavatkozási terület negyedik alprojektjeként a kúriai bírák munkáját segítő igazságügyi alkalmazottak optimális létszámát és összetételét biztosító intézkedési terv készült el, amely az érintett szervezeti egységek bevonásával készült, és rögzíti többek között az ajánlott tanácsstruktúra fokozatos kialakítását, a főtanácsadói álláshelyek fokozatos betöltését.

A folyamatoptimalizálás beavatkozási terület részeként valósult meg az elnöki ügyvitel átalakítása. Az elnöki ügyvitel – mely a Kúria működésében kiemelt munkafolyamat – teljesítményét rontó ún. gyökérproblémák azonosítását követően a munkacsoport javaslatot tett többek között az elnöki ügyek egységes iktatásának bevezetésére, a Kúria Ügyviteli Szabályzatának ennek megfelelő módosítására. A 25/2014. számú elnöki utasítással kiadott, módosított KÜSZ értelmében a kezdőiratnak vagy utóiratnak nem minősülő, korábban „vegyes ügyként” kezelt ügyek iktatása az elnöki lajstromban történik. A beavatkozási terület másik alprojektjeként készült el a határozatszerkesztés optimalizálásával kapcsolatos szabályzat-tervezet, amely a jelenleg hatályos, egységes szerkezetbe foglalt KÜSZ 1. sz. mellékletét képező, a Kúria határozatainak formai egységesítésére vonatkozó szabályzat alapjául szolgált.

A tudásmegosztás körében a Kúria Jogi Szakkönyvtára Országos Bírósági Könyvtári Nyílt Napokat szervezett. A március 24-i rendezvényre meghívott bírósági vezetők, bírák,

fogalmazók és titkárok megismerhették az ítélezési munkát eredményesebbé tevő könyvtári szolgáltatásokat. A március 31-i rendezvény meghívottjai a bírósági könyvtárosok, valamint a főbb partnerkönyvtárak könyvtárosai voltak; az előadások többek között érintették a bírósági könyvtári tartalomszolgáltatás szerzői jogi vonatkozásait, az elektronikus információszolgáltatás (e-könyvek) lehetőségeit.

A tudásmegosztás beavatkozási terület alprojektjeként valósult meg a Kúria gyakornoki rendszerének kialakítása az állam-és jogtudományi doktori iskolákkal együttműködésben. Olyan, intézményesített kapcsolatrendszer kiépítését tűztük ki célul, amely elősegíti az elmélet és a gyakorlat szoros, gyümölcsöző együttműködését oly módon, hogy a programba felvételt nyert doktoranduszok a tanácsra kiosztott ügyekben felmerülő – lehetőleg a kutatási témájukhoz kapcsolódó – jogkérdésekben kutatást végeznek, tudományos szakvéleményt adnak. A gyakornokok tudományos kutatás céljából – elnöki engedéllyel – hozzáférést kapnak a kúriai határozatok adatbázisához, illetve a bírakkal történő konzultációra is lehetőség nyílik. Az első, teszt jellegű gyakornoki programra jelentkezett doktorandusz hallgatók pályázatait 2014. február 25-én bírálta el a doktori iskolák, valamint a Kúria képviselőiből álló bizottság. Az együttműködés első évének eredményeit az állam-és jogtudományi doktori iskolák vezetőivel, valamint az első „turnusban” részt vett doktoranduszokkal és a munkájukat felügyelő kúriai bírakkal 2014. december 3-án közös tanácskozás keretében értékeltük.

A visszajelzések alapján a gyakornoki program a doktori iskolák hallgatói számára egyértelműen hasznos volt: több hallgató is kiemelte, hogy a kutatási témájához kapott forrásanyagon túl egyedülálló tapasztalatot jelentett számára a jogesetek sajátosan „bírói” megközelítésmódja.

A Kúria instruktorként közreműködő tanácselnökei és bírái összességében pozitívnak értékelték az együttműködést, ugyanakkor többen jelezték, hogy érdemes lenne erősíteni a gyakornokok részvételét az érdemi döntés-előkészítő tevékenységben, és lehetőséget biztosítani számukra, hogy bepillanthassanak a döntéshozatal folyamatába.

A minőségirányítás beavatkozási terület egyik alprojektjeként került sor ügyfél-elégedettségi kérdőív kidolgozására az Ügykezelő Iroda számára, majd annak alapján az ügyfél-elégedettség mérésére, húsz napon keresztül. A válaszok összesítését követően a munkacsoport intézkedési tervet készített, amelynek alapján intézkedem az Ügykezelő Iroda nyitvatartási idejének meghosszabbításáról és az ügyfél-elégedettség mérés rendszeressé tételéről. A minőségirányítás területén vállalt másik alprojekt a CAF 2013 modellen alapuló

szervezeti önértékelés végrehajtása volt, amely jól kiegészítette a többi alprojekt megvalósítását megelőző helyzetelemzéseket, felméréseket. A kiválasztott módszertan, a Közös Értékelési Keretrendszer (Common Assessment Framework, CAF) 2013 modell lényege, hogy a szervezet tagjai 28 alkritériumon keresztül maguk értékelik a szervezet munkáját, ezáltal lehetőség nyílik a szervezet fejlesztési irányvonalainak meghatározására, a teljesítmény növelésére, s nem utolsósorban az egymástól való tanulásra. A 2014. március 17-ei önértékelés visszajelzéseiből megállapítható, hogy a Kúria hatékony szervezeti működését nagyban befolyásolja a kommunikáció. Ebből következően az önértékeléshez kapcsolódó, 2014. április 10-én elfogadott fejlesztési program és intézkedési terv középpontjában a belső és külső kommunikáció fejlesztése áll.

A változás-menedzsment beavatkozási területhez kapcsolódóan valósult meg az elektronikus ügyintézésről szóló workshop, melynek célja az e-ügyintézéssel kapcsolatos államigazgatási és bírósági gyakorlat tapasztalatainak, problémáinak megismerése és megoldások keresése. Törekedtünk arra, hogy a társszakmák (közjegyzők, ügyészek, ügyvédek) is megosszák az elektronikus ügyintézéssel kapcsolatos tapasztalataikat. A feltárt problémákról a Kúria érintett szervezeti egységeit és az Országos Bírósági Hivatalt is tájékoztattam.

2. A bírósági jogalkalmazás egysége érdekében kifejtett tevékenység a 2014. évben

2.1. A Kúria Teljes Ülése

A Kúria Teljes Ülésének tagjai a kúriai bírák, részvételük a Teljes Ülésen kötelező. A Teljes Ülést a Kúria elnöke hívja össze, a munkatervben előzetesen meghatározott időpontban, évente legalább egy alkalommal. A Teljes Ülés napirendjéről és időpontjáról a bírákat lehetőleg az ülés kitűzött időpontja előtt legkésőbb 15 nappal írásban kell értesíteni. A Teljes Ülés előkészítése a Kúria főtitkárának irányításával a Személyzeti, Munkaügyi és Oktatási Osztály feladata.

A Teljes Ülés állandó meghívottjai az Országos Bírósági Hivatal elnöke és a legfőbb ügyész. A Teljes Ülésre meg kell hívni a Kúriára beosztott és kirendelt bírákat. Az ülésre eseti jelleggel a Kúria elnöke más személyeket is meghívhat. A meghívottakat szavazati jog nem illeti meg.

2014-ben a Kúria három alkalommal tartott teljes ülést.

2014. január 27-én a Teljes Ülésen került sor a „Kúria Bírája 2013” és a „Kúria Tisztviselője 2013” emlékérmek átadására. A „Kúria Bírája 2013” emlékérmeket dr. Varga Zoltán bírósági elnök úr kapta, a „Kúria Tisztviselője 2013” emlékérmeket pedig Kovács Edit főosztály-vezető helyettes vehette át. Második napirendi pontként a kinevezett kúriai bírák zárt ülésben nyilvánították véleményüket a Kúria polgári kollégiumvezetői és büntető kollégiumvezetői pályázatokról. A pályázóknak lehetőségük volt szóban kiegészíteni pályázatukat, ezt követően a Teljes Ülés a Bszi. 144.§ b) pontja alapján a pályázatokról véleményt nyilvánított titkos szavazással. Következő napirendi pontként a „Határozatszerkesztés” és „Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai” tárgykörök vizsgálatára felállított elemző csoportok vezetőit hallgatta meg a Teljes Ülés. Figyelemmel arra, hogy mindkét témakör átível a kollégiumok határain, a Teljes Ülés a továbbiakban a három kollégium együttes üléséként folytatta a tanácskozást, és egyszerre szavazott az elemző csoportok összefoglaló véleményeinek elfogadásáról.

2014. május 12-én a Kúria Teljes Ülése előtt tartottam meg hivatalos elnöki beszámolómat a Kúria 2013. évi tevékenységéről. Az írásos beszámoló nagy terjedelmére figyelemmel azokat a lényeges változásokat emeltem ki, amelyek meghatározták az előző évi működésünket. Második napirendi pontként a Kúria tanácselnökei: dr. Kollár Márta, dr. Lomnici Zoltán és dr. Márki Zoltán tartották meg tanácselnöki beszámolóikat.

2014. november 24-én a Teljes Ülés egyetlen napirendi pontja a szakértői rendszer felülvizsgálata volt. Az Igazságügyi Minisztérium képviselőjében dr. Patyi Gergely államtitkár úr adott tájékoztatást az igazságügyi szakértői tevékenység jelenlegi helyzetéről, a jobbítást célzó intézkedésekről. Ezt követően Pajcsicsné dr. Csóré Erika asszony, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala főosztályvezetője ismertette be a szakértői működéssel kapcsolatos vizsgálat megállapításait összefoglaló ombudsmani jelentést. Ezután dr. Molnár Ambrus, a Kúria tanácselnöke tájékoztatta a Teljes Ülést a szakértői bizonyítást vizsgáló kúriai joggyakorlat-elemző csoport munkájáról, az elemzés konklúzióiról. Végül Wirth Béla tanácselnök úr osztotta meg gondolatait a szakértővé válás, a polgári-és büntetőügyekben lefolytatott szakértői bizonyítás problémáiról.

Összegzésként elmondható, hogy a Kúria Teljes Ülése – jóllehet jogegységi eszközök kibocsátására nem rendelkezik hatáskörrel – **rendkívül fontos belső szakmai fórum, amely lehetőséget teremt arra, hogy a Kúria különböző jogterületeken ítélkező bírái megismerjék egymás és a kúriai joggyakorlat-elemző csoportok munkáját**, szempontokat kapjanak a több jogágot érintő értelmezési kérdések megnyugtató megoldásához. Különös jelentőséggel bírnak e körben **a rendszeresen megtartott tanácselnöki beszámolók**, amelyek elsősorban az azonos típusú ügyeket tárgyaló tanácsok között biztosítanak információcserét, ami által **megelőzhető az esetlegesen divergáló kúriai gyakorlat**. Végül, de nem utolsósorban a meghívott előadóknak köszönhetően **lehetőség nyílik a társszakmák, illetőleg a jogtudomány által felvetett problémák** megismerésére, továbbá a magyar igazságszolgáltatásra nézve is irányadó **nemzetközi bírói fórumok** (Európai Unió Bírósága, Emberi Jogok Európai Bírósága) **joggyakorlatának megismerésére**.

2.2. Kollégiumi ülések és szakmai tanácskozások

2.2.1. A Büntető Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai

A Büntető Kollégium 2014-ben összesen 6 ülést és 2 munkaértekezletet tartott. Hagyományosan megrendezésre került a büntető kollégiumvezetők évente kétszeri országos értekezlete. Emellett az év folyamán 4 tanácselnöki értekezlet volt, ezeket a beszámolóban nem részletezzük.

2014. január 6.

Munkaértekezlet a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatról („ügyáthelyezés”)

2014. január 15.

A Büntető Kollégium ülése

1. 1/2014. (I. 15.) BK vélemény a Btk. hatálybalépése előtt elrendelt javítóintézeti nevelés végrehajtásáról

Előadó: dr. Soós László

2. Vélemény-nyilvánítás a kollégiumvezetői pályázatokról

2014. január 27.

Munkaértekezlet a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatról („ügyáthelyezés”)

2014. március 3.

A Büntető Kollégium ülése

1. A Büntető Kollégium ügyrendjének megvitatása, elfogadása
2. Tárgyaláson kép- és hangfelvétel engedélyezésének kérdése
3. Az ügyelosztási rend véleményezése

2014. március 26-28.

A Büntető Kollégiumvezetők Országos Értekezlete

2014. április 14.

A Büntető Kollégium ülése

1. A joggyakorlat-elemző csoport által „A vád törvényességének vizsgálata” tárgyában készített jelentés megvitatása, elfogadása
2. Az ügyelosztási rend véleményezése

2014. július 7.

A Büntető Kollégium ülése

1. 2/2014. (VII. 7.) BK vélemény a személytaxi szolgáltatást végzők közfeladatot ellátó személykénti minősüléséről

Előadó: dr. Soós László

2. Vélemény-nyilvánítás a bírói álláshelyre kiírt pályázatokról

2014. november 3.

A Büntető Kollégium ülése

1. A Büntető Kollégium ügyrendjének módosítása
2. Az ügyelosztási rend módosításának véleményezése
3. A Kúria joggyakorlat-elemző csoportjának „A szakértői bizonyítás a bírósági eljárásban” tárgykörben tartott üléséről szóló beszámoló
4. Dr. Molnár Gábor európai uniós szaktanácsadó beszámolója
5. 3/2014. (XI. 3.) BK vélemény a BK.1. vélemény C részének a Be. 360-365. §-ához kapcsolódó 10. pontjának módosításáról

Előadó: dr. Belegi József

2014. november 19-20.

A Büntető Kollégiumvezetők Országos Értekezlete

2014. december 16.

A Büntető Kollégium ülése

Éves beszámoló

2.2.2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai

A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium 2014. évben hét kollégiumi ülést tartott, emellett két részkollégiumi ülésre, valamint egy alkalommal a Közigazgatási-Munkaügyi Regionális Kollégiumok kollégiumvezetőinek és kollégiumvezető-helyetteseinek megbeszélésére került sor, amelyen a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium kollégiumvezetője és kollégiumvezető-helyettese is részt vett.

A kollégium 2014. január 13. napján tartott ülésén a kollégium tagjai javaslatot tettek kitüntetések adományozására.

A kollégium 2014. február 10. napján tartott ülésen a kollégium meghallgatta a kollégiumvezető beszámolóját a kollégium 2013. évi működéséről, és elfogadta a kollégium ügyrendjének előterjesztett tervezetét. Megtárgyalta és elfogadta a közigazgatási perjog kérdéseit vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét, valamint az 1/2014.(II.10.) KMK véleményt a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének a munkaügyi perekben irányadó egyes módosított szabályairól.

A kollégium 2014. március 31. napján tartott ülésen véleményezte a Munkaügyi Szakágba kiírt kúriai bírói álláshelyre benyújtott pályázatokat, valamint elfogadta a 2/2014.(III.31.) KMK véleményt a másodfokú közigazgatási szerv beavatkozásáról a megváltozott munkaképességű személyek rehabilitációs és rokkantsági ellátásokra való jogosultságával kapcsolatos társadalombiztosítási határozatok felülvizsgálata iránti perekben a 3/2014.(III.31.)

KMK véleményt a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeinek egyes kérdéseiről.

A kollégium 2014. június 23. napján tartott ülésen döntött a kollégium ügyelosztási rendjének módosításáról, elfogadta a 4/2014.(VI.23.) KMK véleményt a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztéséről és az 5/2014.(VI.23.) KMK véleményt a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételére vonatkozó korábbi kollégiumi vélemények és állásfoglalások alkalmazásának mellőzéséről. Megtárgyalta és elfogadta a becslési eljárás körében folytatott ítélezést vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét. Emellett megvitatta a kollégium az addig beérkezett választási ügyek kapcsán követett kúriai ítélezési gyakorlatot és a Pp. tárgyaláson való felvételkészítés szabályainak értelmezését, valamint a Regionális Kollégiumi ülések követésének szükségességét.

A kollégium 2014. október 13. napján tartott ülésen döntött a kollégium ügyrendjének módosításáról az 1/2014. számú elnöki ajánlásom alapján, elfogadta a 6/2014.(X.13.) KMK véleményt a munkavállalói költségkedvezmény egyes kérdéseiről. Megtárgyalta és elfogadta a menekültügyi joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményét.

A kollégium 2014. november 25. napján elfogadta a 7/2014.(XI.25.) KMK véleményt a közigazgatási perekben bekövetkező jogutódlás egyes kérdéseiről, a 8/2014.(XI.25.) KMK véleményt a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium egyes társadalombiztosítási tárgyú állásfoglalásainak felülvizsgálatáról és módosításáról. Egyúttal a kollégium véleményezte a kollégium 2015. évi ügyelosztási rendjét és munkatervét, javaslatot fogadott el a 2015. évi joggyakorlat-elemző csoportok vizsgálati tárgyköreire vonatkozóan.

A kollégium 2014. december 2. napján tartott ülésen véleményezte a Közigazgatási Szakágba kiírt kúriai bírói álláshelyre benyújtott pályázatokat.

A kollégium Közigazgatási Szakágának 2014. február 3. napján megtartott tanácselnöki értekezletén ismertetésre került a szakág 2013. évi tevékenysége, az ügyforgalmi adatok, az Országos Szakmai Értekezlet anyagai. Megvitatásra kerültek, az alapítványi és társadalmi szervezetekkel kapcsolatos jogegységi döntések és kollégiumi vélemények, a kollégium ügyrendjének alapelvei és rendelkezései, valamint az aktuális jogalkalmazási kérdések.

A kollégium Közigazgatási Szakágának 2014. február 24. napján megtartott kollégiumi értekezletén az új választási törvény jogintézményeinek, valamint jogorvoslati rendszerének

ismertetése történt.

A kollégium Közigazgatási Szakágának 2014. április 4. napján megtartott részkollégiumi ülésén áttekintésre került az addig elbírált választási ügyek gyakorlata, valamint a kollégium tagjai elemezték az egyes elvi tartalmú határozatokat.

A Közigazgatási-Munkaügyi Regionális Kollégiumok kollégiumvezetőinek, kollégiumvezető-helyetteseinek, a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi kollégium-vezetőjével és kollégiumvezető-helyettesével a 2014. június 25. napján tartott szakmai megbeszélésen áttekintésre került a Kúria és a Regionális Kollégiumok szakmai együttműködése, az elvi tartalmú határozatok közzétételének tapasztalatai, a Kúriára történő kirendelés gyakorlata.

2.2.3. A Polgári Kollégium kollégiumi ülései és szakmai tanácskozásai

2014. évben a Polgári Kollégium – nem számítva a csak személyi kérdésekben (bírói és tanácselnöki álláshelyekre kiírt pályázatok véleményezése, kitüntetési javaslatok megtétele, ügyelosztási rend, illetve kollégiumi ügyrend elfogadása) döntő üléseket – négy alkalommal tartott szakmai kollégiumi ülést.

A 2014. január 29-ei kollégiumi ülés keretében – a Ptk. zálogjogi és öröklési jogi szabályainak tárgyában tartott felkészítés mellett – megvitatták azt a kérdést, hogy mely esetekben indokolt valamely ügy öttagú tanács elé utalása, továbbá a 2014. évben felállítandó joggyakorlat-elemző csoportok tárgyköreire vonatkozó javaslatot

A 2014. február 3-ai kollégiumi ülés napirendjén a perorvoslati bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatának vizsgálatára létrehozott joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményének megvitatása és elfogadása szerepelt. Ezen az ülésen számolt be a kollégiumvezető a kollégium előző évi tevékenységéről, valamint sor került a kollégiumi ügyrend elfogadására is.

A 2014. március 3-ai kollégiumi ülésen – az OBH elnökének megkeresése alapján – megvitatásra került a Társaság a Szabadságjogokért közérdekű bejelentése, és a kollégium, mint jogegységi tanács elfogadta az 1/2014. PJE számú határozatot is.

A 2014. június 30-ai ülésén hozta meg a kollégium az ítélet hatályon kívül helyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2014. (VI. 30.) PK véleményt, amely az ugyanilyen tárgyú joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleményén alapult. Ezen az ülésen a kollégium a semmisség hivatalbóli felülvizsgálati eljárásban történő észlelésével kapcsolatos egyes aktuális kérdéseket is megvitatott, valamint elfogadta az ügyelosztási rend módosítását.

2014. évben nem havi rendszerességgel, hanem szükség szerint került sor tanácselnöki értekezlet megtartására. Így pl. a kollégiumvezető tanácselnöki értekezleten kérte ki a tanácselnökök véleményét arról, hogy milyen javaslataik vannak a kollégium működésével kapcsolatban. Ugyancsak tanácselnöki értekezlet keretében történt a devizahiteles perekkel kapcsolatos teendők és jogértelmezési kérdések megvitatása.

A kollégiumon belül 2014. évben is eredményesen működött az Elvi csoport, amely a kollégium vezetésével együttműködve részt vett a jogegységi kezdeményezések feldolgozásában, a törvényszékek és ítélőtáblák kollégiumi anyagainak, valamint a jogszabály tervezeteknek az észrevételezésében.

Az Elvi Csoport 2014. évi tevékenységéből szükséges kiemelni, hogy befejezte az új Ptk. hatálybalépése kapcsán a Legfelsőbb Bíróság, illetve a Kúria Polgári Kollégiuma anyagi jogi tartalmú iránymutatásainak felülvizsgálatát, és megkezdte a további iránymutatások felülvizsgálatának előkészítését. A munka nagyságrendjét érzékelteti, hogy az első alkalommal összesen 181 elvi iránymutatás (37 jogegységi határozat, 1 legfelsőbb bírósági irányelv, 6 legfelsőbb bírósági elvi döntés, 17 kollégiumi vélemény, 107 kollégiumi állásfoglalás és 13 tanácselnöki értekezleti állásfoglalás), második körben összesen 111 elvi iránymutatás (16 jogegységi határozat, 11 kollégiumi vélemény, 83 kollégiumi állásfoglalás és 1 tanácselnöki értekezleti állásfoglalás) felülvizsgálatára került sor.

A kollégium jogegység biztosítása érdekében kifejtett tevékenységének hatékonyságát nagymértékben fokozta, hogy 2014 szeptemberétől a korábbi 1 helyett már 3 kúriai főtanácsadó dolgozik a Polgári Kollégiumban. A főtanácsadók részt vesznek az Elvi csoport, valamint a joggyakorlat-elemző csoportok tevékenységében, jogszabály tervezeteket és kollégiumi anyagokat véleményeznek, szakmai anyagokat készítenek, különböző szakmai kérdésekben segítik a kollégiumvezetés munkáját.

A Polgári Kollégium 2014. évben is aktívan segítette a jogalkotási munkát azzal, hogy a közvetlenül, vagy az Országos Bírósági Hivatalon keresztül részére megküldött jogszabály-tervezetekre észrevételeket tett. Összesen 19 jogszabály-tervezet érkezett a Polgári Kollégiumhoz, amelyek közül 11 tervezetre a Kúria érdemi észrevételt tett. A Polgári Kollégium előterjesztése alapján javasoltam az OBH elnökének jogszabály-módosítás kezdeményezését a Pp. 270. § (3) bekezdésével kapcsolatban.

A Polgári Kollégium a Ptk. elfogadását követően pedig aktívan részt vett a kapcsolódó jogszabályok tervezeteinek észrevételezésében. A Polgári Kollégium vezetője részt vesz a Ptk.-val kapcsolatos jogalkotási teendők áttekintésére az igazságügyi miniszter által felállított munkabizottságban, valamint a Ptk. gyakorlati alkalmazásában felmerülő jogértelmezési kérdéseket vizsgáló testület munkájában.

A Polgári Kollégium több tagja bekapcsolódott az új Polgári perrendtartás kodifikációjának 2013 nyarán megindult munkálataiba. A Polgári Kollégium tagjai sorából többen kaptak felkérést arra, hogy egy-egy téma-, illetve munkabizottságot vezessenek; a Kollégium tagjai és munkatársai egy kivételével valamennyi témabizottságban, illetve a munkabizottságok többségének munkájában is részt vettek. A Szerkesztőbizottságnak tagja volt dr. Török Judit kollégiumvezető-helyettes és Tamáné dr. Nagy Erzsébet kúriai tanácselnök.

2.3. A jogegységi tanácsok tevékenysége

2.3.1. A büntető jogegységi tanács tevékenysége

2014-ben a Büntető Jogegységi Tanács nem hozott jogegységi határozatot.

Az év végén folyamatban maradt jogegységi eljárások:

2014.El.II.JE/B.2/2. szám

Tárgy: A határozott tartamú szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének figyelembe vétele a Btk. 2. §-a (enyhébb büntető törvény alkalmazása) szempontjából

indítványozó: Legfőbb Ügyész

2014.El.II.JE/B.2/3. szám

Tárgy: Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény 30. §-ával (a specialitás szabálya) kapcsolatos eltérő bírósági gyakorlat

Indítványozó: Legfőbb Ügyész

2014.El.II.JE/B.2/4. szám

Tárgy: A Nemzeti Adó- és Vámhivatal büntető eljárásjogi státuszával kapcsolatos eltérő bírósági gyakorlat

Indítványozó: a Pécsi Ítéltábla elnöke

2.3.2. A közigazgatási-munkaügyi jogegységi tanács tevékenysége

A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium a jogegység követelményének biztosítása érdekében 2014. évben egy önálló jogegységi határozatot hozott, amelyben a jogegységi eljárás kezdeményezője a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiumának vezetője volt. Ennek tárgya – akárcsak a kollégiumi vélemények esetén – a korábban hozott jogegységi határozatok felülvizsgálata volt az időközben megváltozott jogszabályi rendelkezések okán.

1/2014. KMJE jogegységi határozat

A jogegységi eljárás lefolytatását a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium vezetője az új Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: az új Ptk.) hatályba lépésével, valamint annak okán indítványozta, hogy az új kódex hatályba lépésével a társadalmi szervezetekkel és az alapítványokkal kapcsolatos jogvitákban a Kúria Polgári Kollégiuma jár el. Emellett a társadalmi szervezetek és alapítványok vonatkozásában korábban kiadott KK. vélemények felülvizsgálatáról az 5/2014.(VI.23.) KMK. véleményében már határozott. A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma, amely vezetésemmel jogegységi tanácsként járt el, az alábbiakról határozott:

A Jogegységi Tanács a Legfelsőbb Bíróság által hozott 4/2005., 1/2006., 4/2006. és 5/2006. számú jogegységi határozatait hatályon kívül helyezi, azok az 1/2014. KMJE jogegységi határozat közzétételétől nem alkalmazhatók.

A társadalmi szervezet bírósági nyilvántartásba vételéről szóló 4/2005. számú közigazgatási

jogegységi határozat (a továbbiakban: a KJE) a nyilvántartásba vétel megengedhetőségének vizsgálatát a 2005. évben hatályos egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény (a továbbiakban: az Etv.) rendelkezései alapján javasolta elvégezni, amelyet felváltott az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: az Ectv.). A kapcsolódó rendelkezéseinek újraszabályozása tette indokolttá az említett KJE hatályon kívül helyezését. Hasonló okokból döntött az 1/2006. KJE hatályon kívül helyezése mellett a jogegységi tanács, mivel utóbbi jogegységi határozat a pártok társadalmi szervezetként történő tovább működéséről szólt, amely a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvényt, valamint az Etv. rendelkezéseit értelmezte. A közhasznú szervezetet létesítő okirat tartalmáról szóló 4/2006. számú KJE a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény (a továbbiakban: Kszt.) rendelkezéseit értelmezte, amelyet az Ectv. rendelkezései váltottak fel. Az alapítvány kezelő szervének kijelöléséről szóló 5/2006. számú KJE pedig a régi Ptk. 74/C.§-ának rendelkezéseit értelmezte, amelynek újraszabályozása az új Ptk.-ban történt meg.

2.3.3. A polgári-gazdasági jogegységi tanács tevékenysége

A kollégiumhoz 2014-ben összesen nyolc, jogegységi eljárás kezdeményezése iránti kérelem érkezett, ezekben azonban nem volt indokolt jogegységi eljárás kezdeményezése. 3 esetben a Polgári Kollégium vezetője, 2 esetben a szaktanács, 1 esetben a legfőbb ügyész tett indítványt jogegységi eljárás lefolytatására.

A Polgári Kollégium öttagú jogegységi tanácsa egy; a kollégium, mint jogegységi tanács pedig két jogegységi határozatot hozott. Az ítélező tanácsok indítványai alapján jogegységi eljárás lefolytatására került sor még két esetben, amely eljárások azonban jogegységi határozat mellőzésével zárultak.

A fent említett 3 jogegységi határozat az alábbi:

1/2014. PJE határozat kivonata

A Kúria Polgári Kollégiuma

1. az új Ptk. alkalmazása körében is megfelelően irányadónak tekinti:

- a PJE határozatok közül a 1/2002., 3/2004., 2/2006., 4/2006., 1/2008., 1/2011., 3/2012. és 6/2013. sz. PJE határozatokat,
- a PK vélemények közül a 1/2005., 1/2006. PK véleményt, a 1/2008. PK vélemény VIII. pontját, a 2/2009. PK vélemény 2., 6., 8., 9. pontjait, az 1/2010. PK vélemény 10. pontját, a 2/2010. PK vélemény 2-4., 5/b., 6-9. pontjait, 10/b. pontját, az 1/2011. PK vélemény 1-7. és 9-12. pontjait, a 2/2011. és a 3/2011. PK véleményeket, az 1/2012. PK vélemény 1-11. és 15. pontjait és a 2/2012. PK véleményt,
- a Polgári Elvi Döntések közül a XXV. I. pontját – az utolsó mondat és az ahhoz kapcsolódó indokolás kivételével – , a II., IV. és V. pontját, valamint a XXVI. Polgári Elvi Döntést,
- a PK állásfoglalások közül a PK 1., 3., 4., 6. állásfoglalásokat, a PK 9. állásfoglalás III., IV., VII. pontját, a PK 29., 31., 34., 35., 40., 46., 47., 48., 76., 77., 80. állásfoglalásokat, a 85. állásfoglalás b) pontját, a 86., 87., 88., állásfoglalásokat, a 89. állásfoglalás a) és b) pontját, a 90., 97., 102., 104., 113., 192., 217., 261., 262., 265., 267. állásfoglalásokat, a PK. 279. állásfoglalás II. pontját, a 281. állásfoglalást, a 298. állásfoglalás I. és III. pontját,
- a GK állásfoglalások közül a GK 12., 30., 47., 54., 57., 65. és a GK-MK 1. állásfoglalásokat,
- a GKT állásfoglalások közül a 26/1973. sz. állásfoglalást

2. Az új Ptk.-tól függetlenül a régi Ptk., illetve más, hatályon kívül helyezett jogszabályok alapján elbírálendő ügyekre nézve is hatályon kívül helyezi, illetve meghaladottnak tekinti:

- a PJE határozatok közül a 2/1998., 1/1999., 3/1999., 5/1999., 2/2002., 1/2003., 2/2003., 3/2003., 1/2004., 2/2004., 3/2008., 2/2010., 3/2010., 4/2010. és az 1/2012. sz. PJE határozatokat;
- a PK vélemények közül a 2/2002. és a 3/2004. PK véleményt, a 2/2010. PK vélemény 1. pontját;
- a PK állásfoglalások közül a PK 41., 50, 51. és 75. állásfoglalásokat;
- a GK állásfoglalások közül a GK 7., 17., 21., 39., 43., 64. és 74. sz. állásfoglalásokat;
- a GKT állásfoglalások közül a 7/1973., 28/1973., 63/1973., 65/1973. és 85/1973. sz. állásfoglalást.

3. Az új Ptk. eltérő rendelkezése miatt nem tartotta irányadónak a Polgári Kollégium:

- a PJE határozatok közül az 1/2005., 2/2005., 1/2007., 1/2010. PJE határozatokat,
- a Legfelsőbb Bíróság 17. sz. irányelvét,
- a PK vélemények közül a 2/2005. PK véleményt, az 1/2008. PK vélemény I-VII. pontját, a

- 3/2009. PK véleményt, az 1/2010. PK vélemény 6. pontját, az 1/2011. PK vélemény 8. pontját, az 1/2012. PK vélemény 12-14. pontjait,
- a PK állásfoglalások közül a PK 2., 7. állásfoglalásokat, a PK 9. állásfoglalás I-II., V-VI., IX-X. pontjait, a PK 33., 36., 37., 38, 39., 42., 43., 44., 45. 49., 74., 81., 82., 83. sz. állásfoglalásokat, a PK. 89. sz.. állásfoglalás c) pontját, a PK 100., 114. állásfoglalásokat, a PK. 279. állásfoglalás I. és III. pontjait, a PK 284. állásfoglalást, a PK 298. állásfoglalás II. pontját, a PK 299. állásfoglalást,
 - a GK állásfoglalások közül a GK 9., 73. sz. állásfoglalást, a GK-PK 1. állásfoglalást, a GKT 61/1973., 72/1973. és 2/1980. sz. állásfoglalást.

4. Az új Ptk.-ba beépültek tekintette és ezért annak alkalmazása körében nem tartotta irányadónak a Polgári Kollégium:

- a PJE határozatok közül az 1/2000., 3/2006., 3/2013., 5/2013. PJE határozatokat,
- a PK vélemények közül az 1/2004. PK véleményt, a 2/2009. PK vélemény 1., 3., 4-5. és 7. pontjait, az 1/2010. PK vélemény 2-5., 7-9. pontjait, a 2/2010. PK vélemény 5/a. és 10/a. pontjait,
- a Polgári Elvi Döntések közül az I. PGED-t, az V. és a XXIX.. PED-t, a XXV. PED III. pontját, a XXXII. PED-t,
- a PK állásfoglalások közül a PK 8., 11. sz. állásfoglalást, a PK 9. állásfoglalás VIII. pontját, a PK 85. állásfoglalás a) pontját, a PK 92., 105., 106. 107. és 183. sz. állásfoglalást,
- a GK állásfoglalások közül a GK 5., 6., 13., 14., 16., 18., 25., 34., 35., 37., 48., 52., 66., 68. állásfoglalásokat
- a GKT állásfoglalások közül a GKT 36/1973., 76/1973., 79/1973. és 92/1973. sz. állásfoglalásokat.

2/2014. PJE határozat rendelkező része

1. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a

pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető.

Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.

2. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezés akkor tisztességtelen, ha az nem felel meg a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012.(XII.10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve; tételes meghatározás elve; objektivitás elve; ténylegesség és arányosság elve; átláthatóság elve; felmondhatóság elve; szimmetria elve).

Ezen elvek alapján az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha azok a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák, hogy a hivatkozott PK véleménynek megfelelő ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére; egyben pedig lehetővé teszik annak ellenőrizhetőségét, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra a szerződéses rendelkezések betartásával az arányosság, a ténylegesség és a szimmetria elvének érvényre juttatása mellett került-e sor.

3. A folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok (különnemű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás, így az számára indokolatlan költséget jelent. E rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, nem átlátható. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő vételi és eladási árfolyamok, mint átszámítási árfolyamok helyett az Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama válik a szerződés részévé a Ptk. 231. § (2) bekezdésében meghatározott diszpozitív törvényi rendelkezésre tekintettel, mindaddig, amíg kógens törvényi rendelkezés nem lépett azok helyébe.

A Kúria az EBH.2013.G.10. számon közzétett határozat elvi bírósági határozatként való fenntartását megszünteti.

3/2014. PJE határozat rendelkező része

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 65. § (4) bekezdése alapján

alkalmazandó, az Itv. 58. § (1) bekezdésének c) pontjára figyelemmel mérsékelt összegű felügyeleti illeték viselésére kell kötelezni a cégnyilvánosságról a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (Ctv.) 80. §-ának (3) bekezdése alapján meghozott, a törvényességi felügyeleti eljárást megszüntető végzésben azt a céget, amely a Ctv. 80. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerint a cégbíróság felhívásában megjelölt törvénytörő állapotot nem vitatja és ezt az előírt határidőben megszünteti, illetve a törvényes működését helyreállítja.

2.4. A kollégiumok előtt az adott évben felmerült szakmai problémák és azok megoldása érdekében tett intézkedések

2.4.1. A Büntető Kollégium kollégiumi véleményei

1/2014. (I. 15.) BK vélemény

A Btk. hatálybalépése előtt jogerőre emelkedett határozattal elrendelt javítóintézeti nevelést a jogerőre emelkedésekor hatályos törvényi rendelkezések alapján kell végrehajtani. A javítóintézeti nevelésből történő elbocsátás törvényben meghatározott életkor betöltése miatti kötelező eseténél az intézkedés elrendelésekor hatályos büntető anyagi jogi szabályok akkor is meghatározóak, ha időközben a törvény a javítóintézeti nevelésből történő elbocsátás életkor miatti kötelező esetének feltételét megváltoztatta. A Bv. tvr. 2. § (2) bekezdése szerint az elítélttel szemben csak az ítéletben és a törvényben meghatározott joghátrányok alkalmazhatók. A Bv. tvr. 126. §-ának (3) bekezdése alapján pedig elítélten azt is érteni kell, akivel szemben büntetőjogi intézkedést alkalmaztak. A Btk. hatályba lépésével kapcsolatos átmeneti rendelkezéseket tartalmazó 2012. évi CCXXIII. törvény a javítóintézeti nevelés kapcsán nem tartalmaz rendelkezést, ezért nincs törvényi alap arra, hogy a korábbi törvény szerint elrendelt intézkedés végrehajtására az elítélt számára hátrányosabb tartalmú rendelkezés szerint kerüljön sor. Ez azt jelenti, hogy ha a 2013. július 1. napját megelőzően jogerőre emelkedett ítélettel elrendelt javítóintézeti nevelés esetén a fiatalkorú a tizenkilencedik életévét 2013. július 1. napját megelőzően még nem töltötte be, és ez okból a végleges elbocsátására (ideiglenes elbocsátásának véglegessé válására) még nem került sor, annak időpontja a fiatalkorú tizenkilencedik életéve betöltésének - értelemszerűen 2013. július 1-je utáni nap.

2/2014. (VII. 7.) BK vélemény

1. A Btk. 459. § (1) bekezdésének 12. n) pontja szerinti közösségi közlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezet fogalma alatt a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény szerinti, közszolgáltatási szerződés alapján, menetrend szerint végzett vasúti, közúti és vízi személyszállítási közszolgáltatást végző gazdálkodó szervezetet kell érteni.

2. 2013. július 1-jétől a személytaxi-szolgáltatást végző csak akkor tekinthető közfeladatot ellátó személynek, ha tevékenysége igényvezérelt személyszállítási szolgáltatásként a személyszállítási közszolgáltatás részeként valósul meg.

A 2013. június 30-ig hatályban volt 1978. évi IV. törvény 137. § 2. a) pontja alapján a közforgalmú tömegközlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezetnél végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó személy, továbbá a közúti személyszállítási szolgáltatást végző más személy a büntető törvény alkalmazásában közfeladatot ellátó személy volt. A 2013. július 1-jén hatályba lépett 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 459. § (1) bekezdésének 12. n) pontja szerint azonban a közösségi közlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezetnél végrehajtói feladatot ellátó személy, e tevékenysége során minősül közfeladatot ellátó személynek.

A személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény (a továbbiakban: törvény) a preambulumban említi e fogalmat. A törvény 2. §-ának 29. pontja a személyszállítási közszolgáltatás tekintetében visszautal a vasúti és közúti személyszállítási közszolgáltatásokról szóló 1370/2007/EK rendelet 2. cikk a) pontjára, amely személyszállítási közszolgáltatásnak tekinti a nyilvánosság számára megkülönböztetés nélkül és folyamatosan nyújtott általános gazdasági érdekű személyszállítási szolgáltatásokat. A törvény 10. §-ának (6) bekezdése szerint személyszállítási közszolgáltatás személyszállítási közszolgáltatási szerződés alapján végezhető; míg a törvény 20. §-ának (6) bekezdése alapján a személyszállítási közszolgáltatást nyújtó szolgáltató köteles közforgalmú menetrendet készíteni és azt közzétenni, abban elkülönítetten megjeleníteni a személyszállítási közszolgáltatást. A törvény személyszállítási közszolgáltatásnak tekinti a vízi közlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény (Vkt.) 3. § (1) bekezdés a) pontjában és (2) bekezdésében foglalt személyszállítási közszolgáltatást is [törvény 1. § (1) bek. c) és d) pont, 20. § (3) és (4) bek.]. A törvény 2. §-ának 9. pontja tartalmazza az igényvezérelt személyszállítási szolgáltatás fogalmát a következők szerint: a törvényben e szolgáltatásokra meghatározott engedéllyel

rendelkező szolgáltató által közszolgáltatási szerződés vagy járáti engedély alapján végzett, információs technológiai eszközök alkalmazásával szervezett, változó útvonalon vagy változó időrendben, vagy változó útvonalon és változó időrendben közlekedő személyszállítási szolgáltatás. A törvény 14. §-a szerint igényvezérelt személyszállítási szolgáltatás végzésére a szolgáltatás teljesítéséhez használt jármű jellegétől függően személytaxis, személygépkocsis személyszállítói vagy autóbuzsos személyszállítói engedéllyel és - személytaxi-szolgáltatást végző vállalkozás esetében - a törvény 12. §-ában meghatározott feltételeket teljesítő gazdálkodó szervezet vagy természetes személy jogosult. Amennyiben az igényvezérelt személyszállítási szolgáltatás a személyszállítási közszolgáltatás részeként valósul meg, abban az esetben a szolgáltatásokra - a menetrendszerűsége vonatkozó szabályokat leszámítva - a közszolgáltatásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni; a törvény 20. §-ának (2) bekezdése szerint pedig személyszállítási közszolgáltatás keretében igényvezérelt személyszállítási szolgáltatások is biztosíthatók, ez esetben e szolgáltatásokra a személyszállítási közszolgáltatásokra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

3/2014. (XI. 3.) BK vélemény

A Kúria Büntető Kollégiuma a 2/2013. (VII. 8.) BK véleménnyel módosított, a 2007. február 8. napján meghozott 1. BK vélemény C) részének a Be. 360-365. §-ához kapcsolódó 10. pontját az alábbi szöveggel tartja fenn:

„10. a) A Be. 361. §-ának (3) bekezdése, illetőleg a Be. 364. § (1) bekezdése alapján a másodfokú nyilvános ülésre vagy a tárgyalásra a vádlottat idézni - fogva léte esetén előállítása iránti intézkedni - kell. A Be. 362. §-ának (1) és (3) bekezdése, illetőleg 364. § (1) bekezdése szerint a vádlott szabályszerű idézése [Be. 69. § (7) bek., 70. §] nélkül a másodfokú nyilvános ülés vagy a tárgyalás - az alábbi kivételtől eltekintve - a távollétében nem tartható meg, ezért a nyilvános ülés és a tárgyalás esetében egyaránt a vádlott idézésének szabályszerűségét vizsgálni kell.

b) A nyilvános ülés esetében (a tárgyalással ellentétben) a Be. nem rendelkezik arról, hogy az idézett (illetve előállított) vádlott előzetesen lemondhat-e a jelenlétéről, s ekkor távollétében a nyilvános ülés megtartható-e. A Be. 362. § (1) és (3) bekezdésének, valamint 364. §-a (1) bekezdésének és 365. §-a (1) bekezdésének összevetéséből az következik, hogy a megidézett - illetve az előállítani rendelt fogva lévő - vádlottnak jogában áll előzetesen bejelenteni, hogy a tárgyaláson vagy a nyilvános ülésen nem kíván jelen lenni.

c) A másodfokú tárgyalásra szabályszerűen megidézett vádlott előzetesen bejelentheti, hogy a

tárgyaláson nem kíván jelen lenni, ez esetben az eljárás távollétében lefolytatható. Előzetes bejelentés hiányában is megtartható a tárgyalás, ha a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést. A másodfokú nyilvános ülés - szemben a másodfokú tárgyalásra és harmadfokú nyilvános ülésre vonatkozó szigorúbb szabályozással [Be. 365. § (1) bek., 394. § (2) bek.] - a szabályszerűen megidézett szabadlábban levő vádlott távollétében is megtartható, függetlenül attól, hogy előzetesen bejelentette-e, hogy a nyilvános ülésen nem kíván részt venni, vagy jelentettek be a terhére fellebbezést. Ha a fogva levő és a szabályszerű idézéssel egyidejűleg előállítani rendelt vádlott előzetesen kéri a másodfokú nyilvános ülés távollétében megtartását, az távollétében is megtartható. Az idézés szabályszerűségétől függetlenül - tehát a nem szabályszerű idézése esetében is - joghatályos a vádlottnak az a nyilvános ülés vagy tárgyalás távollétében megtartására vonatkozó előzetes nyilatkozata, amelyből egyértelműen kiderül, hogy a nyilvános ülésről, illetve a tárgyalásról (tényéről és időpontjáról) pontos tudomása van.

d) Miután a Be. 362. §-ának (4) és a 365. §-ának (2) bekezdése a nyilvános ülés, illetve a tárgyalás elmulasztása miatt az igazolás lehetőségét kizárja, a Be. 70/A. §-ának rendelkezései nem alkalmazhatók. Ez esetben ugyanis a vádlott ilyen nyilatkozata - egyfelől (értelemszerűen) azt jelenti, hogy a vádlott birtokában volt az idézésben foglalt ismereteknek; - másfelől (egyben) nem más, mint a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem jogáról való lemondás (Be. 70/A. §).

e) Az ismeretlen, vagy (külföldön, a magyar joghatóság számára) elérhetetlen helyen tartózkodó vádlott esetében - a Be. 529. §-ának (5), illetve 532. §-ának (4) bekezdése értelmében - a másodfokú eljárásban is át lehet térni a Be. XXV. Fejezete szerinti eljárásra.”

2.4.2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium kollégiumi véleményei

2014. évben a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium a Bszi. 27. § (1) bekezdése értelmében nyolc kollégiumi véleményt fogadott el az egységes jogalkalmazás biztosítása érdekében. A vélemények elfogadását a kapcsolódó ítélkezési gyakorlat, valamint a tervezetek tanácselnöki értekezleten, vagy rész-kollégiumi ülésen való előzetes megvitatása előzte meg. Az elfogadott vélemények tárgya olyan tárgyköröket érintett, amelyek az ítélkezési gyakorlatban eddig még nem merültek fel, ugyanakkor a jelenleg zajló jelentős kodifikációs munkálatokkal összhangban egyértelmű tendenciaként mutatkozik meg az is, hogy a kollégium elvégzi a korábbi állásfoglalások és vélemények felülvizsgálatát, amennyiben az szükségessé vált.

1/2014.(II.10.) KMK vélemény

a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének a munkaügyi perekben irányadó egyes módosított szabályairól

A kollégium a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének a munkaügyi perekben irányadó egyes módosított szabályainak értelmezése okán alkotta meg véleményét. Ebben tisztázta, hogy a meg nem határozható pertárgyértékű munkaügyi perekre vonatkozóan a Pp. kizáró rendelkezése hiányában, 2013. június 1-étől a megállapítási keresetekre vonatkozó Pp. rendelkezése alapján van helye felülvizsgálatnak, ugyanakkor vizsgálni kell a felülvizsgálat megengedhetősége körében, hogy nem állnak-e fenn a Pp.-ben foglalt (felülvizsgálati) eljárásjogi akadályok.

A munkaviszony alanyainak egymással szemben érvényesített nem vagyoni kártérítési igénye esetén 2013. május 31-éig, vagyoni kárigény érvényesítése esetén 2014. március 14-éig benyújtott felülvizsgálati kérelmek esetén érvényesül a felülvizsgálati értékhatár. A 2014. március 15-étől hatályos rendelkezések alapján munkaügyi perben a kártérítéssel és a sérelemdíjjal kapcsolatos igények érvényesítésekor viszont nem érvényesül a felülvizsgálati értékhatár.

A kollégiumi vélemény kitért arra az értékhatár alóli kivételezetre is, amikor a felülvizsgálatban a jogviszony keletkezésének, módosulásának, megszűntetésének jogszerűsége vitás. A kollégiumi vélemény meghatározta, hogy a jogviszony-módosulással érintett anyagi követelésen minden olyan juttatást érteni kell, amelyre a felek között munkaszerződés vagy annak részét képező megállapodás van, vagy amely munkaviszonyra vonatkozó szabály, illetve a munkáltató kötelezettségvállalása alapján igényelhető, amennyiben az adott juttatásra vonatkozó jogosultság is vitatott.

2/2014.(III.31.) KMK vélemény

a másodfokú közigazgatási szerv beavatkozása a megváltozott munkaképességű személyek rehabilitációs és rokkantsági ellátásokra való jogosultságával kapcsolatos társadalombiztosítási határozatok felülvizsgálata iránti perekben

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról

szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: az Mmt.) alapján igényelhető rehabilitációs és rokkantsági ellátásokra való jogosultságról 2012. július 1-től – hatósági eljárás keretében – rehabilitációs hatóságok döntenek. Ugyanakkor a Pp. különös rendelkezései alapján a megváltozott munkaképességű személyek Mmt. szerinti ellátásai tárgyában hozott társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránti perben az alperes, függetlenül attól, hogy a jogerős határozatot a másodfokú szerv hozta, az első fokon eljáró rehabilitációs szakigazgatási szerv (fővárosi, megyei kormányhivatal szakigazgatási szerve), míg a másodfokú társadalombiztosítási szerv (Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal) a perben peres félként nem vehet részt.

A kollégiumi véleménynek egyértelművé kellett tennie, hogy milyen az elsőfokú és másodfokú hatóságok egymáshoz fűződő perbeli helyzete. Ilyen típusú társadalombiztosítási perekben is alkalmazandó ugyanis a Pp. általános rendelkezése a beavatkozóra, aki az lehet, akinek jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy más személyek között folyamatban levő per miként dőljön el. Ugyanakkor az irányadó bírói gyakorlat szerint a közigazgatási eljárás egységes, akár egyfokú, akár kétfokú eljárásban születik döntés, az eljáró közigazgatási szervek nem képviselhetnek elkülönült szervezeti érdekeket.

Ennek okán az Mmt. alapján biztosított pénzbeli ellátások tárgyában hozott társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránti perbe a másodfokú társadalombiztosítási szerv az első fokon eljáró rehabilitációs szakigazgatási szerv alperes pernyertességének előmozdítása érdekében nem avatkozhat be olyan indokkal, hogy a komplex minősítésen alapuló jogerős határozat megalapozottságát az alperes elsőfokú szervnél hatékonyabban tudja képviselni, és azon az alapon sem, hogy az alperes szakszerűtlen eljárása folytán bekövetkező pervesztés a másodfokú szerv újbóli eljárási kötelezettségét vonhatja maga után. A másodfokú társadalombiztosítási szerv beavatkozása tárgyában hozott határozat ellen nincs helye fellebbezésnek.

3/2014.(III.31.) KMK vélemény

a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeinek egyes kérdéseiről

A kollégium szükségesnek ítélte, az munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: az új Mt.) hatályba lépése miatt a munkaviszony munkáltató általi jogellenes

megszüntetése jogkövetkezményei körében felmerült egyes jogértelmezési kérdések tisztázását.

Ennek keretében a kollégiumi vélemény lefektette, hogy a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetésének az új Mt.-ben szabályozott jogkövetkezményei tekintetében, illetve azok mellett megfelelően alkalmazni kell az új Mt.-nek a munkáltató kártérítési felelősségére vonatkozó fejezetét.

A kollégiumi vélemény kitért arra is, hogy az elmaradt jövedelem címén igényelt kártérítés mértéke korlátozott lehet, ezért ilyen igény érvényesítése esetén az elmaradt jövedelem kárelemeinek vizsgálata előtt a tizenkét havi távolléti díj mint felső összeghatár meghatározása lehet indokolt.

Az elmaradt jövedelemnek az új Mt. 169. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott elemei tételenként érvényesíthetők az egyes jogcímek és azok összegszerűsége megjelölésével. Kiemelte a kollégiumi vélemény azt is, hogy a munkavállalóra háruló bizonyítási teher keretei között a munkavállaló bizonyítási indítványa alapján a munkáltatót milyen adatok szolgáltatására kötelezheti a bíróság, amely felöleli a szükséges adatok és a rendelkezésre álló számítások szolgáltatását.

A jogellenes megszüntetés miatt fennálló munkáltatói kártérítési felelősség körében az elmaradt jövedelem tételeit a kereset szerinti jogcímenként kell vizsgálni, és az ítélet rendelkező részében jogcímenként és összegszerűen elkülönítve kell feltüntetni. Az elérhető jövedelem egyes jogcímei szerinti tételekből külön-külön kell levonásba helyezni, amit a munkavállaló megkeresett, vagy az adott helyzetben elvárhatóan megkereshetett volna. A kollégiumi vélemény kitért az eltérő jogcímű számítás módjára is.

Külön vizsgálata a kollégiumi vélemény az elmaradt jövedelem felső korlátjaként figyelembe vehető összeget. Az ekként meghatározott tizenkét havi távolléti díjjal összefüggésben kitért arra, hogy az önálló jogcímű igényként nem érvényesíthető. Emellett az elmaradt jövedelem felső mértékének, mint összeghatárnak a megtartása - e jogcímen belül - a keresetben előterjesztett egyes tételek összegeinek összeadásával vizsgálható. A limit szempontjából az elmaradt jövedelem egyes tételeinek sorrendjét és összegszerűségét a keresetben előterjesztettek szerint lehet figyelembe venni.

Végül, ha a volt munkavállalónak a munkaviszony jogellenes megszüntetése miatt kára még nem keletkezett, illetve azt nem tudja vagy nem kívánja bizonyítani, a tételes kártérítési igények helyett az új Mt. 82. § (4) bekezdésében meghatározott kompenzációs átalányt is követelheti. Az erre való jogosultságot önmagában a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése megalapozza. A munkavállaló, mind a tételes kártérítési igényén felül, mind a kompenzációs átalány iránti igényén felül jogosult a végkielégítés összegére az új Mt. 82. § (3) bekezdésében előírt feltételek fennállása mellett.

4/2014.(VI.23.) KMK vélemény

a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztéséről

Szükségessé vált annak tisztázása közigazgatási perekben, hogy a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztése során – a Pp. feltételeinek fennállását, így az eredeti állapot helyreállíthatatlanságát, valamint a végrehajtás elmaradása miatti súlyosabb károsodást, szemben a végrehajtás felfüggesztésének elmaradásával – a felperes köteles valószínűsíteni, valamint az ezt alátámasztó bizonyítékokat a keresetlevélhez csatolni.

A kollégiumi vélemény egyértelművé tette, hogy a feltételek és okok megjelölésének elmaradása nem jár automatikusan a kérelem elutasításával. Ha a keresetlevél csupán kérelmet tartalmaz a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztésére, azonban nem jelöli meg annak okait, valamint az azt alátámasztó bizonyítékokat sem tartalmazza, úgy a kérelem hiányos. A Pp. 332. § (3) bekezdés második mondata szerinti nyolc napos elbírálási határidő azonban nem eredményezheti a hiánypótlási eljárás mellőzését.

A viszonylag rövid elbírálási határidő nem zárhatja ki a hiánypótlás gyakorlását. Ennek okán a felfüggesztésre irányuló kérelem elbírálásakor – hiányos kérelem esetén – rövid határidő megjelölésével, hiánypótlás elrendelésének van helye. Amennyiben a kérelmező a hiányokat pótolja, úgy a Pp. 332. § (3) bekezdés második mondata szerinti nyolc napos elbírálási határidőt a hiánypótlástól kell számítani. Amennyiben a kérelem hiányait felhívás ellenére sem pótolják, az elsőfokú bíróság végzése elleni fellebbezésben a hiányok pótlására nincs mód.

5/2014.(VI.23.) KMK vélemény

a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételére vonatkozó korábbi kollégiumi vélemények és állásfoglalások alkalmazásának mellőzéséről

A kollégium a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételére vonatkozó korábbi kollégiumi véleményeket és állásfoglalásokat felülvizsgálva döntött arról, hogy a korábbi 1/2009. (II.23.) KK. véleményt, a KK.1. számú állásfoglalást, a KK.2. számú állásfoglalást és a KK.13. számú állásfoglalást, valamint a KK.38. számú állásfoglalást nem tartja fenn.

A kollégium szükségesnek tartotta, hogy a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételére vonatkozó jogi szabályozás megváltozása okán az ebben a tárgykörben született KK. véleményeket és állásfoglalásokat felülvizsgálja, ahogyan erre a 1/2014. KMJE jogegységi határozata révén is sor került. Az új Ptk. a társadalmi szervezetek és alapítványok esetében új szabályokat tartalmaz, illetőleg az Ectv. előírásai is több vonatkozásban eltérőek a korábbi KK. vélemények elfogadásakor hatályos előírásoktól. A jogszabályi változások mellett a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételével kapcsolatos ügyek elbírálásának szakmai illetékessége is megváltozott a Kúrián, az ilyen típusú ügyekben 2010. évtől a Polgári Kollégium jár el. Erre tekintettel a kollégium a még hatályban lévő kollégiumi vélemények és állásfoglalások felülvizsgálatáról és jövőbeni alkalmazásuk mellőzéséről döntött.

6/2014.(X.13.) KMK vélemény

a munkavállalói költségkedvezmény egyes kérdéseiről

A Pp. 2014. január 1-jétől hatályos rendelkezése szerint költségmentesség nem engedélyezhető, ha a bíróság az eljárást megindító beadványt idézés kibocsátása – nem peres eljárás esetén érdemi vizsgálat – nélkül hivatalból elutasítja.

A kollégiumi vélemény rendszertani elemzést követve tisztázta azt, hogy a munkavállalói költségkedvezményre vonatkozó szabályozás a Pp. rendszerében történő elhelyezkedésére tekintettel az általános szabályokhoz képest egy különös, speciális jogintézmény. Arra a bírósági eljárásokban költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (a továbbiakban: a Kmr.) rendelkezései nem alkalmazhatók, emellett a munkavállalói költségkedvezményre a jogszabályi feltételek fennállása esetén a munkavállaló alanyi jogot szerez. A kollégiumi vélemény ezen túlmenően kitért arra; hogy a két jogintézmény

elkülönítését támasztja alá; hogy megállapítására hivatalból vagy kérelemre kerül sor; hogy mely perszakaszokra terjednek ki.

A kollégiumi vélemény végül megállapította, hogy a munkavállalói költségkezdvezményre vonatkozó szabályozást a Pp. XXIII. fejezetben foglalt jogintézményként ennek a fejezetnek az eltéréseivel kell alkalmazni. Emiatt az kizárja a Pp. 85. § (2) bekezdésének a) pontjában foglalt azon szabály alkalmazhatóságát, miszerint ha a bíróság az eljárást megindító beadványt idézés kibocsátása nélkül hivatalból elutasítja, költségmentesség nem engedélyezhető.

7/2014.(XI.25.) KMK vélemény

a közigazgatási perekben bekövetkező jogutódlás egyes kérdéseiről

A kollégium szükségesnek találta annak egyértelmű tisztázását, hogy a Pp.-ben szabályozott, a felek személyében bekövetkező változások esetei közül a jogszabály rendelkezése alapján bekövetkező hatósági (alperesi) jogutódlás milyen egyedi jellegzetességekkel bír, valamint ennek melyek a sajátos jogkövetkezményei.

A kollégiumi vélemény egyértelműen megvizsgálta a közigazgatási perben az alperes személyében bekövetkező változás alapjául szolgáló közigazgatási hatáskör változásának egyedi jellemzőit, amelynek alapjául jogszabályváltozás szolgálhat. A közigazgatási perekben a hatósági hatáskör címzettjében bekövetkezett változás közigazgatási anyagi jogi alapú jogutódlást eredményezhet, melyre a Pp. általános előírásait a közigazgatási perek sajátosságaira tekintettel kell alkalmazni. A jogutódlás e sajátos esetében a peres felek nyilatkozatának és szándékának a jogutódlás érdemére nézve nincs jelentősége, a jogutódlást a jogszabályváltozás határozza meg. A jogutódlás megállapításához nincs szükség sem a jogelőd, sem a jogutód, sem pedig a felperes perbeli nyilatkozatára, a bíróság döntése a jogutód tekintetében megállapító jellegű. Tekintettel arra, hogy a jogutódlás valamennyi körülményét ez esetben jogszabály rendezi, így a Pp. szerinti félbeszakadás esete jogszabályon alapuló jogutódlás körében nem következhet be.

A kollégiumi vélemény azt is tisztázta, hogy az alperesi oldalon a pertársaság nem következhet be a jogutódlással összefüggésben, mivel a Pp. egyértelműen rögzíti, hogy az alperes a felülvizsgálni kért határozatot hozó közigazgatási szerv. Erre kivételesen abban az

esetben lehet mód, ha a jogutódlásról rendelkező jogszabály egyértelműen rendelkezik a korábbi alperes perben való részvételéről a jogutód alperes pertársaként. Az alperesi jogutód személyét megállapító végzés – megállapító jellege ellenére – alapvető jelentőségű, így az esetleges eljárási jogsértés kiküszöbölését biztosítja a fellebbezés lehetővé tételével a vélemény.

8/2014.(XI.25.) KMK vélemény

a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium egyes társadalombiztosítási tárgyú állásfoglalásainak felülvizsgálata és módosítása

A kollégium megállapította a korábbi kollégiumi állásfoglalások módosításának szükségességét az időközben bekövetkezett jogszabályváltozások miatt, amelynek okán a kollégium akként döntött, hogy hatályukat veszti: a KK 18. számú és MK 49. számú állásfoglalások a rokkantsági nyugdíjra vonatkozó társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránti perben öregségi nyugdíjra irányuló igény érvényesítésének kizártságáról; a KK 21. számú és az MK 145. számú állásfoglalások a rokkantsági nyugdíj állapotváltozás miatti módosítása tárgyában hozott társadalombiztosítási határozat végrehajtásának bíróság általi felfüggesztéséről; a KK 22. számú és az MK 146. számú állásfoglalások a rokkantsági nyugdíj iránti igényt elutasító társadalombiztosítási határozat ellen a csak azt követően rokkanttá vált személy által benyújtott kereset elutasításáról

A kollégium módosította emellett az alábbi állásfoglalásokat az időközben bekövetkezett jogszabályváltozásokból fakadóan, valamint a kapcsolód jogi rendelkezések értelmezése alapján: a KK 19. számú és az MK 52. számú állásfoglalások a nyugellátásra jogosultságra vonatkozó társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata tárgyban hozott jogerős ítélet után az újabb igénybejelentésre vonatkozó határozat bírósági felülvizsgálatának lehetőségéről; KK 23. számú és az MK 150. számú állásfoglalások az özvegyi nyugdíj egyenlő arányú megosztásának megváltoztatása végett az özvegyi nyugdíjra jogosult által a másik jogosult ellen indított per elbírálására vonatkozó hatásköréről; KK 24. számú és az MK 40. számú állásfoglalások a foglalkoztató által be nem jelentett személy táppénz iránti igényének a társadalombiztosítási szervnél történt érvényesítéséről; KK 25. számú és az MK 46. számú állásfoglalások a munkavédelmi szabályok kizárólag a balesetet szenvedett általi elmulasztása esetén a foglalkoztatóval szemben a társadalombiztosítási szerv megtérítési igényének

kizártságáról; KK 27. számú és az MK 131. számú állásfoglalások a volt szakiskolai tanulók tanulmányi idejének jellegéről.

2.4.3. A Polgári Kollégium kollégiumi véleményei

1/2014. (VI. 30.) PK vélemény rendelkező része

1. A lényeges eljárási szabálysértésre (Pp. 252. § (2) bekezdés) alapított hatályon kívül helyezés akkor indokolt, ha az elsőfokú eljárás megismétlése elengedhetetlen. Ennek megállapítása során a feltárt konkrét szabálysértés jellegét és súlyát, valamint az érdemi döntésre gyakorolt hatását kell figyelembe venni.
2. A másodfokú bíróságnak a hatályon kívül helyező végzésben konkrét jogszabályhelyre hivatkozással meg kell jelölnie, hogy mit tekintett lényeges eljárási szabálysértésnek. Emellett egyértelműen és jól áttekinthető módon ismertetnie kell a jogi következtetéseknek azt a körét, amelyeknek a levonása, valamint a szükséges eljárási cselekményeknek azt a sorát, amelyeknek a lefolytatása elvezethet a jogszabályoknak megfelelő határozat meghozatalához.
3. A Pp. 252. §-ának (3) bekezdésén alapuló hatályon kívül helyezés alkalmazása esetén a másodfokú eljárásban törekedni kell arra, hogy az elsőfokú eljárás megismétlésére csak valóban indokoltan, a terjedelmes bizonyítást igénylő vagy a per érdemi elbírálását új jogi alapokra helyező esetekben kerüljön sor. A másodfokú eljárásban is orvosolható hibák kiküszöbölése, kis terjedelmű, egyszerű, rövid idő alatt fogantatosítható bizonyítás lefolytatása céljából a hatályon kívül helyezés általában nem indokolt.
4. A másodfokú bíróság utasításaiban foglalt eljárási cselekményeknek, különösen a bizonyítási cselekményeknek az elmulasztása olyan lényeges eljárási szabálysértés, amely a megismételt eljárás során hozott ítélet hatályon kívül helyezését vonhatja maga után. Nem minősül azonban eljárási szabálysértésnek, ha az elsőfokú bíróság az előírt eljárási cselekmények hiánytalan fogantatosítását követően nem a hatályon kívül helyező végzésben kifejtett jogi álláspontot foglalja el, vagy nem az ott írt jogkövetkezményt alkalmazza.
5. A Pp. 3. § (3) bekezdés szerinti tájékoztatási kötelezettség megsértése önmagában nem szolgálhat alapul a hatályon kívül helyezésre; ezt csak a konkrét eljárásjogi szabályok sérelme alapozhatja meg.
6. A tájékoztatási kötelezettség megsértése esetén – a hatályon kívül helyezés alkalmazásáról való döntést megelőzően – a másodfokú bíróságnak törvényben előírt kötelezettsége, hogy a hiányzó tájékoztatást az arra jogosultnak megadja, majd azzal kapcsolatban nyilatkozattételre

hívja őt fel. Amennyiben a fél nem nyilatkozik, illetve a szükséges bizonyítási indítványt nem terjeszti elő, vagy a bizonyítás költségeinek előlegezésére nem hajlandó, a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a rendelkezésére álló adatok alapján érdemben bírálja felül.

2.5. A joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége

2.5.1. A büntető joggyakorlat-elemző csoport tevékenysége

2014. március 14-én a Bszi. 29. § (1) bekezdése alapján a büntető ítélkezés körében 2014 évre a „Védői jogok a bírósági eljárásban” vizsgálati tárgykört határoztam meg. A joggyakorlat-elemző csoport vezetőjének dr. Feleky István kúriai bírót, kúriai bíró tagjának dr. Belegi József kúriai tanácselnököt, dr. Molnár Gábor Miklós kúriai tanácselnököt és dr. Csák Zsolt kúriai bírót jelöltem ki; a joggyakorlat-elemző csoport munkájában részvételre felkértem dr. Makai Lajost, a Pécsi Ítéltábla elnökét, dr. Mezőlaki Eriket, a Szegedi Ítéltábla tanácselnökét, dr. Szabó Juditot, a Budapest Környéki Törvényszék kollégiumvezető-helyettesét, dr. Somogyi Gábort és dr. Székely Gabriellát, a Fővárosi Törvényszék tanácselnökét, Idzigné Dr. Novák Csillát, a Fővárosi Törvényszék bíróját, dr. Bánáti János, dr. Hegedűs László, dr. Galli István és dr. Papp Péter ügyvédet, dr. Péczeli László legfőbb ügyészségi ügyészt, dr. Kabódi Csaba egyetemi docenst, dr. Pongrácz Attila igazságügyi minisztériumi főosztályvezető-helyettest és dr. Belcsák Róbert minisztériumi titkárságvezetőt.

A joggyakorlat-elemző csoport a 2014. április 30., május 7., július 10., október 29., 2015. január 15. és 29. napjain tartott ülésein, a csoport kúriai bíró tagjai 2015. február 11. napján tartott megbeszélésén - a feladatát elvégezte. A csoport vezetője az összefoglaló véleményt előterjesztette, annak elfogadásáról a Büntető Kollégium a 2015. márciusi ülésén határozott.

Az összefoglaló jelentés szerint a büntetőeljárás törvény a védő jogait és kötelezettségeit alapvetően helyesen, a nemzetközi emberi jogi standardokkal összhangban szabályozza, ugyanakkor szükség mutatkozik bizonyos mértékű törvényi és egyéb jogszabályi korrekcióra.

A bíróságok a védő törvényben írt jogait minden tekintetben biztosítják, azokat direkt módon, visszaélészerűen nem korlátozzák. A kivételek eseti jellegűek, és jellemzően a törvény szabályainak elvételére (pl. kötelező védelmi ok), félreértelmezésére, illetőleg hanyagságra

(pl. bizonyítási indítvány elvetésének nem kellő megindokolása) vezethetők vissza. A hatályon kívül helyezések körében nem, vagy kis számban fordult elő okként a védői jogok megsértése.

A vizsgálat alapján az elemző csoport további vizsgálatot javasolt a vádemelést megelőző bírósági eljárásban érvényesülő védői jogok tárgykörében. Indokoltnak tartja kollégiumi vélemény megalkotását a terheltek közötti érdekellentét esetén a közös védő kizárásával kapcsolatban. Megoldandó kérdésként veti fel e körben, hogy a közös védőt valamennyi érintett terhelt védelméből kell-e kizárni, vagy csak az érintett valamelyik terhelt védelméből.

A joggyakorlat-elemző csoport a vizsgálat eredményeként számos ponton javasolta büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.), az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (Üt.) és a kapcsolódó végrehajtási rendeletek módosítását. Javaslatokat fogalmazott meg a kirendelt védő intézményének hatékonyabb működtetése, az objektív alapokon nyugvó kiválasztás érdekében. Javasolta továbbá a védő eljárási kötelezettségeinek bővítését, a tételesen meghatározott védői kötelezettségek ismételt vagy súlyos megsértése szankcionálásának lehetőségét. Az elemző csoport – a teljesség igénye nélkül – megfontolandónak tartja többek között a vádtól eltérő minősítés lehetőségének megállapítására vonatkozó szabályozás pontosítását, a vádirat ügyész általi kézbesítését, továbbá a kirendelt védő díjazásával kapcsolatos szabályok módosítását.

A határozatszerkesztéssel kapcsolatos joggyakorlat-elemző csoport vezetőjének dr. Belegi József kúriai tanácselnököt, kúriai bíró tagjának dr. Akácz József tanácselnököt, dr. Mészár Róza tanácselnököt, dr. Orosz Árpád tanácselnököt, dr. Marosi Ildikó, dr. Magyarfalvi Katalin, Sipőczné dr. Tánzos Rita, dr. Varga Zoltán kúriai bírakat jelöltem ki, a joggyakorlat-elemző csoport munkájába részvételre felkérte dr. Solt Pált, a Legfelsőbb Bíróság nyugalmazott elnökét, dr. Czine Ágneszt, a Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégiumának akkori vezetőjét, dr. Hilbert Editet, a Budapest Környéki Törvényszék elnökét, dr. Nagy Gábor Bálint legfőbb ügyészségi ügyészt, dr. Csomós Tamást, a Békés Megyei Ügyvédi Kamara elnökét, dr. Zódi Zsoltot, az MTA Jogtudományi Intézet kutatóját, dr. Balázs Géza nyelvész egyetemi tanárt. A csoport az első érdemi ülésén konkretizálta a feladatait. A vizsgálati jelentést a joggyakorlat-elemző csoport vezetője összeállította, a csoport 2015. február 26-án megtartotta utolsó ülését, jelenleg az összefoglaló vélemény végső megszövegezése zajlik.

A Büntető Kollégium két tagja, dr. Csere Katalin tanácselnök és dr. Krecsik Eldoróda kúriai bírósági bírósági részt vett „A szakértői bizonyítás a bírósági eljárásban” tárgykörében felállított joggyakorlat-elemző csoport munkájában. Az összefoglaló vélemény megvitatása a Kúria 2015. január 26-i Teljes Ülésének napirendjén szerepelt. Az összefoglaló vélemény részletes ismertetése a 2.5.3. pontban olvasható.

2.5.2. A közigazgatási és a munkaügyi joggyakorlat-elemző csoportok tevékenysége

A Kúria joggyakorlat-elemző tevékenységében 2014. évben is jelentős részt vállalt a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium. Ez azt jelentette, hogy a kollégium összesen négy joggyakorlat-elemző csoportot működtetett, ebből a Munkaügyi Szakágban egy, a Közigazgatási Szakágban pedig három csoport végzett elemző feladatokat. Mindemellett mindkét szakág bírái közreműködtek a Kúria egészét érintő joggyakorlat-elemző tevékenységben, így a szakértői eljárást vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport munkájában is.

2014. évre többek között a kisajátítási ügyek joggyakorlatának vizsgálatát rendeltem el. A joggyakorlat-elemző csoport ezen az ítélkezési területen valamennyi bírósági szintet érintő teljes körű felmérést végzett, melynek eredményét összefoglaló jelentésében feldolgozta. A csoport munkájának középpontjában a kisajátítási eljárásban szereplő ingatlan értékének meghatározása, tágabb értelemben a forgalmi érték megállapításának a problémája állt. A kisajátítási per központi kérdése a kártalanítás összege. Ennek megállapítása olyan szakkérdés, amelyet a bíróság a polgári perrendtartás szakértői bizonyításra vonatkozó szabályai szerint ítél meg. A kisajátítási törvény már a közigazgatási eljárásban is kötelező jelleggel előírja a szakértő közreműködését, ugyanakkor a Pp. jelenlegi szabályai nem teszik lehetővé, hogy a közigazgatási eljárásban részt vett szakértő a perben is érdemi véleményt fejtsen ki a perben bizonyítékként kezelt szakvéleményéről.

A joggyakorlat-elemző csoport összegző véleménye szerint a bírósági eljárásokban az összehasonlító értéket alapul vevő meghatározás jelenleg is irányadó, mellette azonban javasolható további, már létező ingatlanértékelési módszerek bevezetése is. Az összehasonlító adatokon alapuló értékelés továbbra is szükséges ott, ahol kellő számú, megfelelő összehasonlításra alkalmas alapadat áll rendelkezésre (pl. külterületi mezőgazdasági ingatlanok, erdők, belterületi beépített lakóingatlanok). Mindhárom típus esetében lehetséges ugyanakkor más szempontú értékelés elvégzése is, amelyet követően indokolt az eredmény

összevetése az összehasonlító adatokon alapuló értékelés eredményével. Az ilyen több szempontú eljárás az értékelés megalapozottságát erősíti. Az összehasonlításra nem alkalmas ingatlanok esetében a nemzetközi értékelési szabványok alkalmazása, valamint a jogszabályon alapuló hitelbiztosítéki érték-megállapítások figyelembe vétele is indokolt.

A joggyakorlat-elemzés azt is kimutatta, hogy egyes esetekben a szakvélemények közötti eltérés a bírói gyakorlatban egyfajta hibahatárként jelenik meg, melyből következően a perbeli szakértő által kimutatott kisebb összegű eltérés a kártalanítás összegében nem jelent meg. Ezt a gyakorlatot a Kúria több döntésében is helytelenítette, mert a „hibahatár” az értékelés során nem létező kategória, az egyes szakvélemények közötti eltérés a szakértői módszerek értékéséből adódó érdemi különbség.

Az eljárási szabályok hatékonyabbá tétele érdekében javasolta az elemző csoport az ismeretlen helyen tartózkodó ingatlantulajdonos részére kirendelhető speciális vagyongondnok intézményét.

Gyakori probléma a kisajátítást követően a visszamaradó ingatlanok megközelítésének kérdése. Ha a kisajátítás akár egy adott ingatlant, akár az annak megközelítését szolgáló utat érint, akkor a megközelíthetetlené vált ingatlan tulajdonosa – a megközelítést lehetővé tévő (új) út építésének hiányában – kártérítési igényvel léphet fel a kisajátítást kérővel szemben, magát a kisajátítást azonban ebből az okból nem kérheti. Ez sok esetben ahhoz vezet, hogy az ingatlan helyzete évekig rendezetlen marad, az egyedüli megoldást az idegen tulajdonú ingatlanon való – jogsértő – átjárás jelenti. Megfontolást igényel ezért a Kstv. 5.§ (1) bekezdésének bővítése akként, hogy egy adott határidő eltelte után is megközelíthetetlenül maradó ingatlanok kisajátítása kérhető legyen.

2014. évben fejezte be tevékenységét a közigazgatási bírságokkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport. A vizsgálat tárgya az anyagi jogi bírságok alkalmazása volt. A joggyakorlat-elemzés átfogó jelleggel vizsgálta a szankciók alkalmazásának módját, a kapcsolódó ítélkezési gyakorlatot, külön kitérve az alkotmányossági és az európai uniós követelményekre. Részletes elemzés készült a fogyasztóvédelmi, a hulladékgazdálkodási, a környezetvédelmi, az építésügyi, a közlekedési, a versenyjogi, az agrárigazgatási, a munkaügyi és a munkavédelmi bírságokra vonatkozóan. A joggyakorlat-elemzés szerint a bírságoló és a bírságolást alkalmazó hatóságok részéről az

eljárásnak vannak olyan egységes alapvető szempontjai, amelyet a bíróság anyagi-jogi jellegétől függetlenül alkalmazni kell, s melyek a bíróság törvényességének vizsgálatakor ugyan olyan módon jelentkeznek.

A 2014. évben a közigazgatási perek szabályait vizsgáló újabb joggyakorlat-elemző csoport alakult, melynek munkája kapcsolódott az ugyan ezen a területen korábban elemzéseket végző két csoport munkájához. E joggyakorlat-elemző csoport feladata az önálló közigazgatási perrendtartás szakmai megalapozása és a szabályozás főbb vonalainak meghatározása.

A Munkaügyi Szakág 2014. évben joggyakorlat-elemző csoport keretében vizsgálta a felmondásokkal és azonnali hatályú felmondásokkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot az alsóbb fokú bíróságok bírái, valamint kiváló elméleti szakemberek, egyetemi oktatók, munkajogász ügyvédek bevonásával. A joggyakorlat-elemző csoport kúriai bíró tagjai a 2011-2013. években a közigazgatási és munkaügyi bíróságoktól felkért jogerősen befejezett ügyeket – 1271 első- és másodfokú, valamint 511 legfelsőbb bírósági, illetve kúriai ügyet – vizsgáltak. A vizsgált ügyek 47 %-ában a megszüntetés jogellenessége megállapítását kérő munkavállalói kereset elutasításra került, 53 %-ban a munkavállalói keresetek megalapozottak voltak. A felmondások gyakorlatának elemzése során a munkacsoport értékelési körébe vonta a bírói gyakorlaton keresztül a munkáltatói jogalkalmazást is, a korábbi Mt. jogintézményei értelmezésével összefüggő változást az új Mt-vel kapcsolatban, különösen a munkajog hangsúlyozottabbá vált alapelvei érvényesülése szempontjából. Kiemelt cél volt a korábbi Mt. idején született kollégiumi állásfoglalások, elvi határozatok érdemi felülvizsgálata.

Megállapítható volt, hogy a vizsgált tárgykörben a bírói gyakorlat kiegyensúlyozott, a bírák jól alkalmazzák a Legfelsőbb Bíróság és a Kúria elvi iránymutatásait. Az új Mt. szabályaira tekintettel a bírói gyakorlat megváltoztatására lényegi kérdésekben nincs szükség, így az új Mt. szerinti felmondásoknál is alkalmazható a rendes felmondás indokolásával összefüggő elveket, követelményeket tartalmazó Legfelsőbb Bíróság Munkaügyi Kollégiuma 95. számú állásfoglalása, amely a munkáltatóknak a felmondásokkal összefüggésben folytatott gyakorlatába is beépült.

Az új Mt. hatálya alá tartozó felmondás és azonnali hatályú felmondás tekintetében a befejezett ügyek száma alacsony, de már mindezekből megállapítható, hogy a bírói gyakorlat

a jogellenes megszüntetés jogkövetkezményei értelmezését illetően elbizonytalanodott, ezért e tárgykörben 2015-ben a joggyakorlat-elemzés folytatódik.

Az MK 95. számú állásfoglalásával összefüggésben a joggyakorlat-elemző csoport kiemelten elemezte, hogy a jogszerű felmondást méltányosságból (a munkavállaló személyi és családi körülményeire tekintettel) lehet-e hatálytalanítani. Az új Mt. 6. § (3) bekezdése ugyanis előírja, hogy a munkáltató a munkavállaló érdekeit a méltányos mérlegelés alapján köteles figyelembe venni, a teljesítés módjának egyoldalú meghatározása a munkavállalónak aránytalan sérelmet nem okozhat. Ilyen szabályt a régi Mt. nem tartalmazott. Kétségtelen, hogy az új törvény megszövegezése nem egyértelmű, ugyanakkor a méltányos mérlegelés, mint új munkajogi követelmény kérdése a törvény céljának és az általános magatartási követelményeknek figyelembevételére alapján válaszolható meg, így a joggyakorlat-elemző csoport állásfoglalása szerint a méltányos mérlegelés követelménye nem a munkaviszony megszüntetésével, hanem a munkaviszony keretén belül a munkavállalói kötelezettségek teljesítésének meghatározásakor érvényesül. Mindezekre tekintettel az MK 95. számú állásfoglalásában lefektetett elvek e körben továbbra is alkalmazhatók.

A joggyakorlat-elemző csoport kiemelten foglalkozott a várandósság miatt fennálló felmondási tilalomba ütköző munkáltatói felmondással összefüggésben az Alkotmánybíróság 17/2014.(VI.30.) AB határozatban kifejtettekkel és az AB határozatnak az ítélkezési gyakorlatra vonatkozó követelményeivel. Ennek során felvetődött, hogy indokolt lenne az Mt. akként való módosítása, hogy ilyen esetben a munkáltató egyoldalúan visszavonhassa jognyilatkozatát, helyreállítva a munkavállaló munkaviszonyát. Erre a jelenlegi szabályok szerint nincsen mód, mert a felmondás a közléssel nyomban hatályosul.

A joggyakorlat-elemző csoport elemzése körébe vonta a munkaviszonyból eredő személyiségi jog megsértésére alapított igényekkel összefüggésben a bírósági hatáskör kérdését, továbbá azt, hogy a munkaviszony jogellenes megszüntetése esetén önmagában emiatt sérelemdíj igényelhető-e. Úgy foglalt állást, hogy az igényérvényesítés a közigazgatási és munkaügyi bíróság hatáskörébe tartozik, az igény érvényesítése során az Mt. és a Ptk. szabályait együtt kell alkalmazni, továbbá a munkaviszony jogellenes megszüntetése esetén sérelemdíj megalapozott igényléséhez többlet-tényállási elem szükséges.

2014. III. negyedévében új joggyakorlat-elemző csoport alakult, amelynek keretében a

Munkaügyi Szakág bírái vizsgálják a Kormánytisztviselői Döntőbizottság határozatai bírósági felülvizsgálatával kapcsolatos ügyeket.

2.5.3. A Polgári Kollégium joggyakorlat-elemző tevékenysége

A 2014-es évben a Polgári Kollégiumban az alábbi joggyakorlat-elemző csoportok működtek:

- A szakértői bizonyítás a bírósági eljárásban (mindhárom kollégiumot érintően)
- Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazhatósága kölcsönszerződéseknél
- A „párhuzamosan” megindított szerződés érvénytelenségének megállapítása és végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perek egyes anyagi- és eljárásjogi kérdései

A Polgári Kollégium az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazhatósága kölcsönszerződéseknél tárgykorú, és a „párhuzamosan” megindított szerződés érvénytelenségének megállapítása és végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perek egyes anyagi- és eljárásjogi kérdései tárgyában felállított joggyakorlat-elemző csoport által elkészített összefoglaló jelentést a 2015. február 2-ai megtárgyalta és elfogadta, és azok a Kúria honlapján közzétételre kerültek.

Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazhatósága a fogyasztói kölcsönszerződéseknél tárgykorú joggyakorlat-elemző csoport felállítását elsődlegesen az indokolta, hogy a devizaalapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013. PJE számú jogegységi határozat nem válaszolta meg teljes körűen azt a kérdést, hogy az érvénytelenség megállapítása esetén az érvénytelenség törvényi jogkövetkezményei közül a bíróságnak melyik jogkövetkezményt mikor indokolt alkalmaznia. A teljes körű iránymutatás hiányát pedig az óvatosság indokolta: a jogegységi határozat meghozatalakor ugyanis még nem lehetett kizárni annak lehetőségét, hogy az Alkotmánybíróság vagy az Európai Unió Bírósága döntése nyomán a devizaalapú kölcsönszerződések igen nagy számban minősülnek majd érvénytelennek, aminek következtében az érvénytelenségi jogkövetkezmények levonásának mikéntje nagy jelentőséggel bírt.

A hagyományos módon történő joggyakorlat-elemzésre csak kevésbé nyílt lehetőség, mert országosan is csak elvétve akadt olyan jogerős ítélet, amely a vizsgálat alapjául szolgálhatott

volna: egyrészt azért, mert a bíróságok a szerződéseket nem találták érvénytelennek, másrészt, mert a keresetek túlnyomó többségükben csak az érvénytelenség megállapítására irányultak. Éppen ezért a csoport tagjainak az egyéni véleményeiket tartalmazó tanulmányok elkészítése, majd az ellentétes nézetek ütköztetése révén kellett megválaszolniuk a felmerült kérdéseket.

A joggyakorlat-elemző csoport tagjainak észrevételei alapján a vita lényegében egyetlen témakörre korlátozódott: az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételként a fogyasztói kölcsönszerződés részévé vált tisztességtelen kikötés semmisségének hivatalbóli észlelése és a kereseti kérelemhez kötöttség (rendelkezési elv) viszonyára. Az elemző csoport azt észlelte, hogy ennek megítélésében a magyar bírói gyakorlat nem egységes. E kérdést az elemző csoport elsősorban a Ptk. 239/A.§-a alapján indított megállapítási perekkel összefüggésben indította, ahol a felperes az érvénytelenség megállapítását jellemzően az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása nélkül kérte. Marasztalásra irányuló, a pénzügyi intézet által indított per a gyakorlatban igen ritkán fordult elő, mert a követelés banki érvényesítésének rendszerinti útja a biztosítéki vételi jog gyakorlására való kijelölés és az engedményezés, illetve a közjegyzői ténytanúsítványra tekintettel történő végrehajtási záradékolás.

Azokat a peres ügyeket illetően, ahol a felperes fogyasztó a szerződés vagy annak egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítását az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása nélkül kéri, az elemző csoportok tagjai az Európai Unió jogának – konkrétan a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv – értelmezése alapján érveltek amellet, hogy ilyen ügyekben a kereseti kérelemhez kötöttség szabályának fenntartása vagy meghaladása indokolt.

Az egyik markáns álláspont értelmében az uniós irányelv és a hozzá kapcsolódó európai bírósági gyakorlat alapján a tagállami bíróságok a kereseti kérelem korlátaira tekintet nélkül – akár a másodfokú eljárásban is – hivatalból kötelesek észlelni és megállapítani a fogyasztói szerződés rendelkezéseinek tisztességtelenségét, mint semmisségi okot. Az érvelés szerint a kereseti kérelem ilyen esetekben valójában a szerződés egészének megtisztítására irányul, ezért a tagállami bíróságnak a szerződés sorsáról is döntenie kell, s nem hozhatja a fogyasztót olyan helyzetbe, hogy a fennmaradt „maradék” szerződésben őt továbbra is tisztességtelen feltételek kössék. Az álláspont képviselői tehát a kérelemhez kötöttség meghaladása mellett érvelnek: a hivatalbóliság korlátja egyedül az a szabály, hogy a tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazása nem mellőzhető, ha a fogyasztó a mellőzést ellenzi. Mindezekből az következik, hogy valamely feltétel tisztességtelen jellegének észlelésekor a bíróság köteles

tájékoztatni a fogyasztót, és lehetőséget biztosítani számára a kereset kiterjesztésére.

A másik álláspont szerint az Európai Unió joga nem teszi a tagállami bíróságok feladatává a szerződések hivatalbóli teljes felülvizsgálatát. A bíróságnak csak az igényérvényesítés alapját képező feltétel tisztességtelenségét kell vizsgálnia. Az érvelés szerint az Európai Unió Bíróságának esetjoga speciális eljárásjogi helyzetekben teszi kötelezővé a tagállami bíróság számára a fogyasztó által nem hivatkozott szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálatát:

- Ha a fogyasztó a jogszabályi rendelkezések vagy a tisztességtelen kikötés miatt jogilag vagy ténylegesen meg van fosztva kifogásainak érdemi előterjesztésétől
- Ha a fogyasztó marasztalási perben vagy egyéb igényérvényesítési eljárásban alperesi (adósi) pozícióban áll

Ez az álláspont vitatja, hogy a megállapítási per a szerződés egészének megtisztítására irányulna, ugyanis adott érvénytelenségi ok alapján indított kereset elutasítása nem zárja ki, hogy a fél más érvénytelenségi okra hivatkozva újabb megállapítási pert indítson. Megfordítva: ha a per a szerződés egészének megtisztítására irányul, akkor a kereset elutasítása a szerződés egészére nézve minősülne ítélt dolognak. Az álláspont képviselői felhívják a figyelmet arra is, hogy másodfokon hivatalból eljárni olyan feltétel kapcsán, amely az elsőfokú eljárásnak nem képezte tárgyát, egyben a jogorvoslathoz való jog elvonását jelenti.

A marasztalási perekkel kapcsolatban – ahol az érvénytelenségre az alperes akár viszontkereset, akár kifogás formájában hivatkozik – nem mutatkozott ilyen erőteljes nézetkülönbség. Az elemző csoport tagjai egyetértettek abban, hogy a fizetési kötelezettséget érintő, illetve azokhoz szorosan kapcsolódó egyéb feltételek vonatkozásában fennáll a tisztességtelenség hivatalbóli észlelésének kötelezettsége. Szorosan kapcsolódó egyéb feltételeknek minősülnek például a különböző díjakat és költségeket megállapító feltételek. Emellett a bíróság feladata a nemzeti jog alapján hivatalból vizsgálandó kérdéseket (pl. joghatóság, illetékesség) szabályozó rendelkezések vizsgálata is.

A nem elsősorban marasztalásra vagy megállapításra irányuló perekkel (pl. végrehajtás megszüntetése), illetve az előzetes eljárásokkal (pl. fizetési meghagyás) kapcsolatosan a megállapítási keresetekhez hasonló nézetkülönbség alakult ki. Az egyik álláspont szerint itt is hivatalból kell észlelnie a bíróságnak valamennyi tisztességtelen feltételt, a másik álláspont alapján viszont a bíróságoknak azt kell mérlegelniük, hogy a fogyasztót a szerződési kikötések vagy a jogszabályi rendelkezések megfosztották-e annak lehetőségétől, hogy a

tisztességtelen szerződési kikötésekkel kapcsolatos kifogásait érdemben előterjeszthesse.

A joggyakorlat-elemző csoport a lefolytatott viták során az alábbi kérdésekben jutott konszenzusra:

- a) Marasztalási perekben a fizetési kötelezettséget érintő, illetve azokhoz szorosan kapcsolódó egyéb feltételek vonatkozásában a tisztességtelenséget a bíróságoknak hivatalból kell észlelniük. A nemzeti jog alapján hivatalból vizsgálendő kérdéseket (joghatóság, illetékesség) szabályozó szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét szintén hivatalból kell vizsgálni. Ehhez hasonlóan a végrehajtás megszüntetésére vagy korlátozására irányuló perekben is hivatalból vizsgálendő bármely, a fizetési kötelezettséget érintő feltétel tisztességtelensége.
- b) Semmisség megállapítására irányuló perekben a keresetben megjelölt jogcímhez az eljáró bíróság nincs kötve. A jogcímhez kötöttség hiánya azt jelenti, hogy a bíróság a keresetben megjelölt ténybeli alapon a semmisséget a keresetben megjelölt jogcímtől eltérő jogcímen is megállapíthatja, amennyiben ehhez hivatalból további bizonyítási eljárás nem szükséges. Ha egy szerződési feltétel érvénytelenségét a bíróság adott jogcímen megállapította, úgy a további érvénytelenségi jogcímek vizsgálata nem szükséges.
- c) Főszabály szerint az általános szerződési feltételekkel kapcsolatban a bíróság először azt vizsgálja, hogy a hivatkozott kikötés jogszabályt sért-e, ezt követően kerülhet sor a hivatkozott feltétel tisztességtelenségének vizsgálatára. Kivételes esetben a tisztességtelenség vizsgálata megelőzheti a jogszabályba ütközés vizsgálatát: amennyiben a fogyasztó a szerződés kötelező tartalmi elemeit előíró jogszabályba ütközésre hivatkozással kéri a semmisség megállapítását, és a szerződésbe nem foglalt rendelkezések egyúttal tisztességtelennek is minősülnek. Ilyenkor a bíróság a tisztességtelenséget hivatalból észlelheti, de nem állapíthatja meg, ha a fogyasztó ezt ellenzi. A fogyasztó ellenzése esetén a jogszabálysértésre alapított keresetet (viszonkeresetet) el kell utasítani, mert tisztességtelen feltétel feltüntetésének elmaradása nem minősíthető jogszabályba ütközőnek.
- d) A bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeit csak akkor alkalmazhatja, ha azt a felperes kéri. A jogkövetkezmények levonása körében a bíróság a fél kérelméhez nincs kötve, de nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik. A szerződés teljes érvénytelenségének megállapítására irányuló kérelem

esetén a bíróság megállapíthatja a szerződés részleges érvénytelenségét, ha úgy ítéli meg, hogy a fogyasztói szerződés az érvénytelen rendelkezés kiesése esetén is teljesíthető. Ha a kieső szerződési feltétel nélkül a fogyasztói szerződés nem teljesíthető, a bíróság köteles tájékoztatni a feleket arról, hogy a részleges érvénytelenség teljes érvénytelenségbe fordult ált, és fel kell hívnia a feleket arra, hogy a teljes érvénytelenség megállapítására vonatkozó nyilatkozataikat terjesszék elő. Megfelelő erre irányuló kérelem hiányában a teljes érvénytelenség nem állapítható meg és a részleges érvénytelenség megállapítására irányuló kereseti kérelmet el kell utasítani.

A joggyakorlat-elemző csoport az alábbi kérdésekben többségi álláspontra jutott:

- a) Az uniós jog vonatkozó előírásaiból és a kapcsolódó gyakorlatból az elemző csoport tagjainak többsége azt a következtetést vonta le, hogy az uniós jog nem teszi a nemzeti bíróság feladatává a fogyasztói szerződés hivatalbóli teljes felülvizsgálatát. A 93/13/EGK irányelv 6. cikke úgy értelmezendő, hogy tisztességtelen feltételre a nemzeti jog szabályai alapján nem lehet igényt alapítani. Ha tehát a bíróság előtt ilyen igényt nem érvényesítenek, nem áll fenn hivatalbóli észlelési és eljárási kötelezettség. Az Európai Unió Bíróságának esetjoga a fogyasztó által nem sérelmezett szerződéses feltételek hivatalbóli vizsgálatát csak speciális eljárásjogi helyzetekben teszi kötelezővé. Ilyen helyzet áll fenn, ha a fogyasztó jogszabályi rendelkezések vagy a tisztességtelen kikötés miatt jogilag vagy ténylegesen meg van fosztva kifogásainak érdemi előterjesztésétől, illetőleg, ha a fogyasztó marasztalási perben vagy egyéb igényérvényesítési eljárásban alperesi vagy adósi pozícióban van.
- b) Azokban az ügyekben, ahol a fél a szerződés vagy annak egyes rendelkezései érvénytelenségének megállapítását az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása nélkül kéri, a rendelkezési elv alapján a bíróság hivatalból nem vizsgálhatja a per tárgyává nem tett rendelkezések érvényességét. Ezek érvényességét a fél további perekben szabadon vitathatja.
- c) Azokban az ügyekben, ahol a fél az érvénytelenség megállapítását az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazásával együtt kéri, a rendelkezési elvnek akkor van jelentősége, ha a bíróság a szerződést az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével érvényessé nyilvánítja. A szerződés érvényessé nyilvánítása nem jelent állásfoglalást a bíróság részéről a per tárgyává nem tett, illetőleg a per tárgyává tett feltételekhez

szorosan nem kapcsolódó feltételek érvényességét érintően. E feltételek érvényességét a fél további perekben szabadon vitathatja.

Konszenzusra jutott az elemző csoport abban a tekintetben, hogy a hivatalbóli észlelési kötelezettség nem eredményezheti azt, hogy a bíróság hivatalból ítél. A szerződési feltétel tisztességtelenségének hivatalbóli észlelése esetén a bíróságot figyelmeztetési kötelezettség terheli, az ezt követő eljárás kereteit a felek figyelmeztetést követően megtett nyilatkozatai jelölik ki.

A joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye elkészítésének időpontjában már jelentősen megváltozott a jogi környezet: a 2014. évi XXXVIII., a 2014. évi XL. és a 2014. évi LXXVII. törvények hatályba lépését követően a fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő perek nagy része várhatóan okafogyottá válik, és érdemi döntés nélkül fejeződik be. A folytatódó perekben pedig igen kivételesen fordulhat az elő, hogy a bíró az eredeti állapot helyreállítása vagy a hatályossá nyilvánítás dilemmájával szembesüljön, mivel a módosított 2014. évi XL. törvény 37.§ (1) bekezdése a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítást jelöli meg alkalmazható jogkövetkezményként.

A fentiekből következően a joggyakorlat-elemző csoport nem észlelt olyan szükséghelyzetet, amely indokoltá tenné a fogyasztói kölcsönszerződéseket érintő újabb jogegységi eszköz alkalmazását. Jogerős ítéletekkel lezárt, értékelhető számú per hiányában az elemző csoportnak nincs kompetenciája arra, hogy pusztán spekulatív módon befolyásolja az ítélkezési gyakorlatot. Ugyanakkor az elemző munka eredménye minden bizonnyal hozzájárul majd az érvénytelenség polgári jogi jogintézményének jobb megértéséhez, és későbbi jogegységesítő munka alapjául is szolgálhat.

A párhuzamosan megindított szerződés érvénytelenségének megállapítása és végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perek egyes anyagi-és eljárásjogi kérdéseinek vizsgálatát az alsóbb szintű bíróságok jelzései alapján láttam indokoltnak. A problémát az okozza, hogy a végrehajtási záradékkal elrendelt végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránt indított perben a Pp. 369.§ a) pontja megengedi a követelés érvényes létrejöttének vizsgálatát, ugyanakkor sem anyagi, sem eljárási jogi szabály nem zárja ki az érvénytelenség megállapítására irányuló per megindítását ugyanezen jogügylettel kapcsolatban.

A végrehajtási és érvénytelenség megállapítása iránti perek „párhuzamos” megindításának lehetősége korábban is fennállt, tömegesen azonban a devizaalapú kölcsönszerződések kapcsolatban, a 2013-2014. évben merültek fel. Devizaalapú kölcsön esetén a végrehajtás tipikus esetben közjegyzői okiratok záradékolásával indul, és az ekként indult végrehajtási perben is sor kerülhet annak vizsgálatára, hogy a kölcsöntartozás érvényesen létrejött-e. Korábban az adósok választottak a számukra nyitva álló lehetőségek közül: ha még nem indult meg a végrehajtás, megállapítási pert indítottak; ha viszont a követelés érvényesítése már végrehajtási szakba jutott, végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti pert indítottak. A párhuzamos perindítás tömeges előfordulása az adósok elkeseredettségére vezethető vissza.

A joggyakorlat-elemző csoport tagjai a csoport alakuló ülésén megfogalmazták a válaszra váró kérdéseket, és megkereséssel fordultak a törvényszékek civilisztikai kollégiumvezetőihez a tárgykörbe tartozó jogerős ítéletek és jogerős felfüggesztő végzések megküldése végett. E megkeresés egyúttal tartalmazta a megválaszolandó kérdéseket is, amelyek a következők voltak:

I. Eljárási jellegű kérdések

1. Ha a párhuzamosan megindított végrehajtás megszüntetési és érvénytelenségi perben azonos a felek személye, továbbá azonos a kereset alapjaként megjelölt érvénytelenségi ok is, alkalmazható-e a Pp. 130.§ (1) bekezdés d) pontja (perfüggőség és „ítélt dolog”)?

- Az első kérdésre a vizsgálati anyagból leszűrt négy válasz közül az elemző csoport azzal a válasszal értett egyet, amely szerint a perben érvényesíteni jog eltérése (másként: a két per eltérő joghatása) miatt ugyanazon ténybeli alap és ugyanazon felek esetén sem kerülhet szóba a Pp. 130.§ (1) bekezdése d) pontjának alkalmazása. Ebből következik az is, hogy ha a végrehajtási per nem kapcsolható össze a megállapítási perrel, akkor a végrehajtási pert tárgyaló bíróság – a kereseti kérelemhez kötöttség elvére is figyelemmel – ítéletének rendelkező részében nem mondhatja ki, hogy a végrehajtás alapjául szolgáló jogügylet nem jött létre érvényesen – az érvényességgel kapcsolatos álláspontját ítéletének indokolásában fejtheti ki. E jogerős ítélet azonban az érvénytelenségi per eredményére nem hat ki.
- Ugyanazon érvénytelenségi ok esetén pedig ún. relatív perfüggőség áll fenn: az érvénytelenség megállapítása a végrehajtás megszüntetésének előkérdése, ugyanis a

végrehajtás megszüntetése iránti igény a végrehajtás alapjául szolgáló jogügylet érvénytelensége egyik jogkövetkezményeként fogható fel. Éppen ezért párhuzamos perindítás esetén a végrehajtási per felfüggesztése (a megállapítási per befejezéséig) lehetséges és célszerű is. Ugyanakkor, ha a végrehajtási per megindításakor korábbi perben hozott jogerős ítélet már állást foglalt az érvénytelenség kérdésében, az érvénytelenség megállapítása iránti perben hozott döntést a végrehajtás megszüntetésére (korlátozására) indult perben tényként kell kezelni.

2. Egyesíthetők-e az ugyanazon bíróság előtt folytatott érvénytelenségi és végrehajtás megszüntetési perek?

- Itt is négyféle válasz volt elkülöníthető, melyek közül az elemző csoport azt az álláspontot támogatta, amely szerint nem kizárt az egyesítés, de a végrehajtási perekre vonatkozó speciális eljárási szabályok (Pp. 370/A.§-a) miatt akkor sem célszerű az egyesítés, ha egyébként ennek feltételei fennállnak.

3. Ha a perek nem egyesíthetők (például azért nem, mert a perek nem ugyanazon bíróság előtt folynak), előkérdése-e az érvénytelenségi per a végrehajtási pernek, és erre tekintettel felfüggeszthető-e a végrehajtási per tárgyalása?

- Figyelemmel az 1. pontban kifejtettekre, a beérkezett válaszok közül az elemző csoport azt fogadta el, amely szerint „párhuzamos” perindítás esetén az érvénytelenség előkérdés, ezért a Pp. 152.§ (2) bekezdése alapján a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránt indított per felfüggeszthető.

4. Ha a felfüggesztés nem lehetséges és a „párhuzamos” pereket tárgyaló bíróságok ugyanazon érvénytelenségi ok tárgyában eltérő eredményre jutnak, kiküszöbölhető-e az eltérés és ha igen, milyen módon?

- A joggyakorlat-elemző csoport tagjainak egyhangú véleménye szerint a 3. pontban említett és javasolt felfüggesztés kiküszöböli annak lehetőségét, hogy a párhuzamosan megindított perekben ugyanazon érvénytelenségi ok kérdésében eltérő eredmény szülessen. Ha az említett kérdésben mégis eltérő tartalmú döntések születnek, akkor az

érvénytelenség megállapítása iránti perben hozott jogerős ítélet a Pp. 260.§ (1) bekezdésének a) pontja szerint alapot teremt a végrehajtási per újítására.

5. A végrehajtás megszüntetési és korlátozási perekben perben állhatnak-e a Pp.366.§-ában megjelölteken kívül további személyek? Szükséges-e mindegyik szerződő fél perben állása (tekintettel arra is, hogy a végrehajtási perben nem feltétlenül a szerződő felek állnak perben)? Lehetséges-e a beavatkozás?

- A kérdés feltevése azért indokolt, mert gyakran előfordul, hogy a végrehajtás nem a végrehajtás alapjául szolgáló szerződés „főadós” ellen, hanem a kezes, zálogkötelezett, helytállásra kötelezett más személy ellen indul. Egyúttal nem indul minden esetben végrehajtás az összes „főadós” ellen, végül pedig változás következhet mind az adós, mind a végrehajtást kérő személyében. A vizsgálati anyag alapján e kérdésben is több különböző álláspont körvonalazódott. Az elemző csoport tagjainak többsége amellet foglalt állást, hogy a Pp. 366.§-ában kívül megjelölt személyeken (adós, mint felperes, végrehajtást kérő, mint alperes) kívül a perben részt vehetnek más, a per eldöntésében érdekelt személyek is. E személyek perben állása ugyanakkor nem kötelező, mert az 1. pontban írtak szerint a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perben a bíróság kizárólag a végrehajtást szünteti meg (korlátozza), döntése csak a végrehajtási eljárásban részt vevő felekre (illetve ezek jogutódjaira) terjed ki.

6. Előterjeszhető-e viszontkereset a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) perben? Hozható-e közbenső ítélet?

- A vizsgálati anyagban fellelhető válaszok közül az elemző csoport azt az álláspontot fogadta el, miszerint a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perekben nincs kizárva a viszontkereset előterjesztésének lehetősége, a gyakorlatban szükségtelen volt a viszontkereset előterjesztése.

7. Betarthatók-e a Pp.370/A.§-ában előírt határidők? E határidők elmulasztását a másodfokú bíróság súlyos eljárási szabálysértésnek értékeli-e?

- A visszajelzések alapján megállapítható, hogy az első fokon eljáró bíróságok törekszenek a szigorú eljárási határidők betartására, ám ez a kézbesítés és a bizonyítás nehézségei miatt ritkán sikerül. Ugyanakkor a másodfokú bíróságok a határidők mulasztását nem tekintik súlyos eljárási szabályszegésnek, és emiatt nem helyezik hatályon kívül az elsőfokú bíróság ítéletét, ami egyébként is a jogalkotói szándékkal ellentétes következménnyel, az eljárás elhúzódásával járna.

II. Anyagi jogi jellegű kérdések

1. A bíróságok a végrehajtás megszüntetési perekben az érvénytelenség kérdésében az érvénytelenségi perekben kialakulttal azonos gyakorlatot folytatnak-e? Hivatalból veszik-e figyelembe a semmisséget?

- A vizsgálatra megküldött határozatok alapján egységes a bírói gyakorlat: a Pp. 369.§ a) alapján indított perekben az érvénytelenségi perekben alkalmazott szempontok szerint döntenek a bírák (pl. ha egy érvénytelenségi ok fennáll, szükségtelen a további érvénytelenségi okok vizsgálata).

2. Ha a végrehajtás tárgyát képező követelés egésze nem jött létre érvényesen, a végrehajtás megszüntetési perben alkalmazhatók-e az érvénytelenség jogkövetkezményei? (A bírák a végrehajtást a tartozás fennálló összegére korlátozzák-e, vagy ítéletükben kizárólag a végrehajtást megszüntetéséről rendelkeznek és az elszámolást további perben tartják lehetségesnek?)

3. Ha a végrehajtás megszüntetési perben az állapítható meg, hogy a végrehajtás alá vont követelés részben nem jött létre érvényesen, korlátozható-e a végrehajtás? Ha korlátozható, a bírák hivatalból alkalmazzák-e a „többen a kevesebb” elvét, vagy felhívják-e a felperest annak megjelölésére, hogy a végrehajtás korlátozását milyen összegre kérné? A bírák a tartozás összegét szakvélemény alapján állapítják-e meg?

- A joggyakorlat-elemző csoport tagjai e kérdéseket összevontan vizsgálták. Négyféle megoldás is körvonalazódott a vizsgálati anyag alapján: az első szerint a bíróság ilyenkor a felperes nyilatkozattételre történő felhívása nélkül korlátozhatja a végrehajtást, a második szerint a bíróságnak fel kell hívnia nyilatkozattételre a

felperest, hogy másodlagosan kéri-e a végrehajtás korlátozását (e kérelem hiányában a végrehajtás nem korlátozható), a harmadik megoldás szerint akárcsak részlegesen is érvénytelen követelésre nem alapítható végrehajtási jog, ezért a végrehajtási eljárást meg kell szüntetni. Végül a negyedik megoldás szerint ilyen esetekben a keresetet teljes terjedelmében el kell utasítani.

- Az elemző csoport tagjai arra a következtetésre jutottak, hogy a részben érvénytelen követelések kapcsán különbséget kell tenni a végrehajtási perek között aszerint, hogy azokat a Pp. 368.§ a) és b) pontjai (tehát amikor az érvénytelenség nem vizsgálható) továbbá a Pp. 369.§ b) pontja alapján (a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtás megszüntetését nem az alapul szolgáló jogügylet érvénytelenségére, hanem a követelés egészben vagy részben való megszűnésére hivatkozással kérik), vagy pedig a Pp. 369.§ a) pontja alapján indították.
 - o Az első esetkörben a „többen a kevesebb” elve az eddigi bírói gyakorlatnak megfelelően továbbra is alkalmazható. Ha tehát a bíró megítélése szerint a végrehajtás megszüntetése helyett annak korlátozása szükséges, a felperest másodlagos kereset előterjesztésére kell felhívnia akként, hogy jelölje meg: elsődleges keresetének eredménytelensége esetén milyen összegre kéri a végrehajtás korlátozását.
 - o A második esetkörben, ha a részbeni érvénytelenség szabályainak alkalmazásával a „létre nem jött” követelésrész a „létrejött” követelésrésztől elkülöníthető (pl. a végrehajtandó követelés utáni kamat a záradékolt okiratban megjelölt időponthoz képest későbbi időponttól jár jogszerűen), akkor – korlátozásra irányuló másodlagos kereseti kérelem hiányában is – végrehajtás korlátozásának van helye. Ha a „létre nem jött” rész nem különíthető el, a végrehajtást meg kell szüntetni. Ilyenkor ugyanis nem marad olyan érvényes jogügylet, amelyhez a közvetlen végrehajtás lehetősége biztosítható lenne. Ugyanakkor, mivel a végrehajtási perekben hozott ítélet nem rendelkezhet az érvénytelenség megállapításáról és jogkövetkezményeinek alkalmazásáról (ld. I.1. pont), ezért a végrehajtás megszüntetését követően a követelés jogosultjának arra van lehetősége, hogy pert indítson az adós ellen.

A fentiekből kitűnik, hogy a kérdések megfogalmazásakor nehezen különíthetők el az eljárásjogi és az anyagi jogi problémák: az egyes kérdések nem tisztán anyagi jogi vagy eljárásjogi jellegűek, ezért mind a kérdésekben, mind pedig a válaszokban átfedések vannak.

A válasz-variációk kidolgozásának célja a bírói gyakorlat segítése volt. A vizsgálat azonban azt is felszínre hozta, hogy a valójában felesleges „párhuzamos” perindítás jogalkotással, egyes rendelkezések módosításával elkerülhető lenne. A joggyakorlat-elemző csoport ezért összefoglaló véleményében javasolta, hogy a jogalkotó tegye lehetővé az érvénytelenségi és a Pp. 369.§ a) pontjára alapított végrehajtás megszüntetése iránti igény egyazon per keretében történő tárgyalását, mégpedig nem a Pp. XXV. Fejezetében foglalt speciális, hanem a vagyoni jogi perekre vonatkozó általános eljárási szabályok szerint. Az „összekapcsolt” perben pedig biztosítani kell a végrehajtás felfüggesztésének lehetőségét.

Megfontolandó továbbá, hogy fenn kell-e tartani a különbségtételt a végrehajtási lappal, illetve a végrehajtási záradékkal indult végrehajtási eljárások megszüntetése között. A jogbiztonságot szolgálná, ha a végrehajtási záradékkal indult végrehajtás megszüntetése iránti igény is az „utóbbi” tények és körülmények esetkörüire szorulna vissza, míg a követelés érvényes létrejöttének vizsgálata kizárólag érvénytelenségi per keretében történne, amely lehetőséget biztosít a kellő mélységű bizonyításra.

Végül, de nem utolsósorban a végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perekre vonatkozó szigorú eljárási határidők betartására a járásbírók – elsősorban a kézbesítés és bizonyítás nehézségei miatt – nem képesek; mulasztásuk másodfokon nem szankcionálható, mert az az eljárás elhúzódását eredményezné. Hatékonyabb és rugalmasabb megoldás lenne ezért, ha a Pp. csak azt írná elő, hogy a végrehajtási pereket a bíróságoknak soron kívül kell tárgyalniuk.

A szakértői bizonyítás a bírósági eljárásban tárgykörű joggyakorlat elemző csoport által készített összefoglaló véleményt a Kúria Büntető Kollégiuma, Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma és Polgári Kollégiuma együttes ülésén, 2015. február 9-én megvitatta és elfogadta, és az a Kúria honlapján közzétételre került.

A joggyakorlat-elemző csoport a szakértői működés valamennyi területét vizsgálta: a szakértővé válást és a szakértői névjegyzéket, a szakértői kamarákat, a szakértő kirendelésével kapcsolatos gyakorlatot, a felek, valamint a szakértő jogait és kötelezettségeit a bizonyítás során.

A jelenlegi szakértői rendszer egyik komoly hiányossága a szakértővé válás feltételeinek nem egyértelmű meghatározása. Egyes szakterületen túl alacsony, míg más szakterületeken túl magas követelményeket támasztanak a vonatkozó jogszabályok. A jelenlegi névjegyzékbevételi eljárás nem teszi lehetővé a legalkalmasabb szakértő kiválasztását, jöllehet az igazságügyi szakértő nem azonos a szakemberrel: a szakértői alkalmasság fogalmi eleme az

összefüggésekben való logikai gondolkodás, a szakterülethez tartozó jelenségek, cselekmények jogilag releváns elemeinek felismerése, a folyamatos tanulás. Éppen ezért indokolt a jogszabály által előírt végzettség mellett a szaktudás minőségi mutatóinak előtérbe helyezése: olyan minőségbiztosítási rendszer kialakítására van szükség, amely egyrészt rendszeres továbbképzési követelményeket támaszt a szakértővel szemben, másrészt biztosítja a megszerzett szakmai minősítés feltüntetését a névjegyzékben. A szaktudás folyamatos fejlesztése mellett megfontolandó az is, hogy a regisztrált szakértők nyilvántartást vezessenek tevékenységükről és azt minden év december 31-éig a névjegyzéket vezető szervezetnek megküldjék. Ily módon lehetőség lenne a határidők betartásának ellenőrzésére, és világos kép jelenne meg arról is, hogy adott szakterületen évente milyen mennyiségű szakvélemény készül. A minőségbiztosítás körében elengedhetetlen a szakértői munka intézményes kontrolljának megteremtése (a szakértői függetlenség sérelme nélkül), valamint a módszertani levelek intézményének felélesztése.

A szakértői névjegyzék jelenleg nehezen elérhető, felhasználói felülete nehezen kezelhető, információtartalma pedig szűk körű és sok esetben nem időszerű. A névjegyzéket az európai országok többségében nem minisztériumok, hanem szakmai szervezetek vagy bíróságok vezetik, megfontolandó ezért a névjegyzék vezetésének a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara hatáskörébe utalása, a megfelelő szervezeti és technikai feltételek megteremtése mellett. A névjegyzék adattartalmát pedig a kirendelő hatóságok igényeihez igazodva kell meghatározni: a végzettségek és képzettségek mellett indokolt feltüntetni a szakmai minősítéseket, a korábbi szakvélemények rövid kivonatát és a leterheltséggel kapcsolatos mutatókat. A névjegyzék tartalmi hiányosságai miatt a kirendelő bíróságnak nincs lehetősége adott ügyben a legalkalmasabb szakértő megtalálására, így gyakran a korábban már eljáró szakértőt keresi meg. A korábbi munkakapcsolatokon nyugvó kirendelési gyakorlat ahhoz vezet, hogy egyes szakértők túlterheltek, míg más szakértők alig jutnak kirendeléshez.

A szakértői intézeteket érintő változások az elmúlt két évtizedben szinte kizárólag a finanszírozási költségek csökkentését célozták, amelyek létszámleépítés, illetve a dologi kiadások csökkentése formájában valósultak meg. Megfelelő tisztviselői kar hiányában a szakértőknek kell saját munkájukat adminisztrálniuk, emellett új szakértők sem állíthatók munkába, ami a kirendelő hatóságok számára jelent komoly problémát, a több szakterületet érintő, ún. egyesített vagy együttes szakvélemények beszerzése során. Mindezek a szakértői munka – szakértőtől független – elhúzódásához vezetnek, hátráltatva a perek ésszerű időn

belüli befejezését. A megoldás a szakértői kapacitás bővítése és az intézményi feladatok pontos körülírása. Az igazságügyi orvostani intézetek esetében különösen fontos lenne, hogy minden orvosszakértői területről kapjanak kirendeléseket annak érdekében, hogy a szakorvosjelöltek gyakorlatot szerezhessenek.

Az összefoglaló vélemény a szakértői kamarákkal kapcsolatban is komoly hiányosságokat állapít meg: a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara és a területi kamarák egymáshoz való viszonyának jogi szabályozása hiányzik, általános a nagyfokú alulfinanszírozottság, az egységes továbbképzési rendszer hiánya. A finanszírozás javítása érdekében megfontolandó az éves kamarai tagdíjnak a szakértő éves bruttó díjbevétele százalékos arányában történő meghatározása.

A szakértő kirendelésével kapcsolatban a joggyakorlat-elemző csoport kiemelte, hogy a Polgári perrendtartás vonatkozó rendelkezése (Pp. 177.§ (1) bek.) imperatív szabály, amely nem enged mérlegelési lehetőséget a bíróságnak, ha a perben releváns tény megítéléséhez különleges szakértelem szükséges. Azt azonban, hogy a perben mi minősül ilyen releváns ténynek, kizárólag a bíróság ítéheti meg: a felek maguk is indítványozhatnak kérdéseket, de ezek relevancia-alapú szűrését a bíróságnak el kell végeznie. A szakértői bizonyítás szempontjából is kiemelkedően fontos volna a kötelező perelőkészítés intézményének szélesebb körre való kiterjesztése, ezáltal ugyanis rövidebb idő alatt rögzíthető lenne a szakértői bizonyításra szoruló tények köre. A kötelező perelőkészítésre sor kerülhetne a keresetlevél benyújtása előtt, de megfontolandó alternatíva az ún. osztott perszerkezeten alapuló megoldás, melynek lényege, hogy a perfelvételi szakaszban az alperes nyilatkozik a felperes jogilag releváns tényállításaira, miszerint azokat elismeri vagy tagadja. Az ehhez kapcsolódó kizárási szabály révén utóbb csak kivételesen – a lefolytatott bizonyítási cselekmények során felmerülő ténykérdésekre nézve – bírói engedéllyel lenne tágítható a bizonyítás köre. Fontos továbbá a feleket a kirendelés során megillető jogok (szakértői bizonyítás indítványozása, szakértő személyének meghatározása, kérdések indítványozása stb.) gyakorlásával kapcsolatos egységes bírói gyakorlat kialakítása.

Ha a felek költségkedvezménye folytán a bizonyítás költségeit az állam viseli, a felesleges kiadások elkerülését a bíróságnak kell biztosítania, ugyanakkor az eljáró bíróság gazdasági hivatalának költségvetési érdekei nem eredményezhetik a minőség csökkenését. Ilyen esetekben megfontolandó – az ügyészszégi gyakorlat alapulvételével – több szakértői ajánlat

beszerzése azzal, hogy a közöttük való választás elsődleges szempontja nem az ár, hanem a szakmai tartalom kell, hogy legyen.

A szakértő kirendelésétől a szakvéleménye megérkezéséig terjedő időszak vizsgálata alapján az elemző csoport arra a megállapításra jutott, hogy a gyakorlatban ez az időtartam improduktív, holt időszak, melyben nem történik a per előbbre vitelét szolgáló bírói intézkedés. Ezen változtatni kell, a bíróság előrelátásának ugyanis ki kell terjednie annak meghatározására, hogy melyek azok a szakértőtől függetlenül lefolytatható bizonyítási cselekmények és egyéb intézkedések, amelyek a szakértői bizonyítás tartama alatt megtehetőek.

A szakvélemény elkészítésével kapcsolatban az összefoglaló vélemény hangsúlyozza, hogy bár a jogi szabályozás ismeri az ún. módszertani levél fogalmát, e jogintézmény a gyakorlatban nem működik. A bírói gyakorlat és a szakértők ugyanakkor igényelnék a módszertani útmutatókat, melyek rendeltetése az, hogy a különböző igazságügyi szakterületek számára egységes szakmai szempontrendszer határozzanak meg a szakvélemény elkészítéséhez, ennek hiányában ugyanis a szakvélemény nem képes kielégíteni az aggálytalanság követelményét. A módszertani levelek felélesztése és valós tartalommal történő feltöltése szorosan összefügg a szakvélemény ellenőrizhetőségének kérdésével. A szakvélemény a peres eljárás kimenetelét nagymértékben befolyásolhatja, ennek ellenére szakmai szempontból gyakorlatilag nem ellenőrizhető, emellett a szakértő tevékenysége nélkülözi a felelősségre vonás lehetőségét is. Jóllehet a Kúria több eseti döntésében foglalkozott a szakvélemény fogyatékoságainak kiküszöbölésével, a probléma jogszabály-módosításon alapuló, érdemi megoldást igényel.

A szakértői díj megállapításával kapcsolatos gyakorlat elemzésének eredményeként megállapítható, hogy a díjmegállapító végzések pontatlanságának és késedelmének első számú oka az ezzel összefüggő bírói intézkedések késedelve. A probléma úgy oldható meg, hogy a bírónak a szükségesség felmerülésekor nyomban, körültekintő módon kell megtennie a soron következő intézkedéseket. Mindezek megvalósítása a bírósági szervezeten belül felmerülő, igazgatási feladat. A szakértői díjjegyzékre a fél által tett észrevételek száma igen alacsony, megfontolandó ezért a díjmegállapítás szabályainak módosítása akként, hogy a díjjegyzék beérkezését követő bizonyos számú munkanapon belül a bíró köteles a díjat

megállapítani, és a szakvéleményt a díjmegállapító végzéssel együtt a felek, valamint a szakértő részére kézbesíteni.

Valamennyi ügyszakban huzamos ideje fennálló problémaként jelentkezik a fél által egyoldalúan beszerzett szakértői vélemény jogi minősítése és felhasználása. Ugyanakkor az egyes eljárásokban - azok sajátos jogi természetéből eredően – különbségek vannak a probléma megközelítésében. A büntetőeljárásban szabadon felhasználható a törvényben meghatározott minden bizonyítási eszköz, ezért büntetőügyekben a vádlott vagy védője által egyoldalúan beszerzett szakvélemény felhasználása minősítési problémaként jelentkezik: a bíróságnak abban a kérdésben kell állást foglalnia, hogy a magánszakértői vélemény a törvény által ismert bizonyítási eszközök közül melyik körébe sorolható be. Polgári és közigazgatási perekben a magánszakértői vélemény bizonyító erejét a bíróság szabadon mérlegelheti. A magánszakértői vélemény megítélését illetően megfontolandó a Kúria valamely jogegységi eszközként alkalmazása az egységes bírói gyakorlat érdekében.

Végül, de nem utolsósorban a szakértői vélemény perbeli felhasználásával kapcsolatos tapasztalatok elemzése alapján a joggyakorlat-elemző csoport rögzítette, hogy a bíróság főszabály szerint szabad meggyőződése szerint határozza meg az egyes bizonyítékok bizonyító erejét és állapítja meg ezek alapján a tényállást, különleges szakértelmet igénylő kérdésekben a szabad mérlegelési jog nem érvényesül. Éppen ezért különböző módszertanú, illetőleg végkövetkeztetésű szakvélemények közötti ellentmondás feloldása mérlegeléssel nem, hanem csak további szakértői bizonyítással oldható fel. A felsőbírósági gyakorlat megköveteli a szakértői vélemény fogyatékosainak teljes körű kiküszöbölését, ami növeli az egzakt szakértői válaszok iránti igényt.

2.6. A Kúria elvi határozatai, elvi döntései

Az elvi bírósági határozatok és az elvi bírósági döntések kiválasztására és közzétételére **a Kúrián büntető, polgári, gazdasági, munkaügyi és közigazgatási szakágú elvi közzétételi tanács működik.** Az elvi közzétételi tanács az elnökből és további 4 tagból áll.

Ha a Kúria ítélező tanácsa valamely, **a társadalom széles körét érintő vagy a közérdek szempontjából kiemelkedő jelentőségű ügyben elvi kérdésekre is kiterjedő határozatot**

hozott, a tanács elnöke a határozat írásba foglalását követően haladéktalanul köteles arról az érintett szakág szerint illetékes kollégiumvezetőt tájékoztatni. **A kollégiumvezető a határozatot az elvi közzétételi tanács elé terjeszti**, amely indokolt esetben dönt annak elvi bírósági határozatként történő közzétételéről.

Ha valamely alsóbb fokú bíróság a fenti szempontoknak megfelelő határozatot hozott, és jogegységi eljárás lefolytatásának vagy elvi bírósági határozat közzétételének feltételei nem állnak fenn, a határozatot a Kúria érintett szakág szerint illetékes elvi közzétételi tanácsa elé terjeszti, amely **dönt az elvi bírósági döntésként történő közzétételéről**.

Az alsóbb fokú bíróságok elvi jelentőségű döntéseinek megismeréséhez elengedhetetlen a Kúria és az alsóbb szintű bíróságok közötti intenzív kapcsolattartás. A bíróságok közötti kapcsolattartást a Bszi. részletesen szabályozza. Ha a bíróság elnöke, az ítéletábrá vagy a törvényszék kollégiumvezetője, illetve a közigazgatási és munkaügyi regionális kollégium kollégiumvezetője arról szerzett tudomást, hogy a vezetése vagy a felügyelete alatt álló, illetve a közigazgatási és munkaügyi regionális kollégiumhoz tartozó bíróságon elvi jelentőségű döntés született, **köteles erről a magasabb szintű bíróság elnökét** - a határozatok és a szükséghez képest az egyéb iratok felterjesztésével - **tájékoztatni**. Ha a jogalkalmazás egysége érdekében szükséges, az ítéletábrá és a törvényszék kollégiumának kollégiumvezetője a Kúria elnökének vagy kollégiumvezetőjének elvi bírósági döntés közzétételére tesz javaslatot.

A Kúria Büntető Elvi Közzétételi Tanácsa 2014-ben a Kúriai Döntések c. folyóiratban 15 elvi határozatot és 8 elvi döntést tett közzé.

A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Közigazgatási Elvi Közzétételi Tanácsa 40 elvi bírósági határozatot és 5 elvi bírósági döntést tett közzé. A Munkaügyi Elvi Közzétételi Tanács részéről 20 elvi határozat, és 6 elvi bírósági döntés közzétételére került sor.

A Kúria Polgári Kollégiumának Polgári Elvi Közzétételi Tanácsa 2014-ban 3 elvi határozatot és 11 elvi döntést tett közzé. A Gazdasági Elvi Közzétételi Tanács részéről 1 elvi határozat és 3 elvi döntés került közzétételre.

A fenti számok azt igazolják, hogy **az elvi közzétételi tanácsok valamennyi szakágban aktív tevékenységet folytatnak a jogegység biztosítása érdekében**, a közzétett határozatok

lényegében a szakágak teljes ítélkezési területét érintik. Valamennyi szakágról elmondható az is, hogy eltérő döntések esetében az illetékes elvi közzétételi tanács által meghatározott elvi tartalmú határozat a jogegység biztosítását megfelelően szolgálja, a határozat közzétételét követően mind az érintettek, mind az alsóbb fokú bíróságok számára nyilvánvalóvá válik az adott kérdésben irányadó kúriai álláspont.

A Kúria elvi közzétételi tanácsai által a 2014. évben kiválasztott és közzétett elvi bírósági határozatok és elvi bírósági döntések összefoglalóit a 3. sz. melléklet tartalmazza.

3. A Kúria Önkormányzati Tanácsának 2014. évi tevékenysége

Az Önkormányzati Tanács működése a számok tükrében

2014-ben a Kúriára önkormányzati rendeletek vizsgálatával kapcsolatban **66 ügy érkezett**, amelyek közül a kormányhivatali kezdeményezés a korábbiakhoz képest arányában kevesebb volt (minden bizonnyal a választási év miatt). Összehasonlításként 2013-ban 76 ügy, 2012-ben pedig 86 normakontroll indítványt vett a Kúria lajstromba (a 2012-es év magában foglalja az átmenet miatt az Alkotmánybíróságtól áttett közel 40 ügyet is).

Az Önkormányzati Tanács 2014-ben **68 döntést hozott** (az előző évből áthúzódó ügyek miatt kettővel meghaladja az adott évi érkezést), 2013-ban ebben az ügyszakban 54 döntés született.

A 2014-ben meghozott 68 döntésből **46 ügyben született érdemi határozat**, 22 ügy érdemi vizsgálat nélkül elutasításra került. A 46 ügyből a Kúria mindösszesen 8 indítványt utasított el, **a pozitív és negatív normakontroll kezdeményezések nagy része sikeres volt** (a törvényellenesség megállapításra került). Viszonylag magas a törvényen alapuló jogalkotói feladat elmulasztásának megállapítása, a 38 törvényellenességet megállapító ügyből 14 ügyben mulasztás került megállapításra.

A 2014-ben meghozott **68 döntésből 16 bírói kezdeményezésre, 3 pedig ombudsmani kezdeményezésre született**, a többi ügy alapját a kormányhivatali kezdeményezés adja (részben áthúzódó ügyek a 2013-as évből).

A nem érdemi, eljárást megszüntető döntések tekintetében kirajzolódni látszik egy olyan tendencia, hogy magának **a Kúria eljárásának a kezdeményezése a rendelet újragondolására készíti az önkormányzatokat** (s adott esetben módosítással, hatályon kívül helyezéssel, vagy épp a rendelet megalkotásával az önkormányzat megszünteti a törvénysértést).

Az ügyek érdekét tekintve a negatív normakontroll köréből több ügy is érintette (quasi „sorozatper” jelleggel) a köztemetőkre vonatkozó 2012. január 1. és 2012. május 14. közötti időszakra irányadó telekadó-fizetési kötelezettséget (lásd pl.: Köf.5.034/2014/5. számú határozatot). Ezekben az ügyekben megnyugtató és végső döntést a Kúria Önkormányzati Tanácsa hozott, egyben egységesítve a bírói gyakorlatot. A pozitív normakontroll során pedig „sorozatper”-típusúnak tekinthető, hogy az önkormányzatok több esetben nem tettek eleget a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 45. § (6) bekezdésében foglalt jogalkotási kötelezettségüknek és nem alkották meg a háztartási szennyvíz elszállításával összefüggő rendeletüket (lásd pl. a Köm.5.013/2014/3. számú határozatot). Az Önkormányzati Tanács mulasztást állapított meg.

Formai változás az, hogy 2014. január 1-től az Önkormányzati Tanács határozatait abban a formában szerkeszti, amelyet a Kúrián felállított joggyakorlat-elemző munkacsoport (2013.El.II.JGY.1.1-2, az összefoglaló vélemény elérhető a Kúria honlapján) dolgozott ki a kúriai határozatok jövőbeli modernizált, egységes megújításának igényével.

Egyes tartalmi kérdésekről

A helyi adó kivetésével kapcsolatos ügyek

A 2014. évben – az előző évek tapasztalataival egyezően – a vagyoni típusú adók helyi szabályozása került az Önkormányzati Tanács látókörébe. Ezen belül is az építményadó mellett a legtöbb kérdést a telekadó kivetését szabályozó önkormányzati rendeletek vetették fel, néhány esetben elvi megfontolást is szükségessé tevő módon.

Az Önkormányzati Tanács az esetek túlnyomó többségében konkrét normakontroll eljárást folytatott le, azaz bírói kezdeményezés alapján járt el.

A telekadó tárgyával kapcsolatban

Az esetek egyik csoportjába tartoztak azok az ügyek, amelyek a helyi adóról szóló 1990. évi C. törvény (a továbbiakban: Helyi adó tv.) 17. §-ának 2011. november 30-i módosítása figyelmen kívül hagyásából eredtek. Ezekben az ügyekben a képviselő-testületek a 2012-es adóévben is a korábbi törvényi telekfogalom („beépítetlen belterületi ingatlan”) alapján vetették ki az adót. Ezzel szemben a Helyi adó tv. módosításának eredményeként 2011. december 1-től a telekadó tárgyává „az önkormányzat illetékességi területén lévő telek” vált. Ezekben az ügyekben (Köf.5066/2013. Szentgotthárd, Köf.5049/2014. - Répcseszemere) a Kúria az alábbiakra mutatott rá:

„A Helyi adó tv. 4. és 17. §-a kogens jelleggel határozza meg a települési önkormányzat számára a telekadó tárgyat. **A települési önkormányzat ezért nem érvényesítheti adópolitikáját oly módon, hogy a Helyi adó tv.-ben meghatározott adótárgyak között „válogat”.**”

A köztemető, mint a telekadó tárgya

A Kúria Önkormányzati Tanácsa bírói kezdeményezések alapján vizsgált több fővárosi kerületi önkormányzati rendeletet, amelyeknek adótárgyként a budapesti köztemetők, adózóként pedig a kifejezetten a Fővárosi Közgyűlés temetkezési közszolgáltatási kötelezettségének céljaira létrehozott gazdálkodó szerv volt az érintettje.

A jogkérdés abban állt, hogy a törvényalkotó a köztemető funkciót ellátó telkeket nem vette ki az adótárgyak közül a 2012. január 1. és május 14. közötti szabályozási időszakban – szemben a 2011. november 30-ig hatályos és a 2012. május 15-étől hatályos szabályozással. A köztemető funkciót ellátó telkek az adókötelezettség szempontjából azonos szabályozás alá estek minden más telekkel.

A fővárosban alaptörvényi szinten intézményesített kétszintű önkormányzati rendszer, valamint a Helyi adó tv. rendelkezéseinek következtében alakult ki az a helyzet, hogy a köztemetők fenntartásának közszolgáltatása a fővárosi önkormányzatot terhelte - amely e feladatnak a tulajdonában álló adózó révén tett eleget –, ugyanakkor a telekadó megállapításának a jogával a kerületi önkormányzatok rendelkeztek.

A Kúria vonatkozó határozataiban megállapította, hogy a köztemetők fenntartásának közszolgáltatását annak összfővárosi érdekűségére tekintettel telepítették a helyi önkormányzatokra vonatkozó sarkalatos törvényi szabályok a Fővárosi Közgyűléshez. Ez

annak az elismerése, hogy e közszolgáltatás megszervezése a település egészét, így az érintett önkormányzat lakóközösségét is érintő kötelezettség. A főváros kebelén belül működő kerületi önkormányzatok a kötelezettség oldaláról érintettjei, a helyi közösség oldaláról jogosultjai e közszolgáltatás megszervezésének és biztosításának. Ezért a Kúria megállapította, hogy a telekadó kivetésekor és mértéke meghatározásakor az érintett önkormányzatnak a Helyi adó tv. 6. § c) pontja szerinti „helyi sajátosság” körében kellett volna értékelnie azt a tényt, hogy az illetékességi területén köztemető közszolgáltatási funkcióval terhelt telek is van.

A kétszintű budapesti önkormányzati rendszerben sem gyakorolhatók az önkormányzati alapjogok, teljesíthetők a kötelezettségek szűk kerületi érdekek mentén akkor, ha az adott közszolgáltatás nyújtása a budapesti lakóközösség egészének érdekében áll. (Köf.5022/2014.; Köf.5033/2014.; Köf.5034/2014.; Köf.5035/2014.)

A „helyben lakás”, mint a mentesség/kedvezmény alapja

A vagyoni típusú adók kapcsán érdemes említést tenni a megkülönböztető mentességet/kedvezményt tartalmazó rendelkezések megítéléséről. Az alapvető jogok biztosának indítványozói gyakorlata világított rá annak szükségességére, hogy a Kúria tisztázza a „helyben lakás” tartalmát és azt, hogy az az adóalanyok csoportjai között legitim módon alkalmazható megkülönböztetés-e. A telekadó esetében erre nem látott meggyőző indokot. (Köf.5066/2014.)

A Kúria fenntartotta azt a korábbiakban kialakított gyakorlatát, amely szerint a vagyoni típusú adók esetében a Helyi adó tv. 6. § c) pontja egyben jogegyenlőségi szabályként is funkcionál. E szerint **az adókötelezettség alapja minden esetben az adótárgy és annak értéke.** A helyi adó tv. 6.§ d) pontjára alapítottan megállapította, hogy **a helyben lakás építményadó esetében lehet mentességi ok, ám az a tényleges életvitelszerű tartózkodást kell jelentse,** amelynek egyik bizonyítéka lehet a lakcímnnyilvántartásból származó adat (Köf.5025/2014. Budapest Főváros XIV. kerület Zuglói Önkormányzata).

A 2014-es évben több ügy érintette az önkormányzati feladat-és hatáskörök (jogok) védelmét:

Hungaroring körüli rendezvényeket szabályozó önkormányzati rendelet vizsgálata során – egy korábbi (Köf.5019/2014. számú) határozatára hivatkozva – rögzítést nyert: önmagában véve az, hogy a társadalmi viszonyok meghatározott körét országos érvényű jogszabály a

szabályozási körébe vonta, nem akadályozta az önkormányzati rendeletalkotásnak. Az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontja szerint a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között rendeletet alkot. **Így amennyiben helyi közügről van szó, az önkormányzati képviselő-testület közvetlenül az Alaptörvényben biztosított jogkörében, vagy az adott tárgyában rendeletalkotásra vonatkozó általános törvényi felhatalmazás alapján is jogosult az országos szintű szabályozással nem ellentétes, ahhoz képest kiegészítő jellegű helyi jogalkotásra** (Köf.5024/2014/11.) Megjegyzést érdemel, hogy az ügyben a Kúria személyes meghallgatást is tartott, ahol a polgármester és a jegyző kifejtette, hogy a rendelet egészének megsemmisítése a következő Forma 1 verseny rendezettségét veszélyeztetné. Ebben az ügyben a törvényesség, illetve törvényellenesség nyilvánított egyes rendelkezések alapján jól nyomon lehet követni a kiegészítő jogalkotás lehetőségének kialakuló dogmatikáját.

Az önkormányzati rendeletalkotási autonómia védelme is felmerült az esztergomi településképi bejelentései eljárásról szóló rendelet vizsgálata kapcsán, ahol az Önkormányzati Tanács kimondta, hogy a Jat. 2. § (1) bekezdéséből következő normavilágosság követelményének az önkormányzati rendeletek vizsgálatához kapcsolódó érvényesítése során figyelembe veszi, hogy az indítványozó által jelölt nem megfelelően értelmezhető normatartalom kihat-e és miként hat ki a normaalkalmazásra, jogbizonytalanságot okoz-e a jogértelmezés során. Tehát a Kúria kimondta, hogy **nem fogja megsemmisíteni az önkormányzati rendeletet pusztán „jogszépészeti okból”** (pl. olyan fogalmat definiál, amelyet nem alkalmaz), **hanem csak akkor** fog ezen ok miatt megsemmisíteni, **ha a normatartalom a jogalkalmazásban valós jogbizonytalanságot eredményez.** A megsemmisítés ugyanis az önkormányzati jogalkotói hatalomba való legerősebb beavatkozás. (lásd: Köf.5.040/2014/4. számú határozat)

Önkormányzati önállóság védelme tükröződik a Mátraszőlősi 2014. évi költségvetési rendelet vizsgálatára irányuló eljárás felfüggesztése kapcsán meghozott határozatban (Köf.5048/2014/3). A Kormányhivatal megsemmisíteni kérte az önkormányzati rendeletet, mert az önkormányzat a rendeletben visszautalni rendelte a Tar Községre eső közös önkormányzati hivatal működéséhez szükséges költségvetési támogatást. Ennek előzménye, hogy a Mötv. 85. §-a alapján a Kormányhivatal közös önkormányzati hivatalt (kényszertársulást) hozott létre Tar Község kijelölésével, viszont Tar Községet Mátraszőlős és a többi község nem fogadta be. A Kúria peres ügyben vizsgálta a kijelölő határozat

törvényességét, s a Kfv.IV.37.666/2013-as határozatban az Alkotmánybírósághoz fordult a Möt. 85. §-ának vizsgálatát kérve (Az Európai Önkormányzati Chartával ellentétes kényszertársulás oly módon történő létrehozása, hogy az önkormányzat nem fejthette ki véleményét).

Mivel a kényszertársulás törvényben foglalt szabályának alkotmányossága a költségvetési támogatás visszautalása törvényességének előkérdése, így a Kúria – a Bszi-ből levezetve – a normakontroll eljárást felfüggesztette.

Egyéb, elvi megállapítást tartalmazó határozatok

A parkolás, mint közszolgáltatás

A Kúria Önkormányzati Tanácsa bírói kezdeményezésre indult eljárásában vizsgálta - és **törvénytörőnek minősítette - a Fővárosi Közgyűlés parkolási rendeletének egyes rendelkezéseit.** Döntése értelmében a közúti várakozás közszolgáltatási szerződés, amelyben a helyi önkormányzat a közszolgáltatás biztosítására köteles, a gépjármű üzemeltetője pedig a fogyasztó. A szerződéses viszonyra tekintettel a szolgáltatásnak és az ellenszolgáltatásnak arányosnak kell lennie. Emellett **a helyi önkormányzat a közszolgáltatási szerződés normatív, kötelező tartalmi elemeit csak törvényi felhatalmazás keretei között állapíthatja meg.**

A Kúria hivatkozott döntésében arra a következtetésre jutott, hogy a Fővárosi Közgyűlés rendelete **túllépett a törvényi felhatalmazás keretein, amikor szabályai értelmében akárhányszor veszi igénybe a gépjármű üzemben tartója az érintett önkormányzat által biztosított közszolgáltatást - jön létre parkolási közszolgáltatási szerződés a parkolásüzemeltető és a fogyasztó között -, a Fővárosi Közgyűlés hatályos parkolási rendelete havonként csupán egy alkalommal és az ellenőrzéstől számított 5 napon belül teszi lehetővé annak igazolását, hogy a közszolgáltatás ellenértékét a fogyasztó megfizette.** (Köf.5018/2014.)

A közterületi életvitelszerű tartózkodás tilalmazása egyes közterületeken

A Kúria a 2014-es évben két határozatában foglalkozott a szabálysértési törvény felhatalmazó rendelkezésén alapuló fővárosi közgyűlési rendelet két mellékletének törvényességi vizsgálatával.

A normakontroll eljárás alapjául szolgáló teszt a szabálysértési törvény felhatalmazó rendelkezésének megszorító értelmezésén alapult. A megszorító értelmezés alatt a Kúria azt értette, hogy **a közterületen való életvitszerű tartózkodás csak ott lehet tilalmazott, ahol a védendő értékek** (közrend, a közbiztonság, a közegészség és a kulturális értékek védelme) **kifejezetten, tényszerűen, és igazolhatóan érvényesülést kívánnak**. Egy közterület csak akkor, és abban a mértékben jelölhető ki tilalmazott közterületként, ahol az Alaptörvényben és a szabálysértési törvényben megjelölt értékek védelme az életvitszerű tartózkodással szükségképpen együtt járó körülményekkel kifejezetten összeegyeztethetetlenek. **Emellett a kizárt közterületek lehatárolásának** – a szabálysértés jogi eszközének alkalmazása miatt – **egyértelműnek kell lennie** úgy a szabályozás hatálya alá tartozó alanyi kör, mint a szabálysértési hatóság számára.

A vizsgálati szempontrendszer felállítását követően a Kúria Önkormányzati Tanácsa **a Fővárosi Közgyűlés rendeletének 1. mellékletét egy pontban, a 2. mellékletét pedig** – annak részletes elemzése mellett - **egészében törvénytörőnek ítélte** a törvényi felhatalmazás kereteinek túllépése miatt, **ezért megsemmisítette azokat**. (Köf.5020/2014.; Köf.5055/2014.)

Önkormányzati rendeletbe foglalt egyedi döntés

Az Alkotmánybíróság korábban több döntésében kifejtette, hogy nem vizsgál jogszabályba foglalt egyedi döntést, olyat, amelyiknek nincs normatív tartalma. A szakirodalomban is vitatott volt ez az álláspont (lásd: Jakab András: A magyar alkotmányjogi dogmatika gordiuszi csomója; Fundamentum 2007/2. szám). A Kúria Önkormányzati Tanácsa a normakontroll során nem követte az alkotmánybírósági gyakorlatot, a Köf.5016/2014/5-es döntésben **kimondta, hogy hatásköre kiterjed önkormányzati rendeletbe foglalt egyedi döntés vizsgálatára is, különben ezen egyedi döntések ellen nem lenne semmiféle jogorvoslat**. A konkrét ügyben törvényellenes volt az a helyi építési szabályzat és szabályozási terv, amely alapján az eljáró hatóságok és a bíróság sem tudja egyértelműen eldönteni egy adott telek övezeti besorolását.

Tulajdonvédelmi teszt alkalmazása

Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok kötelezettségévé teszi, hogy a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Ez vonatkozik a normakontrollt ellátó Önkormányzati Tanácsra is. A Kúria az ún. érpataki ügyben már ítélezése első évében

rámutatott, hogy az önkormányzati rendelet koncepciója kialakításánál és szövegezésénél sem hagyható figyelmen kívül, hogy **az önkormányzati rendelet jogszabály, a helyi közhatalom-gyakorlás ennek révén kapcsolódik az Alaptörvényben meghatározott demokratikus jogállam jogalkotási rendjébe. A Kúria ezért a rendeletek törvényességi vizsgálata során, azzal egy időben** – az Alaptörvény 28. cikkéből eredően – **alkotmányossági szempontokat is érvényesíthet.** A Köf.5068/2013/4. számú (2014-re áthúzódó) ügyben egy budapesti kerületi önkormányzat rehabilitációs szabályozási terve és építési szabályzata kapcsán az alkotmányi tulajdonvédelem szempontjai is előtérbe kerültek. Így megállapítást nyert, hogy a rendeletalkotás legitim célja a városképi megjelenés (illeszkedés), amelyet mint közérdeket az önkormányzat rendeletben megjeleníthet (a jogkorlátozás szükségességi oldala). Mindezek mellett azonban **figyelembe kell venni a közjogi beavatkozás értékelésénél az arányosság kritériumát, azaz azt, hogy a beavatkozás nagyságának arányban kell állni az elérni kívánt legitim céllal.** A rendelet hatályának a társasházi tulajdonban álló zárt területekre való kiterjesztése – amelyek nem vonhatók a városképi közérdekű szempontok alá – a szabályozás aránytalanságát eredményezte.

Önkormányzati segély

Több község vonatkozásban felmerült, hogy nem alkották meg az ún. önkormányzati segélyre vonatkozó rendeletüket. A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló törvény módosult, az önkormányzati segély új ellátási forma lett, amelyben 2014. január 1-től összevonásra került az egyéni válsághelyzetek kezelésére szolgáló átmeneti segély, temetési segély és rendkívüli gyermekvédelmi támogatás. Ha az önkormányzat nem alkotott új rendeletet, akkor a törvényen alapuló jogalkotási kötelezettség elmulasztása megállapítható. **Az önkormányzati segélyre vonatkozó rendeletalkotási kötelezettség elmulasztása a lakosság egy részének létfenntartását is veszélyeztetheti, ezért a mulasztást az önkormányzat a legrövidebb időn belül köteles pótolni** (pl. a Köm.5044/2014-es ügyben).

Végezetül meg kell említeni, hogy a Kormányhivatalnak a Mötv. 136. § (2) bekezdésében foglalat normakontroll eljárás kezdeményezésére nyitva álló 15 napos határidejét az Önkormányzati Tanács két határozatában is értelmezte (Köf.5055/2013/9. és az 5006/2014/3.). A Mötv. 136. § (2) bekezdését 2015. január 1-ei hatállyal módosította a 2014. évi XCIII. törvény, a hatályos szabályok határidőt már nem írnak elő a kezdeményezés

benyújtására.

4. A Kúria 2015. évi szakmai célkitűzései

a) A joggyakorlat-elemzés folytatása

A 2015. évben folytatjuk az ítélezési gyakorlat aktuális kérdéseinek vizsgálatát a kúriai joggyakorlat-elemző csoportok keretein belül. A társadalom széles körét érintő, illetve a joggyakorlat egysége szempontjából kiemelkedő fontosságú jogalkalmazási problémák feltárása érdekében a 2014. december 15-én tanácskozást tartottunk, amelyen a Kúria vezetői mellett az alsóbb szintű bíróságok vezetői, továbbá az igazságügyi tárca, az Országos Bírósági Hivatal, más állami szervek (Magyar Nemzeti Bank, Állami Számvevőszék) képviselői, a Magyar Ügyvédi Kamara elnöke és több jogi kar képviselője is részt vettek, és javaslatot tettek a 2015. évben vizsgálandó kérdésekre. E javaslatokat is figyelembe véve, a Kúria kollégiumai véleménye alapján 2015. évre az alábbi nyolc vizsgálati tárgykörben állítottam fel joggyakorlat-elemző csoportokat:

1. A Kúria nem érdemi határozatainak vizsgálata
2. Közös tulajdon megszüntetése
3. Költségkedvezményekkel kapcsolatos bírósági gyakorlat
4. Egyes alapjogokat sértő bűncselekmények bírói gyakorlata
5. Szabálysértési ügyek bírói gyakorlata
6. Az általános forgalmi adó levonhatóságával összefüggő perek gyakorlata
7. Az ingatlan-nyilvántartási perek gyakorlata
8. A gyülekezési jog gyakorlásával kapcsolatos bírói eljárások
9. A munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeinek gyakorlata

b) Az új Polgári Törvénykönyv alkalmazásában felmerülő jogértelmezési kérdések feltárása

2014 novemberében kezdte meg működését a Kúrián az új Polgári Törvénykönyv gyakorlati alkalmazásában felmerülő jogértelmezési kérdéseket feltáró testület. Figyelemmel arra, hogy

e kérdések feltárása és megválaszolása az elmélet és a gyakorlat szoros együttműködését igényli, a testület tagjai a Kúria, a Legfőbb Ügyészség, a Magyar Ügyvédi Kamara, a Magyar Országos Közjegyzői Kamara képviselőjéből, valamint a jogi egyetemek felkért oktatóiból kerülnek ki.

Első lépésként 2014. december 31-éig a testület tagjai összegyűjtötték azokat az értelmezési problémákat, amelyek várhatóan nehézséget okoznak majd. A testület célja az, hogy valamennyi, az új Ptk. értelmezésével kapcsolatos kérdésben érvekkel alátámasztott többségi véleményét fogalmazzon meg, és azt a jogásztársadalom számára hozzáférhetővé tegye.

c) A gyakornoki program folytatása

2015. évi célkitűzéseink között szerepel – a középtávú intézményi stratégia megvalósításának részeként – a hatékony igazságügyi alkalmazotti struktúra kialakítása, melynek szervez részét képezi a 2014-ben indult gyakornoki program folytatása. Az együttműködés első évének eredményeit az állam-és jogtudományi doktori iskolák vezetőivel, valamint az első „turnusban” részt vett doktoranduszokkal és a munkájukat felügyelő kúriai bírakkal 2014. december 3-án közös tanácskozás keretében értékeltük.

A visszajelzések alapján a gyakornoki program a doktori iskolák hallgatói számára egyértelműen hasznos volt: több hallgató is kiemelte, hogy a kutatási témájához kapott forrásanyagon túl egyedülálló tapasztalatot jelentett számára a jogesetek sajátosan „bírói” megközelítésmódja.

A Kúria instruktorként közreműködő tanácselnökei és bírái összességében pozitívnak értékelték az együttműködést, ugyanakkor többen jelezték, hogy érdemes lenne erősíteni a gyakornokok részvételét az érdemi döntés-előkészítő tevékenységben, és lehetőséget biztosítani számukra, hogy bepillanthassanak a döntéshozatal folyamatába. Előfordult olyan eset is, hogy a gyakornok kutatási témájához nem álltak rendelkezésre jogesetek, ilyenkor a témához kapcsolódó, már lezárt ügyek aktáit tanulmányozhatta a gyakornok, illetve jogösszehasonlító kutatás elvégzésével segítette az ítélező tanács munkáját. Problémát jelentett a folyamatban lévő ügyek aktáiba való betekintés lehetőségének hiánya: az aktákhoz, az információkhoz való hozzáférés esetén hatékonyabban tudták volna foglalkoztatni a gyakornokokat; a jövőre nézve javasolták a helyzet titoktartási nyilatkozat bevezetésével történő rendezését. Az instruktorok visszajelzése alapján több esetben nehezítette az együttműködést, hogy a gyakornoknak főállásban végzett munkája és egyéb kötelezettségei

miatt nem volt ideje a rendszeres konzultációra. Erre figyelemmel javasolták a gyakornoki jogok és kötelezettségek világosabb körülírását.

A doktori iskolák vezetői is az együttműködés további konkretizálását szorgalmazták. Egyfelől hangsúlyozták, hogy a doktorandusz olyan feladatokat kapjon, amelyek a kutatási témájához kötődnek, elsődleges feladata ugyanis egy színvonalas disszertáció elkészítése. Másfelől javasolták a gyakornoki kötelezettségek egyéniesítését. További észrevételként fogalmazódott meg az érdemi döntés-előkészítő munkában való részvétel támogatása, az Alkotmánybíróság gyakornoki programjának mintájára, ahol a gyakornokok konkrét döntések előkészítésében vesznek részt, és esküt kell tenniük a tudomásukra jutott információk megőrzésére.

Mindezek alapján a 2015. évi cél a gyakornoki program fenti szempontoknak megfelelő konkretizálása, melynek során a 2015-ben sikeres pályázatot benyújtó gyakornokokkal folytatott együttműködés tapasztalatait is folyamatosan figyelembe vesszük.

d) Főtanácsadói rendszer kiépítésének folytatása

A hatékony igazságügyi alkalmazotti struktúra kiépítésének részét képezi a főtanácsadói rendszer fokozatos kiterjesztése a Kúria valamennyi kollégiumára. A 2014. évben összesen hét főtanácsadó segítette a tanácsok munkáját. Az Iasz. 2014. évi módosításának köszönhetően a tervek szerint 2015. első negyedévében a főtanácsadói létszám tizenkettőre bővül.

A végső célkitűzés az, hogy minden ítélkező tanács munkáját egy-egy főtanácsadó segítse. A főtanácsadói rendszer teljes kiépítése csak fokozatosan a vonatkozó jogszabályi rendelkezések és a költségvetési források függvényében valósítható meg. A főtanácsadói pozíció betöltésére alkalmas, kiemelkedő elméleti jártassággal és idegennyelv-tudással rendelkező szakemberek megtalálását elősegíti a Kúria gyakornoki programja: a doktoranduszok számára a főtanácsadói státusz elnyerése világos karrierutat jelent, az együttműködés ideje alatt pedig a Kúria számára is egyértelművé válhat, hogy az állandóan mozgásban lévő gyakornoki kar tagjai közül kik azok, akik hosszú távon is alkalmasak az ítélkező és jogegységi munka színvonalas támogatására.

Összegzés

Az előzőekben részletesen bemutatott, a bíróságok jogalkalmazása egységének, valamint az önkormányzati rendeletalkotás törvényességének biztosítása érdekében kifejtett tevékenység alapján meggyőződésem, hogy **a Kúria** – az ország legfőbb bírói szerveként – **a 2014. évben eleget tett Magyarország Alaptörvényéből, valamint a bírósági szervezeti törvényből fakadó követelményeknek.** Megfelelően élt azokkal a lehetőségekkel is, amelyeket a jogalkotó a Kúria számára a jogegység hatékonyabb megvalósítása érdekében biztosított.

A fentiekre figyelemmel kérem a tisztelt Országgyűlést, hogy beszámolómat elfogadni szíveskedjenek.

Budapest, 2015. július 13.

Dr. Darák Péter

1. sz. melléklet

A KÚRIA 2014. ÉVI JOGEGYSÉGI HATÁROZATAI

TARTALOM

1. Büntető jogegységi határozatok	2
2. Polgári jogegységi határozatok	2
1/2014. PJE számú jogegységi határozat	2
2/2014. PJE számú jogegységi határozat	6
3/2014. PJE számú jogegységi határozat	15
3. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozatok	19
1/2014. KMJE számú jogegységi határozat	19

1. Büntető jogegységi határozatok

2014-ben a Büntető Jogegységi Tanács nem hozott jogegységi határozatot.

2. Polgári jogegységi határozatok

1/2014. PJE számú jogegységi határozat

A Kúria Polgári Kollégiuma a Kúria elnökének indítványa folytán, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 34. §-a (4) bekezdésének a) pontja, valamint a Bszi. 195. §-ának (3) bekezdése alapján jogegységi tanácsként eljárva meghozta a következő

j o g e g y s é g i h a t á r o z a t o t:

A Kúria Polgári Kollégiuma

1. az új Ptk. alkalmazása körében is megfelelően irányadónak tekinti:

- a PJE határozatok közül a 1/2002., 3/2004., 2/2006., 4/2006., 1/2008., 1/2011., 3/2012. és 6/2013. sz. PJE határozatokat,
- a PK vélemények közül a 1/2005., 1/2006. PK véleményt, a 1/2008. PK vélemény VIII. pontját, a 2/2009. PK vélemény 2., 6., 8., 9. pontjait, az 1/2010. PK vélemény 10. pontját, a 2/2010. PK vélemény 2-4., 5/b., 6-9. pontjait, 10/b. pontját, az 1/2011. PK vélemény 1-7. és 9-12. pontjait, a 2/2011. és a 3/2011. PK véleményeket, az 1/2012. PK vélemény 1-11. és 15. pontjait és a 2/2012. PK véleményt,
- a Polgári Elvi Döntések közül a XXV. I. pontját – az utolsó mondat és az ahhoz kapcsolódó indokolás kivételével - , a II., IV. és V. pontját, valamint a XXVI. Polgári Elvi Döntést,
- a PK állásfoglalások közül a PK 1., 3., 4., 6. állásfoglalásokat, a PK 9. állásfoglalás III., IV., VII. pontját, a PK 29., 31., 34., 35., 40., 46., 47., 48., 76., 77., 80. állásfoglalásokat, a 85. állásfoglalás b) pontját, a 86., 87., 88., állásfoglalásokat, a 89. állásfoglalás a) és b) pontját, a 90., 97., 102., 104., 113., 192., 217., 261., 262., 265., 267. állásfoglalásokat, a PK. 279. állásfoglalás II. pontját, a 281. állásfoglalást, a 298. állásfoglalás I. és III. pontját,
- a GK állásfoglalások közül a GK 12., 30., 47., 54., 57., 65. és a GK-MK 1. állásfoglalásokat,
- a GKT állásfoglalások közül a 26/1973. sz. állásfoglalást

2. Az új Ptk.-tól függetlenül a régi Ptk., illetve más, hatályon kívül helyezett jogszabályok alapján elbírálendő ügyekre nézve is hatályon kívül helyezi, illetve meghaladottnak tekinti:

- a PJE határozatok közül a 2/1998., 1/1999., 3/1999., 5/1999., 2/2002., 1/2003., 2/2003., 3/2003., 1/2004., 2/2004., 3/2008., 2/2010., 3/2010., 4/2010. és az 1/2012. sz. PJE határozatokat;
- a PK vélemények közül a 2/2002. és a 3/2004. PK véleményt, a 2/2010. PK vélemény 1. pontját;
- a PK állásfoglalások közül a PK 41., 50, 51. és 75. állásfoglalásokat;

- a GK állásfoglalások közül a GK 7., 17., 21., 39., 43., 64. és 74. sz. állásfoglalásokat;
- a GKT állásfoglalások közül a 7/1973., 28/1973., 63/1973., 65/1973. és 85/1973. sz. állásfoglalást.

I n d o k o l á s :

I.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.), – amely a korábban külön törvényekben szabályozott egyes jogterületeket (pl. társasági jog, családjog) is magában foglal – 2014. március 15-én lép hatályba. A Kúria elnöke indítványozta, hogy a Polgári Kollégium vizsgálja felül: az új Ptk. által szabályozott jogterületeken az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) és más, az új Ptk. hatályba lépésével hatályukat veszítő jogszabályok alapján meghozott, anyagi jogi tárgyú polgári és gazdasági jogegységi határozatai, kollégiumi véleményei, illetve régebbi irányelvi, polgári elvi döntései, kollégiumi állásfoglalásai és tanácselnöki értekezleti állásfoglalásai (a továbbiakban együtt: elvi iránymutatások) közül melyek azok, amelyeket megfelelően irányadónak tekint az új Ptk. alapján elbírálandó ügyekben is. Egyúttal vizsgálja felül azt is, hogy melyek azok az anyagi jogi tartalmú elvi iránymutatások, amelyek az új Ptk. hatályba lépésétől függetlenül – az életviszonyok, illetve az alapul szolgáló jogszabályok változása miatt – meghaladottnak tekintendők.

II.

A Kúria Polgári Kollégiumának tanácsai indokolással ellátott javaslatot tettek arra, hogy szakterületükön melyek azok az anyagi jogi tárgyú elvi iránymutatások,

a) amelyek az új Ptk. alkalmazása körében is megfelelően irányadónak tekinthetők, mivel az új rendelkezés tartalma – a jogszabály változás ellenére – a régivel azonos és az iránymutatás továbbra is szükséges, mert nem épült be az új normaszövegbe;

b) amelyek az új Ptk.-tól függetlenül, az annak hatályba lépését megelőző jogszabályi változások folytán vagy egyszerűen csak az időmúlás, az életviszonyok megváltozása folytán már meghaladottnak tekintendők, illetve amelyek azért feleslegesek, mert már átmentek a bírói gyakorlatba.

A tanácsok álláspontjának a Polgári Kollégium Elvi Előkészítő Csoportja által elkészített összefoglalóját a Polgári Kollégium tanácselnökei tanácselnöki értekezleten előzetesen megvitatták, és javaslatuk figyelembe vételével került sor a jogegységi indítvány előterjesztésére.

A felülvizsgálat és a jogegységi indítvány az új Ptk. által szabályozott jogviszonyokra vonatkozott, a civilisztika egyéb jogterületeire (pl. polgári eljárásjog, szellemi alkotások joga, csődjog, médiajog) nem terjedt ki.

III.

A Legfőbb Ügyész a jogegységi indítványra tett nyilatkozatában a jogegységi indítvánnyal érintett elvi iránymutatások közül csak a jogegységi határozatokkal kapcsolatban foglalt állást, tekintettel arra, hogy csak ezekkel kapcsolatban van törvényben biztosított legfőbb ügyészi hatáskör. A legfőbb ügyész érdemi nyilatkozatában egyetértett azzal, hogy a jelen jogegységi határozat 1. pontjában felsorolt jogegységi határozatok az új Ptk. alkalmazása körében is megfelelően irányadónak tekinthetők. Továbbá egyetértett azzal is, hogy a 2. pontban felsorolt jogegységi határozatokat indokolt hatályon kívül helyezni.

IV.

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 195.§-ának (3) bekezdése értelmében a Kúria elnökének indítványára a Kúria teljes kollégiuma jogegységi tanácsként eljárva, jogegységi eljárás keretében a törvény hatályba lépését megelőzően hozott irányelvek, elvi döntések és kollégiumi állásfoglalások irányelvként, elvi döntésként, kollégiumi állásfoglalásként való fenntartását megszüntetheti abban az esetben is, ha egyébként a jogegységi eljárás kezdeményezésének feltételei (Bszi. 32. § (1 bek.) nem állnak fenn. Ennek hiányában az elvi iránymutatások a Bszi. 195. §-ának (2) bekezdése szerint az eltérő iránymutatást tartalmazó jogegységi határozat meghozataláig alkalmazhatók. A Bszi. 34. §-a (4) bekezdésének a) pontja pedig kimondja, hogy a Kúria teljes kollégiuma jogegységi tanácsként dönt akkor is, ha a jogegységi eljárás célja korábban meghozott jogegységi határozat megváltoztatása vagy hatályon kívül helyezése.

V.

1. A Kúria Polgári Kollégiuma a jogegységi indítvány elbírálása során abból indult ki, hogy a régi Ptk. alapján, illetve az új Ptk.-ba beépült jogterületek jogszabályai alapján korábban meghozott elvi iránymutatások az új Ptk. alkalmazási körébe tartozó esetekben nem irányadók, azok ugyanis a korábbi jogszabályok alkalmazásához fűződő jogértelmezést tartalmaznak. Ezért azt kellett meghatározni, hogy melyek azok az elvi iránymutatások, amelyeket az új Ptk. alkalmazása során - a fenti elv ellenére - mégis a kollégium mint jogegységi tanács megfelelően irányadónak tekint. A „megfelelő” alkalmazásra utalás azt jelenti, hogy az új Ptk. alkalmazása körében is irányadónak tekintett iránymutatásokban foglalt jogszabályokra történő hivatkozások alatt természetesen az új Ptk.-ban tartalmilag azonos rendelkezést tartalmazó jogszabályhelyet kell érteni. Ezeknek az elvi iránymutatásoknak a felsorolását tartalmazza a jogegységi határozat rendelkező részének 1. pontja, a jogegységi határozatok, kollégiumi véleményeket és az elvi iránymutatás korábbi eszközeit az áttekinthetőség kedvéért megfelelően csoportosítva.

Mindazok az új Ptk. szabályozási körébe tartozó elvi iránymutatások, amelyeket a jogegységi határozat 1. pontjában foglalt felsorolás nem tartalmaz, az új Ptk. alapján elbírálendő ügyekben nem irányadók, hanem azok csak a régi Ptk., illetve más hatályon kívül helyezett jogszabályok (pl. Gt., Csjt.) alapján elbírálendő ügyekben alkalmazhatóak. Annak, hogy egy iránymutatás az új Ptk. alkalmazása körében nem irányadó, alapvetően kétféle oka van: a) az új Ptk. rendelkezése eltér az elvi iránymutatásban alapul vett korábbi rendelkezéstől; b) az iránymutatás szövegszerűen vagy tartalmilag beépült az új Ptk.-ba, fenntartása tehát ezért szükségtelen.

Ad a) Az új Ptk. eltérő rendelkezése miatt nem tartotta irányadónak a Polgári Kollégium:
- a PJE határozatok közül az 1/2005., 2/2005., 1/2007., 1/2010. PJE határozatokat,
- a Legfelsőbb Bíróság 17. sz. irányelvét,
- a PK vélemények közül a 2/2005. PK véleményt, az 1/2008. PK vélemény I-VII. pontját, a 3/2009. PK véleményt, az 1/2010. PK vélemény 6. pontját, az 1/2011. PK vélemény 8. pontját, az 1/2012. PK vélemény 12-14. pontjait,
- a PK állásfoglalások közül a PK 2., 7. állásfoglalásokat, a PK 9. állásfoglalás I-II., V-VI., IX-X. pontjait, a PK 33., 36., 37., 38., 39., 42., 43., 44., 45. 49., 74., 81., 82., 83. sz. állásfoglalásokat, a PK. 89. sz.. állásfoglalás c) pontját, a PK 100., 114. állásfoglalásokat, a PK. 279. állásfoglalás I. és III. pontjait, a PK 284. állásfoglalást, a PK 298. állásfoglalás II. pontját, a PK 299. állásfoglalást,

- a GK állásfoglalások közül a GK 9., 73. sz. állásfoglalást, a GK-PK 1. állásfoglalást, a GKT 61/1973., 72/1973. és 2/1980. sz. állásfoglalást.

Ad b) Az új Ptk.-ba beépültek tekintette és ezért annak alkalmazása körében nem tartotta irányadónak a Polgári Kollégium:

- a PJE határozatok közül az 1/2000., 3/2006., 3/2013., 5/2013. PJE határozatokat,
- a PK vélemények közül az 1/2004. PK véleményt, a 2/2009. PK vélemény 1., 3., 4-5. és 7. pontjait, az 1/2010. PK vélemény 2-5., 7-9. pontjait, a 2/2010. PK vélemény 5/a. és 10/a. pontjait,

- a Polgári Elvi Döntések közül az I. PGED-t, az V. és a XXIX.. PED-t, a XXV. PED III. pontját, a XXXII. PED-t,

- a PK állásfoglalások közül a PK 8., 11. sz. állásfoglalást, a PK 9. állásfoglalás VIII. pontját, a PK 85. állásfoglalás a) pontját, a PK 92., 105., 106. 107. és 183. sz. állásfoglalást,

- a GK állásfoglalások közül a GK 5., 6., 13., 14., 16., 18., 25., 34., 35., 37., 48., 52., 66., 68. állásfoglalásokat

- a GKT állásfoglalások közül a GKT 36/1973., 76/1973., 79/1973. és 92/1973. sz. állásfoglalásokat.

A Ptk.-ba beépültek tekintett iránymutatásokkal kapcsolatban a jogegységi tanács hangsúlyozza, hogy ezen iránymutatások indokolásában foglalt – az új Ptk. szabályai szellemével nem ellentétes – jogi okfejtések, érvek, elvi megállapítások a továbbiakban is figyelembe vehetők, idézhetők, hiszen azok sok esetben a normaszöveget magyarázzák, kiegészítik, a rendelkezés tartalmát részletesen kibontják. Az új Ptk. normaszövegének értelmezésében, a jogi érvelés alátámasztásában ezek tehát felhasználhatók.

2. A Polgári Kollégium a jogegységi indítványnak megfelelően vizsgálta továbbá, hogy melyek azok az elvi iránymutatások, amelyek már a régi Ptk., illetve az új Ptk. szabályozási körébe eső régi jogszabályok alapján elbírálandó ügyekben sem alkalmazhatóak, mivel azokat a régi Ptk. vagy az iránymutatás alapjául szolgáló jogszabály változása, illetve az időmúlás vagy az életviszonyok változása az új Ptk.-tól függetlenül meghaladottá tette. Ezeket az elvi iránymutatásokat sorolja fel – az iránymutatás fajtája szerint csoportosítva – a jogegységi határozat 2. pontja. Ezek közül a PJE határozatok hatályon kívül helyezése a Bszi. 34. § (4) bekezdésének a) pontján, a többi elvi irányítási eszköz meghaladottá nyilvánítása (fenntartásának megszüntetése) a Bszi. 195. §-ának (3) bekezdésén alapul.

VI.

A kifejtett indokok alapján a Kúria Polgári Kollégiuma mint jogegységi tanács a Bszi. 40. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határozott. A jogegységi határozatot a Bszi. 42. §-ának (1) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi.

Budapest, 2014. március 3.

Dr. Darák Péter s.k. a jogegységi tanács elnöke

Dr. Kőrös András s.k. előadó bíró

Dr. Almásy Mária s.k. bíró

Dr. Baka András s.k. bíró

Dr. Bartal Géza s.k. bíró

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró

Dr. Csiki Péter s.k. bíró

Dr. Csőke Andrea s.k. bíró

Dr. Csúri Éva s.k. bíró

Dr. Eröss Monika s.k. bíró
Dr. Farkas Attila s.k. bíró
Dr. Harter Mária s.k. bíró
Dr. Havasi Péter s.k. bíró
Dr. Kiss Gábor s.k. bíró
Dr. Kollár Márta s.k. bíró
Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró
Dr. Madarász Anna s.k. bíró
Dr. Makai Katalin s.k. bíró
Dr. Mészáros Mátyás s.k. bíró
Dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró
Dr. Molnár Ambrus s.k. bíró
Dr. Orosz Árpád s.k. bíró
Dr. Osztovits András s.k. bíró
Dr. Pataki Árpád s.k. bíró
Dr. Pethóné dr. Kovács Ágnes s.k. bíró
Dr. Puskás Péter s.k. bíró
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró
Dr. Szűcs József s.k. bíró
Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. bíró
Dr. Török Judit s.k. bíró
Dr. Udvary Katalin s.k. bíró
Dr. Varga Edit s.k. bíró
Dr. Vezekényi Ursula s.k. bíró
Dr. Wellmann György s.k. bíró
Dr. Zámbo Tamás s.k. bíró

2/2014. PJE számú jogegységi határozat

A Kúria Polgári Kollégiuma a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések (értve ezalatt a hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződéseket) egyes rendelkezéseinek - a 6/2013. PJE által nem bírált - tisztességtelensége tárgyában a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény. (Bsz.) 34. § (4) bekezdésének b) pontja alapján jogegységi tanácsként eljárva a joggyakorlat továbbfejlesztése érdekében meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető.

Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.

2. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezés akkor tisztességtelen, ha az nem felel meg a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012.(XII.10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve; tételes meghatározás elve; objektivitás elve; ténylegesség és arányosság elve; átláthatóság elve; felmondhatóság elve; szimmetria elve).

Ezen elvek alapján az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha azok a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák, hogy a hivatkozott PK véleménynek megfelelő ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére; egyben pedig lehetővé teszik annak ellenőrizhetőségét, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra a szerződéses rendelkezések betartásával az arányosság, a ténylegesség és a szimmetria elvének érvényre juttatása mellett került-e sor.

3. A folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok (különnemű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás, így az számára indokolatlan költséget jelent. E rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, nem átlátható. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő vételi és eladási árfolyamok, mint átszámítási árfolyamok helyett az Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama válik a szerződés részévé a Ptk. 231. § (2) bekezdésében meghatározott diszpozitív törvényi rendelkezésre tekintettel, mindaddig, amíg közens törvényi rendelkezés nem lépett azok helyébe.

A Kúria az EBH.2013.G.10. számon közzétett határozat elvi bírósági határozatként való fenntartását megszünteti.

Indokolás

I.

A Kúria Polgári Kollégiuma mint jogegységi tanács (a továbbiakban: jogegységi tanács) a 6/2013 PJE határozatban a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések egyes rendelkezései tisztességtelensége kérdéskörét érintően több kérdésben nem foglalt állást. Ennek oka az volt, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) vonatkozó rendelkezései részben uniós irányelv átültetése folytán kerültek a magyar jogrendszerbe, így alkalmazásuk az uniós szabályok értelmezését is igényli, ami – kétség esetén - az Európai Unió Bíróságának kizárólagos hatáskörébe tartozik. A 6/2013 PJE határozat meghozatalakor várható volt, hogy az Európai Unió Bírósága rövid időn belül ítéletet hoz a Kúria által kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásban. 2014. április 30-án az Európai Unió Bírósága kihirdette a C-26/13. számú ítéletét, amely a 6/2013. PJE határozattal el nem döntött

jogkérdések kapcsán iránymutató megállapításokat tartalmaz. Az abban kifejtettek figyelembevételével és értelmezésével a jogegységi tanácsnak - mintegy kiegészítve a 6/2013. PJE határozatát - a következő kérdésekben kellett döntenie:

- 1) A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés mint szerződéstípus tisztességtelen-e amiatt, hogy az árfolyamkockázatot – kedvezőbb kamat ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli (6/2013. PJE határozat 2. f. pont)?
- 2) A pénzügyi intézmény által az árfolyamkockázattal kapcsolatban adott nem megfelelő (téves, ellentmondásos, hiányos, nem világos, nem érthető) tájékoztatás eredményezheti-e – az átláthatóság hiánya következtében – a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezéseinek a tisztességtelenségét (6/2013. PJE 3. pontjához tartozó indokolás 4. bekezdése)?
- 3) Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltétel mikor felel meg az átláthatóság követelményének (6/2013. PJE határozat 6. pont)?
- 4) A folyósításkor vételi, a törlesztésekkor eladási árfolyam alkalmazásának előírása tisztességtelen szerződési feltételnek tekintendő-e; ha igen annak mi a jogkövetkezménye (6/2013. PJE határozat 5. pontjához fűzött indokolás utolsó bekezdése)?

II.

A legfőbb ügyész az előbbi kérdésekkel kapcsolatban a következő álláspontot fejtette ki:

- 1) A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés esetén az árfolyamkockázat fogyasztóra hárítása, mint semmisséget eredményező tisztességtelen szerződési feltétel nem vizsgálható, ha az erre vonatkozó szerződési kikötést a szerződő felek a szerződési autonómiájuk és a piaci viszonyok keretében egyedileg megtárgyalták. Ellenkező esetben a főszolgáltatás részeként a rendelkezés tisztességtelensége akkor vizsgálható, ha annak tartalma a szerződés megkötésekor a fogyasztó számára nem világos és nem érthető.
- 2) Ha a tisztességtelenség vizsgálatának feltételei fennállnak, a pénzügyi intézmény árfolyamkockázattal kapcsolatban adott téves tájékoztatása eredményezheti az átláthatóság hiánya miatt a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezéseinek a tisztességtelenségét.
- 3) A szerződés egyoldalú módosítását lehetővé tevő szerződési feltétel akkor felel meg az átláthatóság követelményének, ha kialakításának alapelvei a jogszabályi követelményeknek maradéktalanul megfelelnek, a feltételek zártak, az árazási elvek egyértelműek és nyomon követhetőek, az állított összefüggések fennállnak. A bíróság feladata az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses kikötések érvénytelensége vizsgálatakor, illetve az érvényes szerződéses kikötés alkalmazásakor annak értékelése, hogy a jogszabályi követelményeknek és az említett alapelveknek a szerződéses kikötés megfelel-e, illetve annak vizsgálata, hogy a kikötés alapján történt szerződésmódosítás a ténylegesség, az arányosság és a szimmetria elvének betartásával történt-e.
- 4) A 6/2013. PJE 1. pontjában a jogegységi tanács már megállapította, hogy az átszámítás nem jelent pénzváltást, csupán a folyósított, illetve a törlesztett összegnek a teljesítéskori árfolyam alapján történő kiszámítását. Ha ennek alapján a bíróság arra a következtetésre jut, hogy az átszámításra vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelen, e feltétel helyébe a nemzeti jog diszpozítív rendelkezése lép, amelyet a jogegységi határozattal érintett időszakban a Ptk. 231. §-ának (2) bekezdése tartalmazott.

III.

1. A jogegységi tanács az 1. és 2. kérdésekre határozata rendelkező részének 1. pontjában összevontan adta meg válaszát, mivel azok összefüggnek. A Ptk. 209. § (1) bekezdése értelmében: „tisztelegtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.” E rendelkezésből következően egyedileg megtárgyalt szerződési feltétel nem minősülhet tisztességtelennek. A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (továbbiakban: Irányelv) 4. cikkének (2) bekezdését átültető Ptk. 209. § (5) bekezdése értelmében a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó törvényi rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek.

Az Európai Unió Bírósága a C-26/13. számú ügyben hozott ítéletében akként foglalt állást, hogy a „szerződés elsődleges tárgyát” vagyis a „főszolgáltatást” megállapító szerződési feltételeknek azok tekintendők, amelyek a szerződést jellemző szolgáltatást határozzák meg. A 6/2013. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződések jellegadó sajátossága többek között az, hogy e szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó forint kölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, amiből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait. Önmagában azonban az, hogy az árfolyamkockázat viselésének szabályai a főszolgáltatás körébe tartoznak, nem zárják ki ezen szerződési rendelkezések tisztességtelenségének vizsgálatát, abban az esetben, ha e rendelkezések nem világosak, nem érthetőek – figyelemmel a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásokra is.

Az, hogy az adott szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése világos, ill. érthető-e, annak ellenére vizsgálható, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések túlnyomó többségét a Ptk.-nak a 2009. évi XXXI. törvénnyel történt módosítása előtt kötötték meg. A 2009. május 22-től hatályos hivatkozott módosítással ugyanis a szerződéskötések idején az 1994. évi I. törvénnyel kihirdetett Társulási Megállapodás, illetve az Európai Unióhoz való csatlakozás folytán már Magyarországon is irányadó Irányelv rendelkezései kerültek átültetésre. A módosított szabályozás épp az Irányelv rendelkezéseire tekintettel a Ptk. 209. § (4) bekezdéseként egy olyan rendelkezést iktatott be, mely szerint: „az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető”. Az Európai Unió Bírósága által a C-26/13. számú ítéletben kifejtettekből is következően a nemzeti bíróság a nemzeti jogrend valamennyi szabályát köteles figyelembe venni, és amennyire csak lehetséges, az adott területen alkalmazandó irányelv szövegének és céljának megfelelően értelmezni oly módon, hogy az Irányelv által követett céllal összhangban álló eredményre jusson, kivéve, ha az contra legem jogértelmezéshez vezetne (64. és 65. pontjai). Tekintve, hogy a magyar jog egyetlen 2009. május 22-e előtti szabályából sem vezethető le, hogy a nem megfelelően átültetett Irányelv érthetőségre, világosságra vonatkozó szabályai nem alkalmazhatóak, ezért az Irányelv alapján kell a vonatkozó szabályokat értelmezni.

Vizsgálni szükséges tehát, hogy az adott konstrukció egyik lényegi eleme, az árfolyamkockázat fogyasztók általi viselése világos, érthető szerződési feltétel volt-e.

A Ptk. 205. §-ának (3) bekezdése értelmében a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek, és tájékoztatniuk kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről. Ezt az általános együttműködési és tájékoztatási kötelezettséget fogyasztónak minősülő ügyféllel kötendő devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén – ide nem értve a pénzügyi lízingszerződést - a jelenleg már nem hatályos 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. §-a akként konkretizálja, hogy a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja.

E rendelkezéseken túlmenően alapvető jelentősége van az Európai Unió Bírósága által a C-26/13. számú ügyben hozott ítéletben kifejtett azon követelménynek, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés összes feltételének megismerésére (67. pont), és a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére (70. pont). A fogyasztó alatt nem a konkrét fogyasztó értendő, hanem az „általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó” (74. pont). Azt pedig, hogy az ekként értelmezett fogyasztó képes volt-e értékelni az árfolyam változás rá nézve esetlegesen hátrányos gazdasági következményeit is az Európai Unió Bírósága által a különmű árfolyamok alkalmazása kapcsán kifejtettek analóg alkalmazásával kell megítélni. E szerint ezt „a releváns ténybeli elemek összességére tekintettel” kell megállapítani, vagyis ebből a szempontból nem csak a szerződés tartalmának, szövegének van jelentősége, hanem a szerződéskötés során „közvetett reklámnak és tájékoztatásnak” is (74. pont). Az irányelv 4. cikk (1) bekezdése, valamint az azt átültető Ptk. 209. § (2) bekezdése szerint is egy szerződési feltétel tisztességtelenségének megítélésekor a szerződés megkötésére vezető minden körülményt – így a kapott tájékoztatást is – figyelembe kell venni.

Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam rá nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a vizsgált kikötés tisztességtelenségét a Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Amennyiben tehát a fogyasztó a jogszabály által előírt tájékoztatást megkapta, a kockázat feltáró nyilatkozatot aláírta, akkor azt – az ellenkező bizonyításáig - úgy kell értékelni, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül őt terhelő volta számára világos és érthető volt, illetve annak kellett lennie. A pénzügyi intézménynek kell bizonyítania, hogy a fogyasztó tájékoztatása ilyen módon megtörtént.

Amennyiben azonban az árfolyamkockázat korlátlan viselésének szerződési rendelkezése a fogyasztó számára a pénzügyi intézménynek felróható okból nem volt világosan felismerhető, illetve érthető, fennállnak a szerződés tisztességtelensége megállapításának a feltételei.

Előfordulhatott ugyanis, hogy a szerződés egyértelmű megfogalmazása, a megfelelő tartalmú kockázatteltáró nyilatkozat ellenére a szerződéskötés során a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás alapján a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az általa viselendő árfolyamkockázat nem valós, annak nincs reális valószínűsége, vagy az bizonyos mértékben korlátozott (van egy maximuma). Ez a helyzet akkor, ha a fogyasztó az árfolyamváltozás várható alakulásáról, maximális mértékéről a pénzügyi intézménytől, annak képviselőjétől konkrét, hitelt érdemlőnek tűnő, később azonban tévesnek, valótlannak bizonyult tájékoztatást kapott. Ebben az esetben a szerződés a nem megfelelő (téves, félreérthető, nem egyértelmű) tájékoztatással érintett rendelkezése tisztességtelen, amely a szerződés részleges vagy teljes

érvénytelenségét

eredményezi.

A nem megfelelő tájékoztatás tényét és azt, hogy ennek következtében a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése számára nem volt világos és érthető, a fogyasztónak kell bizonyítania.

2. Az egyoldalú szerződésmódosításra lehetőséget adó szerződéses rendelkezések akkor tisztességtelenek, ha nem felelnek meg a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjában alábbiak szerint kifejtetteknek: „Tisztességtelen az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó olyan kikötés, amely a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény számára – a fogyasztó hátrányára – indokolatlan és egyoldalú előnyt nyújt. Az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötés különösen akkor tisztességtelen – feltéve, hogy nem ütközik jogszabályba -, ha:

a) tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve);

b) az egyoldalú szerződésmódosítás feltételei nem tételesen meghatározottak, vagyis az ok-lista hiányzik, vagy van ok-lista, de az csak példálózó jellegű felsorolást tartalmaz (tételes meghatározás elve);

c) az egyoldalú módosítás feltételei nem objektív jellegűek, vagyis a fogyasztóval szerződő félnek módja van a feltétel bekövetkeztét előidézni, abban közrehatni, a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni (objektivitás elve);

d) az ok-listában meghatározott körülmények ténylegesen nem, vagy nem a körülmények változásának mértékében hatnak a kamatra, költségre, illetve díjra (ténylegesség és arányosság elve);

e) a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására (átláthatóság elve);

f) a szerződésmódosítás bekövetkezése esetére nem biztosítja a fogyasztó számára a felmondás jogát (felmondhatóság elve);

g) kizárja, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltétel változás hatása a fogyasztó javára érvényesítésre kerüljön (szimmetria elve).”

A világos, érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elveit az Európai Unió Bírósága is értelmezte a C-26/13. számú ügyben hozott ítélete rendelkező részének 2. pontjában, továbbá az indoklás 70-75. pontjaiban. Az ott az árfolyamrész kapcsán kifejtett, de az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltételekre is megfelelően irányadó megállapításokból is következően a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, így az un. ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többlet-kötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét. Ez nem azt jelenti, hogy a fogyasztónak a szerződéskötéskor a körülményváltozás - előre nem ismert – konkrét mértékétől függetlenül, abszolút értékben fel kell tudnia mérni a várható fizetési kötelezettsége felső határát, melynek megjelölése nem is volt követelmény, hanem azt, hogy a szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötésnek meg kell

határoznia a fogyasztó szerződéses terheinek lehetséges alakulását. A szerződéses rendelkezésekből egyértelműen ki kell tűnnie, hogy az ok-listában felsorolt körülmények milyen okból, mértékben és módon hatnak ki a kamat, költség, díj mértékére; azok adott mértékű változása milyen mértékű emelést tesz – a ténylegesség, az arányosság elvének betartása esetén – lehetővé (az emelés ugyanis csak lehetőség), illetve milyen mértékű csökkenést tesz kötelezővé a fogyasztóval szerződő fél számára. Matematikai képlet alkalmazása - már ha ilyen egyáltalán megalkotható - megfelelő magyarázat nélkül épp úgy nem felel meg az átláthatóság követelményének, mint az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények pusztá felsorolása. Az átláthatóság követelménye azt is jelenti, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja és fel tud lépni a pénzügyi intézménnyel szemben, ha meglátása szerint a reá nézve hátrányos szerződésmódosításra a ténylegesség, az arányosság, a szimmetria elvének be nem tartásával került sor. Az egyoldalú szerződésmódosítás joga nem vezethet oda, hogy a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény tetszőleges módon, egyoldalúan növelje a fogyasztót terhelő kötelezettségeket, ezáltal növelve saját bevételeit.

Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés tehát akkor felel meg a világos, az érthető megfogalmazás és az átláthatóság - az Európai Unió Bírósága ítélete által is értelmezett - elveinek, ha a szerződéskötéskor felmérhetővé, az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkeztekor pedig – a már bekövetkezett körülményváltozás(ok) konkrét mértékének ismeretében – ellenőrizhetővé teszi a fogyasztó számára a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát, mértékét.

Amennyiben a fogyasztó hátrányára a szerződésmódosítást egyoldalúan lehetővé tevő szerződéses rendelkezések tisztességtelennek bizonyulnak, a 2/2012.(XII.10.) PK vélemény 8. pontjában rögzített jogkövetkezmények alkalmazandók, vagyis a tisztességtelennek bizonyult egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő rendelkezések nem váltanak ki joghatást; a szerződés azonban e kikötések mellőzésével változatlan feltételekkel köti a feleket. Ez a jogkövetkezmény akkor is, ha a vonatkozó szerződéses rendelkezés a Hpt. 213. § (1) bekezdés d) pontjába ütközik (6/2013.PJE 5. ponthoz fűzött indokolás 2. bekezdés).

3. A deviza alapú kölcsönszerződéseknél a pénzügyi intézmény a kölcsönt általában az általa, vagy más pénzügyi intézmény által alkalmazott deviza vételi árfolyamon folyósítja, míg a fogyasztó a törlesztésekkor a pénzügyi intézmény deviza eladási árfolyama figyelembevételével törleszt (különnemű árfolyam). Tekintve, hogy egy adott időpontban a vételi árfolyam mindig alacsonyabb, mint az eladási, így a fenti szerződéses rendelkezés alapján a pénzügyi intézménynek bevétele, míg a fogyasztónak kiadása keletkezik. A folyósításkor vételi, a törlesztésekkor pedig eladási árfolyam alkalmazása tisztességtelen, mivel ez az átszámítási árfolyam meghatározás egyoldalú és indokolatlan hátrányt jelent a fogyasztó számára a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével. A Kúria a 6/2013. PJE határozat 1. pontjában egyértelműen úgy foglalt állást, hogy deviza alapú kölcsönszerződések esetén úgy a folyósításkor, mint a törlesztésekkor átváltásra nem, hanem csak átszámításra kerül sor. Így tehát a deviza alapú kölcsönszerződésekben szereplő különemű árfolyamok mögött tényleges, a fogyasztó számára közvetlenül nyújtott pénzváltási szolgáltatás nincs. E rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka az átlagos fogyasztó számára nem világos, nem átlátható. Az ilyen módon történő árképzés nehezíti, hogy a fogyasztó tisztán lássa az őt terhelő fizetési kötelezettséget, azt, hogy azok hozzávetőleges mértékével előre számolni tudjon. Így függetlenül attól, hogy a szerződésekben jellemzően nyelvtanilag egyértelműen, félre nem érthető módon szerepel a

különnemű árfolyam alkalmazásának ténye, az nem felel meg az Európai Unió Bíróságának ítélete által is értelmezett világos és egyértelmű szabályozás követelményének.

Az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésének az Európai Unió Bírósága által a C-26/13. számú ítéletben kifejtett értelmezése szerint, amennyiben a szerződés a tisztességtelen szerződési feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető, a tisztességtelen feltételt a nemzeti jog diszpozitív rendelkezése helyettesíti. A magyar jog vonatkozó diszpozitív rendelkezését a Ptk. 231. § (2) bekezdése tartalmazza, amely szerint a más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. Ez pedig nem a pénzügyi szolgáltatók deviza vételi, eladási vagy közép árfolyama, hanem a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama. A Ptk. vonatkozó rendelkezésének megalkotásakor, 1959-ben ugyanis Magyarországon a kötött devizagazdálkodás keretei között más árfolyam nem is létezett. A „fizetés helyén... érvényben levő árfolyamnak” nyilvánvalóan olyan árfolyam tekinthető, melyből csak egy van Magyarország területén, az pedig kizárólag a Magyar Nemzeti Bank által meghatározott hivatalos devizaárfolyam. A Kúria ezen jogértelmezését támasztja alá a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 11. §-ának (1) bekezdése, a 2011. évi CCVIII. törvény 10. § (1) bekezdése illetve a 2013. évi CXXXIX. törvény 22. §-ának (1) bekezdése is. A hivatkozott törvények eltérő hatályossággal, de azonosan rendelkeznek arról, miszerint a Magyar Nemzeti Bank külföldi pénznemek forintra és forintnak külföldi pénznemekre való átszámítására vonatkozó hivatalos árfolyamokat jegyez és hoz nyilvánosságra. A 2014. március 15-től hatályos 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 6:45. §-ában foglaltak is a fenti értelmezés helytállóságát erősítik, mely rendelkezések az új Ptk. hatálybalépése előtt hozott szerződésekre nem irányadóak, de a jogértelmezés számára iránymutatásul szolgálhatnak. Az új Ptk. hivatkozott rendelkezése szerint „a más pénznemben meghatározott pénztartozást a teljesítés helye szerinti jegybank által a teljesítés idején meghatározott árfolyam – ha ilyen nincs, a pénzügyi árfolyam - alapján kell átszámítani”.

Amikortól azonban az adott deviza alapú kölcsönszerződés tekintetében a szerződéskötést követően az átváltási árfolyam előzőekben ismertetett diszpozitív szabályozását kógens jogszabályi rendelkezés váltotta fel, az átszámítási árfolyamokra már ez utóbbi az irányadó. Ilyen kógens rendelkezést tartalmaz pl. a Hpt. 2010. november 27-étől hatályos, az egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek a nehéz helyzetbe került lakáscélú hitelt felvevő fogyasztók megsegítése érdekében szükséges módosításáról szóló 2010. évi XCVI. tv. 1. §-ával módosított 200/A. §-a.

Tekintettel arra, hogy a jogegységi tanács a folyósításkori vételi, valamint a törlesztéskori eladási árfolyam alkalmazását előíró szerződéses rendelkezéseket tisztességtelennek találta, részben meghaladóvá váltak a Kúria Gfv.VII.30.078/2013/14. számú, EBH.2013.G.10.szám alatt közzétett elvi határozatában kifejtettek, ezért e határozatnak az elvi bírósági határozatként való fenntartását a jogegységi tanács a Bszi 42.§ (4) bekezdése alapján megszüntette.

A hivatkozott elvi határozat azt helyesen állapította meg, hogy a különmemű árfolyam alkalmazásából a fogyasztónak költsége, a pénzügyi intézménynek bevétele keletkezik, továbbá a 6/2013. PJE határozat 4. pontja által is megerősített módon foglalt állást arról, hogy az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítására kell törekedni. A különmemű árfolyamok alkalmazása tisztességtelenségének a kérdésével az elvi határozat nem foglalkozhatott egyrészt az Európai Unió Bírósága előtt C-26/13. számon akkor még folyamatban volt előzetes döntéshozatali eljárásra tekintettel, másrészt pedig a felülvizsgálati kérelemhez kötöttség miatt, figyelemmel arra is, hogy a bíróságnak csak a nyilvánvaló semmisséget kell észlelnie, ami pedig a tisztességtelenség tekintetében az elvi határozat

meghozatalakor nem állt fenn. A jelen jogegységi határozatban foglaltak folytán már nem tartható fenn az elvi határozatnak az a tétele, hogy a különmemű árfolyam alkalmazása során felmerülő különbözet, mint költség mértéke feltüntetésének hiánya a szerződés semmisségét eredményezi a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján. A jogegységi határozat ugyanis tisztességtelennek minősítette a különmemű árfolyam alkalmazását, aminek a következménye, hogy a tisztességtelen rendelkezések helyébe a Ptk. diszpozitív rendelkezései lépnek. Egy tisztességtelen szerződési rendelkezés feltüntetésének az elmaradása miatt pedig a Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontja alapján a szerződés nem minősíthető jogszabályba ütközőnek. Így van ez akkor is, ha a fogyasztó csak a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontba való ütközés címén kéri a szerződés érvénytelenségének a megállapítását és kifejezetten úgy nyilatkozik, hogy ellenzi a különmemű árfolyam alkalmazása tisztességtelenségének a megállapítását. Ha ugyanis a fogyasztó egy másik semmisségi ok (jogszabályba ütközés) alapján már kérte az adott szerződési rendelkezés – és azon keresztül az egész szerződés - érvénytelenségének a megállapítását, a Ptk. 209/A. § (2) bekezdés azon szabálya, hogy a semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni (relatív semmisség) nem képezheti akadályát a tisztességtelenség hivatalbóli észlelésének. Ha a fogyasztó a bíróságnak a különmemű árfolyamok alkalmazását előíró szerződési rendelkezés tisztességtelenségére vonatkozó tájékoztatását követően úgy nyilatkozik, hogy kifejezetten ellenzi a tisztességtelenség megállapítását, akkor a bíróság ezt hivatalból nem állapíthatja ugyan meg, a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjára alapított keresetet (vizontkeresetet) azonban el kell utasítania, hiszen az e jogszabályhelyre alapított semmisség csak egy egyébként tisztességesnek minősülő feltétel hiányának a következménye lehet.

A különmemű árfolyamra vonatkozó szerződési rendelkezés tisztességtelensége hivatalbóli észlelésének kötelezettsége jelen jogegységi határozat közzétételétől terheli a bíróságokat.

IV.

A kifejtett indokok alapján a jogegységi tanács a joggyakorlat továbbfejlesztése [Bszi. 32. § (1) bekezdés a) pont] érdekében a rendelkező részben foglaltak szerint határozott és határozatát közzéteszi a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján [Bszi. 42. § (1) bekezdés].

Budapest, 2014. június 16.

Dr.Darák Péter s.k. a jogegységi tanács elnöke
Dr.Vezekényi Ursula s.k. előadó bíró
Dr.Almásy Mária s.k. bíró
Dr.Baka András s.k. bíró
Dr.Bartal Géza s.k. bíró
Böszörményiné dr.Kovács Katalin s.k. bíró
Dr.Csentericsné dr.Ágh Bíró Ágnes s.k. bíró
Dr.Csiki Péter s.k. bíró
Dr.Csóke Andrea s.k. bíró
Dr.Csúri Éva s.k. bíró
Dr.Farkas Attila s.k. bíró
Dr.Harter Mária s.k. bíró
Dr.Havasi Péter s.k. bíró
Dr.Kemenes István s.k. bíró

Dr.Kiss Gábor s.k. bíró
Dr.Kollár Márta s.k. bíró
Dr.Kovács Zsuzsanna bíró
Dr.Kőrös András s.k. bíró
Dr.Madarász Anna s.k. bíró
Dr.Makai Katalin s.k. bíró
Dr.Mészáros Mátyás s.k. bíró
Dr.Mocsár Attila Zsolt s.k. bíró
Dr.Molnár Ambrus s.k. bíró
Dr.Orosz Árpád s.k. bíró
Dr.Osztovits András s.k. bíró
Dr.Pataki Árpád s.k. bíró
Dr.Pethőné dr.Kovács Ágnes s.k. bíró
Dr.Puskás Péter s.k. bíró
Dr.Simonné dr.Gombos Katalin s.k. bíró
Dr.Szabó Klára s.k. bíró
Dr.Szentpéteriné dr.Bán Erzsébet s.k. bíró
Dr.Szűcs József s.k. bíró
Tamáné dr.Nagy Erzsébet s.k. bíró
Dr.Török Judit s.k. bíró
Dr.Udvary Katalin s.k. bíró
Dr.Varga Edit s.k. bíró
Dr.Wellmann György s.k. bíró
Dr.Zámbó Tamás s.k. bíró
a jogegységi tanács tagjai

3/2014. PJE számú jogegységi határozat

A Kúria a legfőbb ügyésznek az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény 11. § (2) bekezdésének d) pontja szerinti jogkörében a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 33. § (1) bekezdésének c) pontja alapján, a Bsz. 32. § (1) bekezdésének a) pontjában foglalt okból előterjesztett indítványa folytán indult jogegységi eljárásban meghozta a következő

j o g e g y s é g i h a t á r o z a t o t:

Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 65. § (4) bekezdése alapján alkalmazandó, az Itv. 58. § (1) bekezdésének c) pontjára figyelemmel mérsékelt összegű felügyeleti illeték viselésére kell kötelezni a cégnyilvánosságról a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (Ctv.) 80. §-ának (3) bekezdése alapján meghozott, a törvényességi felügyeleti eljárást megszüntető végzésben azt a céget, amely a Ctv. 80. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerint a cégbíróság felhívásában megjelölt törvénysértő állapotot nem vitatja és ezt az előírt határidőben megszünteti, illetve a törvényes működését helyreállítja.

I n d o k o l á s

I.

A legfőbb ügyész a kialakult eltérő joggyakorlat miatt jogegységi eljárás lefolytatását indítványozta abban a kérdésben, hogy az Itv. 58. § (1) bekezdésének c) pontja alapján helye van-e a cég mérsékelt összegű felügyeleti illeték viselésére való kötelezésének akkor, ha a cég a Ctv. 80. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a kérelemben, illetve a végzésben foglaltakat nem vitatja és a meghatározott határidőn belül a törvénysértő állapotot megszünteti, vagy a törvényes működést helyreállítja.

Az indítványozó szerint a bíróságok egy része a céget az említett esetben is az Itv. 65. § (1) bekezdésében meghatározott felügyeleti illeték teljes összegének megfizetésére kötelezi, míg a másik része az illeték összegét az Itv. 65. § (4) bekezdésére alapítottan az Itv. 58. § (1) bekezdésének c) pontja szerint mérsékli és azt 10 % mértékben állapítja meg abban az esetben, ha a cég a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatása iránti kérelemben, illetve a cégbíróság végzésében foglaltakat nem vitatva megszünteti a törvénysértő állapotot, vagy helyreállítja a törvényes működést.

Az első álláspont szerint az Itv. 58. § (1) bekezdése a peres eljárás illetékének mérsékléséről rendelkezik, a mérsékelt illeték alkalmazására a nemperes eljárásokban csak jogszabály kifejezett rendelkezése esetén kerülhet sor. Miután az Itv. az 58. § (1) bekezdésének c) pontja vonatkozásában ilyen rendelkezést nem tartalmaz, nem állapítható meg mérsékelt összegű felügyeleti illeték. Emellett az ezt az álláspontot elfoglaló határozatok arra is hivatkoznak, hogy a cégbírósági törvényességi felügyeleti eljárásban nem értelmezhető a „követelés”, de különösen „az első tárgyaláson”, vagy „az első tárgyalás előtt” kifejezés, nincs olyan rendelkezés, amely alapján megállapítható lenne, hogy mely időpontig kell a „követelést” teljesíteni vagy elismerni. (lásd pl. a Pécsi Ítéltábla Cgtf.V.30.323/2013/2., Cgtf.V.40.075/2014/2., Cgtf.V.34.062/2012/4. határozatát.)

A második álláspont szerint a cégbírósági törvényességi felügyeleti eljárásban az Itv. 65. § (4) bekezdésére figyelemmel alkalmazható az Itv. 58. § (1) bekezdésének c) pontja. Az Itv. 65. § (4) bekezdése ugyanis akként rendelkezik, hogy azokban a kérdésekben, amelyeket a cégbírósági felügyeleti illeték mértékéről és viseléséről rendelkező Itv. 65. §-a nem szabályoz, a bírósági eljárási illetékre vonatkozó szabályok az irányadók. Az Itv.-nek a bírósági eljárási illetékekről rendelkező VI. Fejezete tartalmazza az illetékkedvezményekre vonatkozó rendelkezéseket is, amelyek tehát az eljárás céljával összeegyeztethető módon alkalmazhatók a cégbírósági törvényességi felügyeleti eljárásban is. (lásd pl. a Debreceni Ítéltábla Cgtf.III.30.043/2011/2., és Cgtf.III.30.820/2011/2., a Budapest Környéki Törvényszék Cégbírósága Cgt.13-12-011538/4., a Szolnoki Törvényszék Cégbírósága Cgt.16-13-000160/5. határozatát).

II.

Az indítványozó legfőbb ügyész álláspontja szerint lehetőség van az Itv. 65. § (4) bekezdése alapján az Itv. 58. § (1) bekezdés c) pontjának alkalmazására a cégbíróság törvényességi felügyeleti eljárásában is, abban az esetben, ha az eljárás alá vont cég a Ctv. 80. § (1) bekezdése szerinti kérelmet, illetve a cégbíróság végzésében foglaltakat nem vitatja és a jogsértést a végzésben megállapított, vagy a cég kérelmére meghosszabbított határidőn belül önként orvosolja.

III.

A Kúria szerint a jogi szabályozás megvizsgálását és a jogintézmények céljának, feladatának elemzését követően a következő álláspont fogadható el:

Az Itv. VI. Fejezete határozza meg a bírósági eljárási illetékekre vonatkozó szabályokat. Az Itv. 58. § (1) bekezdésének c) pontja szerint az illeték a peres eljárás illetékének 10 %-a, ha az alperes a követelést az első tárgyaláson azonnal elismeri vagy az első tárgyalás előtt a követelést teljesíti.

Az eljárási jogszabályok többnyire tételesen rendelkeznek arról, hogy a peres eljárásra irányadó szabályt a nemperes eljárásban is alkalmazni kell-e, számos esetben azonban ilyen tételes rendelkezés hiányában is mód van egy – egy peres eljárásra irányadó szabály nemperes eljárásban való alkalmazására. Erre a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) hatályba léptetése folytán szükséges rendelkezések tárgyában kiadott 105/1952. (XII.28.) MT rendelet ma is hatályos szabályozása ad módot. Ennek 13. § (3) bekezdése értelmében – amennyiben az egyes nemperes eljárásokra vonatkozó jogszabályok másként nem rendelkeznek, vagy az eljárás nemperes jellegéről más nem következik, a nemperes eljárásokban is megfelelően alkalmazhatók a peres eljárásokra irányadó szabályok. Ez a helyzet az Itv. szabályozásában is. Egyes esetekben az Itv. tételesen utal arra, hogy a mérséklésre vonatkozó szabályokat a polgári nemperes eljárásban is alkalmazni kell. Így az Itv. 58. § (5) bekezdésére figyelemmel az Itv. 58. § (1) bekezdésének a) pontjában, továbbá az (1) bekezdés f) pontjában foglalt mérséklésre vonatkozó rendelkezés a nemperes eljárásokban is irányadó. Más esetben a törvény tételesen kizárja a nemperes eljárásban az illetékmérséklés lehetőségét (pl. a 2012. március 1-től hatályos Ctv. 87. § (4) bekezdésében). A kifejtettek alapján az illetékmérséklésre vonatkozó tételes rendelkezés hiányából nem lehet olyan következtetést levonni, hogy az illeték mérséklése automatikusan kizárt lenne.

Az Itv. 65. §-a 2007. december 1-től hatályosan a cégbíróság által lefolytatott törvényességi felügyeleti eljárásban külön illetéknemként cégbírósági felügyeleti illeték megfizetését írja elő. A 65. § (3) bekezdése értelmében a törvényességi felügyeleti eljárás alá vont céget terhelő felügyeleti illeték megfizetéséről a bíróság a törvénytörtő működés megállapításával egyidejűleg végzésben rendelkezik. Az (1) bekezdés értelmében a 100.000 forint tételes összegű felügyeleti illetéket az a cég viseli, amelynek törvénytörtő működését a cégbíróság megállapítja. Ha a jogsértés hiánya miatt a cégbíróság a kérelmet elutasítja, vagy a hivatalból indult törvényességi felügyeleti eljárást megszünteti, a cég az illeték megfizetése alól mentesül. A 65. § (4) bekezdése akként rendelkezik, hogy az e §-ban nem szabályozott kérdésekben a bírósági eljárási illetékekre vonatkozó szabályok az irányadók.

A kifejtettek alapján, miután az Itv. 65. §-a ezen illetéknem mérséklésének lehetőségét nem zárja ki, azt kell vizsgálni, hogy a peres eljárásra megfogalmazott illetékmérséklési okok a törvényességi felügyeleti eljárás rendjével és a felügyeleti illeték szabályozási rendszerével összeegyeztethetőek-e, így alkalmazásuk a nemperes eljárásban is indokolt-e. Az illeték mérséklésére vonatkozó rendelkezés alkalmazhatóságához tehát azt kell igazolni, hogy a polgári peres eljárás és a törvényességi felügyeleti eljárás céljának és jellemzőinek összevetése alapján megalapozottan levonható-e olyan következtetés, miszerint az Itv. 58. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott feltételek a törvényességi felügyeleti eljárásban is értelmezhetők.

A cégbíróság a törvényességi felügyeleti eljárásban az eljárás nemperes jellegére tekintettel tárgyalást nem tart, de a kérelmet, illetve hivatalból indult eljárás esetén a végzését a Ctv. 80. § (1) bekezdésében foglaltak szerint kézbesíti a cég részére. A cégbíróság az eljárás alapjául

szolgált jogszabálysértés pontos megjelölésével felhívja a céget írásbeli nyilatkozattételre, illetve arra, hogy ha nem vitatja a kérelemben, vagy a végzésben foglaltakat, a jogsértést szüntesse meg. A törvényességi felügyeleti eljárásban a jogsértés elismerése önmagában nem elegendő, annak mindig párosulnia kell a törvénysértő állapot kiküszöbölésével, azaz a törvényes működés helyreállítására irányuló igény teljesítésével. A felperes által a követelés első tárgyaláson történő elismerésének, illetve az első tárgyalás előtti teljesítésnek az felel meg, ha a cég a felhívásra cégbírószági intézkedés nélkül, a megszabott határidőben a törvénysértő állapot fennállását elismeri, azt megszünteti, illetve a törvényes működését helyreállítja.

A törvényességi felügyeleti eljárásban az Itv. 58. § (1) bekezdésének c) pontjában megfogalmazott „követelés” kifejezés is értelmezhető: a kérelmező „követelése” a törvényes állapot (működés) helyreállítására irányul. Az Itv. rendjében a követelés fogalma az Itv. 39. § (1) bekezdésében foglaltakkal és a Pp. 24. §-ával együtt vizsgálandó, az magában foglalja a perbevitelt jogokat és más igényeket is.

Az Itv. 58. § (1) bekezdése c) pontjának alkalmazhatósága törvényességi felügyeleti nemperes eljárásban tehát a tételes jogszabályi rendelkezések összevetése alapján levezethető.

A rendelkezés alkalmazása mellett szól a mérsékelt illeték jogintézményének célja is, amely azonos a peres eljárásban, illetve a cégbírószági törvényességi felügyeleti eljárásban. Az Itv. 58. §-ának rendelkezéseit megállapító, az illetékekről szóló 1990. évi XCII. törvény módosításáról rendelkező 1993. évi LXXV. törvény indokolása szerint a cél az, hogy az illetékkedvezmény segítse elő a per, illetve az eljárás minél korábbi szakaszban történő megszűnését, megszüntetését, ezáltal ugyanis a bíróság munkaterhe, illetve az eljárás költségigénye csökken. A Ctv. 80. § (1) bekezdésében foglaltaknak is az a célja, hogy a nyilatkozattételre felhívó végzés kézbesítését követően a cég a törvénysértő állapotot lehetőleg önként szüntesse meg. A végzésben, illetve a kérelemben foglaltak azonnali teljesítése az eljárás megszüntetését eredményezi, és ez a törvényességi felügyeleti eljárásban is egyértelműen csökkenti a bíróság munkaterhét, illetve az eljárás költségeit. Azokat a cégeket, amelyek esetében a jogsértés ténylegesen fennáll jelentős mértékben ösztönzi a jogsértés önkéntes és azonnali kiküszöbölésére, ha erre tekintettel a rájuk hárítandó cégbírószági felügyeleti illetéket csak mérsékelt összegben kell megfizetniük. Ha a mérsékelt összegű illetékre vonatkozó szabály a törvényességi felügyeleti eljárásban nem érvényesülhet, a tételes összegű felügyeleti illetékre figyelemmel ugyanolyan mértékű illetékfizetési kötelezettség terhelné azt a céget, amely a kérelmet önként és azonnal teljesíti, mint azt, amely csak a cégbírószági törvényességi felügyeleti intézkedésének hatására hajlandó eleget tenni a kérelemben vagy a végzésben foglaltaknak.

A cégnyilvántartás közhitelességének biztosítása érdekében is az látszik indokoltnak, hogy a törvénysértő állapot megszüntetése, illetve a törvényes működés helyreállítása mielőbb bekövetkezzen. A jogsértések jelentős része ugyanis cégnyilvántartásban szereplő cégadatot is érint, pl. ha a cég a székhelyében, vagy a vezető tisztségviselőinek személyében bekövetkezett változások bejelentését elmulasztotta.

A kifejtettek alapján a jogegységi tanács arra a következtetésre jutott, hogy az Itv. 65. § (4) bekezdésében foglaltakra tekintettel helye van a felügyeleti illeték mérséklésének az Itv. 58. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt ok megfelelő alkalmazásával a Ctv. 80. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt esetben.

IV.

A kifejtett indokok alapján a jogegységi tanács a bírósági jogalkalmazás egységének biztosítása érdekében a Bszi. 40. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határozott és határozatát az Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi.

Budapest, 2014. szeptember 22.

Dr. Wellmann György s.k. a jogegységi tanács elnöke
Tamáné dr. Nagy Erzsébet s.k. előadó bíró
Dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. bíró
Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. bíró
Dr. Csőke Andrea s.k. bíró

3. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozatok

1/2014. KMJE számú jogegységi határozat

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiumának Vezetője által kezdeményezett jogegységi eljárásban meghozta a következő

jogegységi határozatot:

A Jogegységi tanács a Legfelsőbb Bíróság által hozott 4/2005., 1/2006., 4/2006. és 5/2006. számú jogegységi határozatait hatályon kívül helyezi, azok e jogegységi határozat közzétételétől nem alkalmazhatók.

I n d o k o l á s

I.

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiumának Vezetője a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 32.§ (1) bekezdés a) pontja alapján, az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében jogegységi eljárás lefolytatását kezdeményezte. A Kollégium Vezetője a fentiek alapján a társadalmi szervezet bírósági nyilvántartásba vételéről szóló 4/2005. számú, a pártok társadalmi szervezetként történő tovább működéséről szóló 1/2006. számú, a közhasznú szervezetet létesítő okirat tartalmáról szóló 4/2006. számú és az alapítvány kezelő szervének kijelöléséről szóló 5/2006. számú közigazgatási jogegységi határozatok felülvizsgálatát és hatályon kívül helyezését indítványozta.

Az indítványozó szerint a fentiekben felsorolt közigazgatási jogegységi határozatok - melyek a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatot kívánták támogatni –, 2010. évig tartoztak a Legfelsőbb Bíróság Közigazgatási Kollégiumának

feladatkörébe. Az érintett jogegységi határozatok és az e tárgyban meghozott KK. vélemények a kibocsátásuk idején hatályos a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.), valamint az egyes alapítványokra és társadalmi szervezetekre vonatkozó jogszabályokhoz kapcsolódtak. A jogszabályi környezet azonban az eltelt időszakban jelentősen megváltozott, mindenekelőtt az új Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: új Ptk.), továbbá az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Ectv.) kibocsátása folytán. A közigazgatási jogegységi határozatok felülvizsgálatát indokolja az egységes - az új Ptk-val kapcsolatos - szakmai irányítási feladatok ellátása, továbbá hogy a társadalmi szervezetekkel és az alapítványokkal kapcsolatos jogvitákban a Kúria Polgári Kollégiuma jár el.

Az indítványozó utalt arra is, hogy a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium a társadalmi szervezetek és alapítványok vonatkozásában korábban kiadott KK. vélemények felülvizsgálatáról az 5/2014.(VI.23.)KMK. számú véleményében már határozott.

Az indítványozó szerint az új Ptk. olyan karakteresen új szabályozást tartalmaz, amely önmagában indokolja a jogegységi határozatok hatályon kívül helyezését, ezáltal annak biztosítását, hogy a Kúria Polgári Kollégiuma az új jogszabályokkal összhangban álló egységes értelmezést hozhasson.

II.

A Legfőbb Ügyész a jogegységi indítvány érdemében kifejtett álláspontja szerint a civil területet érintő, valóban jelentős jogszabályi változások nem minden esetben tennék szükségessé a jogegységi határozatok valamennyi elemének kategorikus kizárását a joggyakorlatból. Ugyanakkor nem kifogásolta azt a módszert sem, hogy a már hatályon kívül helyezett jogszabályokra épülő határozatok még az esetleges tartalmi megfelelés esetén se legyenek hivatkozhatóak.

A 4/2005. számú közigazgatási jogegységi határozat vonatkozásában a Legfőbb Ügyész úgy foglalt állást, hogy az Ectv. rendelkezése folytán 2012. január 1. napjától hatályon kívül helyezett az egyesülési jogról szóló 1989. évi II. törvény (a továbbiakban: Etv.) 6.§ (1) bekezdésén alapuló jogegységi határozat hatályon kívül helyezése nem kifogásolható.

Az 1/2006. számú közigazgatási jogegységi határozat tekintetében a Legfőbb Ügyész kifejtette, hogy a határozat alapjául szolgáló rendelkezés lényegében nem változott, annak rendelkezése alapján az ügyész 2014. évben 34 pert indított, a jogszabályhely folyamatosan alkalmazásra kerül, a jogegységi határozat rendelkező része pedig a gyakorlatban is érvényesülő iránymutatás. Tekintettel azonban arra a tényre, hogy a határozat indokolása egy hatályon kívül helyezett jogszabályra utal a Legfőbb Ügyész annak hatályon kívül helyezését nem kifogásolta.

A 4/2006. számú közigazgatási jogegységi határozat hatályon kívül helyezését a Legfőbb Ügyész kifejezetten indokoltan találta, tekintettel arra, hogy a közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény (a továbbiakban: Kszt.) érintett szakaszait az Ectv. VII. fejezete újra szabályozta, és a Kszt. alkalmazhatóságának átmeneti szakasza is lezárult.

A Legfőbb Ügyész az 5/2006. számú közigazgatási jogegységi határozat hatályon kívül helyezése mellett foglalt állást. Véleménye szerint a határozat alapját képező joganyag az új Ptk. megalkotásával változott, a felvetett kérdéseket az új normaszöveg rendezi.

III.

A jogegységi tanács az indítványban felvetettek nyomán az indítványban megjelölt közigazgatási jogegységi határozatokat megvizsgálta és a következőket állapította meg.

1. A társadalmi szervezet bírósági nyilvántartásba vételéről szóló 4/2005. számú közigazgatási jogegységi határozat a nyilvántartásba vétel megengedhetőségének vizsgálatát - a 2005. évben még hatályos - Etv. 6.§-ának (1) bekezdése, 9.§-a, 11.§-a valamint 4.§-a alapján javasolta elvégezni. A jogalkotó az Etv.-t az Ectv.-vel 2012. január 1. dátummal hatályon kívül helyezte. Az új Ptk. 3. könyv 1-48.§-ai rendelkeznek a jogi személyekről, ezen belül a III. fejezet 12-14.§ a nyilvántartásukról, a második rész VII. cím 63-87.§-ai pedig az egyesületről, míg a nyilvántartásra vonatkozóan a civilszervezetek bírósági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CXXXI. törvény (a továbbiakban: Nyilvántartási tv.), továbbá az Ectv. IV. fejezete külön is tartalmaz szabályozást. A fentiekre tekintettel a 4/2005. számú KJE határozat hatályon kívül helyezése indokolt.

2. A pártok társadalmi szervezetként történő tovább működéséről szóló 1/2006. számú közigazgatási jogegységi határozat a pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvénynek az 1992. évi LXXXI. törvény 2.§ (1) bekezdésével megállapított 3.§ (3) bekezdésén alapul, részben e jogszabályhelyet, részben a hatályon kívül helyezett Etv.-t értelmezi. A fenti jogszabályi rendelkezést az Ectv. 81.§ b) pontja módosította. A hatályon kívül helyezéssel lehetőség nyílik a kérdéskör ismételt átgondolására, arra, hogy a Kúria Polgári Kollégiuma a korábbi átdolgozva polgári jogegységi határozatot hozzon.

3. A közhasznú szervezetet létesítő okirat tartalmáról szóló 4/2006. számú közigazgatási jogegységi határozat a Kszt. rendelkezésein alapul, azokat értelmezi. Az adott területet időközben a jogalkotó újra szabályozta. A közhasznú szervezetet létesítő okirat tartalmáról rendelkezik az Ectv. VII. fejezete (31-50.§), ennek következtében az érintett jogegységi határozat hatályon kívül helyezése indokolt.

4. Az alapítvány kezelő szervének kijelöléséről szóló 5/2006. számú közigazgatási jogegységi határozat a régi Ptk. 74/C.§-ának rendelkezéseit értelmezte. A KJE határozatban megfogalmazott értelmező rendelkezések beépültek az új Ptk. szabályai közé, azokat a 3. könyv hatodik rész 378-404.§ tartalmazza. A téma szempontjából kiemelendők a 394-398.§-ok, amelyek részben a régi Ptk. 74/C.§-ának időtálló rendelkezéseit, részben az azt kiegészítő szabályokat tartalmazzák. Az alapítvány kuratóriumi tagjának vagy kurátorának bíróság általi kijelölésére irányuló eljárást a Nyilvántartási tv. 54.§-a szabályozza. A fentiekre tekintettel az érintett KJE hatályon kívül helyezése megalapozott.

Budapest, 2014. október 13. napján

Dr. Darák Péter s.k. a jogegységi tanács elnöke

Dr. Rothermel Erika s.k. előadó bíró

Dr. Balogh Zsolt s.k. bíró

Dr. Buzinkay Zoltán s.k. bíró

Dr. Farkas Katalin Éva s.k. bíró
Dr. Fekete Ildikó s.k. bíró
Dr. Hajdu Edit s.k. bíró
Dr. Hajnal Péter s.k. bíró
Dr. Heinemann Csilla s.k. bíró
Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s.k. bíró
Huszárné dr. Oláh Éva s.k. bíró
Dr. Kárpáti Magdolna s.k. bíró
Dr. Kárpáti Zoltán s.k. bíró
Dr. Kozma György s.k. bíró
Dr. Kovács András s.k. bíró
Dr. Kovács Ákos s.k. bíró
Dr. Kurucz Krisztina s.k. bíró
Dr. Lomnici Zoltán s.k. bíró
Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró
Dr. Márton Gizella s.k. bíró
Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró
Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet s.k. bíró
Sipőczné dr. Tánczos Rita s.k. bíró
Dr. Suba Ildikó s.k. bíró
Dr. Stark Marianna s.k. bíró
Dr. Tallián Blanka s.k. bíró
Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró
Dr. Tóth Kincső s.k. bíró
Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. bíró
Dr. Zanathy János s.k. bíró

2. sz. melléklet

A KÚRIA 2014. ÉVBEN ELFOGADOTT KOLLÉGIUMI VÉLEMÉNYEI

TARTALOM

1. Büntető Kollégium.....	2
1/2014. (I. 15.) BK vélemény	2
2/2014. (VII. 7.) BK vélemény.....	3
3/2014. (XI. 3.) BK vélemény	4
2. Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium	5
1/2014.(II.10.) KMK vélemény a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének a munkaügyi perekben irányadó egyes módosított szabályairól.....	5
2/2014.(III.31.) KMK vélemény a másodfokú közigazgatási szerv beavatkozása a megváltozott munkaképességű személyek rehabilitációs és rokkantsági ellátásokra való jogosultságával kapcsolatos társadalombiztosítási határozatok felülvizsgálata iránti perekben	8
3/2014.(III.31.) KMK vélemény a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeinek egyes kérdéseiről.....	11
4/2014.(VI.23.) KMK. vélemény	15
5/2014.(VI.23.) KMK vélemény	17
6/2014.(X.13.) KMK vélemény a munkavállalói költségvetés egyes kérdéseiről ...	18
7/2014. (XI.25.) KMK vélemény a közigazgatási perekben bekövetkező jogutódlás egyes kérdéseiről	20
8/2014. (XI.25.) KMK vélemény A Közigazgatási és Munkaügyi Kollégium egyes társadalombiztosítási tárgyú állásfoglalásainak felülvizsgálata és módosítása.....	22
3. Polgári Kollégium.....	26
1/2014. (VI. 30.) PK vélemény az ítélet hatályon kívül helyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről	26

1. Büntető Kollégium

1/2014. (I. 15.) BK vélemény

A Btk. hatálybalépése előtt jogerőre emelkedett határozattal elrendelt javítóintézeti nevelést a jogerőre emelkedésekor hatályos törvényi rendelkezések alapján kell végrehajtani.

1. Az 1978. évi IV. törvény 118. §-ának (1) bekezdése szerint a javítóintézeti nevelés tartama egy évtől három évig terjedhet, míg (6) bekezdése szerint azt, aki a tizenkilencedik életévét betöltötte, a javítóintézetből el kell bocsátani.

A 2012. évi C. törvény (Btk.) 120. §-ának (2) bekezdése szerint a javítóintézeti nevelés egy évtől négy évig terjedhet. A Bv. tvr. – 2012. évi CCXXIII. törvény 88. § (1) bekezdésének t) pontjával módosított – 112. §-ának (3) bekezdése szerint, ha a fiatalkorú a huszonegyedik életévét betöltötte, az intézet igazgatója a javítóintézetből elbocsátja.

2. A javítóintézeti nevelés tartamának megállapítása a joghátrány bíróság általi meghatározásának része. Ha a fiatalkorúval szemben a bíróság az 1978. évi IV. törvény rendelkezéseit alkalmazza, e büntetőjogi intézkedés az 1978. évi IV. törvény 118. § (2) bekezdése értelmében egy évtől három évig terjedhet, a konkrét időtartamot a bíróság a büntetőjogi felelősséget megállapító határozata tartalmazza. Ebből következik, hogy az intézkedés tartama a jogerős ítéletben megállapított akkor is, ha a végrehajtás 2013. július 1-je utáni időre is átnyúlik.

3. A javítóintézeti nevelésből történő elbocsátás törvényben meghatározott életkor betöltése miatti kötelező esetén az intézkedés elrendelésekor hatályos büntető anyagi jogi szabályok akkor is meghatározóak, ha időközben a törvény a javítóintézeti nevelésből történő elbocsátás életkor miatti kötelező esetének feltételét megváltoztatta. A Bv. tvr. 2. § (2) bekezdése szerint az elítélttel szemben csak az ítéletben és a törvényben meghatározott joghátrányok alkalmazhatók. A Bv. tvr. 126. §-ának (3) bekezdése alapján pedig elítélten azt is érteni kell, akivel szemben büntetőjogi intézkedést alkalmaztak.

A Btk. hatályba lépésével kapcsolatos átmeneti rendelkezéseket tartalmazó 2013. évi CCXXIII. törvény a javítóintézeti nevelés kapcsán nem tartalmaz rendelkezést, ezért nincs törvényi alap arra, hogy a korábbi törvény szerint elrendelt intézkedés végrehajtására az elítélt számára hátrányosabb tartalmú rendelkezés szerint kerüljön sor.

Ez azt jelenti, hogy ha a 2013. július 1. napját megelőzően jogerőre emelkedett ítélettel elrendelt javítóintézeti nevelés esetén a fiatalkorú a tizenkilencedik életévét 2013. július 1. napját megelőzően még nem töltötte be, és ez okból a végleges elbocsátására (ideiglenes elbocsátásának véglegessé válására) még nem került sor, annak időpontja a fiatalkorú tizenkilencedik életévé betöltésének – értelemszerűen 2013. július elseje utáni nap.

Budapest, 2014. január 15.

Dr. Kónya István kollégiumvezető
Dr. Soós László a kollégium jegyzője

2/2014. (VII. 7.) BK vélemény

1. A Btk. 459. § (1) bekezdésének 12. n) pontja szerinti közösségi közlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezet fogalma alatt a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény szerinti, közszolgáltatási szerződés alapján, menetrend szerint végzett vasúti, közúti és vízi személyszállítási közszolgáltatást végző gazdálkodó szervezetet kell érteni.

2. 2013. július 1-jétől a személytaxi szolgáltatást végző csak akkor tekinthető közfeladatot ellátó személynek, ha tevékenysége igényvezérelt személyszállítási szolgáltatásként a személyszállítási közszolgáltatás részeként valósul meg.

1. A 2013. június 30-ig hatályban volt 1978. évi IV. törvény 137. § 2. a) pontja alapján a közforgalmú tömegközlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezetnél végrehajtó vagy biztonsági szolgálatot ellátó személy, továbbá a közúti személyszállítási szolgáltatást végző más személy a büntető törvény alkalmazásában közfeladatot ellátó személy volt.

A 2013. július 1-jén hatályba lépett Btk. 459. § (1) bekezdésének 12. n) pontja szerint azonban a közösségi közlekedési eszközt működtető gazdálkodó szervezetnél végrehajtói feladatot ellátó személy, e tevékenysége során minősül közfeladatot ellátó személynek.

a) A gazdálkodó szervezet fogalmát a Btk. nem határozza meg, hanem a 459. § (1) bekezdésének 8. pontjában a polgári perrendtartásra utal.

2014. március 15-étől a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 396. §-a szerint gazdálkodó szervezet a gazdasági társaság, az európai részvénytársaság, az egyesülés, az európai gazdasági egyesülés, az európai területi együttműködési csoportosulás, a szövetkezet, a lakásszövetkezet, az európai szövetkezet, a vízgazdálkodási társulat, az erdőbirtokossági társulat, az állami vállalat, az egyéb állami gazdálkodó szerv, az egyes jogi személyek vállalata, a közös vállalat, a végrehajtói iroda, a közjegyzői iroda, az ügyvédi iroda, a szabadalmi ügyvivői iroda, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, a magánnyugdíjpénztár, az egyéni cég, továbbá az egyéni vállalkozó. Az állam, a helyi önkormányzat, a költségvetési szerv, az egyesület, a köztestület, valamint az alapítvány gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataira is a gazdálkodó szervezetre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

b) Bár a közösségi közlekedés fogalmát több mint harminc törvény, és számos alacsonyabb szintű jogszabály használja, meghatározást mindössze a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (Kkt.) 47. §-ának 3. pontja tartalmaz. Eszerint közösségi közlekedés: menetrend alapján közlekedő gépjárművekkel végzett közforgalmú személyszállítás.

E meghatározás azonban – minthogy a Kkt.-ben szerepel – a többi közlekedési ágazatra nem terjed ki. Ugyanakkor más, a közlekedéssel kapcsolatos jogszabályok által használt fogalom nem hagy kétséget afelől, hogy közösségi közlekedés nem csak a közutakon történik.

c) A személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény (a továbbiakban: törvény) a preambulumban említi e fogalmat. A törvény 2. §-ának 29. pontja a személyszállítási közszolgáltatás tekintetében visszaütal a vasúti és közúti személyszállítási

közszolgáltatásokról szóló 1370/2007/EK rendelet 2. cikk a) pontjára, amely személyszállítási közszolgáltatásnak tekinti a nyilvánosság számára megkülönböztetés nélkül és folyamatosan nyújtott általános gazdasági érdekű személyszállítási szolgáltatásokat. A törvény 10. §-ának (6) bekezdése szerint személyszállítási közszolgáltatás személyszállítási közszolgáltatási szerződés alapján végezhető; míg a törvény 20. §-ának (6) bekezdése alapján a személyszállítási közszolgáltatást nyújtó szolgáltató köteles közforgalmú menetrendet készíteni és azt közzétenni, abban elkülönítetten megjeleníteni a személyszállítási közszolgáltatást. A törvény személyszállítási közszolgáltatásnak tekinti a vízi közlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény (Vkt.) 3. § (1) bekezdés a) pontjában és (2) bekezdésében foglalt személyszállítási közszolgáltatást is [törvény 1. § (1) bek. c) és d) pont, 20. § (3) és (4) bek.].

2. A törvény 2. §-ának 9. pontja tartalmazza az igényvezérelt személyszállítási szolgáltatás fogalmát a következők szerint: a törvényben e szolgáltatásokra meghatározott engedéllyel rendelkező szolgáltató által közszolgáltatási szerződés vagy járáti engedély alapján végzett, információs technológiai eszközök alkalmazásával szervezett, változó útvonalon vagy változó időrendben, vagy változó útvonalon és változó időrendben közlekedő személyszállítási szolgáltatás. A törvény 14. §-a szerint igényvezérelt személyszállítási szolgáltatás végzésére a szolgáltatás teljesítéséhez használt jármű jellegétől függően személytaxi, személygépkocsi személyszállítói vagy autóbuzsos személyszállítói engedéllyel és - személytaxi-szolgáltatást végző vállalkozás esetében - a törvény 12. §-ában meghatározott feltételeket teljesítő gazdálkodó szervezet vagy természetes személy jogosult. Amennyiben az igényvezérelt személyszállítási szolgáltatás a személyszállítási közszolgáltatás részeként valósul meg, abban az esetben a szolgáltatásokra - a menetrendszerűsége vonatkozó szabályokat leszámítva - a közszolgáltatásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni; a törvény 20. §-ának (2) bekezdése szerint pedig személyszállítási közszolgáltatás keretében igényvezérelt személyszállítási szolgáltatások is biztosíthatók, ez esetben e szolgáltatásokra a személyszállítási közszolgáltatásokra vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni.

Budapest, 2014. július 7.

Dr. Székely Ákos kollégiumvezető
Dr. Soós László a kollégium jegyzője

3/2014. (XI. 3.) BK vélemény

A Kúria Büntető Kollégiuma a 2/2013. (VII. 8.) BK véleménnyel módosított, a 2007. február 8. napján meghozott 1. BK vélemény C) részének a Be. 360-365. §-ához kapcsolódó 10. pontját az alábbi szöveggel tartja fenn:

10. a) A Be. 361. §-ának (3) bekezdése, illetőleg a Be. 364. § (1) bekezdése alapján a másodfokú nyilvános ülésre vagy a tárgyalásra a vádlottat idézni - fogva léte esetén előállítása iránti intézkedni - kell.
A Be. 362. §-ának (1) és (3) bekezdése, illetőleg 364. § (1) bekezdése szerint a vádlott szabályszerű idézése [Be. 69. § (7) bek., 70. §] nélkül a másodfokú nyilvános ülés vagy a tárgyalás - az alábbi kivételtől eltekintve - a távollétében nem tartható meg, ezért a nyilvános ülés és a tárgyalás esetében egyaránt a vádlott idézésének szabályszerűségét vizsgálni kell.
b) A nyilvános ülés esetében (a tárgyalással ellentétben) a Be. nem rendelkezik arról, hogy az

idézett (illetve előállított) vádlott előzetesen lemondhat-e a jelenlétéről, s ekkor távollétében a nyilvános ülés megtartható-e.

A Be. 362. § (1) és (3) bekezdésének, valamint 364. §-a (1) bekezdésének és 365. §-a (1) bekezdésének összevetéséből az következik, hogy a megidézett - illetve az előállítani rendelt fogva lévő - vádlottnak jogában áll előzetesen bejelenteni, hogy a tárgyaláson vagy a nyilvános ülésen nem kíván jelen lenni.

c) A másodfokú tárgyalásra szabályszerűen megidézett vádlott előzetesen bejelentheti, hogy a tárgyaláson nem kíván jelen lenni, ez esetben az eljárás távollétében lefolytatható. Előzetes bejelentés hiányában is megtartható a tárgyalás, ha a vádlott terhére nem jelentettek be fellebbezést.

A másodfokú nyilvános ülés – szemben a másodfokú tárgyalásra és harmadfokú nyilvános ülésre vonatkozó szigorúbb szabályozással [Be. 365. § (1) bek., 394. § (2) bek.] - a szabályszerűen megidézett szabadlábon levő vádlott távollétében is megtartható, függetlenül attól, hogy előzetesen bejelentette-e, hogy a nyilvános ülésen nem kíván részt venni, vagy jelentettek be a terhére fellebbezést.

Ha a fogva lévő és a szabályszerű idézéssel egyidejűleg előállítani rendelt vádlott előzetesen kéri a másodfokú nyilvános ülés távollétében megtartását, az távollétében is megtartható. Az idézés szabályszerűségétől függetlenül - tehát a nem szabályszerű idézése esetében is - joghatályos a vádlottnak az a nyilvános ülés vagy tárgyalás távollétében megtartására vonatkozó előzetes nyilatkozata, amelyből egyértelműen kiderül, hogy a nyilvános ülésről, illetve a tárgyalásról (tényéről és időpontjáról) pontos tudomása van.

d) Miután a Be. 362. §-ának (4) és a 365. §-ának (2) bekezdése a nyilvános ülés, illetve a tárgyalás elmulasztása miatt az igazolás lehetőségét kizárja, a Be. 70/A. §-ának rendelkezései nem alkalmazhatók.

Ez esetben ugyanis a vádlott ilyen nyilatkozata - egyfelől (értelemszerűen) azt jelenti, hogy a vádlott birtokában volt az idézésben foglalt ismereteknek;

- másfelől (egyben) nem más, mint a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelem jogáról való lemondás (Be. 70/A. §).

e) Az ismeretlen, vagy (külföldön, a magyar joghatóság számára) elérhetetlen helyen tartózkodó vádlott esetében - a Be. 529. §-ának (5), illetve 532. §-ának (4) bekezdése értelmében - a másodfokú eljárásban is át lehet térni a Be. XXV. Fejezete szerinti eljárásra.

Budapest, 2014. november 3.

Dr. Székely Ákos kollégiumvezető
Dr. Soós László a kollégium jegyzője

2. Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium

1/2014.(II.10.) KMK vélemény a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének a munkaügyi perekben irányadó egyes módosított szabályairól

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem előterjesztésének a munkaügyi perekben irányadó egyes módosított szabályainak értelmezéséről a következő kollégiumi véleményt alkotta:

I. A nem meghatározható pertárgyértékű munkaügyi perekben van helye felülvizsgálatnak.

II. a) A munkaviszony alanyainak egymással szemben érvényesített nem vagyoni kártérítési igénye esetén 2013. május 31-éig, vagyoni kárigény érvényesítése esetén 2014. március 14-éig benyújtott felülvizsgálati kérelmek esetén érvényesül a felülvizsgálati értékhatár.

b) A 2014. március 15-étől hatályos rendelkezések alapján munkaügyi perben a kártérítéssel és a sérelemdíjjal kapcsolatos igények érvényesítésekor nincs felülvizsgálati értékhatár.

III. A felülvizsgálat megengedhetősége szempontjából a jogviszony módosulással érintett anyagi követelésen minden olyan juttatást érteni kell, amelyre a felek között munkaszerződés vagy annak részét képező megállapodás van, vagy amely munkaviszonyra vonatkozó szabály, illetve a munkáltató kötelezettségvállalása alapján igényelhető, amennyiben az adott juttatásra vonatkozó jogosultság is vitatott.

Indokolás

A felülvizsgálati eljárás általános és a munkaügyi perekben irányadó szabályait a 2012. évi CXVII. törvény 2012. szeptember 1-jétől, a 2013. LXIX. törvény 2013. június 1-jétől, a 2013. évi CCLII. törvény 2014. március 15-étől módosította. Az egységes joggyakorlat kialakítása érdekében szükséges a felülvizsgálati eljárás munkaügyi perekben irányadó egyes módosított szabályainak értelmezése.

I.

A Pp. 24. § (1) bekezdése szerint a pertárgy értékének megállapításánál főszabályként a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értéke az irányadó. Ezt az általános szabályt kell alkalmazni a fellebbezési, továbbá a felülvizsgálati perérték számítása során is. A keresettel érvényesített követelés vagy más jog értékének megállapításakor – a tényleg megállapítható összegtől függetlenül – a Pp. 24. § (2) bekezdés b) pontja a munkaügyi perben az alábbi értékszámítást rendeli.

Ha a per tárgya pénzkövetelés, akkor az általános szabály, azaz a Pp. 24. § (1) bekezdése az irányadó. Amennyiben a per tárgya nem pénzkövetelés, hanem a perben maga a munkaviszony a vitás, akkor az egy évi távolléti díj, ha pedig a jogvita csak bérkülönbözettel kapcsolatos, a bérkülönbözlet egy évi összege.

Vannak azonban a Pp. 24. § (2) bekezdés b) pontja alá nem tartozó például megállapításra, vagy nem pénzkövetelés teljesítésére (így munkáltatói igazolás kiadására, jognyilatkozat pótlására) irányuló, vagy a szakszervezetet, az üzemi tanácsot megillető jogosultságokkal, sztrájkokkal kapcsolatos perek.

A felülvizsgálat előterjeszhetőségére vonatkozóan a Pp. 271. § és 358. § rendelkezései kizáró szabályt nem tartalmaznak ezen ügyekre. E munkaügyi perek nem tartoztak, és - 2013. június 1-jétől a megállapítási keresetet kivéve - nem tartoznak a Pp. 271. § (2) bekezdésében nevesített, valamint a (3) és (4) bekezdésben szereplő perek kategóriájába. Ezen meg nem határozható pertárgyértékű munkaügyi perekre vonatkozóan a Pp. kizáró rendelkezése hiányában, 2013. június 1-jétől a megállapítási keresetek esetén a Pp. 271. § (2) bekezdés kifejezett rendelkezése alapján van helye felülvizsgálatnak. Vizsgálni kell azonban a

felülvizsgálat megengedhetősége körében, hogy nem állnak-e fenn a Pp. 271. § (1) bekezdésben foglalt eljárásjogi akadályok.

II. a)

A Pp. 271. § (2) bekezdése a vagyoni jogi ügyekben a felülvizsgálati kérelemmel vitatott érték 3 millió forintos összeghatára fölött engedi meg (főszabályként) a felülvizsgálatot. A munkaügyi perekben azonban más, speciális rendelkezések érvényesülnek a 358. § rendelkezései szerint.

Általános szabály, hogy nincs helye felülvizsgálatnak a munkaügyi perben, ha a felülvizsgálati kérelemmel vitatott érték, illetve annak a 24. §, 25. § (3) és (4) bekezdése alapján megállapított értéke a teljes munkaidőre megállapított kötelező legkisebb havi munkabér (minimálbér) ötszörösét nem haladja meg.

Ezen utóbbi felülvizsgálati értékhatár alatt kivételes esetekben van helye felülvizsgálatnak. Ilyen eset a Pp. 358. § (3) bekezdés b) pontja szerint a munkaviszonyból származó kötelezettségeknek a munkavállaló által történt vétkes megszegése miatt alkalmazott jogkövetkezmény, illetve a c) pont szerint a fegyelmi vétség miatt vagy a méltatlansági eljárásban alkalmazott jogkövetkezmény vitatása.

E rendelkezések tükrében vizsgálandó kérdés az, hogy a munkáltató, illetve a munkavállaló kártérítés iránti igénye esetén érvényesül-e felülvizsgálati értékhatár.

A Pp. 358. § (3) bekezdés b) pontjában foglalt munkavállaló által történt vétkes kötelezettségszegés miatt alkalmazott jogkövetkezménybe a munkáltató kártérítés iránti igénye nem, csak kifejezetten a kötelezettségszegéssel összefüggő eljárás során /a 2012. évi I. törvény (Mt.) 56. §/ kiszabott jogkövetkezmények értendők. Ilyenek az erkölcsi jellegűek (például: megrovás), de az anyagi jellegű szankciók is (például az alapbér-csökkenés, cafetéria-, egyéb juttatás-, jutalom-megvonás).

Miután a munkaviszony alanyainak egymással szembeni kártérítési és a munkáltató leltárhiany megtérítési igénye 2013. június 1-éig nem volt sorolható a Pp. 271. § (2) bekezdésben és a 358. § (3) bekezdésben foglalt egyik kivételes szabály alá sem /csak a 2013. évi LXIX. törvény 8. §-ával módosított Pp. 271. § (2) bekezdése engedte meg ezen időponttól kezdve a nem vagyoni kártérítés esetén az értékhatártól független felülvizsgálatot/, ezért a 2013. május 31-éig benyújtott felülvizsgálati kérelmek esetén érvényesül valamennyi /így a vagyoni (a leltárhiany-térítési), valamint a nem vagyoni/ kártérítés iránti perben a minimálbér ötszörösére vonatkozó értékhatár a felülvizsgálat megengedhetősége körében.

A Pp. 271 § (2) bekezdésének 2013. június 1-étől a 2013. évi LXIX. törvénnyel történő módosítása folytán a munkáltató és a munkavállaló nem vagyoni kártérítés iránti igényérvényesítése már nem esik felülvizsgálati értékhatár alá, de a vagyoni kár (leltárhiany) megtérítése iránti perekben 2014. március 14-éig a minimálbér ötszörösére vonatkozó felülvizsgálati értékhatár változatlanul irányadó.

II. b)

A Pp. 358 § (3) bekezdés b) pontjának a 2013. évi CCLII. törvénnyel 2014. március 15-étől módosított rendelkezése szerint a kártérítési és sérelemdíjjal kapcsolatos perekben nincs felülvizsgálati értékhatár.

III.

A Pp. 358. § (3) bekezdés a) pontja kivételként nevesíti az (1) bekezdésben meghatározott értékhatár alól azokat az eseteket, amikor a felülvizsgálatban a jogviszony keletkezésének, módosulásának, megszüntetésének jogszerűsége vitás.

A jogviszony keletkezésének és megszüntetésének jogszerűsége iránti perben a Pp. 24. § (2) bekezdés b) pontjában rögzítettek szerint az egy évi távolléti díj a pertárgyérték, tehát a minimálbér ötszörösét általában meghaladó összeg.

Vizsgálni szükséges azonban azt is, hogy mit tekintünk a felülvizsgálati kérelem megengedhetősége körében a „jogviszony módosulásának vitatásán”.

A jogviszony „módosulása” kifejezésen nemcsak a felek akaratától függő, hanem attól független, például jogszabály által előírt módosítást, módosulást is érteni kell.

A munkajogviszony módosulás/módosítás az időtartamra (határozott, határozatlan idő), a foglalkoztatás idejére (teljes vagy részmunkaidős), illetve a munkaszerződés (kinevezés) más tartalmi elemeire (munkakör, munkavégzés helye, vezetői megbízás stb.) vonatkozhat. Azokban az esetekben, ha nincs pénzkövetelés iránti igény, vagy a per megállapításra irányul, akkor nincs felülvizsgálati értékhatár (lásd I. pont), míg pénzkövetelés esetén annak összege az irányadó, amely a kivételes szabályra tekintettel kevesebb is lehet a minimálbér ötszörösénél.

A munkajogviszony „módosulása” által érintett anyagi követelésen nemcsak olyan munkáltatótól származó juttatást kell érteni, amelyre nézve a felek között van megállapodás (munkaszerződés/kinevezés vagy annak részét képező külön megállapodás), hanem olyan juttatást is, amely munkaviszonyra vonatkozó szabály (Mt. 13. §) alapján jár (például pótlékok, szabadság pénzbeni megváltása, rendkívüli munkavégzés ellenértéke, utazási költségtérítés), vagy amelyet a munkáltató kötelezettségvállalása (Mt.16.§) biztosít (például prémium-, cafetéria-, költségtérítési, jutalom-szabályzat). Ezek ugyanis a munkajogviszony tartalmi elemét jelentik, hiszen akkor is a munkaviszony részét képezik, ha erről kifejezetten munkaszerződésbeli, egyéb megállapodásbeli rendelkezés nincs.

„A jogviszony módosulás jogszerűségének vitatása” nemcsak akkor állapítható meg, ha a korábban megadott juttatás (részbeni vagy egészbeni) megvonásáról van szó, hanem akkor is, ha arra a munkavállalónak munkaviszonyra vonatkozó szabály rendelkezése, a felek megállapodása, vagy a munkáltató kötelezettségvállalása folytán nyílik meg a jogosultsága. Ez következik fentebb, a munkaviszony tartalmi elemeiről kifejtettekből.

A fentiek alapján a felülvizsgálati értékhatár figyelembevételére csak olyan anyagi követelések esetén van lehetőség, amikor a jogviszony módosulás fent részletezett esetei nem állapíthatók meg. Ilyen eset, ha a felülvizsgálat tárgya a megítélt juttatás (elmaradt bér, bérkülönbözet) összegszerűségének vitatása. Vizsgálni kell a felülvizsgálati értékhatárt a munkajogviszony megszüntetés esetén járó (végkielégítés, munkavégzés alóli felmentésre járó távolléti díj, felmondási időre járó távolléti díj), vagy a munkaviszonyból származó egyéb juttatások összegszerűségének vitatásakor is, valamint a jogellenes munkajogviszony megszüntetés jogkövetkezményei tekintetében, de csak abban az esetben, ha a jogalap a felülvizsgálati eljárásban már nem vitatott. (Ekkor ugyanis a Pp. 24.§ (2) bekezdés b) pontja szerint számítandó a perérték, és a jogviszony megszüntetésének jogszerűsége is vitás).

A versenytildalmi megállapodás (Mt. 228. §) és a tanulmányi szerződés (Mt. 229. §) alapján indított jogvitában is érvényesül a felülvizsgálati értékhatár. E megállapodások mint az Mt. XVIII. fejezetében „A munkaviszonyhoz kapcsolódó egyes megállapodásokként” megjelölt szerződésekben szabályozottak nem tartoznak szorosan a munkaviszonyhoz, így az ezzel kapcsolatos perek - megfelelően a korábbi Mt., az 1992. évi XXII. számú törvény alapján kialakult gyakorlatnak is- nem érintik a munkajogviszony módosulását.

2/2014.(III.31.) KMK vélemény a másodfokú közigazgatási szerv beavatkozása a megváltozott munkaképességű személyek rehabilitációs és rokkantsági ellátásokra való

jogosultságával kapcsolatos társadalombiztosítási határozatok felülvizsgálata iránti perekben

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. tv. 27. § (1) bekezdése alapján a következő véleményt alkotta:

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvényben biztosított pénzbeli ellátások tárgyában hozott társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránti perbe a másodfokú társadalombiztosítási szerv a Pp. 54. § (1) bekezdése alapján az első fokon eljárt rehabilitációs szakigazgatási szerv alperes pernyertességének előmozdítása érdekében nem avatkozhat be. A másodfokú társadalombiztosítási szerv beavatkozása tárgyában hozott határozat ellen nincs helye fellebbezésnek.

I.

I. 1.

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (Mmt.) alapján igényelhető rehabilitációs és rokkantsági ellátásokra való jogosultságról 2012. július 1-től – közigazgatási hatósági eljárás keretében – rehabilitációs hatóságok döntenek. Az elsőfokú közigazgatási hatósági eljárásban a rehabilitációs szakigazgatási szerv (fővárosi és megyei kormányhivatal szakigazgatási szerve), a másodfokú eljárásban a miniszter szervezeti és szakmai irányítása alatt működő központi hivatal, mint fellebbezés elbírálására jogosult hatóság és felügyeleti szerv hoz határozatot [a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaival kapcsolatos eljárási szabályokról szóló 327/2011. (XII.29.) Korm. rendelet 1. § (1) bek., a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalról, valamint a szakmai irányítása alá tartozó rehabilitációs szakigazgatási szervek feladat- és hatásköréről szóló 95/2012. (VI.15.) Korm. rendelet (Kr.) 1. § a)-b) pont, 2. § (1)-(2) bek., 9. § (1) bek., 10. § (1) bek.]. A Kormány kijelölése alapján a rehabilitációs szakigazgatási szerv és a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal (NRSZH), mint orvosszakértői és rehabilitációs szakértői szervek – a vezetőik (igazgató, főigazgató) által kijelölt szakértői bizottságok állásfoglalásai alapján – végzik el az első- és a másodfokú közigazgatási hatósági eljárásban a jogosultsághoz szükséges feltételek fennállásának megállapítása érdekében az igénylők és az ellátásban részesülők komplex minősítését [Mmt. 3. § 15. §, 19. §, Kr. 1. § a)-b) pontok, 9. § (1) bek., 13. § (1), (4) bek., 16. § (1) bek.]. A komplex minősítéssel szemben önálló jogorvoslatot jogszabály nem biztosít, annak megalapozottságát, tartalmi helyességét az igénylő és az ellátásban részesülő személy az elsőfokú határozat ellen benyújtott fellebbezésben, illetve a jogerős (másodfokú) határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perben vitathatja.

A rehabilitációs és rokkantsági ellátásokra való jogosultságról hozott társadalombiztosítási határozatok bírósági felülvizsgálatát a fellebbezési jog kimerítése esetén lehet kérni [a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 109. § (1) bekezdés b) pont], a peres eljárásban a Pp. XX. fejezetében foglalt, „A közigazgatási perek” cím alatti rendelkezéseket a Pp. 341. §-a az e §-ban felsorolt eltérésekkel rendeli alkalmazni. A Pp. 341. § b) pontjának speciális - a közigazgatási perekre irányadó 327. § (2) bekezdésétől eltérő – rendelkezése alapján a keresetet az elsőfokú határozatot hozó szerv ellen kell megindítani akkor is, ha a felülvizsgálandó határozatot nem ez a szerv hozta. Amennyiben a felperes a pert tévesen a másodfokú határozatot hozó szerv ellen indította, úgy a bíróságnak – a Pp. 327. § (3) bekezdésének a társadalombiztosítási

határozatok felülvizsgálatára irányadó rendelkezése megfelelő alkalmazásával és a 64. § (2) bekezdése alapján – módot kell adnia a felperesnek arra, hogy az elsőfokú közigazgatási szervet perbe vonja. Ha a felperes a felhívásnak eleget tesz, a bíróság a másodfokú szervet a perből elbocsátja, amennyiben a felperes a felhívásnak nem tesz eleget, a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítja, illetve a pert megszünteti [Pp. 130. § (1) bekezdés g) pont, 157. § a) pont, 10/2010. (XI.8.) KK vélemény]. A megváltozott munkaképességű személyek Mmt. szerinti ellátásai tárgyában hozott társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránti perben ezért az alperes, függetlenül attól, hogy a jogerős határozatot a másodfokú szerv hozta, az első fokon eljáró rehabilitációs szakigazgatási szerv (fővárosi megyei kormányhivatal szakigazgatási szerve), a másodfokú társadalombiztosítási szerv (Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal) a perben peres félként nem vehet részt.

I. 2.

Az elsőfokú társadalombiztosítási határozatot, valamint az azt megelőző eljárást a másodfokú társadalombiztosítási szerv a fellebbezésben foglaltakra tekintet nélkül vizsgálja, a döntést helyben hagyja, megváltoztatja, szükség esetén megsemmisíti és az elsőfokú szervet új eljárásra utasítja [Ket. 104. § (3) bekezdés, 105. § (1)–(2) bek.]. A bíróság a társadalombiztosítási határozatok felülvizsgálata iránti perekben is anyagi és eljárási szabálysértések körében vizsgálja – a kereseti kérelem korlátai között [Pp. 3. § (2) bek., 215. §, 2/2011. (V.9.) KK vélemény] – a határozatok törvényességét. Ennek eredményeként lehetősége van a jogszabálysértő határozat hatályon kívül helyezésére, szükség esetén a közigazgatási határozatot hozó szerv új eljárásra kötelezésére, valamint a határozat megváltoztatására is, ha a kifogásolt jogszabálysértés ez úton orvosolható [Pp. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés n) pont, 341. § f) pont]. A felperes által megjelölt anyagi és/vagy eljárási jogszabálysértések körében a bíróság a jogerős (másodfokú) határozat mellett vizsgálhatja az elsőfokú határozat törvényességét is. A bíróság dönthet a másodfokú határozat elsőfokú határozatra kiterjedő hatályon kívül helyezéséről és annak függvényében, hogy a hatályon kívül helyezésre alapot adó jogszabálysértés mely szerv újbóli eljárásában küszöbölhető ki, az első- vagy a másodfokú szerv új eljárásra kötelezéséről is [Pp. 339. § (1) bekezdés].

I.3.

A Pp. közigazgatási, azon belül a társadalombiztosítási perekre is irányadó 54. § (1) bekezdése a beavatkozásra az azonos érdekű fél pernyertességének előmozdítása érdekében annak a személynek ad lehetőséget, akinek jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy más személyek között folyamatban levő per miként dőljön el.

A megváltozott munkaképességű személyek tárgyalt ellátásaival kapcsolatos társadalombiztosítási perekben a jogerős határozat törvényességét az alperes, vagyis az elsőfokú szerv képviseli. Az elsőfokú társadalombiztosítási szerv a perben alperesként a másodfokú döntés ténybeli megalapozottságát, jogszabályoknak való megfelelést köteles alátámasztani.

Az Mmt. szerinti pénzügyi ellátások tárgyában hozott társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránti perekben a beavatkozás megengedhetősége szempontjából nincs jelentősége annak, hogy a per alperese az elsőfokú társadalombiztosítási szerv. A közigazgatási eljárás egységes, akár egyfokú, akár kétfokú eljárásban születik döntés, az eljáró közigazgatási szervek nem képviselhetnek elkülönült szervezeti érdekeket, kötelesek a rájuk irányadó anyagi és eljárási szabályok szerint eljárni (Kpkf.I.35.999/2001/4.). A megváltozott munkaképességű személyek ellátásra való jogosultságát elbíró, első- és másodfokon eljáró hatóságoknak sincs, nem lehet a társadalombiztosítási határozatok felülvizsgálata iránti perben olyan önálló jogi érdekük, amely a másodfokú hatóság

beavatkozásának engedélyezését indokolná, a társadalombiztosítási szervek között a perben teljes érdekazonosság van akkor is, ha a közigazgatási hatósági eljárásban eltérő jogi álláspontot foglaltak el. A másodfokú szerv a döntését megalapozó érveket határozata indokolásában kifejtheti, a perben a bíróság rendelkezésére állnak a közigazgatási eljárás iratai. Mindezek miatt a másodfokú társadalombiztosítási szerv a Pp. 54. § (1) bekezdése alapján a perbe az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében nem avatkozhat be azzal az indokkal, hogy a komplex minősítésen alapuló jogerős határozat megalapozottságát az alperes elsőfokú szervnél hatékonyabban tudja képviselni és azon az alapon sem, hogy az alperes szakszerűtlen eljárása folytán bekövetkező pervesztés a másodfokú szerv újbóli eljárási kötelezettségét vonhatja maga után.

II.

A beavatkozás tárgyában hozott, tehát a beavatkozást megengedő, elutasító, vagy a beavatkozót a perből kizáró határozat ellen főszabály szerint nincs helye fellebbezésnek [Pp. 56. § (3) bek.]. A beavatkozás iránti kérelmet elutasító, vagy a beavatkozót a perből kizáró határozat ellen a beavatkozó kivételesen, akkor élhet fellebbezéssel, ha a perben hozott ítélet jogereje jogszabály alapján a beavatkozónak az ellenféllel szemben fennálló jogviszonyára is kiterjed [Pp. 56. § (4) bek.]. Az Mmt. szerinti pénzbeli ellátások alapjául szolgáló társadalombiztosítási jogviszony alanyai a rehabilitációs hatóság és az igénylő/ellátásban részesülő személy. Az ellátásokat igénylő/igénybe vevő személyek és az első- és másodfokon eljáró rehabilitációs hatóságok között azáltal, hogy a jogosultság elbírálása az egységes közigazgatási hatósági eljárásban kétfokú eljárás keretében történik, nem jön létre külön jogviszony, amely a beavatkozás megengedhetőségének anyagi jogi szabályokon alapuló feltételei vizsgálatát lehetővé tenné. A kifejtettek alapján a Pp. 56. § (4) bekezdése a tárgyalt ellátásokra való jogosultságot elbíráló társadalombiztosítási határozatok felülvizsgálata iránti perekben nem alkalmazható.

3/2014.(III.31.) KMK vélemény a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeinek egyes kérdéseiről

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdése alapján a munkaviszony munkáltatói jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeinek egyes kérdései értelmezéséről a következő kollégiumi véleményt alkotta:

1.) A munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetésének az Mt. 82.-84. §-aiban szabályozott jogkövetkezményei tekintetében, illetve mellett megfelelően alkalmazni kell az Mt.-nek a munkáltató kártérítési felelősségére vonatkozó XIII. fejezetét.

2.) Az elmaradt jövedelem címén igényelt kártérítés mértéke korlátozott, ezért ilyen igény érvényesítése esetén az elmaradt jövedelem kárelemeinek vizsgálata előtt a tizenkét havi távolléti díj mint felső összeghatár meghatározása lehet indokolt.

3.) Az elmaradt jövedelemnek az Mt. 169. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott elemei tételenként érvényesíthetők az egyes jogcímek és azok összegszerűsége megjelölésével. A munkavállalóra háruló bizonyítási teher keretei között a munkavállaló

bizonyítási indítványa alapján a munkáltatót a bíróság kötelezheti a szükséges adatok és a rendelkezésre álló számítások szolgáltatására.

4. a) Az elmaradt jövedelem tételeit a kereset szerinti jogcímenként kell vizsgálni, és az ítélet rendelkező részében jogcímenként és összegszerűen elkülönítve kell feltüntetni. Az elérhető jövedelem egyes jogcímei szerinti tételekből külön-külön kell levonásba helyezni amit a munkavállaló megkeresett, vagy az adott helyzetben elvárhatóan megkereshetett volna.

b) Az elmaradt jövedelem különböző jogcímű tételeinek összegét bruttó összegben, illetve ha az adott jövedelemtétel után a munkavállalót nem terheli személyi jövedelemadó, ennek megfelelően kell számításba venni. Az elmaradt munkabér meghatározásakor pedig annak bruttó összegéből levonásba kell helyezni a munkavállalót a társadalombiztosítási szabályok szerint terhelő járulékok összegét.

5. a) Az elmaradt jövedelem felső korlátjaként meghatározott tizenkét havi távolléti díj önálló jogcímű igényként nem érvényesíthető.

b) Az elmaradt jövedelem felső mértékének mint összeghatárnak a megtartása az e jogcímen belül a keresetben előterjesztett egyes tételek összegeinek összeadásával vizsgálható. A limit szempontjából az elmaradt jövedelem egyes tételeinek sorrendjét és összegszerűségét a keresetben előterjesztettek szerint lehet figyelembe venni.

6. a) A munkavállaló választhat, hogy az Mt. 82. § (1)-(2) bekezdéseiben szabályozott tételes kártérítési igényeket érvényesíti, vagy a kár bizonyítása nélkül a 82. § (4) bekezdésében meghatározott, a munkavállaló felmondása esetén irányadó felmondási időre járó távolléti díjnak megfelelő összeget, mint a jogellenes megszüntetés kompenzációs átalányát igényli.

b) A munkavállaló mind a tételes kártérítési igényén felül, mind a kompenzációs átalány iránti igényén felül jogosult a végkielégítés összegére az Mt. 82. § (3) bekezdésében előírt feltételek fennállása mellett.

Indokolás

1.)

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 82. § (1) bekezdése előírja, hogy a munkáltató köteles megtéríteni a munkaviszony jogellenes megszüntetésével összefüggésben okozott kárt. A (2) bekezdés értelmében a munkaviszony körében elmaradt jövedelem címén igényelt kártérítés nem haladhatja meg a munkavállaló tizenkét havi távolléti díjának összegét. A (4) bekezdés szerint a munkavállaló az (1)-(2) bekezdésben foglaltak helyett követelheti a munkáltatói felmondás esetén irányadó felmondási időre járó távolléti díjának megfelelő összeget.

Ezeknek a jogszabályoknak az alkalmazása bizonytalanságot okoz a bírói gyakorlatban, mivel az Mt. a korábbi szabályokhoz képest jelentősen megváltoztatta a munkaviszony jogellenes megszüntetése jogkövetkezményeit. A legjelentősebb különbség, hogy az 1992. évi XXII. törvény (régi Mt.) 100. §-ában főszabályként érvényesülő eredeti munkakörben való továbbfoglalkoztatás elrendelése és a jogerős ítéletig elmaradt munkabér és egyéb járandóságok munkáltatói megtérítése helyébe a kártérítés, és azon belül a limitált összegű elmaradt jövedelemre való jogosultság lépett, továbbá a munkaviszony nem az ítélet jogerőre emelkedése napján, hanem a jogellenes jognyilatkozat szerint szűnik meg.

Az Mt. a munkavállaló munkaviszonyának munkáltató általi jogellenes megszüntetéséből eredő igényét főszabályként kártérítésként kezeli, ezért a jogellenesség jogkövetkezményeiről rendelkező 82-84. §-ok mellett alkalmazni kell a törvénynek a munkáltató kártérítési felelősségére vonatkozó XIII. fejezete szabályait. Így az elmaradt jövedelem megállapításánál irányadó a 169. §, valamint a 172. §. Ezek a szabályok arról rendelkeznek, hogy milyen jogcímű jövedelmeket lehet érvényesíteni az elmaradt jövedelem körében, továbbá az elmaradt jövedelem kiszámításánál miket kell levonni.

2.)

A munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetésének leggyakrabban igényelt jogkövetkezménye az elmaradt jövedelem, amelynek érvényesíthető összegét az Mt. 82. § (2) bekezdése a munkavállaló tizenkét havi távolléti díjában korlátozza. A munkaügyi jogvitában az elmaradt jövedelem egyes tételeire vonatkozó bizonyítást megelőzően a törvényi limit összegét indokolt lehet meghatározni, az erre vonatkozó szabályok szerint bruttó összegben (Mt. 148. § - 152. §). Amennyiben ugyanis a tényleges elmaradt jövedelem láthatóan meghaladja a tizenkét havi távolléti díj összegét, úgy ez utóbbi lesz az elmaradt jövedelem címén megítélhető összeg, és szükségtelemmé válik a bizonyítás lefolytatása a tényleges elmaradt jövedelem egyes kártételeiről.

3)

Az Mt. 169. §-a megkülönbözteti az elmaradt jövedelem iránti igény érvényesítésénél a munkaviszony körébe tartozó elmaradt jövedelmeket, és a munkaviszonyon kívüli elmaradt jövedelmet.

A munkáltató a teljes körű reparációból következően köteles megtéríteni az Mt. XIII. fejezetében szabályozottak szerint a munkaviszony körében elmaradt jövedelemként az elmaradt munkabért és annak a rendszeres juttatásnak a pénzbeli ellenértékét, amelyre a munkavállaló a munkaviszony alapján a munkabéren felül jogosult, feltéve, ha azt a károkozás bekövetkezését megelőzően rendszeresen igénybe vette (ide tartoznak tipikusan a cafeteria juttatások), a munkaviszonyon kívüli elmaradt jövedelemként a sérelem folytán elmaradt egyéb rendszeres, jogszerűen megszerzett jövedelmet kell megtéríteni [169. § (1) és (2) bekezdés].

Az elmaradt jövedelemként érvényesíthető kár ezen kárelemeit a keresetben jogcímenként elkülönítve kell összegszerűen meghatározni.

A Pp. 164. § (1) bekezdéséből következően a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetésével okozati összefüggésben keletkezett kárának valamennyi elemét a munkavállaló bizonyítja. Ha azonban az egyes kárelemek összegszerűsége megfelelő okiratok, adatok hiányában a perben ésszerű határidőn belül nem tisztázható, nincs eljárásjogi akadálya – munkavállalói bizonyítási indítvány esetén – a munkáltató kötelezésére a szükséges adatok, és a munkáltató nyilvántartási és a bérfizetéssel összefüggő elszámolási kötelezettségeiből adódóan rendelkezésére álló számítások szolgáltatására [Mt. 155. § (1)-(3) bekezdés, 134. § (1)-(3) bekezdés]. Az ezzel kapcsolatos munkáltatói magatartás tekintetében a bíróság a Pp. 206. § (2) bekezdésében foglaltak figyelembevételével jár el, a jóhiszemű és tisztességes pervitel követelményére is tekintettel.

4. a)

A jogellenes megszüntetés miatt fennálló munkáltatói kártérítési felelősség körében a jogellenesség jogkövetkezményeként az elmaradt jövedelem tételeit a kereset szerinti jogcímenként kell vizsgálni, és jogcímenként elkülönítve, nem pedig egy összegben lehet

megítélni, mivel ily módon biztosítható az elmaradt jövedelem egyes jogcímei szerinti összegekből az Mt. 172. §-ban előírtak levonása, így különösen a megkeresett jövedelem, vagy az a jövedelem, amit a munkavállaló elvárhatóan megkereshetett volna. Így például az elmaradt munkabérrel szemben a megkeresett illetve elérhető munkabér, míg a cafeteria juttatással szemben a megkeresett cafeteria juttatás állítható.

b)

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (Szja tv.) 1. § (3) bekezdése alapján főszabály, hogy a magánszemély minden jövedelme adóköteles, ettől eltérő szabályt, az adóból kedvezményt kivételes célok érdekében e törvény alapelveinek figyelembevételével csak törvény állapíthat meg. Az Szja tv. 69. § (1) bekezdése értelmében a béren kívüli juttatások (71. §) után az adó a kifizetőt – adott esetben a volt munkáltatót – terheli. Az Szja tv. 1. § (9) bekezdése előírja, hogy az adókötelezettség jogcímét, valamint az adókötelezettségeket (ideértve a jövedelem megállapítását is) az elmaradt jövedelemre tekintettel kifizetett, juttatott kártérítés, kártalanítás, kárpótlás címén megszerzett bevétel esetén az elmaradt jövedelemre irányadó rendelkezések szerint kell meghatározni. Az elmaradt jövedelem egyes tételei eszerint az adózás szempontjából megőrzik eredeti jellegüket. Azt a kérdést, hogy egy adott jövedelmet, díjazást adójogi szempontból miként kell kezelni, nem az Mt., hanem az Szja tv. határozza meg.

Az előbbiekből következően az elmaradt jövedelem és a megszerzett jövedelem egyes különböző jogcímű tételeinek összegét jellegüktől függően bruttó vagy „nettó” összegben kell számításba venni, attól függően, hogy az adott jogcímű követelés személyi jövedelemadó köteles vagy sem. Az a körülmény, hogy a megítélt kártérítési követelés tekintetében a károsult munkavállalónak áll-e fenn személyi jövedelemadó kötelezettsége, a kifizető volt munkáltató és a volt munkavállaló tekintetében érvényesül, és a munkaügyi jogvita keretein kívül esik, ennél fogva az elmaradt jövedelem egyes tételei megállapításakor a bíróság nem vonhat le személyi jövedelemadót, azaz nem „nettósíthat”, és a perben a munkavállaló nem kötelezhető az elmaradt jövedelem egyes tételei, így különösen az elmaradt munkabér nettó összegű megjelölésére. Ez ugyanis ahhoz vezethet, hogy a kárigényt érvényesítő volt munkavállalónak az így kiszámított elmaradt jövedelemből kell majd adóznia.

A társadalombiztosítás ellátásairól és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 21. § c) pontja szerint nem képezi a nyugdíjjárulék és az egészségbiztosítási – és a munkaerő-piaci járulék alapját a jövedelmet pótló kártérítés (keresetpótló járadék). Ebből, valamint a káron szerzés tilalmának általános elvéből következik – azaz a volt munkavállalónak arra nyilvánvalóan nem lehet igénye, amire kár bekövetkezése nélkül sem lenne - hogy a jövedelmet pótló kártérítés egyes bruttó összegű tételeit a társadalombiztosítási járulékokkal csökkentve kell figyelembe venni. E körben a Legfelsőbb Bíróság, majd a Kúria gyakorlata következetes, és az egyes törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatályba lépésével összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CCLII. törvény 175. § (18) bekezdése ennek megfelelően rendelkezve kiegészítette az Mt. 172. §-át egy új bekezdéssel, a (2) bekezdéssel.

5.a)

Az Mt. 82. § (1) bekezdésében előírt kártérítési felelősség és az elmaradt jövedelem tekintetében limitált munkáltatói helytállásból következően a 82. § (2) bekezdésében megszabott tizenkét havi távolléti díj a jogellenesség jogkövetkezményei körében nem önálló jogcím, hanem a munkáltatói teljes kártérítési felelősségnek az elmaradt jövedelem tekintetében felállított törvényi korlátja, azaz az elmaradt jövedelem egyes elemei együttesen ezen limiten belül érvényesíthetők.

b)

Arra tekintettel, hogy az elmaradt jövedelem címén igényelhető kártérítés – 4.a.) pont szerinti tételek összeadásával számított - összegét limitálja a törvény, az elmaradt jövedelembe tartozó egyes kártételek összegeinek összeadásával ellenőrizhető a limit megtartása. Az elmaradt jövedelem limitjeként előírt bruttó tizenkét havi távolléti díj csupán egy összeghatár, ezért a limit megtartása is az elmaradt jövedelemhez tartozó kártételek összegeinek összeadásával állapítható meg. A limit mint mérték szempontjából összeadandó kártétel összegek szerepeltetését illetően nincs jelentősége annak, hogy az adott elmaradt jövedelemtétel a munkavállaló tekintetében adójogi szempontból miként minősül.

6. a)

Ha a volt munkavállalónak a munkaviszony jogellenes megszüntetése miatt kára még nem keletkezett, illetve azt nem tudja vagy nem kívánja bizonyítani, a tételes kártérítési igények helyett az Mt. 82. § (4) bekezdésében meghatározott kompenzációs átalányt is követelheti. Ez az igény független attól, hogy van-e kára, így ilyen igény érvényesítése esetén a tényleges kár megléte a perben nem vizsgálható. A kompenzációs átalányra jogosultságot önmagában a munkaviszony munkáltató általi jogellenes megszüntetése megalapozza. A kompenzációs összeg a munkáltatói felmondás esetén irányadó felmondási időre járó távolléti díjnak megfelelő összeg [Mt. 69. § (1)-(3) bekezdés].

b)

Az Mt. 82. § (3) bekezdése előírja, hogy a munkavállaló a 82. § (1) bekezdésében foglaltakon túlmenően jogosult a végkielégítés összegére, ha a munkaviszonya jogellenesen nem felmondással szűnt meg, vagy a munkaviszonya megszűnésekor a 77. § (5) bekezdés b) pontja alapján nem részesült végkielégítésben. A két jogszabály összevetéséből az következik, hogy a munkavállaló nem csak a tételes kártérítési igényén felül, hanem a kompenzációs átalányon felül is jogosult a végkielégítés összegére.

4/2014.(VI.23.) KMK. vélemény

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a Polgári perrendtartás közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztésére vonatkozó szabályainak egységes értelmezése céljából a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdése alapján a következő véleményt alkotta:

A Pp. 332. § (3) bekezdése szerint a bíróság akkor dönthet nyolc napon belül közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztése tárgyában, ha a felperes a kérelemben a Pp. 332. § (3) bekezdés utolsó mondata szerinti feltételeket valószínűsíti és az ezt alátámasztó bizonyítékokat is csatolja a keresetlevélhez.

A közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelem elbírálása során – hiányos kérelem esetén - rövid határidő megjelölésével, hiánypótlás elrendelésének van helye. Amennyiben a felperes a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelme hiányait felhívás ellenére sem pótolja, az elsőfokú bíróság végzése elleni fellebbezésben a hiányok pótlására nincs mód.

A közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztése olyan jogintézmény, amely a közigazgatási bírászkodás 1991-es újraindulásától jelen van a közigazgatási perjogban. Korábban a Legfelsőbb Bíróság több iránymutatást adott ki a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztése körében, így a KK.14. számú véleményt, a 1/2007. számú KK. véleményt, valamint a 2/2006. közigazgatási jogegységi határozatot. Jelenleg a Pp. 332. § (3) és (4) bekezdései tartalmazzak rendelkezéseket a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztéséről, a bíróság eljárásáról és annak jogkövetkezményéről. A hatályos szabályozás szerint a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztése kivételes lehetőség, a korábbi rendelkezésekkel ellentétben a keresetlevél benyújtásának nincs halasztó hatálya. Emiatt a bíróságnak külön meg kell vizsgálnia a közigazgatási határozat felfüggesztésének lehetőségét és okait. A Pp. 332. § (3) bekezdés utolsó mondata a végrehajtás felfüggesztése körében a bírói mérlegeléshez szempontokat határoz meg, így vizsgálandó, hogy mennyiben állítható helyre az eredeti állapot, valamint a végrehajtás elmaradása nem okoz-e súlyosabb károsodást, mint amilyennel a végrehajtás felfüggesztésének elmaradása járna. A Pp. ezen szabálya a közigazgatási bíró számára annak vizsgálatát teszi kötelezővé, hogy milyen jogkövetkezmények fűződhetnek a közigazgatási határozat per időtartama alatt történő végrehajtásához, elsősorban abból a szempontból, hogy a közigazgatási határozat tartalmának esetleges későbbi megváltoztatása a végrehajtásra tekintettel mennyiben eredményez módosítható jog vagy tényhelyzetet. A közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztése elsősorban azt a célt szolgálja, hogy a jogerős bírósági döntés meghozataláig a közigazgatási határozathoz kapcsolódó jogokban, kötelezettségekben és tényekben ne következzen be olyan változás, amelynek korrigálására a későbbiekben már nincs mód. Mindemellett a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztése során gondosan kell vizsgálni a végrehajtás elmaradáshoz, illetve a végrehajthatóság időbeli eltolódásához kapcsolódó következményeket is. A jogalkotó a korábbi tapasztalatokra tekintettel változtatta meg a közigazgatási perekben a keresetlevél benyújtásához fűződő egyes következményeket, így mellőzte az általános végrehajtás felfüggesztő hatályt a közigazgatási határozatok esetében. Ez azt is jelenti, hogy a bíróságnak a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztése vizsgálatakor a végrehajtás, illetve végrehajthatóság időbeli eltolódásából eredő körülményeket is a vizsgálat tárgyává kell tenni, és a döntését az előzőek szerinti kétirányú mérlegelés eredményeként kell meghoznia.

A Pp. 332. § (3) bekezdés utolsó mondata alapján a végrehajtás felfüggesztése iránti kérelem nem lehet formális, mivel a jogszabályi feltételeket a kérelmezőnek a keresetlevélben hivatkozni kell és elő kell terjesztenie az ezt alátámasztó bizonyítékokat is. Amennyiben a keresetlevél csupán kérelmet tartalmaz a közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztésére, azonban nem jelöli meg annak okait különös tekintettel a Pp. 332. § (3) bekezdés utolsó mondatára, illetve az azt alátámasztó bizonyítékokat sem tartalmazza, úgy a kérelem hiányos.

A Pp. 332. § (3) bekezdés második mondata szerinti nyolc napos elbírálási határidő nem eredményezheti a hiánypótlási eljárás mellőzését. A Polgári perrendtartás ilyen típusú döntési határidőket több helyen rögzít, amennyiben viszont a hiánypótlási felhívás mellőzését rendeli, úgy azt külön ki is mondja, így például a 124. § (2) bekezdésében. Kifejezett rendelkezés hiányában a bíróság döntésére nyitva álló határidő hiányos kérelem esetén olyan módon érvényesül, hogy a határidő a hiánypótlás teljesítését követően vagy a teljesítésre biztosított határidő elteltét követően veszi kezdetét.

A hiánypótlás lehetősége vonatkozásában a Kúria utal a Legfelsőbb Bíróság korábbi gyakorlatára is, melyet – ugyan eltérő, de jelen eljárásjogi kérdéssel azonos – szabályozás

mellett alakított ki. A Legfelsőbb Bíróság a KK.14.sz. vélemény III. pontjában arra utalt, hogy a nyolc napos elbírálási határidő csak akkor irányadó, ha - az akkori szabályok szerint - a fél a keresetlevélhez a felülvizsgálni kért határozatot is csatolja. A KK. vélemény indokolása tartalmazta azt is, hogy a közigazgatási határozatok becsatolása vonatkozásában a Pp. 95. § (1) bekezdése szerinti hiánypótlási eljárást kell a bíróságnak lefolytatnia.

A közigazgatási határozat végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelem alapján a bíróság rövid (általában három napos) határidőt biztosíthat a kérelem hiányainak pótlására, a mulasztás következményeinek egyidejű megjelölésével. Amennyiben a kérelmező a hiányokat pótolja, úgy a Pp. 332. § (3) bekezdés második mondata szerinti nyolc napos elbírálási határidőt a hiánypótlástól kell számítani.

A hiánypótlás mellőzése a bírói döntést a közigazgatási határozat végrehajtása felfüggesztése körében formálissá tenné, mindemellett a végrehajtás kérdésben a döntés elhúzódtását is eredményezné. A közigazgatási perekben ellenérdekű felek is részt vehetnek, így a közigazgatási határozat alapján történő joggyakorlás vagy végrehajtás vonatkozásában arra kell törekedni, hogy a keresetlevél benyújtásával bekövetkezett nyitott jogi helyzet minél hamarabb lezáródjon a végrehajtásról hozott bírói döntéssel. A közigazgatási határozat végrehajtásával összefüggésben azt is hangsúlyozni kell, hogy a kérelem formális okokból történő elutasítása, illetve a kérelem újabb megisméltése között eltelt időszakban a közigazgatási határozathoz kapcsolódóan vissza nem fordítható jog és ténybeli változás következhet be, amely a közigazgatási perben hozott érdemi döntést is utóbb megkérdőjelezheti.

A kérelem hiányainak pótlására az elsőfokú bíróság végzése elleni fellebbezésben nincs mód, a felperes részéről az ilyen eljárás a Pp. 3. § (3) bekezdés szerint minősül, és sérti a jóhiszemű joggyakorlás eljárásjogban is irányadó követelményét. Az elsőfokú bíróság által kibocsátott felhívás ellenére elmulasztott hiánypótlás fellebbezésben történő teljesítése nem sorolható a Pp. 235. § (1) bekezdése alá, mivel a kérelem hiányainak pótlása az elsőfokú bíróság határozatához képest nem jelent új, a későbbiekben tudomásra jutott bizonyítékot. A felperesnek arra van lehetősége, hogy a végrehajtás felfüggesztésére irányuló kérelmét - a korábbi hiányok pótlásával - ismételten előterjessze az elsőfokú bíróságnál.

5/2014.(VI.23.) KMK vélemény

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételére vonatkozó korábbi kollégiumi véleményeket és állásfoglalásokat felülvizsgálta, és a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdése alapján a következő véleményt alkotta:

A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium az 1/2009.(II.23.) KK. véleményt, a KK.1. számú állásfoglalást, a KK.2. számú állásfoglalást és a KK.13. számú állásfoglalást, valamint a KK.38. számú állásfoglalást nem tartja fenn.

A társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételére vonatkozó jogi szabályozás az arra irányuló KK. vélemények és állásfoglalások elfogadása óta jelentősen megváltozott. Az új Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény a társadalmi szervezetek és alapítványok esetében új szabályokat tartalmaz, illetőleg az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény előírásai is sok vonatkozásban eltérőek a KK. vélemények elfogadásakor hatályos előírásoktól. A jogszabályi változások mellett a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vételével kapcsolatos

ügyek elbírálásának szakmai illetékessége is megváltozott a Kúrián, az ilyen típusú ügyekben 2010. évtől a Polgári Kollégium jár el. Erre tekintettel a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium a még hatályban lévő kollégiumi vélemények és állásfoglalások felülvizsgálatáról és jövőbeni alkalmazásuk mellőzéséről döntött.

6/2014.(X.13.) KMK vélemény a munkavállalói költségkezdvezmény egyes kérdéseiről

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27. § (1) bekezdése alapján az egységes ítélkezési gyakorlat előmozdítása érdekében a következő kollégiumi véleményt alkotta:

A Pp. 358/B. §-ában biztosított munkavállalói költségkezdvezményre való jogosultság kizárja a Pp. 85. § (2) bekezdésének a) pontjában foglalt azon szabály alkalmazhatóságát, miszerint ha a bíróság az eljárást megindító beadványt idézés kibocsátása nélkül hivatalból elutasítja, költségmentesség nem engedélyezhető.

I n d o k o l á s

A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (Pp.) 85. § (2) bekezdésének a) pontja 2014. január 1-jétől hatályos rendelkezése szerint ha a bíróság az eljárást megindító beadványt idézés kibocsátása – nem peres eljárás esetén érdemi vizsgálat – nélkül hivatalból elutasítja, költségmentesség nem engedélyezhető.

E rendelkezést bevezető, az egyes adótörvények és azokkal összefüggő más törvények, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról kiadott 2013. évi CC. tv. 252. §-ához fűzött indokolás szerint a jogalkotónak az volt a célja, hogy az eljárás lefolytatására alkalmas beadványok előterjesztését, a bíróságok adminisztratív leterheltségének csökkentését, és az eljárások ésszerű határidőn belüli befejezését segítse elő. Az illetékről szóló 1990. évi XCIII. tv. (Itv.) 58. § (1) bekezdés f) pontjában foglalt 10 % mérsékelt illeték lerovása alóli költségmentesség engedélyezése érdekében ne kelljen tehát akkor vizsgálatot folytatni, amikor a bíróságra benyújtott beadvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

E rendelkezésnek a Pp. 358/B. §-ában foglalt munkavállalói költségkezdvezmény esetén történő alkalmazhatósága kérdésében az egyes regionális közigazgatási és munkaügyi kollégiumok, valamint a Munkaügyi Bírák Országos Egyesülete szakmai tanácskozása, és a Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácskozása is eltérően foglalt állást.

A munkaviszonyból és a munkaviszony jellegű jogviszonyból származó perben a munkavállalót megillető teljes költségmentességre vonatkozó szabályokat önállóan tartalmazza a különleges eljárások között a Pp. XXIII. fejezetében található 2010. január 1-jével 359/A. §-ként hatályba lépett, jelenleg 358/B. §, és a Pp. 395. § (4) bekezdés j) pontjában adott felhatalmazás alapján a munkavállalói költségkezdvezmény megállapításáról és érvényesítésének szabályairól szóló 73/2009. (XII.22.) IRM rendelet (a továbbiakban IRM rendelet). A munkavállalói költségkezdvezményre vonatkozó szabályozás tehát a Pp. rendszerében történő elhelyezkedésére tekintettel az általános szabályokhoz képest egy különös, speciális jogintézmény, arra a Pp.84. §-ának (3) bekezdésében és 88. §-ában foglalt

felhatalmazás alapján kiadott, a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásokban című 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (a továbbiakban Kmr.) II. fejezetének a költségmentesség engedélyezésére és megvonására vonatkozó rendelkezései nem alkalmazhatók, a munkavállalói költségkedvezményre a jogszabályi feltételek fennállása esetén a munkavállaló alanyi jogot szerez.

Azt, hogy két eltérő jogintézményről van szó, a Pp. felhatalmazási rendelkezésén túl az is igazolja, hogy egymástól függetlenül alkalmazhatóak. Amennyiben a munkavállaló az IRM rendelet 1. § a), b), c) pontjában meghatározott időpontban az azokat megelőző második év nemzetgazdasági bruttó havi átlagkeresetének kétszeresét meghaladó átlagkeresettel (távolléti díjjal) rendelkezett, így a munkavállalói költségkedvezmény nem illette meg, de utóbb a jövedelmi és vagyoni viszonyaiban bekövetkezett változás folytán a Kmr. 6. §. (1), (2) bekezdéseiben foglalt feltételeknek megfelel, amennyiben a bíróság engedélyezi, jogosult a személyes költségmentességre.

E két jogintézmény különbözőségét igazolja az is, hogy a Pp. 85. § (2) bekezdés a) pontja a költségmentesség engedélyezésének tilalmáról szól, a munkavállalói költségkedvezményt azonban a bíróság megállapítja [IRM rendelet 2. § (1) bekezdés], szemben a Kmr. 6. § (1), (2) bekezdéseivel, amelyek szerint a költségmentességet engedélyezi.

A Pp. 85. § (2) bekezdés a) pontjában használt „engedélyezés” szónak azért is van jelentősége, mert a munkavállalói költségkedvezményre való jogosultság megállapítására hivatalból kerül sor (Pp. 358/B. § utolsó mondat), míg a költségmentesség a felet kérelmére illeti meg [Pp. 84. § (1) bekezdés első mondat].

A munkavállalói költségkedvezmény a jogosultság megállapítása esetén a munkavállalót a per egész tartamára, valamint a végrehajtási eljárásra is kiterjedően a keresetlevél előterjesztésétől kezdve illeti meg. A jogosultságot a per későbbi szakaszában is a keresetlevél benyújtására visszamenőleges hatállyal kell megállapítani (lásd: 2/2013. április 8. KMK vélemény I. c pontjához fűzött indokolás utolsó mondata). E rendelkezésekhez képest a Kmr. 8. §-a eltérően szól, amikor a személyes költségmentesség felülvizsgálata és megvonása kötelező eseteit sorolja fel, köztük a jogosultság évente történő felülvizsgálatát előírva, továbbá a költségmentesség az eljárás megindítását követő engedélyezése esetén főszabályként csak az azt követő perszakaszra terjed ki [Kmr. 5. § (5) bekezdés].

Ezen eltérő szabályozással valósítja meg a jogalkotó a munkavállalói költségkedvezmény bevezetésével elérni kívánt célt: a munkaügyi perek tárgyi költségmentességének megszűnése ellenére a munkavállalók igényérvényesítésének megkönnyítését. E cél megmutatkozik azon összeghatár jogszabályi meghatározásánál is, amelyre a jogosultság alapítható (az IRM rendelet 1. § alapján ez az irányadó nemzetgazdasági bruttó havi átlagkereset kétszerese). Ezzel szemben a teljes (személyes) költségmentesség a fél számára kivételesen [Pp. 84. § (2) bekezdés], a jövedelmi (a munkaviszony alapján megállapított öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét meg nem haladó egy főre jutó jövedelem), a vagyoni és a szociális helyzetére tekintettel engedélyezhető [Kmr. 6. § (1), (2) bekezdés].

Mіндеzen rendelkezésekből levonható azon következtetés, hogy a munkavállalói költségkedvezmény az általános, a Pp. 84. §-ban felsorolt költségkedvezményekhez képest speciális jogintézmény, amely csak tartalmában felel meg az ún. teljes személyes költségmentességnek, a Pp. 84. § (1) bekezdés a), b), c) és d) pontjában felsorolt kedvezményeket foglalja magában.

A Pp. 349. § (1) bekezdésének értelmében a I. - XIV. fejezet rendelkezéseit a XXIII. fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A Pp. általános szabályai között szereplő költségmentesség (84. §), és a különleges eljárási szabályok között nevesített speciális jogintézmény, a munkavállalói költségkedvezmény (358/B. §) tehát nem azonos jogintézmények, így a részletszabályaik kölcsönös alkalmazására kifejezett jogszabályi rendelkezések hiányában nincs lehetőség. A Pp. 85. § (2) bekezdés a) pontja a költségmentesség jogintézményét nevesíti, azonban a munkavállalói költségkedvezményt a fentiek szerint a Pp. 358/B. § és az IRM rendelet teljes körűen – így a jogosultság megállapítására vonatkozó előírásokat is – szabályozza.

A speciális törvényi rendelkezés, a Pp. 358/B. §-a értelmében a felet a munkavállalói költségkedvezmény alapján – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a keresetlevél előterjesztésétől kezdve illeti meg, ebből következően a hiányosan benyújtott (esetleg a Pp. 130. § alapján elutasított) keresetlevél esetében is. Ezt az értelmezést támasztja alá azon rendelkezés is, miszerint a munkavállalói költségkedvezményre való jogosultság hivatalból történő megállapítása érdekében az átlagkeresete (távolléti díja) igazolására a munkavállalót fel kell hívni, és csak a hiánypótlási felhívás eredménytelensége esetén lehet megállapítani a jogosultság hiányát [IRM rendelet 3. § (1) bekezdés]. Az IRM rendelet ugyanis rögzíti, hogy a jogosultság megállapításához szükséges kereseti adatokat a keresetlevélben kell igazolni. (A Pp. 121. § (1) bekezdése ilyen előírást a személyes költségmentesség esetén nem tartalmaz.) Miután az IRM rendelet a keresetlevélnek a munkavállalói költségkedvezményre való jogosultság igazolásával kapcsolatos hiányosságai esetén az irányadó eljárást kifejezetten és kötelezően előírja, ezért sem lehet a munkavállalói költségkedvezményre való jogosultság esetén a Pp. 85. § (2) bekezdés a) pontját alkalmazni. A munkavállalói költségkedvezményre való jogosultság megállapíthatósága hiányában azonban ez a törvényi rendelkezés irányadó a munkaviszonyból és munkaviszony jellegű jogviszonyból származó perekben is.

7/2014. (XI.25.) KMK vélemény a közigazgatási perekben bekövetkező jogutódlás egyes kérdéseiről

A Kúria Közigazgatási-Munkaügyi Kollégiuma a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 27.§ (1) bekezdése alapján a közigazgatási perekben bekövetkező jogutódlásra vonatkozó szabályok értelmezéséről a következő kollégiumi véleményt alkotta:

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. a felek személyében bekövetkező változásra irányuló rendelkezései (61.-65.§) a közigazgatási perekben e perek sajátosságaira tekintettel alkalmazhatók.

A közigazgatási perekben jogszabályi rendelkezés alapján bekövetkező alperesi jogutódlás esetén a felek akarata és perbeli nyilatkozata a jogutódlást nem befolyásolja. A bíróságnak ezért a perbeli jogutód személyét a jogszabályi rendelkezés folytán kizárólag csak meg kell állapítania, illetve – szükség szerint – rendelkeznie kell a jogelőd perből való elbocsátásáról.

Jogszabályon alapuló jogutódlás esetében a per félbeszakadása nem következik be.

A közigazgatási perekben a Pp. 62.§ (4) bekezdése szerinti pertársaságra vonatkozó szabály nem alkalmazható.

A bíróság alperesi jogutódlást megállapító végzése ellen fellebbezésnek van helye.

A Pp. 61-65.§-ának rendelkezései rendezik a per során a felek személyében bekövetkezett változásokat, meghatározva a felek és a bíróság ezzel kapcsolatos feladatait. A Pp. 61.§ (1) bekezdésének fő szabálya szerint a változás alapja a per alapjául szolgáló jogviszonyban a polgári jog szabályai szerinti jogutódlás. A közigazgatási perekben az alperes oldalán bekövetkező jogutódlás a Pp. 61.§ (1) bekezdésben rögzített alaphelyzettől jelentősen eltér. Elsősorban annak van jelentősége, hogy a közigazgatási perben érintett alapjogviszony (per alapjául szolgáló jogviszony) közigazgatási jogviszony, melyben az alperes személyét a közigazgatási anyagi jogban bekövetkező változások, módosulások érintik. A gyakorlatban ez a közigazgatási hatáskör változását jelenti, mivel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 19.§ (1) bekezdése értelmében a hatóság hatáskörét – a hatósági eljárás körébe tartozó ügyfajta meghatározása – jogszabály állapítja meg. Jogszabályban kell megjelölni az elsőfokú, továbbá a 106.§ és 107.§-on megjelölt hatóságot, a fellebbezés elbírálására jogosult hatóságot.

A közigazgatási perben az alperes pozícióját – a társadalombiztosítási perek kivételével - a Pp. 327.§ (2) bekezdése meghatározza, mivel a keresetet az ellen a közigazgatási szerv ellen kell indítani, amelyik a felülvizsgálni kért határozatot hozta. Ha a közigazgatási szerv által hozott határozattal elbírált ügyben közbeszerzési és közérdekvédelmi feladatok ellátására külön törvényben kijelölt vizsgálati eljárást indított, a perben beavatkozóként részt vehet.

A közigazgatási perekben az alperes személyét a polgári jogi perbeli jogképesség nem befolyásolja, az alperes kilétének vizsgálata során e szempontoknak nincs jelentősége a Pp. 327.§ (4) bekezdésére tekintettel. E rendelkezés alapján annak is jelentősége van, hogy a perben félként történő eljárást a közigazgatási jog szerinti jogosultságok és kötelezettségek önállóan is megalapozhatják, így a közigazgatási anyagi jog önállóan határozhatja meg a közigazgatási perben az alperesi jogállást is.

A fenti rendelkezések alapján a közigazgatási perekben a hatósági hatáskör címzettjében bekövetkezett változás közigazgatási anyagi jogi alapú jogutódlást eredményezhet, melyre a Pp. 61-65.§-ainak előírásait a Pp. 321.§ (1) bekezdése alapján a közigazgatási perek sajátosságaira tekintettel kell alkalmazni. A Pp. XX. fejezetének közigazgatási perekre vonatkozó szabályai a perbeli jogutódlás esetét csak részben rendezik. A Pp. 328.§ (4) bekezdése értelmében ha a közigazgatási szerv amely a határozatot hozta megszűnik, vagy az ügy időközben más közigazgatási szerv hatáskörébe került, azt a közigazgatási szervet kell alperesként perbe vonni, amelynek hatáskörébe az új rendelkezés szerint a közigazgatási határozat meghozatala tartozik. A Pp. ezen rendelkezése a per megindításának időpontjában a közigazgatási hatáskör címzettjét tekinti a per alperesének, tehát az alperes megállapítása során mindig abból kell kiindulni, hogy a per kezdetén, illetve folyamán mely közigazgatási szerv gyakorolja a hatályos jogszabályi rendelkezések alapján az érintett hatáskört. Az alperes személyében bekövetkezett változás sajátos esete a hatásköri változáson kívül a szintén jogszabályon alapuló szervezeti átalakulás, mivel ez esetben a hatáskört gyakorló szervezet megszűnik és a hatáskört jogszabályi rendelkezés alapján más szervezet gyakorolja. Ezen utóbbi esetben is a szervezeti átalakulás nyomán bekövetkezett hatásköri változást kell vizsgálni és a per alperesének az tekintendő, aki az új rendelkezések szerint a hatáskör címzettje.

A közigazgatási anyagi jog változása alapján bekövetkező jogutódlásban, mint a jogutódlás sajátos esetében a peres felek nyilatkozatának és szándékának a jogutódlás érdemére nézve nincs jelentősége. Ebben az esetben a Pp. 61-64.§-a szerinti valamennyi körülményt a jogszabály rendelkezése pótolja, illetve határozza meg, a felek nyilatkozatától a jogutódlás ténye nem függ. Ebből az is következik, hogy a bíróságnak a jogutódlás kérdésében a jogutód

személyét a jogszabályi rendelkezések alapján kizárólag meg kell állapítani, az ehhez szükséges adatokat a felek bejelentése, illetőleg a jogszabályváltozás vizsgálata szolgáltathatja. A jogutódlás megállapításához nincs szükség sem a jogelőd, sem a jogutód, sem pedig a felperes perbeli nyilatkozatára, a bíróság döntése a jogutód tekintetében megállapító jellegű. Tekintettel arra, hogy a jogutódlás valamennyi körülményét ez esetben jogszabály rendezi, így a Pp. 111-112.§ szerinti félbeszakadás esete jogszabályon alapuló jogutódlás körében nem következhet be. Ennek oka elsősorban az, hogy az előzőek szerint a jogszabályon alapuló jogutódlás esetében a felek nyilatkozatainak nincs közvetlen jelentősége, így a Pp. 111.§ (1) bekezdés szerinti „perbevonás” és „perbeli eljárásjogi jogintézményei” nem érvényesülnek.

A közigazgatási perekben a felek kilétét a Pp. 327-328.§-ai tételesen meghatározzák. A Pp. 327.§ (2) bekezdés első mondata az alperes kilétét pontosan rögzíti a felülvizsgálni kért határozatot hozó közigazgatási szerv megjelölésével. Emiatt a közigazgatási perekben alperesi oldalon a pertársaság nem következhet be jogutódlással összefüggésben, erre csak abban az esetben lehet mód, ha a jogutódlásról rendelkező jogszabály egyértelműen rendelkezik a korábbi alperes perben való részvételéről a jogutód alperes pertársaként. A korábbi alperes perből való elbocsátásáról abban az esetben kell rendelkezni, ha a jogelőd közigazgatási szerv továbbra is fennmarad, viszont a perben érintett hatáskört a jogszabályi változásra tekintettel már nem gyakorolja.

A jogutód személyének megállapítása a peres fél személyében bekövetkezett változást jelent. Az ilyen végzés - a megállapító jellege ellenére - a per lefolytatása szempontjából alapvető jelentőségű, az alperes személyének téves meghatározása az eljárás lényeges szabályainak megsértését jelenti. Az esetleges eljárási jogsértés kiküszöbölésének lehetőségét biztosítani kell, s ez megalapozza, hogy az ilyen típusú határozatok ellen a közigazgatási perekben is fellebbezésnek van helye a Pp. 65.§ és a Pp. 233.§ alapján.

8/2014. (XI.25.) KMK vélemény A Közigazgatási és Munkaügyi Kollégium egyes társadalombiztosítási tárgyú állásfoglalásainak felülvizsgálata és módosítása

A bekövetkezett jogszabályváltozásokra tekintettel szükségessé vált a korábbi kollégiumi állásfoglalások módosítása, az állásfoglalások és a módosított jogszabályok között az összhang megteremtése, ezért a Kúria Közigazgatási és Munkaügyi Kollégiuma felülvizsgálta az állásfoglalásait, és ennek alapján a következők szerint határozott:

I.

A **KK 18.** számú, a **KK 21.** számú, a **KK 22.** számú, valamint az ezen állásfoglalásokkal azonos szövegezésű **MK 49.** számú, **MK 145.** számú és **MK 146.** számú állásfoglalás **hatályát veszti.**

II.

A Közigazgatási és Munkaügyi Kollégium a **KK 19.** számú, a **KK 23.** számú, a **KK 24.** számú, a **KK 25.** számú és a **KK 27.** számú állásfoglalásait, valamint az ezen állásfoglalásokkal azonos szövegezésű **MK 40.** számú, **MK 46.** számú **MK 52.** számú, **MK 131.** számú, valamint **MK 150.** számú állásfoglalásokat az alábbiak szerint **módosítja:**

1. A **KK 19.** számú és az **MK 52.** számú állásfoglalásban a 89/1990. (V.1.) MT rendelet (R.) 256. §-a helyébe a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 30. § e) pont rendelkezése lép.
2. A **KK 23.** számú és az **MK 150.** számú állásfoglalásában az 1975. évi II. törvény (T.) 66. § (1)-(2) bekezdés jogszabály megjelölés helyébe a Tny. 51. § (1)-(2) bekezdés jogszabály megjelölés kerül. Az állásfoglalás utolsó bekezdéséből „az 1992. évi LXVIII. törvény 30. §-ának (1) bekezdésével megállapított” szövegrészt mellözi.
3. A **KK 24.** számú és az **MK 40.** számú állásfoglalásában az 1975. évi II. törvény (T.) 98. § jogszabály megjelölés helyébe a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (Ebtv.) 61. § jogszabály megjelölés, a 89/1990. (V.1.) MT rendeletben (R.) 257. § jogszabály megjelölés helyébe az Ebtv. 62. § (1) bekezdés, a 63. § (1) bekezdés és az Ebtv. végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII.1.) Korm. rendelet (Ebtv.vhr.) 41. § jogszabály megjelölés, az R. 484. § jogszabály megjelölés helyébe a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (Tbj.) 2. § (5) bekezdés jogszabály megjelölés lép.
4. A **KK 25.** számú és az **MK 46.** számú állásfoglalásában az Mt. 102. §-ának (2) bekezdése jogszabály megjelölés helyébe a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (Mt.) 51. § (4) bekezdés jogszabály megjelölés, az Mt. 103. §-a (1) bekezdésének b) és c) pontja jogszabály megjelölés helyébe az Mt. 52. § (1) bekezdés c)-e) jogszabály megjelölés, az 1975. évi II. törvény (T.) 108. § jogszabály megjelölés helyébe pedig a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (Ebtv.) 67. § (1) bekezdése jogszabály megjelölés, a munkáltató kifejezés helyébe a foglalkoztató, a balesetelhárító vagy egészségvédő óvórendszabály vagy óvóintézkedés kifejezés helyébe a munkavédelmi szabály kifejezés kerül.
5. A **KK 27.** számú és az **MK 131.** számú állásfoglalásában az 1975. évi II. törvény (T.) 54. §-a (1) bekezdésének c) pont jogszabály megjelölés helyébe a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) 37. § (4) bekezdés jogszabály megjelölés a 89/1990. (V.1.) MT rendeletben (R.) 126. §-ának (1) bekezdés jogszabály megjelölés helyébe a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X.6.) Korm. rendelet (Tny.vhr.) 29. § (1) bekezdés jogszabály megjelölés lép. Az állásfoglalás 3. bekezdése hatályát veszti.

III.

A felülvizsgált és hatályban maradó társadalombiztosítási tárgyú állásfoglalások

KK 19. szám (MK 52. szám)

A nyugellátásra jogosultságra vonatkozó társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata tárgyban hozott jogerős ítélet után az újabb igénybejelentésre vonatkozó határozat bírósági felülvizsgálatának lehetőségéről

A nyugellátás iránt bejelentett igény alapján a nyugellátásra jogosultságot, illetőleg a nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt elbíráló jogerős társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránt indított perben hozott ítélet jogereje nem zárja ki az e tárgyban benyújtott újabb igénybejelentést érdemben elbíráló társadalombiztosítási határozat bírósági

felülvizsgálatát.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 30. § e) pont alapján a hatóság a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül, nyolc napon belül elutasítja, ha a hatóság a kérelmet érdemben már elbírálta és változatlan tényállás és jogi szabályozás mellett ugyanazon jog érvényesítésére irányuló újabb kérelmet nyújtottak be, és újrafelvételnek nincs helye, feltéve, hogy a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítását jogszabály nem zárja ki. A Ket. 30. § e) pontjának helyes értelmezése szerint nincs akadálya annak, hogy a felperes a nyugellátás iránt bejelentett igény alapján keletkezett perben hozott és a keresetét egészben vagy részben elutasító bírósági határozatot követően a nyugellátás iránt újabb igényt jelentsen be, ha olyan újabb bizonyítékokra hivatkozik, amelyek a korábbi perben el nem bírált szolgálati évek megállapítására alkalmasak. Az újabb igénynek a bejelentése alapján hozott társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránt indult későbbi perben a bíróság az újabb határozat jogszerűségét bírálja el, ezért nem kizárt, hogy a bíróság ebben az újabb perben, a korábbi perben meg nem állapított szolgálati időt is az igénylő javára elismerjen a felmerült bizonyítékok értékelésével, és a keresetnek helyt adó határozatot hozzon.

KK 23. szám (MK 150. szám)

Az özvegyi nyugdíj egyenlő arányú megosztásának megváltoztatása végett az özvegyi nyugdíjra jogosult által a másik jogosult ellen indított per elbírálására vonatkozó hatásköréről

Az özvegyi nyugdíj egyenlő arányú megosztásának megváltoztatása végett az özvegyi nyugdíjra jogosult által a másik (többi) jogosult ellen indított pert nem a közigazgatási per bírósága előtt kell megindítani. A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 51. § (1) bekezdése szerint több jogosult esetén az özvegyi nyugdíjat a jogosultak között egyenlő arányban meg kell osztani. A Tny 51. §-ának (2) bekezdése azt is kimondja, hogy ha a jogosultak valamelyike sérelmesnek tartja az özvegyi nyugdíjnak az (1) bekezdés szerinti megosztását, a többi jogosult ellen - tehát nem a társadalombiztosítási szerv ellen - indított perben az özvegyi nyugdíj más arányú megosztását kérheti a bíróságtól. Az özvegyi nyugdíj megosztásával kapcsolatos per kizárólag az özvegyi nyugdíjra jogosultak közötti jogvita, amelyben a társadalombiztosítási szervnek nem kell perben állnia. A per tárgya az özvegyi nyugdíjra jogosultak közötti annak a jogvitának az eldöntése, hogy az özvegyi nyugdíj milyen megosztási arányban illeti meg őket. A perben a felperes keresetét érdemben kell elbírálni a tekintetben, hogy az özvegyi nyugdíjnak a Tny. 51. § (1) bekezdésén alapuló egyenlő arányban történt megosztásától el lehet-e térni. Ennek a kérdésnek az eldöntésénél nem a társadalombiztosítási jogszabályok az irányadók, hanem az özvegyi nyugdíjra jogosultak személyi, családi, kereseti viszonyai, a felek keresőképeség-csökkenése vagy munkaképtelensége. Ezeknek a körülményeknek a mérlegelésével kell állást foglalni abban a kérdésben, hogy az özvegyi nyugdíjnak a Tny. 51. § (1) bekezdésén alapuló megosztásától eltérően más és milyen arányú megosztásnak van helye. A Pp. 341. §-ának d) pontja szerint a társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránti perekben a Pp. 326. §-ában megjelölt bíróság jár el. Az özvegyi nyugdíj más arányú megosztása iránti per pedig nem társadalombiztosítási határozat felülvizsgálatára irányul (Pp. 341. §), hanem az érdekeltek jogvitája. Ezen az sem változtat, hogy az érdekeltek közötti vita

eredménye következtében a társadalombiztosítási határozatban megszabott megosztási arány megváltozhat. A megosztás nem eredményezheti azt, hogy az egyik özvegy egyáltalán nem részesül az özvegyi nyugdíjból. Mindezekből következik, hogy az ilyen tárgyú perek az általános hatáskörű bíróság hatáskörébe tartoznak.

KK 24. szám (MK 40. szám)

A foglalkoztató által be nem jelentett személy táppénz iránti igényének a társadalombiztosítási szervnél történt érvényesítéséről

A jogosult a táppénzt iránti igényét (a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 61. §, 62. § (1) bekezdés, 63. § (1) bekezdés, az Ebtv. végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII.1.) Korm. rendelet 41. § abban az esetben is a társadalombiztosítási szervnél köteles előterjeszteni és érvényesíteni, ha őt a foglalkoztató (a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 2. § (5) bekezdés) biztosításra nem jelentette be. Ha a jogosult igényét a társadalombiztosítási szerv elévülés folytán elutasította, ez nem zárja ki feltétlenül azt, hogy a jogosult a bejelentési kötelezettségét elmulasztó munkáltatóval szemben kártérítési igénnyel felléphessen.

KK 25. szám (MK 46. szám)

A munkavédelmi szabályok kizárólag a balesetet szenvedett általi elmulasztása esetén a foglalkoztatóval szemben a társadalombiztosítási szerv megtérítési igényének kizártságáról

A társadalombiztosítási szerv a foglalkoztatóval szemben nem léphet fel megtérítési igénnyel, ha a munkavédelmi szabályt kizárólag maga a balesetet szenvedett munkavállaló mulasztotta el.

A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 51. § (4) bekezdése szerint az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeinek biztosítása - az erre vonatkozó szabályok megtartásával - a foglalkoztató feladata. Ennek keretében köteles minden rendelkezésre álló intézkedést megtenni a munkavállalók egészségét és biztonságát fenyegető veszélyek elhárítására.

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 67. § (1) bekezdése szerint a foglalkoztató köteles megtéríteni az üzemi baleset vagy a foglalkozási megbetegedés miatt felmerült egészségbiztosítási ellátást, ha a baleset annak a következménye, hogy ő vagy megbízottja a reá nézve kötelező munkavédelmi szabályokba foglalt kötelezettségének nem tett eleget. Ugyanilyen megtérítési kötelezettség terheli a foglalkoztatót akkor is, ha ő vagy alkalmazottja (tagja) a balesetet szándékosan idézte elő. A munkavédelmi szabály elmulasztása objektív jellegű, megvalósul, ha a foglalkoztató vagy megbízottja a munkavédelmi szabályokat nem tartotta meg, vagy megszegte, illetve elmulasztotta. Ha ennek folytán - ezzel okozati összefüggésben - baleset történt, nincs jelentősége a foglalkoztató megtérítési kötelezettsége szempontjából annak, hogy az Mt. 52. § (1) bekezdésének c)-e) pontjaiban foglalt kötelezettségek megszegésével maga a sérült is közrehatott a baleset bekövetkezésében. Abban az esetben azonban, ha a munkavédelmi szabályt kizárólag maga a balesetet szenvedett munkavállaló szegte meg vagy mulasztotta el, a foglalkoztatót e munkavállalónak nyújtott társadalombiztosítási szolgáltatások tekintetében megtérítési kötelezettség nem terheli.

KK 27. szám (MK 131. szám)

A volt szakiskolai tanulók tanulmányi idejének jellegéről

A volt szakiskolai tanulók tanulmányi ideje nem minősül szakmunkástanulói viszonyban eltöltött időnek és a nyugellátás megállapításánál szolgálati időnek. A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 37. § (4) bekezdés és a 168/1997. (X.6.) Korm.rendelet (a továbbiakban: Tny.vhr.) 29. § (1) bekezdése szerint szolgálati idő a „szakmunkástanuló viszony alapján, valamint a tanulószerveződés alapján szakképző iskolai tanulóként” eltöltött idő, ami a nyugellátásnál is szolgálati időnek minősül. 1945 előtt és az azt követő években a szakmunkástanulók a munkáltatóval ún. tanoncszerződést kötöttek, különböző juttatások illették meg őket, és a tanulmányi idejük túlnyomó részét a termelésben töltötték el, a szakmával összefüggő iskolai elfoglaltság csupán heti néhány órát tett ki. Ezzel szemben a szakiskolai tanulók 1945 előtt és az az utáni években is tanoncszerződést a munkáltatóval - gyakorlati foglalkozást vezető munkahellyel - nem kötöttek, nem illették meg őket a tanoncokat megillető juttatások, tanulóidejüket korábban nem lehetett beszámítani sem munkajogi szempontból, sem a munkaviszony időtartamába. A szakiskolai bizonyítványok a szakmákban ugyan egyenértékűek voltak a szakmunkás-bizonyítványokkal, ezek az iskolák lényegében a mai értelemben vett középfokú szakmai végzettséghez kötött munkakörök betöltésére képesítettek, és hasonlóak a jelenlegi technikai oklevelekhez, illetőleg a jelenlegi szakközépiskolai érettségi bizonyítványhoz. A szakiskolai hallgatóknál nem a tanoncokhoz hasonló konkrét munkahelyi, fizikai munka végzése, hanem az elméleti tanulmányok elsajátítása, az iskolai tanulmányokat folytató tanuló tevékenysége volt a meghatározó. Ezekre figyelemmel a szakiskolai tanulók e minőségben eltöltött ideje nem minősül „szakmunkástanuló-viszonynak, vagy tanulószerveződés alapján szakképző iskolában tanulói viszonnak”, ezért a Tny. 37. § (4) bekezdés és a Tny.vhr. 29. § (1) bekezdése szerint szolgálati időnek nem tekinthető, ennél fogva a nyugellátás megállapításánál sem vehető figyelembe szolgálati időként.

3. Polgári Kollégium

1/2014. (VI. 30.) PK vélemény az ítélet hatályon kívül helyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről

A Kúria Polgári Kollégiuma a perorvoslati bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatának vizsgálatára felállított joggyakorlat-elemző csoport által, a másodfokú bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatában feltárt jogalkalmazási problémákból kiindulva, az egységes ítélezési gyakorlat biztosítása érdekében, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 27.§-ának (1) bekezdése alapján a következő kollégiumi véleményt nyilvánítja.

1. A lényeges eljárási szabálysértésre (Pp. 252. § (2) bekezdés) alapított hatályon kívül helyezés akkor indokolt, ha az elsőfokú eljárás megismétlése elengedhetetlen. Ennek megállapítása során a feltárt konkrét szabálysértés jellegét és súlyát, valamint az érdemi döntésre gyakorolt hatását kell figyelembe venni.

2. A másodfokú bíróságnak a hatályon kívül helyező végzésben konkrét jogszabályhelyre hivatkozással meg kell jelölnie, hogy mit tekintett lényeges eljárási szabálysértésnek. Emellett egyértelműen és jól áttekinthető módon ismertetnie kell a jogi következtetéseknek azt a körét, amelyeknek a levonása, valamint a szükséges eljárási cselekményeknek azt a sorát, amelyeknek a lefolytatása elvezethet a jogszabályoknak megfelelő határozat meghozatalához.
3. A Pp. 252. §-ának (3) bekezdésén alapuló hatályon kívül helyezés alkalmazása esetén a másodfokú eljárásban törekedni kell arra, hogy az elsőfokú eljárás megismétlésére csak valóban indokoltan, a terjedelmes bizonyítást igénylő vagy a per érdemi elbírálását új jogi alapokra helyező esetekben kerüljön sor. A másodfokú eljárásban is orvosolható hibák kiküszöbölése, kis terjedelmű, egyszerű, rövid idő alatt foganatosítható bizonyítás lefolytatása céljából a hatályon kívül helyezés általában nem indokolt.
4. A másodfokú bíróság utasításaiban foglalt eljárási cselekményeknek, különösen a bizonyítási cselekményeknek az elmulasztása olyan lényeges eljárási szabálysértés, amely a megismételt eljárás során hozott ítélet hatályon kívül helyezését vonhatja maga után. Nem minősül azonban eljárási szabálysértésnek, ha az elsőfokú bíróság az előírt eljárási cselekmények hiánytalan foganatosítását követően nem a hatályon kívül helyező végzésben kifejtett jogi álláspontot foglalja el, vagy nem az ott írt jogkövetkezményt alkalmazza..
5. A Pp. 3. § (3) bekezdés szerinti tájékoztatási kötelezettség megsértése önmagában nem szolgálhat alapul a hatályon kívül helyezésre; ezt csak a konkrét eljárásjogi szabályok sérelme alapozhatja meg.
6. A tájékoztatási kötelezettség megsértése esetén – a hatályon kívül helyezés alkalmazásáról való döntést megelőzően – a másodfokú bíróságnak törvényben előírt kötelezettsége, hogy a hiányzó tájékoztatást az arra jogosultnak megadja, majd azzal kapcsolatban nyilatkozattételre hívja őt fel. Amennyiben a fél nem nyilatkozik, illetve a szükséges bizonyítási indítványt nem terjeszti elő, vagy a bizonyítás költségeinek előlegezésére nem hajlandó, a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a rendelkezésére álló adatok alapján érdemben bírálja felül.

A Legfelsőbb Bíróság az 1/2009.(VI.24) PK véleményében iránymutatást adott a bíróságok tájékoztatási kötelezettségének teljesítésére irányadó szabályok alkalmazásával kapcsolatban. A jogorvoslati bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlatát vizsgáló joggyakorlat-elemző csoport feltárta, hogy a jogalkalmazási problémák érintik a tájékoztatási kötelezettség megsértésének jogkövetkezményeként alkalmazott hatályon kívül helyezés jogintézményét is, amely alapul szolgált a jelen Kollégiumi Vélemény megalkotásához. A két kollégiumi vélemény egymással olyan összefüggésben áll, miszerint a korábbi tartalmazza a tájékoztatási kötelezettség teljesítésére irányadó szabályok alkalmazására, míg az utóbbi az ezek megsértése miatti jogkövetkezmények levonására vonatkozó iránymutatásokat.

1. A Pp. 252. § (2) bekezdése olyan keretjellel tartalmaz, amely a lényeges eljárási szabálysértéseket azok három jogi jellemzőjének meghatározásával írja körül és a jogkövetkezmények kiváltásához ezek egyidejű fennállását kívánja meg. Eszerint a jogalkotó az elsőfokú eljárásra irányadó eljárásjogi szabályok megsértésének tulajdonít relevanciát, amennyiben azok olyan lényeges eljárási szabálysértésnek

minősülnek, hogy szükségessé teszik az elsőfokú tárgyalás megismétlését, vagy kiegészítését. Ez pedig akkor állapítható meg, ha az adott eljárási szabálysértés a per érdemi eldöntésére kihatott, továbbá orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges.

A gyakorlatban a hatályon kívül helyezés alkalmazása általában akkor indokolt, ha a másodfokú bíróság a feltárt lényeges eljárási szabálysértéssel és annak kiküszöbölési lehetőségével összefüggő összes körülmény mérlegelésének eredményeként arra a következtetésre jut, hogy az eljárási szabálysértés jellegének és súlyának, valamint az érdemi döntésre gyakorolt hatásának, továbbá a másodfokú eljárásban való orvoslás lehetőségének figyelembe vételével elengedhetetlen az elsőfokú eljárás megismétlése. E döntés meghozatala során indokolt figyelemmel lenni a célszerűség, a pergazdaságosság és az időszerűség követelményeire, amelyek magukba foglalják azt a követelményt is, miszerint az egyes eljárási cselekményeket általában ott kell foganatosítani, ahol az teljes értékű módon, a legrövidebb időn belül és a legkevesebb költséggel megvalósítható. A célszerűség, pergazdaságosság és időszerűség azonban nem önálló mérlegelési szempontok, hanem az orvoslás lehetőségének megítélése során fejtik ki hatásukat. Az előbbieket mellett az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a megismételt eljárás számára előírt eljárási cselekmény foganatosításának nem lesz-e akadálya a fél nyilatkozatának, vagy bizonyítási indítványának a hiánya.

2. A Pp. 252. § (4) bekezdése a hatályon kívül helyező végzés tartalmi elemeit nem a teljesség igényével határozza meg. Ehelyett csak azokat a speciális tartalmi kellékeket jelöli meg, amelyeket a hatályon kívül helyező végzés nem nélkülözhet. Ezek mellett a Pp. 239. § és a Pp. 222. § (1) bekezdésének utaló szabályai folytán a hatályon kívül helyező végzésre – az annak jogi jellegzetességeiből adódó eltérésekkel – megfelelően alkalmazni kell a bírósági határozatok tartalmára és indokolására vonatkozó, a Pp. 220. § és 221. § által meghatározott általános szabályokat is.

A hatályon kívül helyező végzésben pontosan és konkrét jogszabályhelyre hivatkozással meg kell jelölni, hogy milyen okból és mit tekintett a másodfokú bíróság az eljárás megismétlését igénylő jogszabálysértésnek. Ezt a követelményt nem elégíti ki valamely jogintézményre, vagy a jogi előírások valamely csoportjára történő utalás. Ehelyett a hatályon kívül helyező végzésben határozottan állást kell foglalni az ügy jogi megítélésének kérdésében. Amennyiben erre a rendelkezésre álló adatok alapján nincs lehetőség, fel kell állítania a jogi megoldásnak azokat az alternatíváit, amelyek a helyes jogi álláspont kialakításához elvezethetnek. Emellett az elsőfokú bíróság számára pontosan meg kell határozni a szükséges eljárási cselekményeknek azt a sorát, amelyek foganatosítása útján a megismételt eljárásban elérhető a jogszabályoknak megfelelő határozat meghozatala.

A Pp. 252. § (4) bekezdése értelmében a hatályon kívül helyező végzésnek mellőzhetetlenül kötelező tartalmi elemét képezik a megismételt eljárásra vonatkozó utasítások. Az ezekkel szemben fennálló legalapvetőbb követelmény, hogy azok mind fizikailag, mind pedig jogilag kivitelezhetőek legyenek. Az utasítás vonatkozhat akár a bizonyítás irányára, akár annak eszközére, de nem sértheti a feleknek az ezekkel összefüggő rendelkezési jogát. Ezért a hatályon kívül helyezést megelőzően nem mellőzhető a félnek a célzott bizonyításra vonatkozó nyilatkozatának a beszerzése.

A Pp. előírásainak csak az az utasítás felel meg, amely határozott, egyértelmű, világos és áttekinthető, továbbá amelynek teljesítése útján a jogerős ítélet hiányosságai

maradéktalanul kiküszöbölhetők. A megismételt eljárásra vonatkozó utasításoknak a hatályon kívül helyező végzésben lehetőleg egy helyre összegyűjtve, felsorolás-szerűen, a megismételt eljárást lefolytató elsőfokú bíróság számára jól áttekinthetően célszerű megjeleníteniük.

3. A csekély, valamint közepes munkateherrel járó bizonyítás felvállalása és ezáltal a hatályon kívül helyezések számának csökkentése javítja az ítélezés időszerűségét, míg a szükségtelen hatályon kívül helyezések indokolatlanul növelik a pertartamot és fölöslegesen terhelik az elsőfokú bíróságokat. Ezért a Pp. 252. § (3) bekezdésén alapuló hatályon kívül helyezések alkalmazása során törekedni kell arra, hogy az orvosolható hibák kiküszöbölése lehetőleg már a fellebbezési eljárásban megtörténjen és az elsőfokú eljárás megismétlésére csak a valóban szükséges és indokolt, más módon nem korrigálható hiányosságok miatt kerüljön sor. Ezzel ésszerűbbé válik az első- és másodfokú bíróságok közötti munkamegosztás, javul a bíróságok munkájának hatékonysága. Ehhez azonban a másodfokú bíróságok jelenlegi hatályon kívül helyezési gyakorlatában irány- és szemléletváltásra, a korábbiaknál több bizonyítás felvállalására van szükség.

Különösen törekedni kell a másodfokú eljárásban az ellentmondó, aggályos, vagy kiegészítésre szoruló szakvélemény hiányosságainak kiküszöbölésére, mert ez általában egyszerűen és rövid időn belül megoldható ezért nem indokolja a hatályon kívül helyezés jogkövetkezményének alkalmazását. Az esetek többségében a hiányzó adat, vagy a vitatott kérdés, a szakértőnek a másodfokú tárgyalásra történő megidézésével rövid úton tisztázható, de egyszerűbb esetekben annak sem mutatkozik akadálya, hogy a fél kérelmére a kiegészítő szakértői véleményt a másodfokú bíróság szerezzék be. Ez megfelelően irányadó más egyszerű bizonyítékok beszerzésére is, mint más bíróság, vagy hatóság iratainak bekérése, illetve a felek személyes meghallgatásának kiegészítése.

4. A Pp. 252. § (4) bekezdése a másodfokú bíróság utasítási jogát egységesen kezeli, amely a perben elvileg bármire vonatkozhat és az elsőfokú bíróság számára egységesen kötelező. Ez az utasítás kettős tartalmú, mert közvetlenül általában valamilyen eljárási cselekmény foganatosítására irányul, közvetett módon azonban e mögött szükségképpen jelen van az az anyagi jogi jogszabály is, amelynek az alkalmazásával (tényállási elemeivel) az előírt eljárási cselekmény összefügg. E megkülönböztetésnek az a gyakorlati jelentősége, hogy eltérően alakulnak a másodfokú bíróság utasításainak figyelmen kívül hagyásából, vagy mellőzéséből származó jogkövetkezmények attól függően, hogy az utasítás mire vonatkozik.

A szükséges eljárási cselekmények foganatosítása, különösen valamely bizonyítás felvétele, vagy meghatározott intézkedés megtétele tekintetében a másodfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésében elvileg minden korlátozás nélkül adhat utasításokat. Ezek az elsőfokú bíróság számára perjogi értelemben kötelezőek, elmulasztásuk olyan lényeges eljárási szabálysértésnek minősül, mely a megismételt eljárásban hozott ítélet újabb hatályon kívül helyezését vonhatja maga után. Ennek az a magyarázata, hogy eltérő értelmezés mellett az elsőfokú bíróság az utasítások figyelmen kívül hagyásával és a szükséges peradatok beszerzésének az elmulasztásával elzárhatná a másodfokú bíróságot attól, hogy az elsőfokú ítélet megváltoztatása útján, a jogi álláspontjának megfelelő határozatot hozhasson.

Ugyanakkor a bizonyítékok mérlegelése, a tényállás megállapítása, valamint az abból származó jogi következtetések levonása valamennyi bíróságnak a saját hatásköréből, valamint az őt megillető bírói függetlenségből eredő önálló jogosultsága. Annak nincs jogi akadálya, hogy a másodfokú bíróság a megismételt eljárásra nézve, e kérdésekre is kiterjedő utasításokat adjon. Ez azonban mindig iránymutató jellegű, amelytől való eltérés nem minősül eljárásjogi szabálysértésnek, hanem azzal a következménnyel járhat, hogy a másodfokú bíróság, újabb jogorvoslati kérelem alapján, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztathatja.

Meg kell jegyezni azt is, hogy a másodfokú bíróság utasításai a bizonyítási eljárás egy meghatározott stádiumához és az akkor rendelkezésére álló peradatokhoz kötődnek. A megismételt eljárás során beszerzett újabb adatok és bizonyítékok azonban elvezethetnek a tényállás olyan tartalmú módosulásához, amelyek a másodfokú bíróság iránymutatásit részben, vagy egészben meghaladtakká tehetik. Ebben az esetben nincs eljárásjogi akadálya annak, ezért nem értékelhető eljárási szabálysértésként, ha az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésben foglalt iránymutatásokról eltér.

5. A polgári eljárás alapelvei olyan általános elvi tételek, amelyek normatív formában jelennek meg és az a rendeltetésük, hogy irányt mutassanak mind a jogalkotó, mind pedig a jogalkalmazók számára annak érdekében, hogy a részletszabályok megalkotása és alkalmazása során tevékenységük az alapelvek érvényre juttatásának irányába mutasson. Az alapelvek érvényesülése a részletszabályokon keresztül valósul meg. Ebből okszerűen az következik, hogy megsértésük is csak közvetett módon, a részletszabályok megsértésén keresztül valósulhat meg. A jogkövetkezményeket nem az alapelvek, hanem a részletszabályok megsértése váltja ki. A Pp. 3. § (3) bekezdésének az absztrakció és az általánosság magas szintjén megfogalmazott alapvető rendelkezése nem alkalmazható olyan generálklauzulaként, amellyel a konkrét ügy egyedi tényállásától függetlenül bármely hatályon kívül helyezés megindokolható. Ezért önmagában a Pp. 3. § (3) bekezdésében írt szabályok megsértése a hatályon kívül helyezést megalapozó jogsértésként nem értékelhető.
6. A Polgári perrendtartás alapvető elveinek és alapelveinek lényeges jogi jellemzője, hogy azok külön utaló szabály nélkül, a per minden szakaszára – így a perorvoslati eljárásra is – kiterjedő hatályúak. A felek nyilatkozattételre való felhívásának, [Pp. 138-139. §] valamint személyes meghallgatásának [Pp. 141. § (1) bekezdése] szabályai pedig a fellebbezési eljárásban a Pp. 239. § utaló szabálya folytán ugyancsak megfelelően irányadók. A törvény e rendelkezései alapján a másodfokú bíróságnak olyan kötelezettsége keletkezik, hogy – amennyiben az elsőfokú bíróság tájékoztatásának valamely hiányosságát észleli – a hiányzó helyes tájékoztatást az arra jogosultnak maga köteles megadni, majd azzal kapcsolatban nyomban köteles őt a megfelelő nyilatkozatok megtételére felhívni. Amennyiben ennek alapján már a másodfokú eljárásban ismertté válik, hogy a fél a szükséges bizonyítási indítványt nem terjeszti elő, vagy a bizonyítás költségeinek előlegezésére nem hajlandó, szükségtelen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése és a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet – a rendelkezésére álló adatok alapján – érdemben bírálja felül. Ezzel elkerülhető, hogy a fél együttműködésének a hiánya csak a megismételt eljárásban váljon ismertté.

3. sz. melléklet

A KÚRIA ÁLTAL A 2014. ÉVBEN KÖZZÉTETT ELVI BÍRÓSÁGI HATÁROZATOK ÉS ELVI BÍRÓSÁGI DÖNTÉSEK

TARTALOM

1. A Büntető Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések.....	2
Büntető Elvi Határozatok:	2
Büntető Elvi Döntések:	6
2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések.....	8
Közigazgatási Elvi Határozatok:	8
Közigazgatási Elvi Döntések:	14
Munkaügyi Elvi Határozatok:	14
Munkaügyi Elvi Döntések:.....	18
3. A Polgári Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések.....	19
Polgári szakágú elvi határozatok és elvi döntések:	19
Gazdasági szakágú elvi határozatok és elvi döntések:	23

1. A Büntető Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések

A Kúria Büntető Elvi Közzétételi Tanácsa 2014-ben a Kúriai Döntések című folyóiratban a 117 eseti döntés mellett 15 elvi határozatot és 8 elvi döntést tett közzé.

Az elvi határozatok és az elvi döntések lényege, a közzététel sorrendjében:

Büntető Elvi Határozatok:

2014.B.1.

I. Ha az emberölés büntettének életfogytig tartó szabadságvesztéssel is fenyegetett súlyosabb minősítését öt körülmény is megállapíthatóvá teszi, akkor ez a terhelt szökésének, elrejtőzésének veszélyét oly mértékben alapozza meg, hogy azzal szemben a terhelt kedvező személyi körülményeire hivatkozás súlytalan, s az előzetes letartóztatásnál enyhébb kényszerintézkedés elrendelése szóba sem kerülhet.

II. A bűnisméltés veszélyét – mint további előzetes letartóztatási okot – megalapozza az a tény, hogy a terhelt közel másfél éven át követték el a törvényi egységbe foglalható ölési cselekményeiket, valamint azokat a sorozat-bűncselekmények megállapítására alkalmas további cselekvéseiket, amelyeknek a bűnüldöző hatóság vetett véget [Be. 129. § (2) bek. b) pont, d) pont; Be. 132. § (2) bek.; 1978. évi IV. tv. 166. § (1) bek., (2) bek. a), c), f), g) és i) pont]. (Kúria Bkf.III.1.517/2012.)

2014.B.3.

Rágalmazás nem állapítható meg jogellenesség hiánya miatt a becsület csorbítására egyébként alkalmas tényállítás kapcsán, ha a tényközlés peres, vagy más, jogilag szabályozott hatósági eljárásban, az arra előírt eljárás rendjében, az eljárás tényét képező ügy érdemével összefüggően – mint feljelentési, bejelentési jogosultság vagy tanúzási kötelezettség teljesítése által – valósul meg [1978. évi IV. tv. 10. § (2) bek., 179. § (1) bek., (2) bek. b) pont]. (Kúria Bfv.III.183/2013.)

2014.B.4.

I. Bírák relatív okból történő kizárását – egyéb körülmény hiányában – nem alapozza meg az a tény, hogy az okot bejelentő vádlott ügyében eljárni hivatott bíróság büntető ügyszakos bírái a vádlott által korábban – egy másik ügy kapcsán – benyújtott perújítási indítványait elutasították, valamint az sem, hogy egyéb beadványait és kérelmeit elbírálták.

II. Azt a törvényi feltételt, miszerint az ügy elfogulatlan megítélése valamely bírótól nem várható, csak az adott konkrét ügy valóságos tényei alapján lehet megállapítani, s csak olyan feltárt adatok alapján, amelyek a bíró pártatlansága iránt ésszerű (megalapozott) kételyt ébresztetni alkalmasak [Be. 21. § (1) bek. e) pont]. (Kúria Bkk.III.50/2014.)

2014.B.5.

A rendelkezési jogkör gyakorlója dönt minden olyan kérdésben, amely a folyamatban levő büntetőeljárás sikerét, kimenetelét érintheti. Az előzetes letartóztatásban lévő terhelt sajtóban, illetve elektronikus hírközlési hálózat útján történő közzététellel megvalósuló

nyilatkozattételéhez a hozzájárulást a vádirat benyújtásáig az ügyész, ezt követően pedig az eljárást folytató bíróság (perbíróság) adja meg, mert az ügyész, illetőleg az eljáró bíróság azok, akik a büntetés-végrehajtási jog szerint a rendelkezési jogkör gyakorló [1979. évi 11. tvr. 118/A. § (5) bek.; 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 237-257. §]. (Kúria Bkk.I.143/2014.)

2014.B.7.

I. Az elkövetőnek több jogosult szerzői (vagy ahhoz kapcsolódó) jogát sértő egy eljárásban elbírált részcselekményei, amennyiben az azokkal okozott vagyoni hátrányok összege a bűncselekményi értékhatárt meghaladja, összefoglalt bűncselekményként törvényi egységet alkotnak. A törvényi egységben értékelésre kerülnek azok a részcselekmények is, amelyek az általuk okozott vagyoni hátrány folytán önmagukban véve csak szabálysértésnek minősülnek [Btk. 385. § (1), (3), (4) bek.; Szabs.tv. 238/A. § (1) bek.].

II. A több jogosultat a szerzői jogukat többszörözéssel vagy a lehívásra hozzáférhetővé tétellel sértő, de a jövedelemszerzés célját még közvetve sem szolgáló részcselekmények törvényi egységként akkor nem büntethetők, ha azok összességében ötszázezer forintnál kisebb, de százezer forintot meghaladó vagyoni hátrányt okoznak [Btk. 385. § (5) bek., 459. § (6) bek. a) pont; Szabs.tv. 238/A. § (1) bek.]. (Kúria Bfv.I. 1.207/2013.)

2014.B.10.

I. A bűnpártolással halmazatban lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntette nem állapítható meg, ha a büntetőeljárás sikerének meghiúsítására törekedve a bűnpártoló az alapbűncselekmény eszközéül szolgáló lőfegyvert és lőszert a tartós birtoklás szándéka nélkül veszi magához, és amint azt teheti, a birtoklásával felhagy.

II. Ha azonban a lőfegyver és lőszer bűnpártolást megvalósító megszerzését annak tartós birtoklása követi – függetlenül attól, hogy az erre vonatkozó szándék a megszerzéskor már fennállt vagy azután ébredt – a lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés – a tartás elkövetési magatartással – a bűnpártolással valóságos anyagi halmazatként valósul meg [1978. évi IV. tv. 244. § (1) bek. b) pont, 263/A. § (1) bek. a) pont]. (Kúria Bhar.I. 282/2014.)

2014.B.11.

Amennyiben a terhelt javára szóló indítvány alapján elrendelt perújítás során a bíróság az alapügyben alkalmazottnál súlyosabb büntetést szab ki, a perújítás szabályai túlmenően a súlyosítási tilalmat is megszegi [Be. 415. § (3) bek.]. (Kúria Bfv.III. 1.133/2013.)

2014.B.13.

I. A zsarolás és az önbíráskodás büntettének elkövetési magatartásai azonosak, a két bűncselekmény az eltérő célzat alapján határozható el egymástól. A zsarolás célzata a jogtalan haszonszerzés, az önbíráskodásé pedig jogos vagy jogosnak vélt vagyoni igény érvényesítése [1978. évi IV. tv. 273. § (1) bek., 323. § (1) bek.].

II. Az önbíráskodás szempontjából jogos a jogosnak elismert és perben érvényesíthető igény, amelynek teljesítését az elkövető – kihagyva a törvényes utat – meg nem engedett módon maga kényszeríti ki, jogosnak vélt pedig az az igény, amelynek jogi megalapozottsága vitatott vagy objektíve nem, csupán az elkövető megítélése szerint áll fenn, illetőleg az az igény is, melynek önkéntes teljesítését a törvény nem tiltja ugyan, de annak érvényesítésének peres utat nem biztosít [1978. évi IV. tv. 273. § (1) bek.].

III. Zsarolás büntette valósul meg ezért, ha a terhelt az erőszakot, fenyegetést minden ténybeli

alapot nélkülöző módon, jogilag nem érvényesíthető követelés, egyértelműen jogtalan haszonszerzés érdekében fejt ki a sértettel szemben. Jogtalan a haszon akkor, ha a követelés alapjául szolgáló jogviszony teljesen hiányzik [1978. évi IV. tv. 323. § (1) bek.].

IV. A terhelt ismeretlen tartózkodási helyének felkutatását célzó elfogatóparancs kiadását követően a külföldi ismert helyen tartózkodó terhelt kiadása érdekében a nemzetközi bűnügyi jogsegély keretében kibocsátott elfogatóparancs a büntethetőség elévülését ismét félbeszakítja [1978. évi IV. tv. 35. §; 2001. évi XVIII. tv. 1. §; Nbj. 32. § (1) bek.].

V. Önbíráskodásról nem lehet szó, ha a terhelt nyilvánvalóan nem érvényesíthető követelést támaszt a törvényben megjelölt erőszakos magatartással a sértettel szemben [1978. évi IV. tv. 273. §, 323. §]. (Kúria Bfv.I.1.308/2013.)

2014.B.14.

I. A magánokirat-hamisítás vétségének és a hamis tanúzás büntetének alaki halmazata látszólagos, ha a tanúként kihallgatott személy a hamis tanúzást a büntetőügyben a hamis magánokirat szolgáltatásával valósítja meg. Ez esetben csak a hamis tanúzás büntetének megállapítása indokolt [1978. évi IV. tv. 276. §, 238. § (2) bek. c) pont, 12. § (1) bek.].

II. A hamis tanúzás büntette miatt azonban az ügy terheltje nem büntethető. E büntethetőséget kizáró ok akkor is megilleti, ha a hamis magánokirat szolgáltatásakor formálisan még nincs terhelti pozícióban, mert a szabad védekezés joga már akkor is megilleti, ha a nyomozóhatóság az ügyben még tanúként hallgatja meg. A hamis tanúzás tekintetében fennálló büntethetőségi akadály miatt a büntetőjogi felelősség a magánokirat-hamisítás vétségében sem állapítható meg [1978. évi IV. tv. 238. § (3) bek.]. (Kúria Bfv.I.162/2014.)

2014.B.16.

I. A becsület csorbítására alkalmas tényállítás, nem pedig véleménynyilvánítás – s ezért rágalmazást valósít meg – valamely közszereplőről (polgármesterről) a tevékenységét ismertető kiadványban „Fatolvajlások” címszó alatt annak állítása, hogy nevezett másokat megrövidített vagy dolgokat tulajdonított el. Ugyanígy tényállítás a közszereplő tevékenységével összefüggő olyan tartalmú közlés is, mely szerint „el nem végzett munkáért idegenek vettek fel összegeket”.

E kijelentések ugyanis olyan tényállítások, amelyek valóságuk esetén büntető- vagy szabálysértési eljárás megindításának alapjául szolgálhatnak a sértett ellen. E tényállítások meghaladják a véleménynyilvánítás szabadságának határát, s a nagy nyilvánosság előtt elkövetett rágalmazás bűncselekményének megállapítására adhatnak alapot [1978. évi IV. tv. 179. § (1) és (2) bek. b) pont].

II. A helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választási eljárásáról szóló törvény szerint a választási kampány a választási program ismertetését, jelölt listát, jelölő szervezet népszerűsítését, választási gyűlés szervezését, plakát elhelyezését, önkéntesek igénybevitelét foglalja magában. A rivális fél lejáratására törekvés mind a választási jogszabályok, mind a büntető jogszabályok alkalmazása szempontjából joggal való visszaélés, mint ilyen tilalmazott, ezért megalapozhatja a rágalmazás vétségének aljas indokból elkövettkénti minősítését [1978. évi IV. tv. 179. § (2) bek. a) pont; 1997. évi C. tv. 149. § o) pont].

III. Ha az ügyészség a hivatalos személy sérelmére, hivatalos eljárás alatt, illetve emiatt, vagy hatóság sérelmére hivatali működésével összefüggésben elkövetett becsületsértés és rágalmazás – mint közvadra üldözendő bűncselekmények – miatt, a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem jár el, akkor nem magánvádas eljárás lefolytatásának, hanem

pótmagánvádas eljárásra áttérésnek van helye [Be. 52. § (4) bek., 501. § (4) bek.]. (Kúria Bfv.I.1.222/2013.)

2014.B.17.

A törvényes vád fogalmát a büntetőeljárás törvény határozza meg. Rendelkezése olyan eljárási szabály, amely a vád minimális alaki és tartalmi feltételeit állapítja meg. Ezek megvalósulnak, tehát a vád törvényes, ha az alaki legitimációval rendelkező vádló a bírósághoz benyújtott indítványában meghatározott személy büntető törvénybe ütköző konkrét cselekménye miatt a büntető eljárás lefolytatását kezdeményezi. A vád törvényességét nem érinti, hogy a nyomozás szabályait betartották-e, és az sem, hogy a vád törvényesen beszerzett és ellenőrzött bizonyítékon alapszik-e.

A vád anyagi jogi megalapozottsága a vád törvényessége szempontjából közömbös. A vád törvényessége a vádnak az a képessége, amelynek folytán alkalmas a bírósági eljárás megindítására [Be. 2. § (2) bek., 373. § (1) bek. I.c), 416. § (1) bek. c) pont]. (Kúria Bfv.II.1.208/2013.)

2014.B.18.

I. A tárgyalás előkészítésének szakaszában meg kell szüntetni a büntető eljárást ha – az egyébként törvényes – vádindítvány tényállásából az állapítható meg, hogy a vád tárgyává tett cselekmény nem bűncselekmény [Be. 267. § (1) bek. a) pont].

II. A büntető eljárásnak ebben a szakaszában csak akkor hozható ilyen döntés, ha a bizonyítékok értékelése nélkül megállapítható, hogy a vád tárgyává tett cselekmény nem ütközik egyetlen különös részi tényállásba sem [Be. 267. § (1) bek. a) pont].

III. A büntető anyagi jog szabályainak sérelme nélkül, a törvénynek megfelelő az eljárást – tárgyalás előkészítésének szakaszában – megszüntető határozat, ha a vád tárgyává tett cselekményből megállapítható, miszerint a lopás tényállásszerűségéhez megkívánt eltulajdonítási célzat azért hiányzik, mert a terhelt szerződéssel kikötött vételi jogát gyakorolta [1978. évi IV. tv. 316. § (1) bek., (5) bek. a) pont; Be. 6. § (3) bek. a) pont]. (Kúria Bfv.I.1.484/2013.)

2014.B.19.

I. Ha a büntető eljárás törvényt módosító törvény a hatályba lépés részletes szabályait nem tartalmazza, a módosító rendelkezések hatályba lépésével összefüggő átmeneti kérdésekre a büntető eljárás törvény hatályba lépésére vonatkozó szabályok irányadók [Be. 605. § (3) bek.].

II. A nem katonai bűncselekmény miatt rendőrrel szemben 2014. január 1. napja előtt benyújtott vádirat alapján az ügy elbírálására ezen időpontot követően is a vádirat benyújtásakor irányadó hatásköri és illetékességi szabályok vonatkoznak. Eszerint az ügy elbírálására továbbra sem a katonai bíróság az illetékes [Be. 15. §, 20. § (2) bek. c) pont, 470. § (1) bek. a) pont; 2014. évi CLXXVI. törvénnyel módosított 470. § (1) bek. c) pont, 605. § (3) bek.]. (Kúria Bkk.I.386/2014.)

2014.B.21.

I. Az elévülés figyelmen kívül hagyásával meghozott érdemi ügydöntő határozat meghozatala anyagi jogi, míg az elévülés téves megállapítása eljárásjogi szabálysértés [1978. évi IV. tv. 35.

§; Be. 373. § (1) bek. II/e) pont].

II. Az eljárás felfüggesztésének tartama főszabályként az elévülés határidejébe nem számít be [1978. évi IV. tv. 35. § (2) bek.]. (Kúria Bfv. II. 92/2014.)

2014.B.23.

I. Erőszakos magatartásnak minősül a kerékpárnak célzottan más személyre irányított eldobása [1978. évi IV. tv. 270. § (5) bek.].

II. Közterületen tanúsított bármely, a közelben tartózkodó személyek által észlelhető erőszakos magatartás alkalmas megbotránkozás (felháborodás, megütközés, megrökönyödés) vagy riadalom kiváltására. A garázdaság vétségének tényállásszerűségéhez megkívánt kihívó közösségellenesség azt jelenti, hogy a tanúsított magatartás a környezetre gyakorolt hatása révén közvetlenül és durván sérti vagy sértheti a közösség nyugalma. A garázda magatartást tanúsító elkövető felismeri, hogy cselekménye a közösség nyugalma felindulására alkalmas, ám tettét a közösségi érdek leplezetlen semmibe vételével hajtja végre. Az elkövető által kifejtett erőszakos magatartás esetleges belső, személyes indítéka a garázdaság megállapíthatóságát nem zárja ki, mert a közösségi érdekekkel történő nyílt szembeszegülés a személyes motívumból fakadó cselekményben is megjelenhet [1978. évi IV. tv. 271. § (1) bek.]. (Kúria Bfv. III. 102/2014.)

Büntető Elvi Döntések:

2014.B.2.

Pénzbüntetés végrehajthatóságának elévülésére az új törvény rendelkezései az irányadók abban az esetben, ha az elévülés 2010. május 1. napja után következik be [Btk. 6. § (2) bek.; 1978. évi IV. tv. (Btk.) 67. § (1) és (2) bek.; 2009. évi LXXX. tv. 22. §-a; 2012. évi CCXXIII. tv. 58. §; 2/2013. büntető jogegységi határozat]. (Fővárosi Ítéltábla 6.Kbkf.10.020/2013.)

2014.B.6.

Az ügyészi határozattal kiszabott rendbíróság meg nem fizetése esetén sem változtatható át elzárásra, ha a határozat nem tartalmazza azt a figyelmeztetést, hogy az átváltoztatás során – a törvényi keretek között – konkrétan milyen összeg helyett kell egy-egy napi elzárást számítani [Be. 69. § (1), (2) bek., 161. § (5), (6), (7) bek.; 4/2007. BKv]. (Balassagyarmati Törvényszék 3.Bnyf.198/2013.)

2014.B.8.

I. Az állatkínzás büntette passzív magatartással, az állat életfeltételeiről való gondoskodás elmulasztásával is elkövethető [Btk. 244. § (1) bek. a) pont, (2) bek. a)–b) pont; 1998. évi XXVII. tv. 4. § (1) bek.].

II. Határozott tartamú szabadságvesztés esetében a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének legkorábbi, törvény erejénél fogva kötelező időpontjára vonatkozó rendelkezés az „elbírálás” fogalmába tartozik, a vonatkozó jogszabályi rendelkezés megváltozása ezért alapot ad az új Btk. alkalmazására [Btk. 2. §, 4/2013. (X. 14.) BK vélemény]. (Zalaegerszegi Törvényszék Bf.158/2013.)

2014.B.9.

A terhelt érdekében letett óvadékot a büntetőeljárás befejeződése előtt a letevőnek vissza kell adni akkor is, ha a terhelt előzetes letartóztatását az ellene folyó másik büntetőeljárásban rendelték el [Be. 148. § (2), (4) bek.]. (Balassagyarmati Törvényszék 3.Bpkf.38/2014.)

2014.B.12.

I. Még végre nem hajtott közérdekű munka vagy annak hátralevő része szabadságvesztésre átváltoztatására a közérdekű munkára ítélet után elkövetett bűncselekmény miatti végrehajtandó szabadságvesztésre ítélet miatt nincs lehetőség, ha a közérdekű munkát az 1978. évi IV. törvény rendelkezéseinek alkalmazásával szabták ki [Btk. 49. §; Bv.tvr. 11/B. § (1) bek.].

II. A Btk. 49. §-ának 2013. július 1. napjától hatályos új rendelkezése olyan végrehajtási szabály, amely a Btk. 2. §-ának alkalmazhatósága szempontjából figyelmen kívül marad (Btk. 2. §). (Kaposvári Törvényszék 2.Bkf.642/2013.)

2014.B.15.

A jogosulatlan pénzügyi tevékenység büntette és az üzletszerűen elkövetett uzsorabűncselekmény alaki halmazata csupán látszólatos [1978. évi IV. tv. 298/D. § és 330/A. §; 2012. évi C. tv. 408. § és 381. § (2) bek.]. (Debreceni Ítéltábla Bhar. II. 780/2012.)

2014.B.20.

I. Az uniós szabályozással szemben a hazai jog nem ír elő műszaki paramétereket a titkosszolgálati eszközök tekintetében, de alkalmatlanságuk esetén ezek az eszközök nem lehetnek az elkövetési tárgyai a haditechnikai termékkel visszaélés büntettének [1978. évi IV. tv. 263/B. §; 16/2004. (II. 06.) Korm. rend. 1. sz. melléklet XXVI. Fejezet].

II. A bűncselekmény tényállási elemei meglétének a vizsgálata meg kell, hogy előzze a társadalomra veszélyesség vizsgálatát [1978. évi IV. tv. 10. §]. (Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.15/2013.)

2014.B.22.

Nincs helye rendbírság kiszabásának a tanúval szemben amiatt, mert az írásbeli tanúvallomását – amelynek megtételét számára a bíróság engedélyezte – a megadott határidőben nem nyújtja be.

Az írásbeli vallomástétel nem teljesítése nem tekinthető a tanúvallomás tétel jogosulatlan megtagadásának, ezért emiatt a tanúval szemben kényszerintézkedés, illetőleg tárgyalási szakban büntetőjogi következmény nem alkalmazható [Be. 85. § (5) bek., 93. §; Btk. 277. §]. (Balassagyarmati Törvényszék 3.Bpkf.150/2014.)

2. A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések

2014. évben a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium Közigazgatási Szakága 40 elvi határozatot és 5 elvi bírósági döntést tett közzé. A Munkaügyi Szakág részéről 26 elvi határozat, és 6 elvi bírósági döntés került közzétételre.

Az elvi határozatok és az elvi döntések lényege, a közzététel sorrendjében:

Közigazgatási Elvi Határozatok:

1/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Nem sérti az uniós/közösségi jogba ütközően kivetett adó visszatérítésének elvét az, ha a tagállam azzal az indokkal tagadja meg az áfa egy részének a visszatérítését, hogy azt fedezte az adóalanynak nyújtott támogatás, feltéve, hogy az adólevonás megtagadásához kapcsolódó gazdasági terhet teljes mértékben semlegesítették [1992. évi LXXIV. tv. 38. § (1) bek.; 2003. évi XCII. tv. 124/C. §, 124/D. § (5) bek.].

2/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Távollevők között kötött szerződés az ajánlattevőhöz az elfogadó nyilatkozat megérkezésekor jön létre azzal, hogy a vevő a megrendelését az online webshopon keresztül az ajánlattevőnek elküldi és az oda megérkezik [1959. évi IV. tv. 205. § (1) bek., 205. § (2) bek.; 17/1999. Korm. 1. § (1) bek., 2. § (1) bek.].

3/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Nem mesterségesen keltett szabadidős tevékenység zaja is értékelhető veszélyes mértékű zajként, amely a vendéglátó üzlet nyitva tartásának korlátozásához vezethet [2005. évi CLXIV. tv. 6. § (5) bek.; 284/2007.(X.29.) Korm.r. 2. §, 10. §].

4/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Az önkormányzati rendelet mindig a hatályos jogszabályoknak kell megfeleljen. A már nem hatályos felhatalmazáson, illetve nem hatályos jogszabályi környezetben az önkormányzati rendelet jogellenes [1995. évi LIII. tv. 48. §; 306/2010.(XII.23.) Korm.r. 3. Mell., 9. Mell.; 50/2008. EK.r. 33. Cikk].

6/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Az állami kezesség beválthatósága az 50% tulajdoni hányadra vonatkozó követelmény esetén [1992. évi XXXIII. tv. 78/A. §; 12/2001. (I. 31.) Korm. rend. 13. §, 1. §; 1996. évi CXII. tv. 11. §; 110/2006. (V. 5.) Korm. rend. 1. §; 2003. évi XCII. tv. 117. §].

7/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Jogszerűen csak az a személy kaphat útlevelet, aki más előírt adatok mellett magyar állampolgárságát megfelelő módon igazolta. A tévesen kiadott úti okmány jöhizemű

jogszerzés esetén is visszavonható [2004. évi CXL. tv. 6. § (2) bek., 114. § (1), (3) bek.; 1998. évi XII. tv. 5. § (1) bek.; 101/1998. (V. 22.) Korm. rend. 18. § (1) bek.; 1993. évi LV. tv. 10. §, 11. § (2) bek.].

8/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A jegyzőt az eljárásból csak indokolt esetben valódi összeférhetetlenség esetén kell kizárni. Ha az önkormányzat az adott ügyben nem ügyfél, a jegyző ellenérdekűsége fel sem merülhet [2004. évi CXL. tv. 42. § (5) bek.; 210/2009. (IX. 29.) Korm. rend. 27. § (2) bek.].

9/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A dohánytermék árát az adójegyen kell feltüntetni, ezen túlmenően további árkiírás nem követelhető meg (1997. évi CLV. tv. 14. §; 2003. évi CXXVII. tv. 98. §)

10/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A kiegyensúlyozatlan tájékoztatás nem egyes kiragadott tényállítások valósága vagy valótlansága alapján ítélt meg, hanem a műsor egészét jellemző egyoldalú – és a műsorfolyamban nem korrigált – véleménynyilvánításból ered, amelynek következményeként a demokratikus közvélemény tájékozódáshoz való joga sérül. Vállalkozások közti jogvita közérdeklődésre számot tarthat, de kiegyensúlyozatlanság csak akkor állapítható meg, ha ez egyben közéleti jellegű is [2010. évi CLXXXV. tv. 12. § ; 2010. évi CIV. tv. 13. §].

11/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Vámügyben elsődlegesen nem a közigazgatási és hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. tv., hanem a közösségi és nemzeti vámjogi szabályok az irányadók. A vámhatóságok a vámárú-nyilatkozat utólagos ellenőrzése után meghozhatják a szükséges intézkedéseket „a helyzet rendezésére” [2913/92/EGK rendelet 78. cikk, 243-246. cikkei, 71. cikk, 12. cikk a) pont; 2658/87/EGK tanácsi rendelet; C-468/03.]

12/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A közös tulajdonban lévő ingatlanok elidegenítése nem a közös hasznosítás fogalmkörébe tartozik. A foglalom nem azonos a kártérítéssel, ezért főszabály szerint nem adómentes [1992. évi LXXIV. tv. 4. § (2) bek.; 1995. évi CXVII. tv. 1. Mell. 6.1. pont].

13/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A kormányhivatal ismételt törvényességi felhívást bocsáthat ki önkormányzati rendelkezés törvényellenességének megszüntetésére, ha a korábbi felhívás nem vezetett eredményre, s e felhívást követően a kormányhivatal nem kezdeményezte a Kúria normakontroll eljárását. - Az önkormányzat a helyi építési szabályzat megalkotása során a véleményeztetési eljárás szabályait köteles betartani. Az utólagos véleményezés nem teszi az eljárást visszamenőlegesen törvényessé [2011. évi CLXXXIX. tv. 134. § (2) bek., 136. § (2) bek.; 1997. évi LXXVIII. tv. 9. §].

14/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Az adóhatóságnak kell bizonyítania azon objektív körülmények fennállását, amelyek alapján az a következtetés vonható le, hogy az adóalany tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy a levonási jogának megalapozására felhozott ügylettel a szolgáltató által elkövetett adócsalásban vesz részt. [1992. évi LXXIV. tv. 44. § (5) bek.].

15/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A nemesfémtermékek forgalmazására irányuló kereskedelmi tevékenység csak kereskedelmi hatósági engedéllyel folytatható. A fémjelzési kötelezettség akkor írható elő, ha az ez alóli mentességet a hatóság kizárta [145/2004.(IV.29.) Korm.r. 3. § (1), (2) bek., 7. § (1) bek., 5. § h) pont, 12. § (6) bek.; 74/2004.(IV.29.) GKM r. 34. §, 35. § (2) bek.; 764/2008. EK r. 1. Cikk (12) bek.].

16/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A támogatási előleg igénylési díja a támogatás felhasználásának elszámolásakor kifizetett támogatási díjnak minősül [91/2009. (IV. 22.) Korm.r. 4. § (5) bek.].

17/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Az ügyfélfogalom és a közvetlen érintettség értelmezése hatósági nyilvántartási ügyben [2004. évi CXL. tv. 15. §].

18/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Egy vállalkozás csak akkor veszíti el a kis- és középvállalkozás minősítést, ha két egymást követő beszámolási időszakban túllépi a törvényben meghatározott határértékeket [1996. évi LXXXI. tv. 7. § (1) bek.; 2004. évi XXXIV., tv. 3. § (1), (2) bek., 4. §, 5. § (3) bek.].

19/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Amennyiben a telekadóról szóló önkormányzati rendelet figyelemmel van a helyi sajátosságokra, az önkormányzat gazdálkodási érdekeire és az adózó adóztatott vagyonához igazított teljesítő képességére, úgy önmagában attól a tényről, hogy egy adózót a tulajdonolt ingatlan-vagyonának méreteire tekintettel magas összegű telekadó-fizetési kötelezettség terheli, a szabályozás nem válik törvénytörővé [1990. évi C. tv. 6. §, 17. §, 21. §, 22. §].

20/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Ha az ingatlan-nyilvántartásba végrehajtási jog van bejegyezve, a bejegyzés ranghelyét követő időpontban adásvétellel szerzett tulajdonjog feltételes. Az ingatlanügyi hatóság az árverési vevő tulajdonjogát a feltétel teljesülésének elmaradása miatt minden más eljárás megkívánása nélkül saját hatáskörben köteles bejegyezni [1994. évi LIII. tv. 138. § (6) bek.; 1997. évi CXLI. tv. 3. § (3) bek., 49. § (1) bek.].

21/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Kisajátítási többletkártalanítási igény megítélésénél összehasonlító adatként kisajátítást helyettesítő adásvétel adata akkor vehető figyelembe, ha nincs szabad piaci forgalmi értékadat. Ennek az értéknek a korrekciójára csak indokolt esetben kerülhet sor. Önmagában az a tény, hogy az értékadat kisajátítást helyettesítő adásvételből származik, nem indokolja az ár emelését [1976. évi 24. tvr. 5. §, 1. §; 1959. évi IV. tv. 177. § (1) bek.; 1952. évi III. Tv. 206. § (1) bek., 177. § (1), 221. § (1) bek.].

22/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Nem írható ki népszavazás abban a kérdésben, hogy: "Egyetért Ön azzal, hogy a demokrácia alapelveinek megfelelően a magyar állampolgárok népszavazással bármiről dönthessenek?" - A népszuverenitás és a hatalommegosztás elvének értelmezése országos népszavazási kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív hitelesítésének megtagadása elleni kifogás elbírálása kapcsán [2011. CDXXV. tv. B. Cikk., C. évi Cikk., R. Cikk. (1), (2) bek., I. Cikk., XV. Cikk. (1) bek., 1. Cikk. (1), (2) bek., 4. Cikk. (1) bek., 8. Cikk. (1), (2) (3) bek.].

23/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Az állami kezességvállalás beváltása során az adóhatóság jogosult vizsgálni a Hpt., a Ptk. hitelezőre vonatkozó rendelkezéseinek betartását, így a Ptk. 273. § és 276. § rendelkezéseit. Indokolatlanul késedelmesen teljesített azonnali hatályú felmondás folytán a követelés behajthatatlanná válása miatt a kezes szabadul [1959. évi IV. tv. 276. § (2) bek.; 1996. évi CXII. tv. 78. § (1), (4) bek.; 2003. évi XCII. tv. 117. § (1), (3) bek.].

24/2014. számú közigazgatási elvi határozat

I. Az adózó döntéseitől függő, be nem következett körülmények jogszerűsége kérdésében nem lehet megalapozott adóhatósági döntést hozni, és azt nem lehet a bíróság által érdemben felülvizsgálni

II. Meghiúsult ügylet utáni foglaló és előleg hatása az adózás előtti eredményre

III. Foglaló, előleg és kötbér áfa helyzete

[2007. évi CXXVII. tv. 2. §, 59. §, 132. §, 77. §, 78. §; 2000. évi C. tv. 29. §, 15. §, 46. §, 81. §; 1959. évi IV. tv. 319. §, 243. §.].

25/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A nemzeti szabályozás túllép az adócsalás megelőzésére irányuló cél eléréséhez szükséges mértéken, ha az adózót pusztán a kiléptetési határidők túllépése miatt fosztja meg az adómentességtől. [1992. évi LXXIV. tv. 11. § (1) bek.; 2007. évi CXXVII. tv. 98. § (1), (5) bek.; 2003. évi XCII. tv. 49. §, 115. § (4) bek., 124/C. §; 112/2006. EK r. 146. Cikk (1) bek., 131. Cikk.]

26/2014. számú közigazgatási elvi határozat

I. Az ingatlan nagyvízi mederben való elhelyezkedése tényének (mint jogi jellegnek) az ingatlan-nyilvántartásban történő feltüntetése iránt eljáró igazgatási szolgáltatási díjat a vízügyi hatóság előtti eljárás kezdeményezője (jelen esetben a vízügyi igazgatóság) köteles megfizetni.

II. Állami feladat ellátása vagy hatásköri gyakorlása nem teremt az adott szervnek személyes díjmentességet

[1952. évi III. tv. 339. §; 1996. évi LXXXV. tv. 32/B. §, 32/E. §; 1997. évi CXLI. tv. 17. §, 27. §].

28/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Az intézkedéskor és az előállításkor úgynevezett Rk. lapot kell kiállítani. Az előállítás feltételeit igazolni kell. Igazoltatásra általában nem elegendő indok a közbiztonsági ellenőrzés [1994. évi XXXIV. tv. 29.§, 33. §)].

29/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Törvénytörtő az az önkormányzati rendelet, mely a mezőgazdasági haszonállatok tartását korlátozza, illetve a kedvtelésből tartott állatokat más jogszabállyal ellentétesen, a fogalmakat is eltérő tartalommal szabályozza [1998. évi XXVIII. tv. 49. § (6) bek.; 2008. évi XLVI. tv. 6. § (6) bek.; 2010. évi CXXX. tv. 2. § (1) bek., 3. §; 61/2009. IRM r. 51. §; 41/2010. Korm.r. 1. §].

30/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A tagállami bíróság maga is vizsgálhatja az Európai Unió jogának érvényességét anélkül, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kellene kezdeményeznie az Európai Unió Bíróságánál. Megfelel az arányosság elvének az a represszív jellegű EK rendeletben szabályozott szankció, amely kizárja a támogatásból a visszaélészerű magatartást tanúsító ügyfelet [2007. évi XVII. tv. 55. § (10) bek.; 61/2011. EK r. 4. Cikk].

32/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Az ún. Különadó törvény Alkotmánybíróság általi megsemmisítésére, az alkalmazási tilalom kimondása a bíróságokra kötelező. Anyagi jogi alap hiányában a közigazgatási határozatot hatályon kívül kell helyezni. [III/01499/2013. AB hat., 2010. évi XC. tv. és annak módosításáról szóló 201. évi XLVI. tv. 10. §].

33/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Egységes területalapú támogatás iránti kérelmet az a mezőgazdasági termelő nyújthat be, aki a támogatás alapjául szolgáló terület vonatkozásában jogszerű földhasználónak minősül. [25/2011. (IV. 17.) VM r. 3. § (2) bek.; 22/2011. (III. 25.) VM R. 1. § 8. p.; 73/2009. EK tanácsi rendelet 35. cikk (1) bek., 124. cikk (2) bek.].

34/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Önellenőrzéssel csak az adóalapot és adó összegét lehet korrigálni, az adóelőleg összegét nem. [2003. évi XCII. tv. 43. §, 49. §, 51. §].

35/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Az általános forgalmi adóról szóló törvény csak a távhőszolgáltatás tekintetében állapít meg kisebb mértékű, kedvezményes adókulcsot. A távhőszolgáltatás fogalmát a 2005. évi XVIII.

törvény határozza meg. [2007. évi CXXVII. tv. 82. §; 2005. évi XVIII. tv. 3. §, 1. § (4) bek.; 1952. évi III. tv. 4. § (1) bek., 275. §, 206. §, 221. §; 2003. évi XCII. tv. 72. §, 143. §].

36/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Önkormányzat által magasabb vezetői állás betöltésére kiírt pályázat esetén a pályázati feltételek betartása a kormányhivatal törvényességi felügyeleti vizsgálatának tárgya lehet. Az önkormányzat kiszámítható működésének alapját képezi, hogy a képviselő-testület a maga által meghatározott feltételeket tartsa meg. [2011. évi CLXXXIX. tv. 132. § (3), (4), (5) bek.; 1992. évi XXXIII. tv. 20/A. §, 20/B. §]

37/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Művelési ág változás átvezetése iránti kérelem nem tagadható meg arra való hivatkozással, hogy az a jogi személy termőföldszerzési tilalma alá esik, mert művelési ágváltozás átvezetése nem jár tulajdonjogszerzéssel, a kérelmező az ingatlanon tulajdonjogát már korábban megszerezte. [1994. évi LV. tv. 6. § (1) bek.; 2007. évi CXXIX. tv. 6. § (1), (2) bek.; 1997. évi CXLI. tv. 23. § (2) bek., 28. § (4) bek.]

39/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Az ellenőrzési határidőt meghosszabbító végzés közlésének késedelme nem eredményez automatikusan érdemi jogsértést. Ha a hitelező zálogjoggal biztosított lejárt követelés alapján szerez tulajdonjogot, a fordított áfa adózás szabályai az irányadók [2003. évi XCII. tv. 92. §; 2007. évi CXXVII. tv. 9. §, 10. §, 142. §].

40/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Zálogjogosulti követelés végrehajtása érdekében kért végrehajtási jog bejegyzését a jelzálogjog rangsorában kell elintézni attól függetlenül, hogy ki az ingatlan tulajdonosa [109/1999.(XII. 29.) FVM r. 21. § (3) bek.].

41/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A származási ország szerinti diszkriminatív árképzés – amelynek része az árrés kialakítása – tisztességtelen forgalmazási magatartásnak minősül és termékpálya-felügyeleti bírság kiszabását vonja maga után [2009. évi CXV. tv. 3. § (1), (2) bek.; 1952. évi III. tv. 221. § (1) bek.].

42/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A vízgazdálkodásról szóló törvényben kapott felhatalmazás alapján az önkormányzat köteles rendeletet alkotni a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésének szabályairól, amennyiben az adott településen található szennyvízbekötéssel nem rendelkező ingatlanok [1995. évi LVII. tv. 4. § (2) bek., 44/C. § (1), (2) bek., 44/F. § (1) bek., 45. § (6) bek.; 2011. évi CLXI. tv. 45. § (3) bek., 59. §].

43/2014. számú közigazgatási elvi határozat

A fordított adózás szabályainak alkalmazhatósága, illetve annak kizártsága építési teleknek minősülő ingatlan értékesítése és telekfeltöltési munkák esetén [2007. évi CXXVII. tv. 142. § (1) bek.; 2003. évi XCII. tv. 165. § (3) bek., 171. § (1) bek.].

44/2014. számú közigazgatási elvi határozat

Támogatási kérelem forráshiány miatti elutasítása nem azonos azzal, ha a kérelmező által elért alacsony pontszám miatt utasítják el a kérelmet. Ez utóbbi esetben fellebbezésnek van helye [2007. évi XVII. tv. 32. § (1) bek., 38. § (7) bek., 56. § (1) bek.].

Közigazgatási Elvi Döntések:

5/2014. számú közigazgatási elvi döntés

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértéséért az a vállalkozás felel, amelynek a kereskedelmi gyakorlattal érintett áru értékesítése, eladásának ösztönzése közvetlenül érdekében áll [2008. évi XLVII. tv. 6. § (1) bek., 3. § (1) bek., 9. § (1) bek.].

27/2014. számú közigazgatási elvi döntés

I. Az alapító szerződésből eredő jogot a nemzeti jogszabályok nem írhatják felül, az ilyen – közösségi jogszabállyal ellentétes – nemzeti jogszabály nem alkalmazható .

II. A jármű üzemeltetője nem csupán az ellenőrzés során jogosult a Kkt. 25/B. § (2) és (4) bekezdéseiben meghatározott feltételek valamelyikének fennállását okirattal igazolni, hanem erre az alperes határozatának meghozataláig is lehetőségük van.
[1988. évi I. tv. 25/B. § (1), (2), (4), (5) bek., EUMSZ 45. cikk.]

31/2014. számú közigazgatási elvi döntés

Lakóház illetékjogi fogalmának meghatározása [1990. évi XCIII. tv. 26. § (1) bek. a) pont, (2) bek., 102. § (1) bek.]

38/2014. számú közigazgatási elvi döntés

A kiskorúak védelme során abból kell kiindulni, hogy nem a felnőttek szintjén értékelik a látottakat, vagyis mindig a védendő korosztály kialakulóban lévő értékrendjét kell alapul venni [1996. évi I. tv. 5/B. § (3) bek., 5/C. § (2) bek., 5/A. § (2) bek.]

45/2014. számú közigazgatási elvi döntés

A természetvédelmi oltalom alatt álló területek tekintetében a természetvédelmi kezelésért felelős szerv rendelkezik hatáskörrel [1995. évi XCIII. tv. 1. §, 4. §, 5. §; 1993. évi II. tv. 12/C. § (5) bek.].

Munkaügyi Elvi Határozatok:

1/2014. számú munkaügyi elvi határozat

A fokozott ellenőrzés, azaz az összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység szervezetségi szintje és kiterjedése alapján dönthető el az akció szolgálati pótlékra való jogosultság [1996. évi XLIII. törvény 254. § (2) bek. b) pont; 140/1996.(VIII.31.) Korm. rend. 57. §; 62/2007.(XII.23.) IRM rendelet 39. § (2) bek.; 30/2011.(IX.22.) BM rend. 26. § (2) bek.].

4/2014. számú munkaügyi elvi határozat

A közalkalmazott kedvezményes jubileumi jutalomra való jogosultságának egyik konjunktív feltétele a nyugdíjasnak minősülés, a törvény erre vonatkozó szabálya kogens, a nyugdíjasnak minősülés feltételei fennállása tekintetében méltányos értelmezésnek nincs helye [Kjt. 78. § (4) bekezdés, 37/B. § (1) és (3) bekezdés]

5/2014. számú munkaügyi elvi határozat

Amennyiben a felperes a közalkalmazotti jogviszonya jogellenes megszüntetésének megállapítását és a jogellenesség jogkövetkezményeit arra alapítva terjeszti elő, hogy a kinevezése határozott időre vonatkozó része semmis és ezért a jogviszonya a határozott idő elteltével jogellenesen szűnt meg, nem mellőzhető a keresetindítási határidő betartásának vizsgálata. Amennyiben ugyanis a jogviszony határozott időre jogszerűen nem jöhetett létre, a jogviszony felszámolása a határozott idő elteltére hivatkozva a munkáltató intézkedésének minősül [1992. évi XXII. törvény 202. § (1) bekezdés b) pont].

6/2014. számú munkaügyi elvi határozat

A munkajogi jogutódlás vizsgálatánál az átadott szolgáltató tevékenység jellegét, ezen belül a jelentős eszközök és személyzet igénybevételének szükségességét is értékelni kell [1992. évi XXII. tv. - régi Mt. - 85. § (1) bek. b) pont].

7/2014. számú munkaügyi elvi határozat

I. Amikor a 40 év szolgálati idővel igénybe vehető öregségi teljes nyugdíj feltételével rendelkező közalkalmazott nő a jogviszonyának megszüntetését kéri, kérelme nem keletkeztet felmentési kötelezettséget a munkáltató számára, a Kjt. 30. § (1) bekezdés f) pontja szerinti felmentési ok a munkáltató számára csupán lehetőség.
II. A kedvezményes jubileumi jutalomra jogosultság feltétele – a legalább 35 év közalkalmazotti jogviszonnyal való rendelkezés mellett – az, hogy a közalkalmazott a közalkalmazotti jogviszony megszűnése napján nyugdíjasnak minősüljön [Kjt. 78. § (4) bek., 37/B. § (1)-(3) bek.]

8/2014. számú munkaügyi elvi határozat

Nem felel meg a törvénynek, ha a munkáltató az azonos munkakörben foglalkoztatott munkavállalóknál – az elvégzett munka természetében, minőségében, mennyiségében, a munkakörülményekben, erőfeszítésben, felelősségben fennálló azonosság mellett – eltérő bérezést alkalmaz [1992. évi XXII. tv. - régi Mt. - 142/A. §].

9/2014. számú munkaügyi elvi határozat

A Hszt. rendelkezései alapvetően a hivatásos állomány tagjainak szolgálati viszonyára terjednek ki, a nyugállományban helyezettekre csak a rájuk vonatkozó mértékben kell alkalmazni [1996. évi XLIII. törvény 79. § (2) bek.].

16/2014. számú munkaügyi elvi határozat

Az egészségkárosító kockázat fennállásának megállapítása olyan szakkérdés, amit csak szakértői bizonyítás alapján lehet eldönteni (1992. évi XXIII. tv. 47. §, 1993. évi XCIII. tv. 24. §, 27/1995.(VII.25.) NM rendelet 7. §.). A közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos költségek megtérítésének feltétele, hogy a köztisztviselő igazolja azt, hogy az általa érvényesíteni akart költség ténylegesen felmerült és az milyen mértékű volt 1992. évi XXII. tv. 153. § (1) bekezdés.

17/2014. számú munkaügyi elvi határozat

A fokozott ellenőrzésben való részvétel estén csak a tényállás kellő tisztázását követően lehet megalapozottan állást foglalni abban a kérdésben, hogy az - elnevezésétől függetlenül – pótlékra jogosító „akciónak” minősült-e (140/2006.(VIII.31.) Korm. rendelet 57. §).

12/2014. számú munkaügyi elvi határozat

Munkáltatói kötelezettség hiányában kizárólag a prémiumkiírás lehetőségének megfogalmazása alapján még a korábbi gyakorlat sem teremt jogalapot munkavállalói többletteljesítmény nélkül prémium követelésére. Önmagában nem valósít meg rendeltetésellenes joggyakorlást, ha az alapító tulajdonos a mérlegelési jogkörében eljárva akként dönt, hogy a munkavállaló részére nem tűz ki prémiumot. [1992. évi XXII. törvény. 3. § (1) bekezdés, 4. § (1) bekezdés]

13/2014. számú munkaügyi elvi határozat

A bíróság megsemmisíti a választás eredményét, ha az eljárási szabályok lényeges megsértését állapítja meg. Ez a rendelkezés nem értelmezhető akként, hogy az új Mt. 289. § (1) bekezdésében a kérelem benyújtására meghatározott öt napos határidőt valamennyi kérelem esetében a választás eredményének időpontjától kell számítani. Az új Mt. 249. § (1) bekezdése értelmében ugyanis olyan esetben is lehetőség van a bírósági út igénybevétele – megállapítás iránti kérelem előterjesztésével – amikor még nincs választási eredmény, vagy olyan eljárási szabályszegés történt, amely a választás eredményét nem befolyásolja [2012. évi I. tv. 249. § (2)].

11/2014. számú munkaügyi elvi határozat

Rendeltetésellenesen élt a munkáltató az indokolás nélküli felmentés jogával, ha bizonyított, hogy annak közlésével megvárta az indokolás nélküli felmentést lehetővé tevő jogszabály kihirdetését [1992. évi XXII. tv. 4. § (1) bek.; 2010. évi LVIII. tv. 8. § (1) bek.].

18/2014. számú munkaügyi elvi határozat

A minősítés írásbeli indokolásának kell tartalmaznia azokat a tényeket, amelyeken a minősítésben foglalt megállapítások alapulnak. Ezek hiányában a munkáltató által készített

külön kimutatások és más szempontú értékelések a minősítés megsemmisítése iránti perben nem vizsgálhatók és nem vehetők figyelembe [1996. évi XLIII. tv. 82. § (4) bekezdés]

19/2014. számú munkaügyi elvi határozat

I. A köztisztviselő önmagában a munkatársa jogszabályba ütköző besorolására nem alapíthat igényt, nem kérheti a jogszerű besorolása megváltoztatását az egyenlő munkát egyenlő bér elve alapján.

II. Az egyenlő munkáért egyenlő bér elvét az egyenlő bánásmód követelményrendszerén belül kell alkalmazni [1949. évi I. tv. 70/B. §; 1992. évi XXII. tv. 142/B. §; 2003. évi CXXV. tv. 8., 19., 22. §].

20/2014. számú munkaügyi elvi határozat

A munkáltató rendeltetésellenes joggyakorlásának minősül, ha a közgyűlés határozata után csak mintegy két év elteltével közli a felmondást és ezzel a munkavállalót hosszú ideig bizonytalan helyzetben tartja. A rendeltetésellenes joggyakorlás a törvény nem teljes körű felsorolása következtében az abban megjelölteken kívül más módon is megvalósulhat [1992. évi XXII. tv. 4. §].

21/2014. számú munkaügyi elvi határozat

Az Mt. 272. § (4) bekezdésében foglaltak értelmezése alapján nem vonható le olyan következtetés, hogy a szakszervezet az általa megjelölt célt meghaladó körben a munkavállalók munkaviszonnyal összefüggő gazdasági és szociális érdekeivel kapcsolatban megfelelő határidő tűzésével tájékoztatást nem kérhet. E körben is irányadók az Mt. 6. § (2) bekezdésében meghatározott általános magatartási követelmények [2012. évi I. törvény].

23/2014. számú munkaügyi elvi határozat

Megszűnt munkáltató jogszabály szerinti általános jogutódjával szemben a munkajogi igény akkor is érvényesíthető, ha a jogviszony a jogszabály hatályba lépését megelőzően szűnt meg [288/2010.(XII.21.) Korm. rendelet 28.§ (1) bekezdés].

24/2014. számú munkaügyi elvi határozat

Konzultációra vonatkozó szabály megszegésére hivatkozás esetén nem peres eljárás keretében a jogellenesség megállapításának lehet helye, konzultáció lefolytatása azonban nem kényszeríthető ki. [2012. évi I. törvény 233. § (1) bekezdés b) pont, (2) bekezdés, 289. § (1) bekezdés].

25/2014. számú munkaügyi elvi határozat

Amennyiben a közalkalmazott a jogviszonyból eredő lényeges kötelezettségét vétkeesen megszegi, a vele szemben megindított fegyelmi eljárás és annak eredményeként kiszabott fegyelmi büntetés nem minősülhet rendeltetésellenesnek [1992. évi XXXIII. tv. 46. § (2) bekezdés a) pont, 1992. évi XXII. tv. 4. §].

26/2014. számú munkaügyi elvi határozat

A munkaviszony azon időtartama, amely alatt a felperes felsőfokú tanulmányokat folytatott, és amely idő alatt keresetpótló juttatásban részesült, függetlenül attól, hogy ez idő alatt fennállt a munkaviszonya, kereső tevékenység folytatása hiányában nem minősül a nők kedvezményes öregségi teljes nyugdíja szempontjából jogosító időnek [1997. évi LXXXI. tv. 18. § (2a) bek.; 2010. évi CLXX. tv. 1. §].

Munkaügyi Elvi Döntések:

2/2014. számú munkaügyi elvi döntés

I. A 2012. májusában okozott kár tekintetében a kártérítési felelősségre az 1992. évi XXII. tv. (rég. Mt.) rendelkezései irányadók [2012. évi LXXXVI. tv. - Mth. - 10. §].
II. A munkajogi igény érvényesítésére irányuló eljárásra a 2012. évi I. tv. rendelkezéseit kell alkalmazni [Mth. 16. § (1) bek.].

3/2014. számú munkaügyi elvi döntés

I. A munkaviszony megszüntetésekor megváltott szabadságra járó távolléti díjat a munkavállalót a jogviszonya megszűnésekor megillető munkabér alapján kell megállapítani [1992. évi XXII. tv. 136. §, 151/A. §].
II. A munkavállalónak kell bizonyítani, hogy a túlmunkát a munkáltató elrendelte, vagy az elvégzett munka szükséges volt [1992. évi XXII. tv. 127. §].

10/2014. számú munkaügyi elvi döntés

I. A munkáltató egyoldalú jognyilatkozatával kitűzött prémiumkiírás nem tekinthető megállapodásnak, ezért erre az érvénytelen megállapodásra vonatkozó jogszabály nem alkalmazható [1992. évi XXII. tv. - Mt. - 7. § (6) bek., 10. §].
II. Köztulajdonban álló gazdaság társaság vezetője részére csak a külön törvényben meghatározott módon tűzhető ki prémiumfeladat [az ügyben még irányadó 2009. évi CXXII. tv. 5. §].

14/2014. számú munkaügyi elvi döntés

A vezetői megbízás indokolás nélküli visszavonásakor a közalkalmazottat arról kell tájékoztatni, hogy a kézbesítéstől számított három munkanapon belül írásban kérheti a döntés indokolását. Ez a határidő nem jogvesztő, hanem elévülési jellegű. A munkáltató a tájékoztatási kötelezettségének elmulasztása esetén nem hivatkozhat arra, hogy a közalkalmazott a három munkanapos határidő eltelte után kérte a munkáltató indokolásának közlését [1992. évi XXIII. tv. , Kjt. 23. §].

15/2014. számú munkaügyi elvi döntés

A gazdasági élet szereplőinek a cégjegyzékben lévő azonos tevékenységi köre mellett sem kizárt, hogy a volt munkavállaló nem veszélyezteti a volt munkáltató gazdasági érdekeit. A versenytilalmi megállapodás megszegését a munkáltatónak úgy kell bizonyítania, hogy a

tényállás egyedi sajátosságai alapján kétséget kizáróan megállapítható legyen a gazdasági érdekeinek tényleges megsértése, vagy ennek valós veszélye [1992. évi XXII. tv. 3. § (5) bek.].

22/2014. számú munkaügyi elvi döntés

A munkavállaló és a felettese közötti személyes ellentét, kialakult konfliktus a rendeltetésellenes joggyakorlás körében értékelhető. A munkavállaló korábbi vezetői tapasztalata az egyenlő bánásmód megsértése vizsgálatánál nem minősül egyéb védett tulajdonságnak. A rendeltetésellenes joggyakorlás bizonyítása az erre hivatkozó munkavállalót terheli, míg az egyenlő bánásmód követelményének megsértését állító munkavállalónak valószínűsítene kell, hogy hátrány érte és rendelkezett valamely védett tulajdonsággal. Ez esetben a munkáltatót kimentő bizonyítás terheli [1992. évi XXII. tv. - régi Mt. - 4. §; 2003. évi CXXV. tv. - Ebktv. - 8. § t) pont, 19. §].

3. A Polgári Kollégium által közzétett elvi határozatok és elvi döntések

A Kúria Polgári Kollégiumának Polgári Szakága 2014-ben 3 polgári szakágú elvi határozatot, 11 polgári szakágú elvi döntést tett közzé. A Gazdasági Szakág részéről 1 elvi határozat és 3 elvi döntés került közzétételre.

Az elvi határozatok (EBH) és az elvi döntések (EBD) lényege, a közzététel sorrendjében:

Polgári szakágú elvi határozatok és elvi döntések:

EBD 2014.P.1.

I. A közjognak a jogalkotó számára immunitást biztosító szabályai az általános és absztrakt magatartási szabályok létrehozására irányuló jogalkotói tevékenységre és a hozzá kapcsolódó felelősségre vonatkoznak. Ha azonban az Országgyűlés egyedi ügyben jogszabályi formába öltöztetett, de tartalmilag jogalkalmazói döntést hoz, és e tény kimondásával az Alkotmánybíróság a jogszabályi rendelkezést határozatával megsemmisíti, akkor a diszfunkcionális működés polgári jogilag is jogellenessé teszi a jogalkotó magatartását.

II. Az Országgyűlés nem jogi személy, ezért perbeli jogképessége hiányában a diszfunkcionális működésével okozott károkért a Magyar Államnak van helytállási kötelezettsége a károsult felé [1959. évi IV. törvény (Ptk.) 28. § (1) és (4) bek., 76. §, 84. § (1) bek. e) pont, 339. § (1) bek., 349. § (1) bek.; PK 42. sz. állásfoglalás; Alkotmány 19. § (3) bek. b) pontja; 2003. évi XLII. tv. (GET) 85. § (10) bek.; 5/2007. (II. 22.) AB határozat; 2002. évi LXII. tv. 1. sz. melléklete].

EBD 2014.P.2.

I. A nem vagyoni kártérítési igény minden esetben a személyhez fűződő jogok megsértésének a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontján nyugvó szankciós következménye.

II. A még a peresített igényérvényesítés stádiumába nem juttatott nem vagyoni kártérítési követelés nem esik anyagi jogi jogutódlás alá, átszállása más személyre mind élők között, mind halál esetén kizárt, engedményezését a Ptk. 328. § (2) bekezdése tiltja, míg az örökösre

átszálló hagyatéknak nem része.

III. A nem vagyoni kártérítési követelés tekintetében a jogosult örököseinek a jogutódi minősége elismerésének határa a károsult személyes perindítása a követelés iránt.

IV. Ha a nem vagyoni kártérítés jogosultja életében a követelést a kárért helytállni köteles biztosítóval szemben peren kívül már érvényesítette, ám a követelés peres úton való érvényesítése előtt meghal, az örököse az adott követelés tekintetében nem minősül jogutódnak, ezért a követelést alappal nem érvényesítheti. Az örökös keresetét ilyen esetben nem a keresetőségi jog hiánya miatt, hanem a kereset anyagi jogi alaptalansága miatt kell elutasítani. [1959. évi IV. törvény (Ptk.) 84. § (1) bek. e) pont, 85. § (1) bek., 328. § (2) bek., 339. § (1) bek., 346. § (1) bek., 355. § (1) és (4) bek., és Pp. 3. § (1) bek.].

EBH 2014.P.3.

Az eredetileg biztosítéki céllal kikötött vételi jog is dologi hatályúvá válik az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéssel. Ez azt jelenti, hogy az ingatlan tulajdonosával szemben gyakorolható akkor is, ha az már más személy mint aki a vételi jogot engedte. A dologi hatályúvá válással egyidejűleg azonban a vételi jog elveszti biztosítéki jellegét annyiban, hogy annak gyakorlója a vételi jogot engedővel szemben fennálló követelését nem tudja beszámítani a vételárba, hanem a vételi jog gyakorlásához a teljes vételárat meg kell fizetnie a tulajdonos számára [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 375. §, Inytv. 62. §].

EBD 2014.P.4.

A házassági életközösség fennállása alatt szerzett tulajdonjog és haszonélvezet – különvagyoni szerzés jogcímének bizonyítottága hiányában – egyaránt közös jellegű lakáshasználati jogcím. Ezért a házastársi lakáshasználatot a Csjt. erre irányadó szabályai szerint kell rendezni. E szabályok speciális jellegük folytán a házastársak egymás közti viszonyában megelőzik a Ptk.-nak a tulajdonos és haszonélvező jogviszonyára vonatkozó rendelkezései alkalmazhatóságát [1959. IV. törvény (Ptk.) 157. § (1), (2) bek., Csjt. 31/B. § (1), (3), (4) bek.].

EBH 2014.P.5.

Az önkéntes teljesítést elmulasztó és utóbb fizetéseképtelenné váló adós elleni fizetési meghagyásos és végrehajtási eljárásban történt mulasztások akkor szolgálhatnak alapul a bíróság kártérítési felelősségének a megállapítására, ha megfelelő eljárás esetén a követelés behajtható lehetett volna. Arra való hivatkozás esetén mindenekelőtt a kártérítési követelés elévülését kell vizsgálni.

EBD 2014.P.6.

I. A házastársi közös vagyon megosztására irányuló perben a követelés jogalapjához a házastársi vagyonközösség fennállása és időbeli terjedelmének eldöntése tartozik, amely kizárja közbenső ítélet meghozatalát a házasságkötést megelőző időszakra vonatkozó élettársi jogviszony fennállása tárgyában; negatív közbenső ítélet hozatala pedig fogalmilag kizárt. Törvényi feltételek hiányában a terjedelmes bizonyítás szükségessége, a célszerűségi és a pergazdaságossági szempontok nem adnak alapot közbenső ítélet meghozatalára.

II. Nem minősül a kereseti kérelem önállóan eldönthető részének a házasságkötést megelőző élettársi jogviszony fennállásának, időbeli keretének meghatározása; ezen túl részítélet meghozatalát e körben a jogviszony természete és a vagyoni igények együttes elbírálásának

követelménye is kizárja.

EBD 2014.P.7.

I. A hatáskör megállapítása során a keresetváltoztatáskor hatályos eljárási szabályok irányadók. [2010. évi CXXX. tv. (Jat.) 15. § (1), (2) bek.]

II. Ha a felperes a kereset felemelésekor a követelése ténybeli alapján és jogcímén egyébként nem változtat, csak a kára nagyságát jelöli meg a korábbiaktól eltérően, és az alperesek ezt megelőzően az érdemi ellenkérelmüket előterjesztették, a hatáskör hiánya a pertárgy értéke alapján nem vehető figyelembe. [Pp. 23. § (1) bek. a) pont, 28. §, 45. § (2) bek.]

EBD 2014.P.8.

Az alapítvány új székhelyének nyilvántartásba vételét elrendelő végzéssel szemben a székhelyül szolgáló ingatlan tulajdonosait – mint olyan személyeket, akikre a határozat rendelkezést tartalmaz – fellebbezési jog illeti meg. [2011. évi CLXXXI. tv. (Cnytv.) 5. § (1) bek., 21. § (1) bek. b) pont, 37. § (1) bek., 86. § (1) bek., 91. § (1) bek. e) pont, Pp. 233. § (1) bek.]

EBH 2014.P.9.

I. Nyilvánvalóan eltúlzott mértékű a bánatpénz, ha annak összege jelentősen meghaladja a másik fél szerződés teljesítéséhez fűződő vagyoni érdekeinek pénzben kifejezett értékét, ideértve a nem teljesítés esetén bekövetkező kárt is. Annak megállapítása érdekében, hogy a bánatpénz összege eltúlzott mértékű-e, a bíróságnak azt is szükséges mérlegelnie, hogy a bánatpénz összege a nyújtott szolgáltatáshoz képest milyen összegű.

II. A bánatpénz fizetése mellett gyakorolható elállási jog a szerződést úgy szünteti meg, hogy a kötelezően nyújtandó szolgáltatás helyett a nem teljesítés miatti általán kártérítés fizetésének kötelezettségét vonja maga után, így nem csupán a szerződésben kikötött szolgáltatás ellenértéke, hanem a ténylegesen a szerződés teljesítése érdekében végzett szolgáltatások mennyisége is befolyásolja annak megítélését, hogy a bánatpénz túlzott mértékű-e. [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 320.§ (2) bek.]

EBD 2014.P.10.

I. A végrehajtási eljárás ügyviteli befejezése tényének, módjának, időpontjának egyértelműen megállapíthatónak kell lennie az eljárás irataiból, azt az eljáró önálló bírósági végrehajtónak fel kell tüntetnie.

II. Az 1/2002.(I.17.) IM rendelet (Vüsz.) 34. § e) pontja alapján a végrehajtási eljárás akkor minősül befejezettnek, ha a letiltás előjegyzését a munkáltató írásban igazolta a végrehajtó felé és más intézkedésre objektíve nincs lehetőség, vagy az eljárás adatai szerint a végrehajtás ésszerű időn belüli sikeres befejezéséhez nincs szükség.

III. A letiltás mellett az adós ingatlanának a lefoglalása kizárja ezen ok folytán az ügykezelési befejezés megállapítását, mert a végrehajtási jog bejegyzése nem válhat végleges hatályúvá: a végrehajtandó követelés teljes kielégítése esetén annak törlése, a kielégítés hiánya esetén az ingatlan értékesítése iránti intézkedés válik szükségessé. [Vht. 7.§ (1), (2) bek.; 8.§ (2) bek.; 58. §; 1/2002.(I.17.) IM rendelet [Vüsz.] 34. §. e) pontja].

EBD 2014.P.11.

Megegyezés hiányában nincs arra jogi lehetőség, hogy a szülők a más-más időszakra vonatkozó kölcsönös gyermektartásdíj fizetési kötelezettségükön alapuló követelésüket egymásba beszámítsák, mert ez a tényleges jogosult gyermekre nézve – a tartásdíj céljával, rendeltetésével, a gyermek érdekével ellentétesen – azzal a méltánytalan eredménnyel járna, hogy a gyermek mindig csak az egyik szülőjétől részesülne az érintet időszakokat illetően tartásban [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 296. § (1) bek., 297. § (1) bek.].

EBD 2014.P.12.

A magánjogi jogviszonyokban kialakult érdemi vita, konfliktus kezelésének jogállami eszköze a perindítás, az egyes jogkérdésekben az eltérő nézetek, vélemények kifejtése, ütköztetése a peres eljárásban történik. Nem érhet senkit hátrány amiatt, ha az általa jogosnak vélt szerződésszegés miatti követelését peres eljárásban rendeltetésszerű joggyakorlás mellett érvényesíti, és logikus levezetés alapján fogalmazza meg a jogkérdésekben a véleményét, még ha az alaptalannak is bizonyul. Az alaptalan perindítás önmagában személyiségvédelmet nem alapoz meg a perben nyertes alperes javára. [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 75. §, 78. §]

EBD 2014.P.13.

I. A szomszédjogi sérelemre alapított, a szükségtelen zavarástól való tartózkodás tilalmának megsértésével keletkezett károk megtérítése iránti követeléseket a szerződésen kívül okozott károkért való felelősségre vonatkozó általános szabályok alapján kell elbírálni.

II. Az üdülő- és lakóingatlanok közvetlen közelében épített fémszerkezetű mobil-átjátszótorony több szempontból és jelentős mértékben zavarja a szomszédos ingatlanok használóit, amely zavarás az ésszerű tűrési határokon kívül esik.

A zavarás jogkövetkezményeként elégséges, arányos és méltányos, ha a birtoklásában zavart fél vagyoni kompenzációt kap; a jelentős költséggel megvalósult közérdekű beruházás esetén túlzó, aránytalan és szükségtelen az építmény elbontása.

III. Az értékcsökkenésben jelentkező kár nem szűkíthető le az ingatlan forgalmi értékének csökkenésére. Az olyan ingatlan használati értéke, amelynek közvetlen közelében egy magas, fémszerkezetű mobil-átjátszótorony létesült – a zavarás ténye folytán – alacsonyabb, mint amelynek közelében ilyen nem épült, és a zavaró hatás nem érvényesül. A vagyoni hátrány akkor is beáll, ha egyéb tényezők miatt az ingatlanforgalom csekély, a forgalmi értékvesztés adatokkal nehezebben alátámasztható.

A kár összegszerűsége körében mérlegelni kell azt is, hogy a mobil-átjátszótorony építése során a lefedettség értéknövelő hatású, a mobiltelefon és mobil-internet használatának lehetősége pozitív irányban befolyásolja az ingatlanok értékét. [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 100. §, 339. § (1) bek.]

EBD 2014.P.14.

I. A közbeszerzési eljárás eredményeként létrejött építési szerződés késedelmes teljesítése esetén figyelemmel kell lenni arra, hogy a pályázaton más vállalkozók esetleg éppen a fenyegető magas késedelmi kötbérteher miatt tettek eltérő feltételekkel – később vesztesnek bizonyult – ajánlatot, vagy emiatt nem vettek részt azon. A többi pályázóval szemben méltánytalan előnyhöz jutna az a vállalkozás, amelyik az általa vállalt rövid határidő műszaki betarthatatlanságára hivatkozással a késedelem jogkövetkezményei alól mentesülhetne.

II. A késedelem felróhatósága alóli kimentést az eredményez, ha a tervdokumentáció fel nem ismerhető fogyatékoságai vagy más, előre nem látható műszaki rendellenességek miatt nagyobb volumenű tervmódosításokra (áttervezésekre) kerül sor, amely miatt jelentős

pótmunkák válnak szükségessé, és ezek megfelelő munkaszervezéssel sem végezhetők el határidőre.

III. A vállalkozó a késedelmének kimentése céljából nem hivatkozhat sikerrel olyan akadályokra, amelyek a szerződés módosítása előtt merültek fel, és amelyek ismeretében módosítási javaslatában konkrét időpontot jelölt meg a szerződés befejezési határidejeként.

IV. A késedelem alóli kimentés bizonyítás során nem annak van jelentősége, hogy az egyes akadályozó körülmények egyenként, külön-külön hány napi akadályoztatást valósítottak meg. Az egyes akadályozó okok miatt számításba vett kimentés időtartama nem számítható össze, mivel a különböző akadályozó körülmények egymást időben lefedhetik, másrészt az akadályoztatás időtartama utóbb a kivitelezés folyamatában megfelelő munkaszervezéssel csökkenthető.[1959. évi IV. tv. (Ptk.) 405. § (3) bekezdés, 246. § (1) bekezdés]

Gazdasági szakágú elvi határozatok és elvi döntések:

EBD 2014.G.1.

I. A bíróság által jóváhagyott csődegyezség jogi természetét tekintve nem azonosítható a perbeli egyezséggel, de a felek kölcsönös és egybehangzó akaratának kifejezésén alapuló, a Ptk-ban szabályozott egyezséggel sem. A csődegyezségekre vonatkozó jogszabályi rendelkezés olyan sui generis szabály, melynek lényegét a hitelezők közösségével – szavazás útján – létrejött kényszeregyezség jellege adja.

II. A csődegyezséget jóváhagyó végzés elleni perújítás – a csődeljárás jellegéből fakadóan – a 2012. III. 1-je előtti időszak tekintetében is kizárt.

III. Ha a csődegyezség hatályát veszti, arra a hitelező a szerződés érvénytelensége iránti perben jogi érdeket nem alapíthat.

IV. Abból a tényből, hogy a követelés jogosultja az a jogi személy, amely az adós gazdasági társaság többségi befolyással rendelkező tulajdonosa, önmagában – többléttényállás hiányában – nem következik a követelése alapjául szolgáló szerződés jóerkölcsbe ütközés miatti semmissége, hanem azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy az ilyen hitelező szavazatát a csődeljárásban csökkentett mértékben kell figyelembe venni.

EBH 2014.G.2.

A deviza alapú kölcsönszerződésben a folyósításkor vételi, a törlesztésekkor eladási árfolyam alkalmazását előíró szerződéses rendelkezések tisztességtelenek, helyükbe a Ptk. 231. § (2) bekezdése szerint irányadó, a Magyar Nemzeti Bank (MNB) hivatalos deviza árfolyama lép. [1959. évi IV. tv. (Ptk.) 205. §, 209. § (1) bek., 231. § (2) bek; 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bek., 6. cikk (1) bek; EUMSZ 267. cikk (3) bek.]

EBD 2014.G.3.

A „felelősség-áttörés” folytán a jogi személy társaság vezető tisztségviselőjének (tagjának) közvetlen marasztalására olyan többléttényállási elemek megvalósulása esetén kerülhet sor, amelynél fogva a magatartása – a jogi személyiség leple alatt – a saját egyéni érdekei, vagyona javára való szándékos visszaélésnek minősül. A természetes személy tag részéről megvalósított többléttényállás valójában a rendeltetésszerű joggyakorlás súlyos megsértése, a joggal való visszaélés tilalmának tényállása. A saját személyében felelős vezető tisztségviselő (tag) a szerződésen kívüli károkozás szabályai szerint tartozik helytállással a jogi személy társasággal szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyban álló, sérelmet szenvedett

harmadik személlyel szemben, a felelősségük ilyen esetben egyetemleges [Ptk. 4. § (1) bek., 5. § (1) bek., 210. §, 339. § (1) bek.].

EBD 2014.G.4.

A felszámolás alá került, fizetésektelen adós választottbíróság előtti, felperesként történő igényérvényesítése a felszámolási eljárás céljával, a hitelezők érdekeivel ellentétes, ezért a választottbírósági kikötés annak betarthatatlansága miatt nem alkalmazható [1991. évi XLIX. tv (Cstv.) 1. § (3) bek.; 1994. évi LXXI. tv. (Vbt.) 8. § (1) bek.].

A Kúriai Döntésekben mindezekon felül 92 db polgári és 48 db gazdasági szakágú eseti döntés jelent meg.

4. sz. melléklet

A KÚRIA 2014. ÉVI ÜGYFORGALMI ADATAI

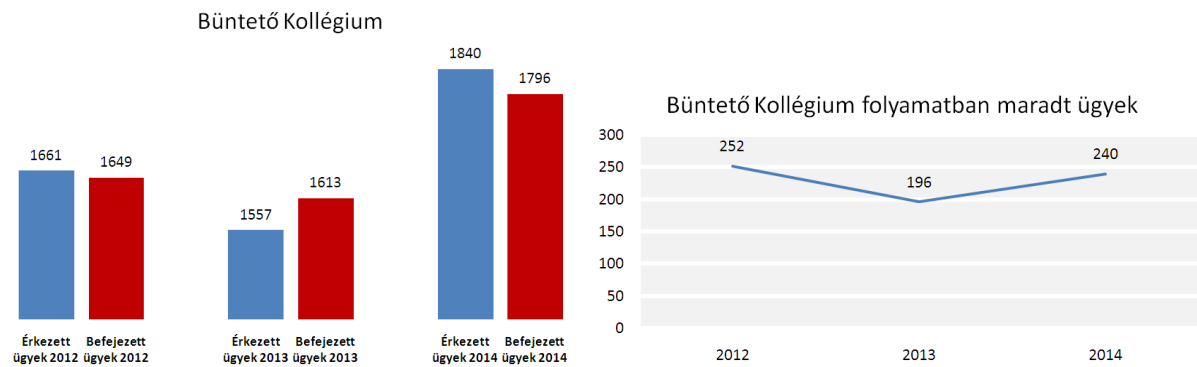
1. Az ügyérkezés, a befejezés, a folyamatban maradt ügyek általános adatai/tendenciái az előző három év viszonylatában

Az alábbi táblázatban az egyes szakágak összesített (valamennyi ügytípus adatainak egybe számításával képzett) ügyforgalmi adatai olvashatók. A Közigazgatási- Munkaügyi Kollégium Közigazgatási Szakágának adataiban 2012 évtől az önkormányzati és választási ügyek adatai is szerepelnek.)

A Kúria ügyforgalmi adatai 2012-2014-ben

	2012			2013			2014		
	Érkezett	Befejezett	Folyamatban	Érkezett	Befejezett	Folyamatban	Érkezett	Befejezett	Folyamatban
Büntető Kollégium	1661	1649	252	1557	1613	196	1840	1796	240
Közigazgatási - Munkaügyi Kollégium Közigazgatási Szakág	1824	1625	1247	1710	1977	980	2143	2306	817
Közigazgatási - Munkaügyi Kollégium Munkaügyi Szakág	852	959	688	765	997	456	679	809	326
Polgári Kollégium Polgári Szakág	2708	2584	1297	2357	2645	1009	2614	2594	1029
Polgári Kollégium Gazdasági Szakág	395	336	192	380	415	157	433	454	136

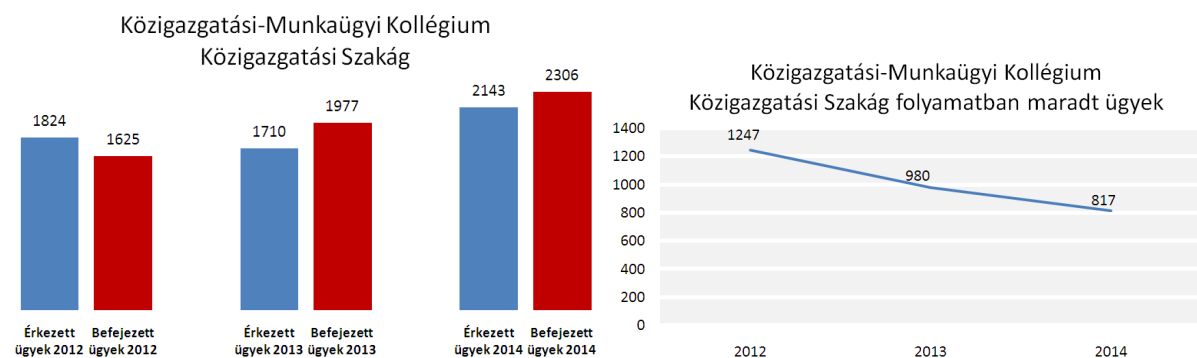
A táblázat adatainak elemzéséből megállapítható, hogy a Büntető Kollégium emelkedő érkezés mellett növelni tudja a befejezések számát. A Kollégium a vizsgált időszakban szinte teljes mértékben fel tudta dolgozni az érkezőt, 2013 évben pedig meghaladta az érkezőt a befejezések száma. A 2014. évi folyamatban maradt ügyek 22 %-os emelkedést mutatnak az előző évi drasztikus csökkenéshez képest, de ez az érkező ügyek 2014. évi, 18 %-os érkezés emelkedésének tudható be. A befejezések száma az érkező ügyektől csak 2,4 %-kal maradt el, és jóval meghaladta az előző évi adatokat. Ez a jó munkateljesítményre és hatékony munkaszervezésre utal.

A fenti oszlopdiagram a Büntető Kollégium utolsó három éves összesített érkező és befejező adatait mutatja meg, míg a grafikonon látszik, hogy a folyamatban maradt ügyek száma 2014-ben ismét emelkedett, s megközelíti a 2012. évben folyamatban maradt ügyek számát.

A Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium mindkét szakágában a 2014. évet megelőző három évben már részben kedvező ügyforgalmi tendenciák jelentkeztek, 2013-tól az érkezőkhöz képest a befejezések számának elmaradása és a folyamatban lévő ügyek számának emelkedése megváltozott. 2010-2012 évek között látható volt az ügyforgalmi statisztika fokozatos romlása, ugyanakkor ez a folyamat a 2012. évben bekövetkezett szervezeti és személyi változások nyomán megállt. 2013-tól a Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium mindkét szakágában jelentős pozitív irányú változás következett be az ügyforgalom általános helyzetében, ami valamennyi mutató kedvezőbbé válását eredményezte, s egyes esetekben a javulás jelentősnek mondható.

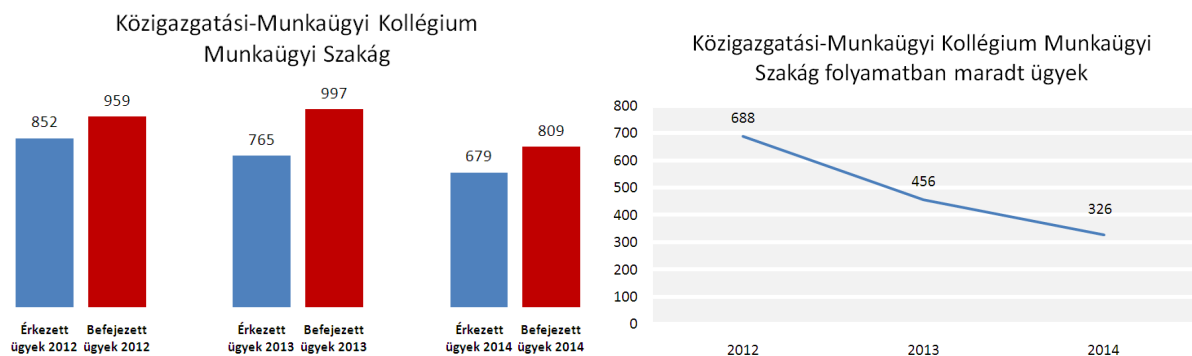
2014. évben a Közigazgatási Szakágban a felülvizsgálati ügyek érkezése a korábbi éveket meghaladta. Az ügyérkezőt lényegesen befolyásolta a 2014. évi választások során érkező összesen 280 felülvizsgálati ügy, amely kéthavi átlagos érkezésnek felel meg. A Közigazgatási Szakág jelentős bírói többletteljesítménnyel az emelkedett érkezőt nem csupán feldolgozta, hanem a folyamatban lévő ügyek számát tovább csökkentette.

A fenti oszlopdiagram a Közigazgatási Szakág utolsó három éves összesített érkező és befejező adatait mutatja meg, míg a grafikonon a folyamatban maradt ügyek – évről-évre határozottan csökkenő – száma látható.

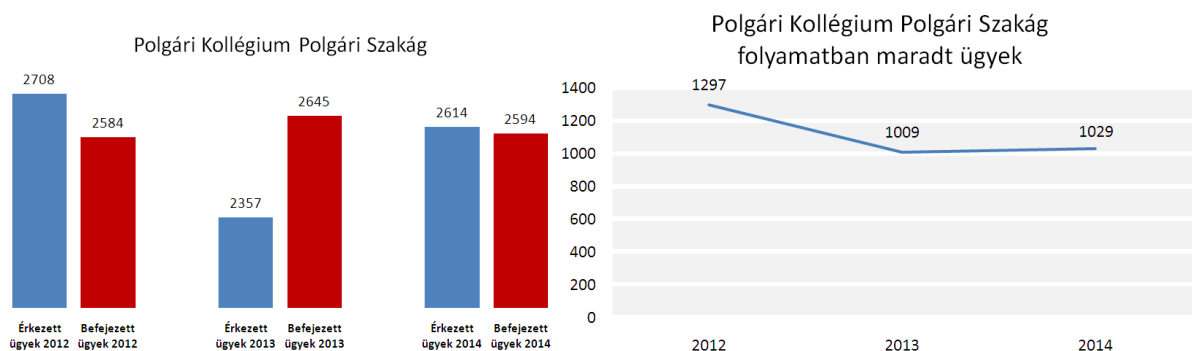
Az érkező ügyek számát tekintve ellentétes tendencia mutatkozott a Munkaügyi Szakágban, ahol az ügyérkező évről-évre 10 % körüli mértékben csökken. Az éves befejezések száma a Munkaügyi Szakágban is meghaladta az ügyérkezőt, így ebben a szakágban is a folyamatban

maradt ügyek száma jelentősen csökkent.

A fenti oszlopdiaagram a Munkaügyi Szakág utolsó három éves összesített érkezési és befejezési adatait ábrázolja, míg a grafikonon a folyamatos ügyek számának egyenletes csökkenése rajzolódik ki.

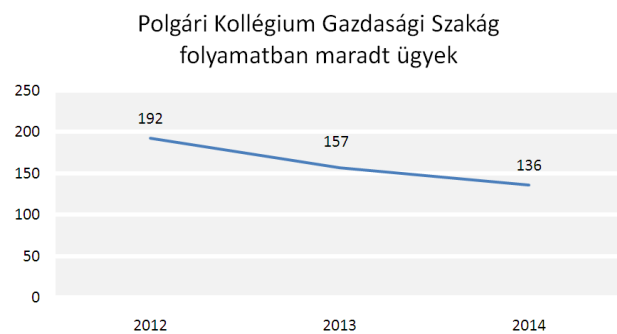
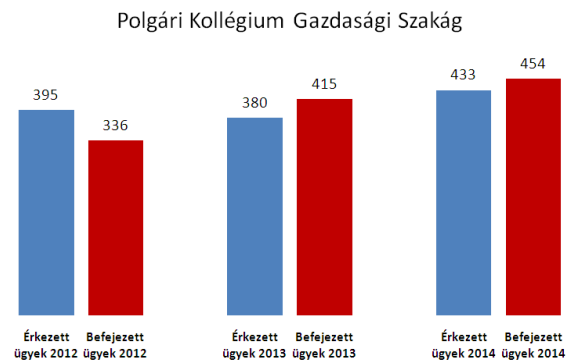
A Polgári Kollégium Polgári Szakágában az ügyérkezés – a felülvizsgálati értékhatár emelésének és a hivatalból történő elutasítás esetén megfizetendő mérsékelt illeték bevezetésének hatását tükröző – 2012. és 2013. évi trendszerű csökkenése 2014. évben megállt, és az ügyek száma ismét nőtt. Noha az érkező ügyek száma az előző évhez képest mind a felülvizsgálati (10,59%), mind a fellebbezett (10,00%) ügyek vonatkozásában jelentősen nőtt, ugyanakkor még mindig alatta maradt a 2012. évben érkező ügyek számának, mind a felülvizsgálati (-5,23%) ügyek vonatkozásában, mind a fellebbezett (-16,46%) ügyek vonatkozásában. Ugyanakkor az egyéb ügyek száma kétévi stagnálás után jelentősen (12,77%) nőtt. Talán nem pusztán a felek új szabályokhoz való alkalmazkodásának, hanem inkább a Pp. 271.§ (2) bekezdése 2013. június 1-jén hatályba lépett – a felülvizsgálati értékhatár alól széles körben kivételeket megállapító – módosításának tudható be, hogy az érkező felülvizsgálati ügyek száma jobban megközelítette 2012. évi érkezőt, mint az érkező fellebbezett ügyek száma.

A fenti oszlopdiaagram a Polgári Kollégium Polgári Szakágának utolsó három éves összesített érkezési és befejezési adatait mutatja meg, míg a grafikon a folyamatban maradt ügyek számának változását ábrázolja. Látható, hogy a folyamatban lévő ügyek számának 2013-ban bekövetkezett jelentős csökkenése tartós maradt, hiszen a folyamatban maradt ügyek száma – a magasabb ügyérkezés ellenére – csak kis mértékben (1,98%-kal) nőtt, köszönhetően a befejezések – a 2013. évit ugyan el nem érő, de a 2012. évit még mindig csekély mértékben

(0,39%-kal) meghaladó – viszonylag magas számának.

A Polgári Kollégium Gazdasági Szakágában az ügyérkezés csökkenése ugyancsak megállt, és az érkező ügyek száma ismét jelentősen nőtt a felülvizsgálati (18,09%) ügyek tekintetében, míg a fellebbezett és egyéb ügyek tekintetében kismértékben (-6,15%) csökkent. Az érkezett felülvizsgálati ügyek számának növekedése a 2012. évhez képest is jelentős (14,46%) volt; a növekmény csaknem egyharmadát a tisztességtelenség vélelmének megdöntése iránti perek adták.

A fenti oszlopdiaagram a Gazdasági Szakág utolsó három éves összesített érkezési és befejezési adatait mutatja meg, míg a grafikonon a folyamatos ügyek számának utolsó három éves csökkenése ábrázolódik. Jól látható, hogy a folyamatban maradt ügyek száma jelentős mértékű (2 év alatt közel 30%-os) csökkenésének háttérében elsősorban nem az érkezett ügyek számának 2013. évi kismértékű (-3,80%) csökkenése, hanem a befejezett ügyek számának folyamatos emelkedése áll, amely két év alatt 35,12%-kal nőtt.

2. Az ügyforgalmi adatok alakulása az egyes szakágakban

2.1. Büntető Kollégium

- 2013. évről áthozott ügyek száma:	196
- 2014. évben érkeztetett ügyek száma:	1840
befejezett ügyek száma:	1796
folyamatban maradt ügyek száma:	240

Ügycsoportonkénti bontások:

Érkezett ügyek:	
felülvizsgálat (Bfv.):	1192
fellebbezett (Bkf.)	371
harmadfok (Bhar.)	30
bíróság kijelölése (Bkk.)	233
törvényességi (Bt.)	8
kifogás (Bkif.)	6
Összesen:	1840

Befejezett ügyek:	
felülvizsgálat (Bfv.):	1134
fellebbezett (Bkf.)	374
harmadfok (Bhar.)	35
bíróság kijelölése (Bkk.)	237
törvényességi (Bt.)	10
kifogás (Bkif.)	6
Összesen:	1796

Folyamatban maradt ügyek:	
felülvizsgálat (Bfv.):	221
fellebbezett (Bkf.)	9
harmadfok (Bhar.)	2
bíróság kijelölése (Bkk.)	7
törvényességi (Bt.)	1
Összesen:	240

Vegyes ügyként (nem elnöki számra iktatott) ügyek statisztikája

2014. évben érkezett vegyes ügyek száma:	910
2014. évben befejezett vegyes ügyek száma:	916

A Büntető Kollégiumba a 2014. évben befejezett felülvizsgálati ügyek száma 1144 volt, az elbírálás időtartamát nézve az ügyek közel 70 %-a (784) 0-3 hónapon belül került befejezésre, a többi ügy 3-12 hónap között fejeződött be. 2014-ben 5 db 1 éven túli pertartamú ügy volt befejezve.

3.2.2. Közigazgatási-Munkaügyi Kollégium

3.2.2.1. Közigazgatási Szakág

- 2013. évről áthozott ügyek száma:	980
- 2014. évben érkezett ügyek száma:	2143
befejezett ügyek száma:	2306
folyamatban maradt ügyek száma:	817

Ügycsoportonkénti bontások:

Érkezett ügyek:	
felülvizsgálat	1609
fellebbezett	19
önkormányzati, választási, népszavazási	350
egyéb ügyek	165
kifogás	0
Összesen:	2143

Befejezett ügyek:	
felülvizsgálat	1776
fellebbezett	15
önkormányzati, választási, népszavazási	353
egyéb ügyek	162
kifogás	0
Összesen:	2306

Folyamatban maradt ügyek:	
felülvizsgálat	789
fellebbezett	4
önkormányzati, választási, népszavazási	14
egyéb ügyek	10
kifogás	0
Összesen	817

Vegyes ügyként (nem elnöki számra iktatott) ügyek statisztikája

2014. évben érkezett vegyes ügyek száma:	132
2014. évben befejezett vegyes ügyek száma:	131

A Közigazgatási Szakágban 2014. évben az ügyforgalmi helyzet a korábbi évekhez képest tovább javult annak ellenére, hogy az ügyérkezés jelentősen emelkedett. A szakág nem csupán a lényegesen magasabb ügyérkezést tudta feldolgozni, hanem a befejezések számának növelésével tovább csökkentette a folyamatban maradt ügyek számát. A szakághoz 2012. évben 1696 ügy, 2013. évben 1507 ügy, 2014. évben pedig 1628 felülvizsgálati és fellebbezett ügy érkezett. Ez utóbbi ügyérkezéshez hozzá kell adni további 280 választási ügyet, ami összesen az utóbbi években a legmagasabb ügyérkezést jelentette. A Közigazgatási Szakág 2014. évben 1791 fellebbezett és felülvizsgálati ügyet és 280 választási ügyet fejezett be, aminek eredményeként a 2014. év januárjában folyamatban lévő 975-ről az év végére 789-re csökken. A 2014. évi befejezett ügyek száma 2306, ami a korábbi évek számait is meghaladta, mivel 2011. évben 1774, 2012. évben 1514, 2013. évben 1780 felülvizsgálati ügy került befejezésre. Az általános ügyforgalmi tendenciák és ezen belül a folyamatban lévő ügyek számának a növekvő ügyérkezések ellenére bekövetkező csökkenése a szakágban korábban bevezetett igazgatási és szakmai intézkedéseket igazolták.

2.2.2. Munkaügyi Szakág

- 2013. évről áthozott ügyek száma:	456
- 2014. évben érkezett ügyek száma:	679
befejezett ügyek száma:	809
folyamatban maradt ügyek száma:	326

Ügycsoportonkénti bontások:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat	665
egyéb ügyek	14
Összesen:	679

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat	793
egyéb ügyek	16
Összesen:	809

Folyamatban maradt ügyek:

Felülvizsgálat	326
egyéb ügyek	0
Összesen	326

Vegyes ügyként (nem elnöki számra iktatott) ügyek statisztikája

2014. évben érkezett vegyes ügyek száma:	69
2014. évben befejezett vegyes ügyek száma:	71

A Munkaügyi Szakághoz 2012. évben 852 ügy érkezett, a befejezett ügyek száma 959 volt, 688 ügy maradt folyamatban. 2013. évben a szakághoz 765 ügy érkezett, a befejezett ügyek száma 997 volt, 456 ügy maradt folyamatban. 2014. évben a szakághoz 679 ügy érkezett, a befejezett ügyek száma 809 volt, így 326 ügy maradt folyamatban.

Az elmúlt 3 évben az ügyérkezés csökkenő tendenciát mutat, ami – a tapasztalatok szerint – az új Mt. hatályba lépésével függ össze, mivel a korábbiakhoz képest tartalmában megváltozott munkajogi jogintézmények számos értelmezési problémát vetnek fel, ami erőteljesen visszahat a jogviták kezdeményezésére. A felülvizsgálati ügyek elbírálása elnehezedett, az új törvényi szabályoknak egy-egy ügyben kifejtett értelmezése elvi jelentőségű, nagyszámú munkáltató, munkavállalót érint, így időigényesebb, elmélyültebb munkát igényel.

2.3. Polgári Kollégium

2.3.1. Polgári Szakág

- 2013. évről áthozott ügyek száma:	1009
- 2014. évben érkezett ügyek száma:	2614
befejezett ügyek száma:	2594

folyamatban maradt ügyek száma: **1029**

Ügycsoportonkénti bontások:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat	2067
fellebbezett	132
egyéb ügyek	377
kifogás	38
Összesen:	2614

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat	2056
fellebbezett	139
egyéb ügyek	361
kifogás	38
Összesen:	2594

Folyamatban maradt ügyek:

felülvizsgálat	958
fellebbezett	25
egyéb ügyek	45
kifogás	1
Összesen	1029

2014. évben a Polgári Kollégium Polgári Szakágához 16 db „kiemelt ügy” és 15 db tisztességtelenség törvényi vélelmének megdöntése iránti ügy érkezett.

Vegyes ügyként (nem elnöki számra iktatott) ügyek statisztikája

2014. évben érkezett vegyes ügyek száma:	411
2014. évben befejezett vegyes ügyek száma:	404

3.2.3.2. Gazdasági Szakág

- 2013. évről áthozott ügyek száma:	157
- 2014. évben érkezett ügyek száma:	433
befejezett ügyek száma:	454
folyamatban maradt ügyek száma:	136

Ügycsoportonkénti bontások:

Érkezett ügyek:

felülvizsgálat	372
fellebbezett	61
egyéb ügyek	0
kifogás	0
Összesen:	433

Befejezett ügyek:

felülvizsgálat	393
fellebbezett	59
egyéb ügyek	0
kifogás	2
Összesen:	454

Folyamatban maradt ügyek:

felülvizsgálat	114
fellebbezett	22
egyéb ügyek	0
kifogás	0
Összesen	136

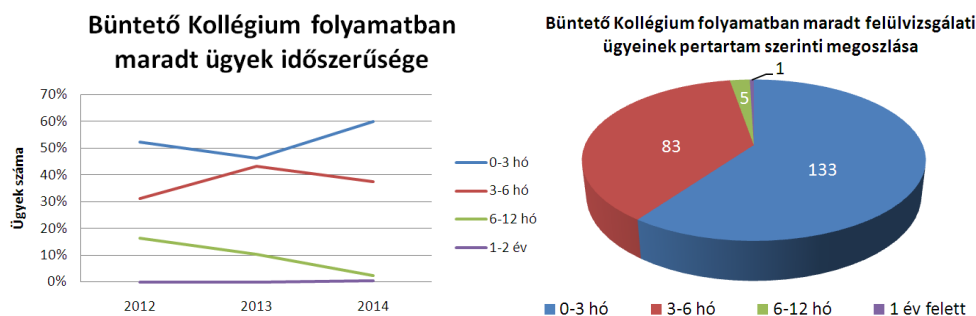
2014. évben a Polgári Kollégium Gazdasági Szakágához 11 db „kiemelt ügy” és 15 db tisztességtelenség törvényi vélelmének megdöntése iránti ügy érkezett.

Vegyes ügyként (nem elnöki számra iktatott) ügyek statisztikája

2014. évben érkezett vegyes ügyek száma:	58
2014. évben befejezett vegyes ügyek száma:	60

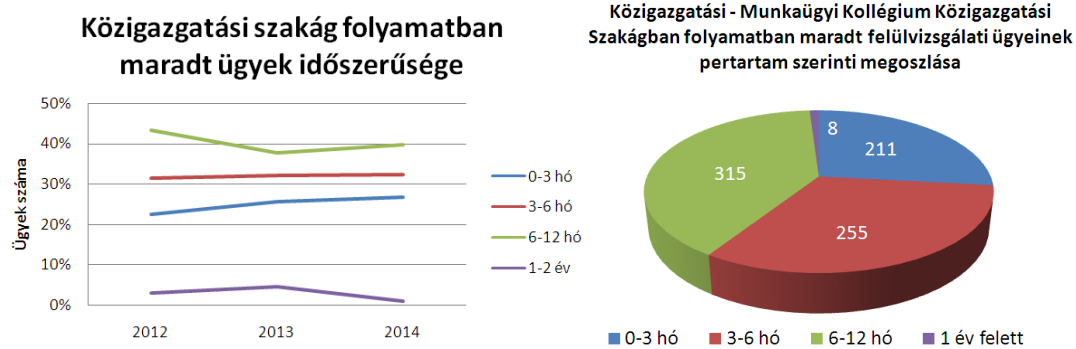
A Polgári Kollégium két szakágához (polgári szakág, gazdasági szakág) 2014. évben 3047 ügy érkezett, ebből felülvizsgálati ügy 2439 fellebbezett ügy 193 nemperes ügy (kijelölés, elfogultság) 377, eljárás elhúzódása miatti kifogás 38. Összehasonlításképpen ugyanez a szám 2013. évben az említett két szakágra nézve 2737 volt, vagyis az ügyérkezés mintegy 11 %-kal nőtt az elmúlt évben. A befejezett ügyek száma 3048 volt (12 üggyel kevesebb, mint az előző évben). A folyamatban lévő ügyek száma 2014. év végén 1165, ami szinte megegyezik (1166) az előző évben folyamatban maradt ügyekkel. 2014-ben 15 polgári 15 gazdasági „devizaperes” ügy érkezett és fejeződött be, valamint 16 polgári és 11 gazdasági kiemelt ügy érkezett a két szakágba, ebből összesen 38 ügyet fejeztek be (21 polgári, 17 gazdasági). A két szakágban az ügyek 68 %-a 6 hónapon belül, 30,6 %-a 6 hónap és egy év között és csak 42 ügy (az ügyek 1,4 %-a) fejeződött be egy éven túl.

3. Az időszerűségi adatok - különösen az éven túl folyamatban maradt ügyek alakulása

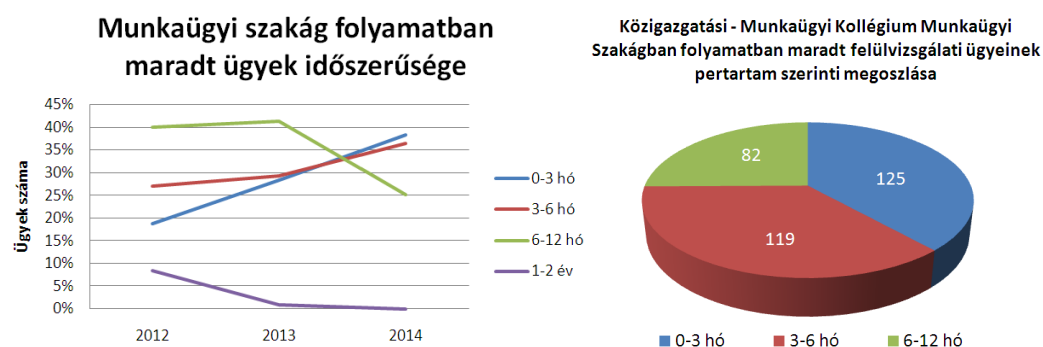

A Büntető Kollégium időszerűségi mutatói megfelelnek az elvárásoknak. A folyamatos ügyek

majdnem 100 %-a fél éven belüli, éven túli ügy pedig csak 1 db, a bíróság működésében felmerülő objektív ok miatt maradt. Az utóbbi három év időszériás mutatóiból rajzolt grafikonról leolvasható, hogy a 0-3 és a 3-6 hónap közötti pertartamú ügyek száma emelkedik, a 6-12 hónap közötti ügyek száma pedig drasztikusan csökken a 2013. évi csökkent mértékhez képest is.

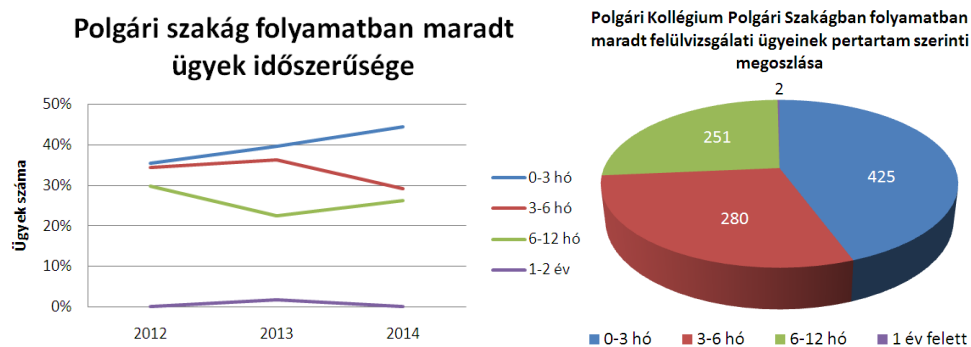
A Közigazgatási Szakágban 2014. évben az ügyforgalmi helyzet a korábbi évekhez képest tovább javult annak ellenére, hogy az ügyérkezés jelentősen emelkedett. A szakág nem csupán a lényegesen magasabb ügyérkezést tudta feldolgozni, hanem a befejezések számának növelésével tovább csökkentette a folyamatban maradt ügyek számát, ami igazolta a szakágban korábban bevezetett igazgatási és szakmai intézkedéseket. A folyamatban maradt ügyek közel 60 %-a fél éven belüli pertartamú, a 8 darab éven túli ügy mellett az ügyek 40 %-a 6 és 12 hónap közötti. A befejezett ügyek pertartam szerinti statisztikájából azonban látszik, hogy a szakágban 248 felülvizsgálati ügy egy éven túl került befejezésre, vagyis éves szinten jelentős számú ügy válik éven túlivá, noha ez az év végi statisztikában nem jelenik meg. Az utóbbi három év időszériás folyamatait bemutató grafikonról is leolvasható, hogy a folyamatban maradt ügyeknél 2014-ben drasztikusan visszaesett a már 2013-ban csökkenő időszériás tendenciákat mutató pertartamú ügyek száma. A Szakággal szemben a jövőre nézve az az igazgatási elvárás, hogy éven túli pertartamú ügyek nem maradhatnak folyamatban és az éven belüli pertartamú ügyek belső időszériás arányában is javulást kell elérni.

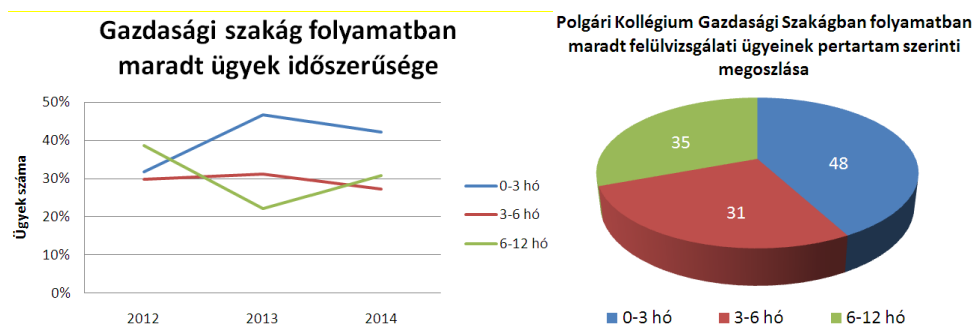
A Munkaügyi Szakágban az éven túl folyamatban maradt ügyek számát csak az elmúlt évben sikerült a 2012. évhez képest megszüntetni. Az év közben éven túlivá váló, az év folyamán befejezett ügyek száma 5,6 %-ra csökkent a kifejezetten magas 2012-2013 évekhez képest. A fél évet meghaladó pertartamú ügyek folyamatos ügyeken belüli aránya azonban fokozatosan

csökken, ami az egy éven belüli pertartamú ügyek belső időszerűségi arányainak kis mértékű javulására utal. Az elmúlt 3 évben az ügyérkezés csökkenő tendenciát mutat, ami – a tapasztalatok szerint – az új Mt. hatályba lépésével függ össze, mivel a korábbiakhoz képest tartalmában megváltozott munkajogi jogintézmények számos értelmezési problémát vetnek fel, ami erőteljesen visszahat a jogviták kezdeményezésére. A felülvizsgálati ügyek elbírálása ugyanakkor nehezedett: az új törvényi szabályoknak egy-egy ügyben kifejtett értelmezése elvi jelentőségű, nagyszámú munkáltatót, munkavállalót érint, így időigényesebb, elmélyültebb munkát igényel.

A szakággal szembeni igazgatási elvárás a jövőre nézve az, hogy ne legyen éven túli befejezett ügy, valamint az érkezési sorrend szerinti kitűzés szigorú érvényesítésével a folyamatban maradó ügyek időszerűsége is javuljon.

A Polgári Kollégium folyamatban maradt ügyeinek közel $\frac{3}{4}$ része fél éven belüli pertartamú, éven túli ügy 2014. december 31-én csak 2 db volt, azonban 2014-ben 40 db éven túli ügyet fejezett be a szakág, ami arra utal, hogy a folyamatos ügyek számához képest nem jelentős számban, de a Polgári Szakágban is előfordulnak hosszabb pertartamú ügyek. Az utóbbi három év időszerűségi mutatóiról készített grafikonról az olvasható le, hogy a Szakág folyamatban maradt ügyeinek belső időszerűségi mutatói a 0-3 hónap és a 6-12 hónap tekintetében kis mértékű emelkedést, míg a 3-6 hónap az előző évihez képest kis mértékű csökkenést mutat.

A Gazdasági Szakágban az ügyek közel kétharmada fél éven belüli pertartamú, éven túli ügy nincs, év közben is mindössze 2 ügy került egy éven túl befejezésre. Az utóbbi 3 év időszerűségi adatait bemutató grafikonon látszik, hogy a 2013-as évhez képest a 0-3 hónapos pertartamú, valamint a 3-6 hónapos pertartamú folyamatban lévő ügyek száma kismértékben

csökkent, a fél éven túli ügyek száma viszont emelkedett. A 2012. évhez képest a Szakág folyamatban maradt fél évet meghaladó pertartamú ügyeinek aránya jelentősen (37,5%-ról 25,74%-ra), a 3-6 hónap időtartamú ügyek aránya kismértékben (30,21%-ról 28,68%-ra) csökkent míg, a 0-3 hónap időtartamú ügyek aránya (32,29%-ról 45,59%-ra) nőtt. Mindez azt mutatja, hogy bár a Gazdasági Szakágban az ítélezés időszerűsége trendszerűen javult, a 2013-as évhez képest a fél éven túli ügyek aránya emelkedett; ehhez nyilvánvalóan hozzájárultak a 2014. évi XXXVIII. törvény rendelkezései (a tisztességtelenség vélelmének megdöntése iránti ügyek soron kívüli elbírálása, illetve az egyedi érvénytelenségi perek felfüggesztése).